OPUSCULUM DE SACRAMENTIS IN GENERE. PER PATREM FRANCISCUM DE...

Francisco : de Lugo

8.col 1.a

...iæ particulæ formæ huius sacramenti, scilicet, à peccatis, & in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, si omittantur, solum erit peccatum veniale, ibi.

Contritio, confessio, & satisfactio sunt partes integrales materiæ huius sacra... mento, pag. 12. col. 1.a ... lumn. 2 a

Confessio est materia in ... menti, sed cõtritio, & ... materia eius in obliqu...

Quam præsentiam requ... tum inter materiam & ... 520. col. 1.c

Pœnitentiæ præ...

Præceptum de pœniten... tum positiuum, sed e... le, pag. 109. col. 1.b

Pœnitentia externa qu... saria, pag. 108. col. 2.b

Pœnitentia interna est ... sitate præcepti, & n... pag. 108. col. 2.c

... à quocunq; excom...unicatione à quocunq; sit lata, & si postea consequatur salutem non tenetur illa peccata confiteri proprio sacerdoti, sed sufficit se illi ostendere pro confessione annuali, vt satisfaciat pro causa excõmunicationis, 464. col. 2.c

...itens infirmus peccat mortaliter si ...icto sacerdote exposito eligit sim...icem sacerdotem, vel excommuni...tum, pag 467. col. 2.c

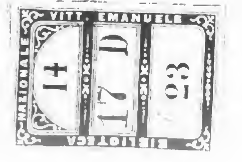
...itens tenetur confiteri omnia pecta eidem sacerdoti, quamuis ab ali...ibus non possit absoluere propterea ...od sint reseruata, pag. 483. col 2.c

...itens non tenetur explicare condi...onem personæ si est cognita confes...ri, pag. 497. col. 2.b

...itens quomodo, & quando tenea...r explicare tertiam personam quan...o sacerdos veniet in cognitionem il...us, pag. 501. col. 2.c

...itens potest conferre facultatẽ con...ssario, vt secum, & cũ alijs loquatur ...e sua confessione, pag. 541. col. 1.a

Pœni-

Coll. Rom. Soc. J. Catal. Inscript. B. I.

OPVSCVLVM DE SACRAMENTIS IN GENERE.

PER PATREM FRANCISCVM de Lugo Hispalensem, è Societate Iesu Theologiæ professorem.

Ad Illustrissimum, & Reuerendissimum D. D. Martinum Carrillo, & Aldrete Oxomensem Episcopum, Regiumque Consiliarium.

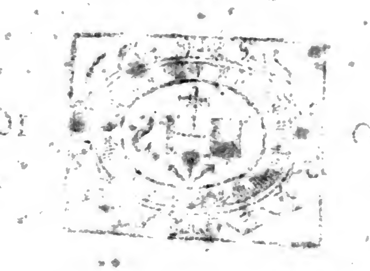

Año 1644.

GRANATÆ.

Ex Typographia Regia, apud Balthasarē de Bolibar, & Franciscum Sanchez.

A costa de Domingo Fernandez mercader de libros.

PRIVILEGIO.

TIene priuilegio por diez años el Padre Frãcisco de Lugo Religioso de la Compañia de Iesus, para poder imprimir este tratado intitulado *Opusculum de Sacramentis in genere*, sin que otra persona lo pueda imprimir sin su licencia, lo qual consta de su original a que me refiero.

TASSA.

ESta tassado este libro por los señores del Cõsejo Real a quatro marauedis cada pliego, como consta de su original, despachada por don Fernando de Vallejo escriuano de Camara de su Magestad. En Madrid a treynta de Iulio de mil y seyscientos y treynta y ocho.

Licentia Reuerend. P. Prouincialis.

ILdephonsus del Caño Prouincialis Societatis Iesu in Prouincia Castellana: Potestate adit mihi facta, à Reuerend. admodum Patre Mucio Vitelleschi Præposito nostro Generali, facultatem facio, vt tractatus de Sacramentis in genere, á P. Francisco de Lugo nostræ Societatis, sacræque Theologiæ professore compositus, & eiusdem Societatis grauium, doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mãdetur: in quorum fidem, has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus in Collegio nostræ Societatis Monfortensi 26. Iunij, Anno 1638.

Ildephonsus del Caño.

¶ 2 I.lus-

ILLVSTRISSIMO, AC REVErendissimo D. ac Domino meo D. Martino Carrillo & Aldrete Oxomensi Præsuli, Regioque Consiliario, &c.

1 *QVAM sit omnibus Sacerdotibus, quam sit potissimum Parochis, & confessarijs necessaria scientia sanctorum, doctrina morum, Theologia moralis, sepius edocet scriptura, clamant Doctores, experientia testatur. Inde pendet instructio Fidelium, robur infirmorum, incrementum Ecclesiæ, fulgor Pastoralis officij, salus Dominici gregis: labia siquidem Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius. Quomodo vero docebunt alios, si non ipsi didicerint? Quomodo veritatis lumen alijs ostendent, si sint ipsi densis ignorantiæ tenebris obuoluti? Magna profecto Sacerdotibus incumbit obligatio discendi, quorum imperitia si perdat oues à Christo commissas, ipsi rationem reddituri, pœnamque luituri sint. Quare monetur Sacerdos, vt sit doctus, discretus, & cautus, vt more periti medici super infundat vinum, & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens peccatoris, & peccati circunstantias, ex quibus prudenter intelligat, quale debeat proferre iudicium, quale præbere consilium, quale remedium adhibere ad sanandum ægrotum. Etenim si medicus imperitus peccat committens se corporum curationi, & iudex imperitus decisioni causarum, quanto magis spiritualis iudex, & Medicus animarum? Igitur oportet Parochum, & confessarium non minus esse literatum, quam religiosum, & pium, cum imperita pietas, & indiscreta religio magis obesse soleat, quam prodesse.*

2 *Heu tamen quot videmus Sacerdotes, quot confessarios, quot Parochos*

chos merito repellendos ab apice diuinæ potestatis, ne Sacerdotis funguntur in Ecclesia, quoniam ipsi repulerunt scientiam? Contieuit populus Dei, iacet in tenebris, iacet in sordibus, iacet in peccatis; eo quod non habuerit scientiam. Tangit cor tuum (vigilantissime Præsul) cura tuorum, pulsat animum solicitudo Pastoralis, pungit intima viscera miserabilis curatorum inscitia. Nihil non tentas, vt ignorantiæ tenebras à tuo Clero depellas: Enixe conaris, vt salubri collyrio cæcitati tuarum ouium, cæcitati Pastorum medearis. In hunc finem intra Pontificales ædes gymnasium designasti, vbi Theologia moralis quotidianis prælectionibus traderetur; nec fructu caruit industria, sed paucioribus communi, quam communis indigentia deposcit. Ideo voluisti, quam domestici parietes continebant, doctrinam foras erumpere typis excusam, vt breui tempore, breuique labore possint haurire Sacerdotes studiosi sui muneris quædam moralia principia quæ plurium decisionum, & conclusionum fundamenta.

Equidem aduertere licet, Authores doctrinæ moralis in duas fere
3 *classes diuisos, alij sunt scholastici, qui vastis voluminibus tradunt doctrinas optimas, sed subtilibus immixtas quæstionibus, qualis in Academicis scholis disputare solent, vnde minus literatis minus prosunt, & ad Parochos instruendos, ad informandum clerum minus videntur idoneæ. Alij summistæ dicuntur, qui conclusionibus dumtaxat & singularibus casibus inde deductis suas summas repleuerunt. At communis clericorum captus, quibus non adest literarum cultura, vel sumptus desunt tam multis libris coemendis, vel tempus; vel ingenium non suppetit ad eos perlegendos, aut percipiendos: nec aliunde summæ suppeditant principia, rationes, causas moralium decisionum; exigere videtur, vt quę totum Parochorum officium concernunt, facili methodo, aptisque rationibus collecta non magnis opusculis proponantur.*

Ergo mihi tuorum minimo præscripsisti, præcepisti, vt doctrinam
4 *moralem, nec nimis breuiter, & ieiune summistarum more, nec nimis fuse, nimisque prolixe disputantium ritu Parochis, & clericis Oxomensibus offerrem. Audiens tuo iussui, tuo nutui profero nunc istud de Sacramentis opusculum, in quo continentur prima Sacramentorum principia, communes præceptiones, & regulæ; communis omnium natura, minister, effectus, dispositio tam recipientis, quam ministrantis requisita: Demum obligatio non recipiendi Sacramentum ab indigno, nec indigne ministrandi. Stilus vulgaris est, ad intelligentiam quorumlibet*

bet

bet latini sermonis non expertium accommodatus. Methodus sane perspicua; speculationes scholasticæ prorsus resecantur: Quæ ad praxim omnino concernunt, seliguntur. Supponuntur imprimis in singulis capitibus certa dogmata, nota principia, communes assertiones. Deinceps controuersæ Theses per quæstiones sigillatim discutiuntur: opiniones muniuntur suis fundamentis, vt appareat inde, quæ sit probabilis in praxi, quæ probabilior, quæ sit improbabilis reputanda. Faxit Deus, tibi placeat munusculum, Parochis, & clericis prosit, cunctis arrideat: & quidquid vnquam conabor, cedat in diuinum honorem, in commune prouentum, in obsequium tuum (Antistes illustrissime) vt tibi viuam, & valeam, & viuas, & valeas felix in æuum.

Illustrissimæ Dominationis tuæ.

Humillimus in Christo seruus.

Franciscus de Lugo.

Apro-

Approbatio R. P. F. Ioannis à ſancto Ioanne Euangeliſta Ordinis Min. Excalceatorum.

IVSSV Celſitudinis veſtræ vidi hunc tractatum de Sacramentis in genere, Auctore R. P. Franciſco de Lugo è Societate Ieſu, & poſtquam eum omni diligentia perlegi nil diſſonũ ſacræ fidei, bonis ve moribus inueni, ſed omnia vtilitati communi, bonoque omnium Catholicorum vſui conducentia iudicaui. Vnde concedendam auctori facultatẽ à veſtra Celſitudine cenſeo, vt typis hic excudatur tractatus, ne fructus, ex eius lectione petendus euaneſcat. Matriti in Cœnobio ſancti AEgidij, die 18. menſis Iulij, anni 1637.

Fr. Ioannes à ſancto Ioanne Euangeliſta.

Lecto-

Lectori.

EN tibi (Lector studiose) sacramenta generice describo, exigua fateor charta, sed non exiguo crediderim tuo quæstu. Consului multorum egestati, qui copiosam librorum supellectilem, qualem Theologia moralis requirit, comparare non possunt; aliquorum etiam desidiæ, quos maxime tædet ingentia volumina perlustrare. Curaui sacramentorum in communi doctrinam, quantum potui ad amussim veritatis complecti, certa supponens, incerta disquirens, & singulas controuersiæ partes suis vel auctoritatis, vel rationis momentis ita fulciens, vt appereat facile, quæ sit in controuersia veritas, quæ probabilis, quę probabilior. Non ausus fui singula sacramenta disquirendo percurrere, ne crescente libello pariter eius moles & pretium excresceret, & desides, ac inopes deterreret: Id tamen conatus sum, vt quæ pluribus alij disputarunt, ita paucis constringerem; vt certe nec parientem vrsam, nec festinantem canem imitarer; aut informem, mutilumque fœtum edendo, si scitu digna, seu necessaria præterirem; aut cæcum, si vel obscura, vel minus probata proponerem, omnes ingenij nervos contendens, vt res plurimum inter se dissidentes, strictam scilicet breuitatem cum solida claritate coniungerem. An hoc assecutus sim, sapientiorum esto iudicium; Interim isto quali quali labore vtere, fruere. Vale.

TRAC-

TRACTATVS DE SACRAMENTIS IN GENERE.

CAP. I.

De institutione Sacramentorum.

ACRAMENTVM á sacro dicitur, apud Latinos varias habuit acceptiones, apud Scripturã, & Patres significat mysterium aliquod arcanum, eiusve signum. Apud Ecclesiã iam cõmuniter denotat cęremoniã sacram, signumve rei sacræ latentis, per quam homo sacratur, & initiatur Deo. Sic dixit S. Thomas 1. 2. quæst. 102. art. 5. Sacramenta proprie dicuntur illa, quæ adhibentur Dei cultoribus ad quandam consecrationem, per quam deputantur, quodammodo ad cultum Dei. Variæ Sacramenti definitiones circumferuntur. (Ex Magistro in 4. distinct. 1. & S. Thom. 3. part. quæst. 66. artic. 2. & 3. hæc colligitur. *Sacramentum est visi-*

 bile

bile signum inuisibilis gratiæ ad populum Dei sanctificandum diuinitus institutum. Dicitur *visibile signum*, id est, externum, ac sensibile, *inuisibilis gratiæ*, scilicet iustificantis, *ad populum Dei sanctificandum &c.* quia confert aliquam sanctitatem saltem legalẽ, & hoc ex institutione diuina.

2 Hæc diffinitio conuenit etiam Sacramentis antiquæ legis, quæ gratiam quidem significabant conferendã per Christum, conferebant autem aliquam sanctificationem legalem. At Sacramenta nouæ legis, non solum significant gratiam iustificantem, sed etiam ex opere operato conferũt illam. Quare sic definiuntur. *Sacramentum nouæ legis est sensibile signum ex institutione diuina vim habent gratiæ sanctificantis, tum significanda, tum efficienda.* Videantur Cathecismus Rom. tit. de Sacramentis. S. Thom. 3. part. quæst. 62. art. 3. Suar. tom. 3. disput. 6. sect. 2. & disput. 1. per totam. Filliutius tractat. 1. n. 3. & 13. Coninch. 3. part. quęst. 60. n. 2. & sequentibus, Laym. lib. 5. tract. 1. c. 2. & 3. Petrus de Ledesma tom. 1. summæ, tract. de Sacramentis, c. 1. Villalobos, tom. 1. tract. 4. diffic. 1.

3 De fide constat in lege noua septem instituta fuisse Sacramenta, nec plura, nec pauciora, scilicet Baptismum, cuius fit mentio Ioan. 3. Confirmationem, de qua fit sermo Act. 8. & 19. Eucharistiam, de qua Matth. 26. Pœnitentiam, de qua Ioan. 20. Extremam Vnctionem, de qua Iacobi 5. Ordinem; de quo Matth. 26. Matrimonium, de quo ad Ephes. 5. Sic definiunt Concilium Constantiense sess. 14. Florentinum in decreto de Sacramentis, Tridentinum sess. 7. can. 1. Ratio potissima fuit Diuina voluntas, & institutio. Congruentias afferunt Doctores ex analogia vitæ spiritualis cum corporali. Quippe per Baptismum nascimur; per confirmationem solidamur, & augemur; per Eucharistiam nutrimur; per Pœnitẽtiam ad animæ sanitatem, peccatis amissam, restituimur; per Extremam Vnctionem integram sanitatem, peccatorũ reliquijs sublatis obtinemus; per Ordinem idonei ministri constituimur; per Matrimonium gignimus sanctam prolem ad Ecclesię propagationem. Ita Magist. in 4. distinct. 2. S. Thom. 3. part. quæst. 65. art. 1.

4 Supposita Sacramentorum institutione, necessaria sunt ad

sa-

salutem, non cuncta cunctis, nec eodem modo; sed quædam singulis, quędam toti Ecclesiæ. Videlicet, Baptismus est necessarius, non solum necessitate præcepti, sed etiam medij, saltem in voto pro adultis, re ipsa pro parvulis. Nam illud est necessarium necessitate medij, sine quo non potest omnino finis obtineri, quamuis per ignorantiã inuincibilem omittatur: sed sine Baptismo re ipsa suscepto non possunt parvuli saluari, nec adulti sine voto saltem Baptismi ex Ioan. 3. Nec prodest impotentia, vel ignorantia: ergo Baptismus est necessarius necessitate medij, vel in re, vel in voto. Pœnitentiæ Sacramentũ supposito actuali peccato necessarium etiam est in re, vel in voto eadem ratione. Eucharistia saltem est necessaria necessitate præcepti, vt omnes fatentur ex Ioan. 6. De Confirmatione, ac Extrema Vnctione sunt opiniones suis locis expendendæ. Ordo, & Matrimonium non sunt necessaria singulis, sed toti Ecclesiæ. Vide S. Thom. 3. part. quęst. 65. art. 4. & eius expositores ibi, Suarium tum ibi, tum disput. 17. sect. 1. Bonacinam disputat. 1. quęst. 1. punct. 4. plures referentem.

5 Auctor, & institutor Sacramentorum primarius fuit Deus, qui talibus rebus, & verbis imposuit significationem diuinæ gratiæ, vimq; contulit eandem producendi; nec principaliter & auctoritatiue potuit alius talem imponere significationem effectricem gratiæ significatæ. Quare Christus Dominus, qui per se ipsum immediate nouæ legis instituit Sacramenta, quatenus Deus fuit illorum causa principalis auctoritatiue; quatenus homo dupliciter dici potest auctor Sacramẽtorum. Primò, quoniam ipsorum institutionem, & operationem nobis ex condigno promeruit; quapropter Sacramenta fluxisse dicuntur ex latere Christi pendentis in Cruce. Secundò, quia propter vnionem hypostaticam habuit potestatem excellentiæ, per quam tum leges ferre, tum gratiam dare, dandáve promittere, Sacramentaq; subinde potuit instituere. Videantur S. Thom. 3. part. quęst. 64. art. 1. & 2. Suarius supr. disput. 12. sect. 1. Vazquez 3. part. disput. 135. & 139. Quidam verò Doctores, qui subindicant aliqua Sacramenta fuisse ab Apostolis instituta, intelligendi sunt quoad promulgationem; sicut antiqua lex dicitur data per Moysem, cum tamen eam Moyses non

institueri, sed tantum promulgauerit. Videatur Bonacina disput. 4. q. 3. punct. 1. n. 2. & 4.

6 Sacramenta quoad suam compositionem, etsi sint composita moralia, & artificialia, quæ moralem, & artificialem materiam, & formam dumtaxat requirunt, considerari possunt ad modum compositi Physici, vbi materia supponitur indeterminata, forma verò determinat materiam, & constituit compositum sub tali, vel tali specie. In hoc sensu res dicuntur materia Sacramentorum, verba verò forma, quatenus accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum, vt docuit Augustinus in cap. *Detrahe*. 1. quęst. 1. intelligens per elementum materiam, quę verbis determinatur ad speciem huius, vel illius Sacramenti. Sic accipiendum est Florentinum supra, dum inquit. Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia. Consonat Tridentinum session. 7. decreto de Sacramentis.

7 Et quidem in Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Extrema Vnctione, ac Ordine propriè reperiuntur res sensibiles, quæ sint materia: & verba, quæ sint forma. Verum in Pœnitentia, & Matrimonio non ita propriè, sed per analogiam, & proportionem quandam: Nam in Pœnitentia res, seu materia sunt actus pœnitentis, qui solent manifestari verbis. In Matrimonio materia est mutua traditio corporum verbis, vel nutibus declarata: forma est acceptatio mutua similiter verbis, aut nutibus expressa. Nam hæc perficit traditionem. Itaque nomine rerum intelligitur id, quo posito nondum est completa significatio Sacramenti, siue res illa sit quid permanens, siue sit actio transiens, siue sit verborum prolatio. Nomine verborum intelligitur id, quod complet, & perficit significationem, siue sint nutus, siue verba, vel scriptura.

8 Distinguitur communiter duplex Sacramentorum materia proxima, scilicet & remota. Materia remota dicitur illa res, quæ in Sacramentum assumitur, seu circa quam actus, aut ceremonia sacra exercetur, vt aqua, chrisma, panis, oleum. Materia proxima dicitur vsus istius rei sensibilis, & actus sacri

 cul-

cultus exercitus ad Sacramentum constituendum, videlicet ablutio, vnctio, &c. Patet inductione, nam in Baptismo materia remota est aqua, proxima est ablutio: in Cõfirmatione materia remota est chrisma, proxima est vnctio: in Eucharistia materia remota est panis, & vinum, proxima sunt species sacramẽtales: in Pœnitẽtia materia remota sunt peccata, proxima sunt actus pœnitentis, nimirum contritio, confessio, satisfactio: in Extrema vnctione materia remota est oleum benedictũ, proxima est vnctio: in Ordine sacerdotali materia remota est Calix cum vino, & Patena cum Hostia, proxima est porrectio talis Calicis, & Patenæ: in Matrimonio materia remota sunt personæ contrahentes, proxima est traditio corporum, vt in singulis sigillatim apparebit.

QVÆSTIO I.

Quomodo debeat forma cum materia concurrere, vt validum Sacramentum fiat?

9 SVppono primò. Materiam, & formam Sacramentorũ esse partes essentiales necessario requisitas ad Sacramentum constituendũ; Deus enim instituens Sacramenta, has ipsorum partes determinauit, ex quibus essentialiter coalescãt. Ita definiunt Florent. & Trid. in decreto de Sacramentis, sess. 7.

10 Suppono secundò. Materiam, & formam Sacramentorum constituere cõpositum artificiale morale; quare non requirunt vnionem Physicã, qualis inter corpus & animam viuentis reperitur, sed solum moralem, & artificialem iuxta singulorum artificium, & conditionem. Nimirum in Sacramento Pœnitentiæ, quod per modum iudicij fuit institutum, & in Sacramento Matrimonij, quòd in contractu consistit, quamuis longa sit distantia temporis inter materiam, & formam, fit validum Sacramentum, nam actus iudiciales, & contractus humani totam hanc distantiam admittunt, vt bené no-

notant Sayrus de Sacramentis, lib. 1. cap. 4. art. 7. Suar. 3. part. tom. 3. disp. 2. sect. 2. Coninch q. 60. n. 40. Bonac. disp. 1. q. 2. punct. 2. n. 2 In Eucharistia verba, non solum sunt forma consecrationis, sed etiam Sacramenti, cũ tali tamen vnione morali, quæ solum requirit extrinsecum influxum, non autẽ coexistentiam temporis, aut loci. Sic notat Villalobos tom. 1. tract. 4. diffic. 2. n. 3.

11 Restat igitur difficultas in Baptismo, Cõfirmatione, Extrema Vnctione, ac Ordine. Nam in his ita debent verba concurrere cum ablutione, vel vnctione, vt verificentur. Ideò prima sententia postulat omnimodam simultatem, itaut si post finitã ablutionem, vel vnctionem aliqua particula formæ proferatur, non valeat Sacramentum. Ita quidã, quos sine nomine refert, & sequitur Glossa in cap. *Detrahe*. 1. quæst. 1. Quasi compositio Sacramenti tam punctualem exigat concurrentiam, & coexistentiam suarum partium. Hanc sententiam Scotus in 4. distinct. 6. quæst. 3. merito reputat nimis seueram, & reliqui cõmuniter illam reijciũt. Nam ferè videtur impossibilis, vel saltẽ nimis periculosa punctualis simultas, quàm requirit. Quare non est credendum, Christum Dominum id requirere pro valore Sacramentorum, quod vix humana prudentia discernere, vel obtinere posfit: Ne vel multi frustrentur Sacramentis, vel hæc sæpius repetantur, donec prædicta simultas habeatur.

12 Secunda sententia requirit Physicam coniunctionem materiæ cum forma saltem partialem, itaut aliqua pars formæ simul coexistat cum aliqua parte materiæ, scilicet ablutionis, vel vnctionis; quare si post finitam ablutionem, vel vnctionem incipiat forma proferri, vel ècontra post totam formam prolatã incipiat ablutio, vel vnctio, non erit validum Sacramentum. Ita docent Scotus supra, Gabriel in 4. distinct. 6. quæst. 1. artic. 2. conclus. 8. Maior distinct. 2. quæst. 2. argum. 4. Nauarrus in Manuali cap. 22. num. 7. Toletus lib. 2. cap. 19. num. 1. Zambranus de articulo mortis cap. 1. dub. 2. num. 5. Fauent Ricardus in 4. distinct. 3. art. 4. quæst. 2. Syluester *Baptismus* 5. quæst. 2. num. 3. dum aiunt, ad Baptismi valorem sufficere, si prolatio verborũ incipiat, antequam ablutio finiatur, vel ècõtra.

tra. Fauet Cathecismus Roman. tit. de Baptismo, dum monet, nec ante, nec post ablutionem, sed simul cum illa proferendam esse formam.

13 Probatur, nam aliqua coniunctio materię cum forma requiritur, vt resultet vnum Sacramentum ex vtraque coalescens: alioquin qui mane lauaret, vel vngeret, & vespere formā proferret verum efficeret Sacramentum, quod nemo cōcedet. Sed nulla datur vera coniunctio, si non concurrant simul secundum aliquam saltem sui partem: ergo saltem hæc simultas requiritur. Nec aliter proprie, ac rigorose verificaretur forma Sacramenti, quę de pręsenti loquitur. *Ego te Baptizo. Ego te confirmo chrismate salutis*, si non coexistat ablutio, vel vnctio cum prolatione saltem secundum partem.

14 Tertia sententia docet, validum fieri Sacramentum, si paulo post finitam ablutionem, vel vnctionem proferatur forma, vel paulo post prolatam formam incipiat ablutio, vel vnctio. Sic tradunt Sotus in 4. distinct. 3. quæst. 1. art. 8. Petrus de Ledesm. tom. 1. tract. de Baptism. cap. 4. fine. Henriq. lib. 1. cap. 9. n. 10. & lib. 2. c. 9. n. 1. Suar. tom. 3. disp. 2. sect. 2. Vazq. 3. part. disput. 148. n. 54. & 55. Valentia tom. 4. disput. 4. q. 1. punct. 4. Coninch. quęst. 60. num. 40. Sá, verb. *Baptismus*, num. 4. Vega ibi, casu 23. Castro Palaus tom. 4. tract. 19. punct. 9. num. 16. Diana p. 3. tract. 4. resol. 6. Villalobos tom. 1. tract. 4. diffic. 2. num. 6. Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 5. Bonacin. disput. 1. quæst. 2. punct. 1. num. 23. & punct. 2 num. 2. dicens, esse communem Doctorum. Probatur, quia cum Sacramentum non sit compositum Physicum, sed morale, non requirit Physicam cōiunctionem partium, sed solam moralem. At moraliter loquēdo verum censetur loqui, qui dicit: Ego comedo panem istū, osculor istam crucem, lauo manus, &c. vel immediate post actionem præstitam, vel mox illam præstiturus: ergo similiter in forma Sacramenti.

15 Quin addit Vincentius Fernandez de Heredia disputat. de Sacramentis, part. 6. dub. 2. num. 8. post finitam totam ablutionem, vel vnctionem posse proferri formam, vel econtra post prolatam totam formam ablui, vel vngi recipientem, etiam interposita breui mora, qua scilicet oratio Dominica recitari pos-

possit. Verum hæc doctrina nimis laxa videtur, ideoque non admittenda in praxi, vt notat Diana supr. Si mora breuior fit, probabilis est speculatiue tertia sententia. Cæterum quoad praxim.

16 Dico primò, summopere curandum est, vt in Sacramentis, quantum fieri possit, concurrant materia, & forma simul, præsertim in Baptismo, & Ordine, quia siquis verè baptizatus nõ sit, non est capax aliorum Sacramentorum; & nisi verè sit ordinatus, nec verè consecrat Eucharistiam, nec vera Sacramenta confert præter Baptismum. Ita Sotus, Zambranus, Henriquez supra. Quare tutius est, vt baptizans, vel vngens prius incipiat abluere, vel vngere dicendoq; formam prosequatur ablutionem, vel vnctionem, donec forma finiatur. Ita monet Ricardus in 4. distinct. 3. art. 3. quæst. 2. & Rituale Romanum circa formam Baptismi dicens: Caput Baptizandi perfundatur vno & eodem tempore, quo verba proferuntur.

17 Dico secundò, si qua pars formæ concurrat simul cũ aliqua saltem ablutionis, vel vnctionis parte, non erit iterandum Sacramentum; quia secunda sententia satis est tuta, satisq; certũ Sacramentum sic collatum, vt docent Henriq. Suar. & Zambranus supra. Si tamen ablutio, vel vnctio non concurrat cum aliqua parte formæ, sed omnino præcedat, vel sequatur, Petrus de Ledesma dicit, non esse Sacramentum iterandum ob magnam probabilitatem tertiæ sententiæ, quæ videtur attingere certitudinem moralẽ. Henriq. docet, posse sub conditione repeti Sacramentum, sed non teneri. Doctores secundæ sententiæ censent, teneri, quia non est alias certum Sacramentum. Equidem in Baptismo saltem, si baptizatus tali modo careat vsu rationis, omnino videtur repetendum Sacramentum sub conditione. Quia tutior pars in Sacramento tantæ necessitatis est amplectenda. Præsertim dum non suppetit alia via salutis æternæ. In cuius confirmationem narrat Zambranus supra num. 7. Parrochum oppidi Ruthi Cordubensis Diœcesis, per decem annos fuisse solitum baptizare non coniungendo formam cum materia, nempè cum ablutione, quòd vbi cognouit Cordubensis Antistes, post exactam cum viris doctis consultationem decreuit, omnes sic baptizatos iterum sub con-

conditione baptizati, cum iam plures essent grandioris ætatis.

QVAESTIO II.

Qualis mutatio materiæ, vel formæ Sacramentum irritet?

18 SVppono primò. Materias, & formas Sacramentorum fuisse determinatas à Christo Domino instituente Sacramenta nouæ legis. Constat ex fide, quia colligitur ex Scriptura simul cum Ecclesiæ traditione, ac Patrum expositione. Videantur Suarius tom. 3. disput. 2. sect. 3. Vazquez 3. part. disput. 129. cap. 5. Materia quidem determinata fuit à Christo non in individuo; possumus enim hanc, vel illam Hostiam consecrare; nec item quoad speciem Physicam; nam attritio & contritio differunt specie Physica, & potest vna, vel altera esse materia pœnitentiæ: sed quoad speciem morale, vel quatenus ordinatur ad vnum finem; vt apparet in pluribus ordinibus, qui ordinantur ad eundem finem diuini cultus; vel quatenus induunt rationem vnius artificij, sicut panis, & vinum vnius refectionis; vel quatenus convenit in eodem effectu præstando, sicut attritio, & contritio conueniunt in detestatione peccati. Est etiam determinata materia Sacramentorum quoad illa accidentia, cum quibus deseruire potest confectioni Sacramenti, videlicet in Baptismo requiritur aqua naturalis, & liquida, quæ deseruiat ablutioni: nec sufficiet glacies, etsi differat accidentaliter solùm ab aqua liquida, quia lauare non potest.

19 Suppono secundò. Ecclesiam non posse mutare materias, aut formas Sacramentorum, quia sunt iure diuino determinatæ. Videatur Villalobos tom. 1. tract. 4. diffic. 2. num. 7. Nec Ecclesia in Tridentino mutauit propriè materiam Matrimonij, dum decreuit, illud sine præsentia Parrochi & testium non valere, siquidem in loco contractus non substituit aliud pro ma-

teria:sed remote variauit materiam Matrimonij, nam cũ hęc sit contractus existens sub Ecclesiæ potestate, potest Ecclesia conditiones apponere, sub quibus sit verus contractus, & non aliter; & per consequens aliqua ratione variare materiam Matrimonij, quod in materia cæterorum Sacramentorum non reperitur.

20 Hinc fit primò. Si materia, vel forma Sacramentorum substantialiter varietur, nullum effici Sacramentum, quia tollitur vera materia, vel forma Sacramenti præscripta, sine qua non potest Sacramentum consistere. Si verò mutatio sit accidentalis, valet Sacramentum. Sic tradunt Concilia, & Patres. Videantur Suarius supra, sect.4. Reginald. lib.26. num.20. Petrus de Ledesma tract. de Sacramentis, cap.1. concl.9. Villalobos tom.1. tract.4. diffic.3. num.1. & 2. qui rationem reddunt, quoniam accidentalis mutatio non variat essentiam rei. Constat ex cap. *Retulerunt*, de consecr. dist.4.

21 Fit secundò. Peccatum esse mortale mutare substantiam materiæ, vel formæ, quia redditur inualidum Sacramentum: similiter esse mortale peccatum adhibere materiam, vel formam incertam, omissa certa sine causa cogente, quia subest periculum nihil agendi. Si verò mutatio sit accidentalis, & sine causa fiat, erit mortale, vel veniale peccatum pro grauitate, vel leuitate materię. Debemus enim in materia, vel forma Sacramentorum adhibenda seruare modum etiam accidentalem, quem Ecclesia pręscribit, & mos receptus obseruat: Nam in re tam graui potuit Ecclesia grauiter id præcipere: quòd autem præceperit de facto, constat ex vsu & decretis Conciliorum. Ita S. Thom. 3. part. quęst. 60. art. 8. Henriq. lib.1. cap.9. num.15. Filliutius tract.1. num.63. Layman. lib.5. tract.1. cap.4. num.4. Petrus de Ledesm. supra, concl.14. Villalobos, num.4. Coninch. quæst.60. art.8. dub.2. Bonacina de Sacramentis, disput.1. quæst.2. punct.1. num.33. Sic peccaret mortaliter, qui Calicem consecraret sine mistione aquæ, vel Latinus consecrans fermentatum: venialiter verò peccaret, qui particulam *enim* omitteret in consecratione, vel qui priuatim baptizaret lingua vulgari. Quin aliqui notant, melius facere fœminas, si baptizent in necessitate sermone vulgari, ne male pro-

pronuncient formam Latine. Sic aiunt Henriq. lib. 2. cap. 29. num. 5. Toletus lib. 2. cap. 19. num. 5. Bonacin. disput. 2. quæst. 2. punct. 4. num. 17. Suarius tom. 3. disput. 21. sect. 2. monens vt semper retineatur verbum *Baptizo*, licet alia dicantur sermone vulgari.

21 Vt autem discernamus, qualis sit mutatio substantialis, qualis accidentalis, assignant Doctores duplicem regulam: Primam circa materiam, quę si taliter varietur, vt nec nomine, nec ratione conueniat cum materia per Christum præscripta secundum communem hominum æstimationem, & vsum Ecclesiæ, censebitur mutatio substantialis, alioquin accidentalis. Sic enim Christus sub aliqua ratione materias Sacramentorum determinauit, vt extra talem determinationem Sacramentum non fiat; & hanc vsus Ecclesiæ per traditionem declarat. Quare si mutetur aqua naturalis in artificialem, erit substantialis mutatio, nam artificialis aqua, nec simpliciter est aqua, nec habet vsum aquæ simpliciter dictę. Cæterum si frigida mutetur in calidam, vel turbidam, accidentalis mutatio reputatur, nam aqua calida, vel turbida simpliciter, & nomen, & vsum aquæ retinet. Similiter, si panis azimus mutetur in fermentatum, est accidentalis mutatio. Cęterum massa non retinet rationem, ac vsum panis, quamuis Physice forsan non differat ab alio. Sic Suarius supra, disp. 2. sect. 4 Layman. eo. num. 4.

22 Secundam regulam assignant circa formam, cuius si varietur sensus, erit substantialis mutatio, si non varietur, accidentalis. Ita S. Thom 3. part. quæst. 60. art. 8. Coninch. ibi. num. 78. Suarius supra, Bonacina disput. 1. quæst. 2. punct. 1. num. 3. Petr. de Ledes. concl. 16. Probatur, quia forma Sacramenti determinat materiam significando. Quare dum manet idem sensus, eademque significatio verborum, quamuis mutentur verba, manet eadem forma Sacramentalis. Econtra verò, si nō maneat eadem significatio substantialis, licet vnica litera dūtaxat varietur, vt si baptizes in nomine Matris, & Filij, & c. non manet eadem essentialis ratio formæ. Plures numerantur modi variandi formam, his versibus contenti.

Nil forma demas, nil ponas, nil variabis.

Transmutare caue, corrumpere verba, morari.
Primus, est per detractionem alicuius particulæ. Secundus, per additionem. Tertius, per mutationem vnius idiomatis in aliud, vel vnius vocis in aliam synonimam. Quartus, est per transpositionem verborum. Quintus, per formæ corruptionem, seu prauam prolationem. Sextus, per interpolationem, cum inter ipsa verba tempus aliquod interponitur.

23 Suppono tertiò. Mutationem vnius idiomatis in aliud, vel vnius vocis in aliam synonimam esse ferè semper accidentalem. Idem est in praua prolatione, quando quis balbutiendo, vel ignorando, vel aliter mutando literas, committit sollecismum, aut barbarismum, retento tamen eodem sensu saltem ex modo proferendi hic, & nunc. Sic in cap. *Retulerunt*, de consecrat. dis. 4. qui baptizauit in nomine Patria, & Filia, & Spiritu sancta, dicitur verum contulisse baptismum. Quoad interpolationem, si tanta sit, vt ex modo proferendi verba, non componant vnam integram orationem, erit mutatio substantialis; secus, si mora sit ita breuis, vt iuxta communem sensum verba sufficienter iungantur in vnam orationem, quod prudenti arbitrio discernendum est. Pariter in transpositione, quando retinetur idem sensus, mutatio est accidentalis, vt si quis dicat. *Ego Baptizo te in nomine Filij, & Patris*, &c. Secus, si sensus mutetur, vt si quis dicat: *Ego baptizo in te nomine Patris*, &c. si verba mutentur in signa, natus, vel scripturam, est mutatio substantialis, excepto Matrimonio. Quoties aliquid demitur, vel additur eodem sensu retento, fit accidentalis mutatio, v.g. si quis dicat. *Baptizo te in nomine Patris æterni*, vbi demitur vox, *Ego*, & additur *æterni*. Si verò sensus mutetur, erit mutatio substantialis, vt si baptizando dicas: *In nomine Patris increati, Filij creati*, &c. Sic Doctores relati, & alij communiter.

24 Restat difficultas, an qui baptizat, vel confirmat in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & B. Mariæ, vel aliorum Sanctorum, validum conferat Sacramentum? Prima sententia negat. Ita Graffis. 2. part. lib. 1. cap. 3. num. 25. Vazquez 3. part. dis. 129. cap. 7. num. 109. Probatur, nam illud *in nomine* denotat auctoritatem; nec enim quis dicitur aliquid facere in

alicuius nomine, nisi Auctoris. Vndè talia verba per sese secundum communem acceptionem, quæ non pendet ab intentione proferentis, significant B. Virginem, vel alium Sanctum esse pariter Auctorem gratiæ per Sacramentum conferendæ, sicut Deum, quod falsum omnino sensum inducit. Vnde (subdit Vazquez) qui similiter absolueret in nomine B. Virginis, nihil faceret, nam hæc vox *huiç* significat vsu communi, nec eius significatio subinde pendet ex intentione ministri.

25 Secunda sententia distinguit, si baptizans, vel confirmans intendat conferre Sacramentum in nomine, seu virtute B. Virginis, aut Sanctorum, sicut in nomine Patris, inualidum reddit Sacramentum, nam adest mutatio substantialis in verbis formæ cum errore contrario veræ formæ: Si tamen intendat conferre Sacramentum per intercessionem B. Virginis, aut Sanctorum, quos inuocet auxiliatores talis muneris rite præstandi, validum confert Sacramentum. Vt habetur cap. *Si non sanctificatur* 71. de consecr. dis. 4. Quia sensus formæ non mutatur substantialiter, & verba formæ superaddita sunt in vtrũque sensum ambigua, subindeque determinantur intentione proferentis. Ita S. Thom. 3. part. quæst. 60. art. 8. Nuñus ibi diffic. 1. fin. Sotus in 4. dis. 1. quæst. 1. artic. 8. concl. 6. Henriq. lib. 1. cap. 9. num. 12. Suarius tom. 3. dis. 2. sect. 5. fin. Vega verb. *Baptismus*, casu 28. Petr. de Ledesm. tract. de Sacramentis, cap. 1. post 10. & 12. concl. Bonacina de Sacramentis dis. 1. quæst. 2. punct. 1. num. 18. & dis. 2. quæst. 2. punct. 4. num. 19. Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 3. fin. Syluester *Baptismus* 1. num. 5. Armilla, verb. *Baptismus*, n. 18. Tabienna *Baptismus* 3. n. 17. & 19. Diana part. 3. tract. 4. resol. 48.

26 Tertia sententia distinguit aliter, nimirum si talis additio fiat in fine, valere Sacramentum, quando minister intendit solam intercessionem adhibere B. Mariæ, vel Sanctorum. Quia forma tunc habet suam perfectam significationem, antequam additio fiat, & consequenter, nisi per malam intentionem impediatur, in illo priori suum operatur effectum, qui non potest à verbis sequentibus impediri; licet enim omnia illa verba simul sumpta iuxta primam sententiam significent errorem con-

contrarium formæ. Verba tamen essentialia, etiam vt hic & nunc proferuntur, tam ex intentione proferentis, quam secundum commune Christianorum audientium iudicium, prius tempore quam additio fiat, habent perfectam suam significationem, & operationem, quæ per verba subsequentia tolli nequit, qualemcumque hæc errorem contineant: vt indicat Augustinus lib. 6. de Baptismo, cap. 25. Si tamen additio ponatur in medio, videlicet dicendo, *In nomine Patris, & Matris, & Filij*, &c. non valere Sacramentum, quia tunc illa verba interposita corrumpunt formæ sensum, interim dum profertur, & impediunt, ne forma possit, vt hic & nunc prolata, vllo vnquā instanti verificari, & consequenter impediunt eius valorem. Nam illud *in nomine* pariter de Matre dicitur, ac de Patre, nec intentio sola proferentis efficere potest, vt verba eodem modo prolata significent audientibus auctoritatem in Patre, solamque intercessionem in Matre. Sic docet Coninch. 3. part. q. 60. n. 70. & sequentibus.

27 Dico primò, non valere Sacramentum, quando sic ministrās intendit æqualem auctoritatem B. Virgini, vel Sanctis tribuere cum diuinis personis: in hoc conueniunt omnes ob adducta fundamenta.

Dico secundò, quando Minister intendit solam intercessionem B. Virginis, aut Sanctorum implorare, valere Sacramentum, si additio ponatur in fine. In hoc conueniunt secunda, & tertia sententia contra primam. Ad cuius fundamentum respondetur, quamuis significatio formæ debeat esse secundum communem hominum impositionem, & existimationem stabilis, & recepta; tamen dum est ambigua, qualis est particula *in nomine*, ad significandam auctoritatem, vel intercessionem; ipsorum hominum impositionem, & existimationem remisisse in proferentis arbitrium, & intentionem huius, vel illius significationis vsum. Si tamen additio ponatur in medio, Bonacina supra dicit, nihilominus verum effici Sacramentum: Coninch. verò negat, vterque probabiliter. Hoc autem in praxi certissimum, similes additiones esse valde vitandas, quia sunt contra morem, & præceptum Ecclesiæ: sunt etiam aliquo modo contra diuinam institutionem, & inducunt

eunt periculum irritandi Sacramentum. Ita Coninch. supra num. 74.

QVÆSTIO III.

An priuatus error, vel intentio sinistra Ministri circa materiam, aut formam Sacramenti reddat illud irritum?

28 SVppono primò. Triplicem ex parte Ministri dari posse mutationem verborum. Prima contingit bona fide, sed per ignorantiam, aut impedimentũ linguæ variando verba. Quo casu procedunt regulæ traditæ quæst. 2. loquiturque Zacharias Papa, cap. *Retulerunt* 85. de consecr. dis. 4. Secunda fit aduertendo mutationem, non tamen intendendo nouum ritum inducere, sed vel ex indiscreta deuotione, vel alio vano modo: & tunc si Minister non mutet substantialem sensum verborum, & habeat intentionem faciendi Sacramentum, valide confert, etsi peccet sic proferendo. Ratio redditur, quia tunc debita materia ponitur, & forma retinet essentialem sensum, & Minister habet debitam intentionem, quæ tria requirit Florentinum ad valorem Sacramenti. Si vero desit hæc intentio, vel verba sic immutentur, vt varietur essentialis significatio, nullum erit Sacramentum. Ita Suar. tom. 3. disp. 2. sect. 5. Vazquez 3. part. disp. 129. num. 80. Fillint. tract. 1. num. 64. & 66. colligens inde, balbum, qui valde titubat, si non sit ordinatus, consultius fore non ordinari: Si tamen est ordinatus, valide celebrat, dum verba substantialiter profert, sed raro deberet, & in occulto: Si verò sit parua balbuties, nihil impediet. Tertia mutatio contingit, quando Minister non solum ex certa scientia mutat materiam, aut formam; sed etiam per eam mutationem intendit novum ritum, & errorem in Ecclesiam introducere. Quo casu.

Suppo-

29 Suppono secundò. Si Minister errorem suum contra Sacramenti veritatem in forma manifestat, nullum effici Sacramentum, cum hæc sit substantialis mutatio formæ iuxta dicta quæst. 2. Consonat S. Gregorius relatus in cap. *Hi verò*, de consecrat. dis. 4. tradunt Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 4. nu. 5. Vazquez ea dis. 129. num. 103. Petrus de Ledesm. tractat. de Sacramentis, cap. 1. concl. 10. v. g. si dicat Arrianus. *Ego te baptizo in nomine Patris maioris, & Filij minoris, & Spiritus Sancti creati.* Si tamen error manifestatus non tollat verum formæ sensum, & Minister intendat facere, quod Christus instituit, validum sit Sacramentum, vt si quis dicat: *Ego te baptizo in nomine Patris Omnipotentis, & Filij Sapientis, & Spiritus Sancti Paracleti,* putans omnia hæc verba necessario dicenda, & volens hũc errorem inducere, nihilominus verè baptizat, quia retinet verã materiam, & formam, & debitam intentionem. Ita Ledesma, & Layman. supra.

30 Restat difficultas, quoties error interius conceptus in administratione Sacramenti non exprimitur. Et prima sententia docet, irritari Sacramentum, quãdo Minister addit aliquid formæ non necessarium, tanquam necessarium, volens introducere nouum ritum erroneum. Tenent S. Antoninus part. 3. tit. 14. cap. 13. §. 3. Ricard. in 4. dist. 3. artic. 2. quæst. 3. Fauent Gabriel in 4. dis. 3. quæst. 1. art. 2. cõcl. 5. Marsilius in 4. quæst. 3. art. 4. S. Thom. 3. part. quæst. 60. art. 8. dum aiunt, si quis intendat per additionem, aut diminutionem inducere ritũ alienum ab Ecclesia, non confici Sacramentum: quia non intendit facere, quod facit Ecclesia. Nam intendens in administratione Sacramenti nouum errorem inducere, iuxta quem vult ministrare Sacramentum, non potest intentionem habere faciẽdi, quòd facit Ecclesia. Quare defectu intentionis erit irritum Sacramentum. Confirmatur ex cap. *Retulerunt* 85. de consecr. dis. 4. vbi Pontifex dicit, valere baptismum collatum in nomine Patria, & Filia, & Spiritua sancta, si Minister id fecerit ex ignorantia, non intendens inducere hæresim; quasi non valeret, si voluisset illam inducere.

31 Secunda sententia distinguit asserens, si quis mutet formã, eius sensu retento, volens errorem inducere, in ritu tamen ab

Ec-

Ecclesia tolerato, verum effici Sacramentum; quia cum intẽtione introducendi erroris in ritu tolerato compatitur intẽtio faciendi, quod facit Ecclesia. Si tamen velit errorem inducere in ritu nõ tolerato per Ecclesiam, non effici Sacramentum, quia tunc vrget fundamentum primæ sententiæ; nec cũ tali voluntate compatitur intentio faciendi, quod facit Ecclesia. Ita Sotus in 4. dist. 1. q. 1. art. 8. & dist. 3. q. 1. art. 5. qui pariter philosophatur de mutatione materiæ seruata substantia illius.

2 Tertia sententia docet, quãdiu Minister seruat essentialia verba formæ, habetque generalem intẽtionẽ faciendi, quod Christus instituit, & facit Ecclesia vera, quæcunque sit; quãuis aliquid mutando velit errorem in Ecclesiam inducere, validum effici Sacramentum. Quoniam hæ duæ intentiones scilicet faciendi, quod Christus instituit, & introducendi priuatum errorem, quem Minister existimat institutioni Christi conformem, non sunt contrariæ: potest enim cum errore priuato mentis dari voluntatis intentio faciendi verum Sacramentum. Confirmatur exemplo Græcorum, qui plures ritus intendunt vt essentiales, scilicet consecrare fermentatum, & Baptismi formam diuersam adhibere; nihilominus intendunt facere Sacramentum á Christo institutum, & veré faciunt, quia non destruunt legitimum sensum formę, nec substantiam materiæ. Similiter inter Catholicos sunt opiniones, an aliquod verbum sit de substantia formæ, nec ne? Videlicet in forma sanguinis de verbis illis. *Qui pro vobis, & pro multis, &c.* Si quis igitur opinetur esse substantia, & sic illis intendat conficere Sacramentum, licet in re non sint essentialia, non propterea faciet irritum Sacramentum. Nam illa priuata sententia: & intentio non excludit absolutam, & generalem intentionem conficiendi, sicut Christus instituit; nec alias impedit, quominus applicentur sufficiens materia, & forma. Sic docent Durandus in 4. dist. 3. quæst. 2. num. 2. Paludanus ibi. quæst. 1. num. 15. Petrus de Ledesm. tract. de Sacramentis, cap. 1. concl. 10. & 13. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 4. num. 5. Castro Palaus, tom. 4. tract. 18. disp. 1. punct. 3. nu. 6. & 7.

33 Dico primò. Si Minister errans circa materiam, aut formam Sacramenti, voluntatem habet expressam non aliter faciendi Sacramentum, nisi secundum suum erroneum conceptum, nullum efficit Sacramentum. Tunc enim deficit intentio requisita, quæ necessario debet esse conformis institutioni diuinæ; voluntas verò sic ministrantis est omninò repugnans institutioni Christi. Sic habet verum prima sententia, & eius fundamentum conuincit. Consentiunt Suarius, Coninch. Layman. supra, Castro Palaus, num. 8. verbi gratia, si Minister Arrianus nolit Baptismum cum inuocatione Trinitatis valere, nisi Pater sit Filio maior; vel si Græcus nolit Eucharistiam confici, nisi panis fermentatus sit de necessitate Sacramenti, sine dubio Sacramentum irritum erit, non quidem ob defectum materiæ, vel formæ, sed ob defectum intentionis. Similiter si quis etiam Catholicus demat aliquid materiæ, vel formæ, putans esse necessarium ad valorem Sacramenti, cum re vera non sit, v. g. si non infundat aquam Calici consecrando, vel omittat in forma pœnitentiæ Trinitatis inuocationem, quam existimat essentialem esse; vel matrimonium contrahat, credens subesse impedimentum dirimens, quod verè non subest, regulariter non faciet Sacramentum, quia moraliter loquendo non habebit intentionem efficacem illius efficiendi; sicut nequit efficaciter intendere finē, qui medium omittit, quod reputat simpliciter necessarium ad finis consecutionem: Nisi raro forsan intēdat facere, quod potest, vel habeat intentionem conditionatam efficiendi, si posit. Ita Suarius ea. sect. 5 Bonacin. disp. 1. quæst. 2. punct. 1. num. 28. & 29. Castro supra num. 9. Demum qui profert integram formam, sed putans per errorem aliquid nō esse substantiale formæ, cum verè sit, non intendit per illa verba conficere Sacramentum, nullum efficit ob intentionis defectū, verbi gratia, si non intendat baptizare in nomine Patris, &c. quia putat illa verba non esse necessaria. Sic Suarius supra, Sotus, Henriq. Reginaldus, quos sequitur Bonacina supra n. 31.

34 Dico secundò. Si Minister habeat intentionem generalem faciendi, quod Christus fecit, & instituit, nec exterius prodit,

erro-

errorem contrarium substantiæ Sacramẽti, validum facit illud, licet intendat inducere nouum ritum. Hoc intendit tertia sententia, & eius fundamentum cõfirmat; quod explicari potest. Nam eo ipso quod errans intendit absolute Sacramẽtũ ministrare, sicut Christus instituit, impedit planè, ne suus priuatus error influat in administrationem, nõ vult enim suũ errorem inducere, nisi ex suppositione, quod sit institutioni diuinæ conformis, vt ipse putat deceptus. Vndè non repugnat Ministro sic decepto simul inesse actualem errorẽ, & prauam intentionem inde natam inducendi ritum erroneum; & aliunde rectam intentionem ministrandi secundum institutionem Christi. Nam hæc intentio non conformatur errori priuato, sed iudicio Christi recto, iuxta quod absolute, ac efficaciter intendit Sacramẽtum ministrare. Sic Doctores tertiæ sententiæ: consonat Filliutius tract. 1. n. 66.

35 Sic Arrianus vtens legitima forma baptismi, credens tamen per illam non significari personarum æqualitatem, si nihilominus habet intentionem illis verbis significandi, & faciendi, quod Christus significari, & fieri voluit, validum efficiet Sacramentum; quia virtualiter intendit significare per ea verba, quod verè significant. Quoniam autem tales communiter habent hanc intentionem, cap. *Siue hæreticus* 50. cap. *Rebaptizare* 107. cap. *de Arrianis* 108. de consecrat. dis. 4. Baptismus hæreticorum vtentium debita forma declaratur validus, & subinde non repetendus: & Tridentinum sess. 7. can. 4. damnat asserentes, non esse verum baptismum, qui datur ab hæreticis sub debita forma, cum intentione faciẽdi, quod facit Ecclesia.

36 Sic etiam qui debitam materiam, & formam adhibet cum intentione generali faciendi Sacramentum iuxta diuinam institutionem, licet aliquid addat vt essentiale, quod essentiale non est, validum efficiet Sacramentum, v. g. siquis Eucharisticæ formæ superaddat illa verba. *Quod pro vobis tradetur*, vt essentialia, vel si formam eandem proferat vulgari lingua intendens hunc ritum, vt essentialem inducere, verè consecrat, quia simul retinet intentionem conficiendi Sacramentum institutum à Christo. Vide Petrum de Ledesma, de Sacra-

cramentis.cap.1.conclus.12.Bonacinam ibi. disp.1. quęst.2. punct.1.num.28.& 30.similiter qui profert integram formã intendens facere, quod facit Ecclesia, vel quod Christus instituit, licet falso credat, aliqua verba non esse necessaria, cum verè sint, scilicet inuocationem Trinitatis in Baptismo, verum conficit Sacramentum, quia debitam adhibet materiã, & formam, & intentionem. Ita Ledesma supra, concl.13. Bonac.n.31.

37 Dico tertiò. Quando Minister errans, ita mutat Sacramenti formam, vt reddat sensum ambiguum, si sic intẽdat introducere suum errorem, vt nolit verum sensum, sed falsum per illam formam significare, nullum efficit Sacramentum. Tũc enim est aliud signum formaliter, quod Minister intendit exhibere, quam quod Christus instituit; cum intendatur diuersa significatio. Quare non solum defectu intentionis, sed etiã formæ Sacramentum irritatur. Et hoc intendit Pontifex in cap. *Retulerunt* relato supra num.30. Cęterum si Minister intendat significare, quod verba formæ significant ex institutione diuina, nec velit absolutè nouum ritum inducere contrarium essentiæ Sacramenti, validum illud efficiet, quia nihil deficit essentiale. Sic docent Suarius dicta sect.5. Vazquez 3.part. disput.129.num.102. Coninch. quęst.60. num. 64. Bonacina disp.1 quæst.2.punct.1.num.25. Layman. lib. 5.tractat.1.cap.4.num.5.conclus.3. Petrus de Ledesma supra post 10.conclusionem, Villalobos tom.1.tract.4.diffic.3. num.3.

38 Exemplum sit, si quis baptizet in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto volens significare personarum inæqualitatem, nullum confert Baptismum: si tamen velit æqualitatem personarum significare, solumque variare ritum accidentalem, veré baptizat. Similiter si quis ita consecret. *Hoc est quodammodo corpus meum*, intendens significare solam figurã corporis; non consecrat. Si tamen velit verum corpus significare cum in corporeo modo existendi, verè consecrat, quoniam hic sensus non est contrarius veritati formæ, cui prior sensus omnino repugnat. Et quidem in dubio præsumendum est, intendisse Ministrum sensum substantiæ Sacramenti contra-

trarium, quando de industria formã mutauit, præsertim si sit hæreticus: secus si nõ sponte, sed propter imperitiam mutauit verba. Sic notant Layman. eo. n. 5. concl. 3. Ledesma, eo. c. 1. concl. 11.

39 Sic primam sententiam accipimus cum suis fundamentis iuxta nostram primam conclusionem, & iuxta priorem partẽ tertię conclusionis. Tertiam sententiam cum suis fundamentis accipimus iuxta nostram secundam conclusionem, & posteriorem partem tertiæ. Secunda sententia nullum habet solidum fundamentum. Nam Ecclesia tolerando, vel non tolerando ritum, potest illum reddere licitum, vel illicitum, non tamen potest sua prohibitione præstare, vt forma prohibita sit inualida, si retineat alioquin sensum institutioni diuinæ conformem. Sicut enim Ecclesia non potest materiã, & formam Sacramenti mutare, sic nec tollere valorem Sacramẽti habentis formam & materiam à Christo præscriptã. Ita Vazquez, ea. disp. 129. n. 90. Coninch. q. 60. n. 59.

QVAESTIO IV.

An liceat vti materia, vel forma dubia Sacramenti?

40 SVppono primò. Duplex distingui dubium. Primum strictum, & negatiuum, quo mens, nec assentitur, nec dissentitur alterutri patri, sed manet in æquilibrio suspensa. Secundum latè dictum, & affirmatiuum, quod inuoluit assensum alterius partis probabilem, & formidolosum, vel etiam vtriusque partis probabilitatem amplectitur. Circa primum dubium omnino negatiuum.

41 Suppono secundò, Debere Ministrum adhibere materiã, & formã certam, grauiterque peccare, si dubiũ conferat Sacramentũ ex dubia potestate, vel intentione, vel materia, seu forma citra necessitatẽ. Nã temere subit periculum irritãdi Sacramentum, decipiendi fideles, fraudandique suscipientem

tem

tem fructus Sacramenti. Sic censent Suarius tom.3. disp.16. sect.2. disp.45. sect.1. in. disp.60. sect.1. fin. Valentia tom. 4. disp 6. quæst.2 puncti.1. Coninch. quæst. 60 nu.80. Henriq. lib.1. cap.9 n.7.& 15. Fillintius tract.1. n 69. Bonacin. disp. 1 quæst.2. puncti.1. n.32. Reginald lib.26. n.25. Scotus, vterque Sotus, & alij, quos sequitur Salas 1.2. tract.8. disp.1. nu. 56. qui subdit num. 282. etiam sub conditione ministrare cum dubia potestate, vel materia citra necessitatem esse mortale peccatum: grauem enim continet irreuerentiam ex suo genere.

42 Cæterum in necessitate; si non adsit materia certa, vel qui nouerit certam formam, sed vtraque sit dubia, nec detur Minister certam habens potestatem, poterit cũ dubia ministrari Sacramentũ, duplici conditione posita: prima vt detur euidens necessitas tam ex parte Ministri, nimirum vt nó occurrat alius certiorem habens potestatem, vel qui certioré materiam, aut formam adhibeat: quam ex parte recipientis, qui scilicet indigeat specialiter receptione Sacramenti. Secunda, vt Sacramentum sub conditione cóferatur. His enim positis tollitur omnis ordinatio; siquidé necessitas facit, vt actus non temere, sed prudenter fiat; melius enim est, dubium Sacramentum indigenti ministrare, quam nullum. Conditio verò tollit periculum irritandi Sacramentum. Ita Doctores relati, quin addit Salas, non solum posse, sed etiam teneri Ministrũ vti dubia potestate, materia, vel forma; quoties administratio Sacramenti requiritur ad vitandum scandalum, vel periculum damnationis, vel aliud grauissimũ inconueniens. Cum enim ob necessitatem liceat administratio Sacramenti dubij, tenemur vtique per tale Sacramentum indigenti prouidere. Siquidem quoties sine dispendio possumus indigenti succurrere, tenemur saltẽ ex charitate, seu misericordia. Cósonat Zambranus cap. 1. num.4.

43 Circa secundum dubium positiuum laté dictũ, quod claudit assensum probabilem. Suppono tertiò, in administratione Sacramentorum dari posse, vel probabilem solum assensum vtriusque partis; vel probabilem vnius, & certum alterius. Prioris casus exempla sunt: An moribundo præbenti so-

solum signa conditionis danda sit absolutio. Quidam probabiliter negant, alij probabilius affirmant. An circunstantiæ notabiliter agrauantes sint necessario confitendæ? Quidam aiunt, alij negant; vtrique probabiliter tantum. In his itaque potest quilibet (sicut in alijs materijs) in administratione Sacramentorum vti opinione probabili, vel etiam minus probabili relicta probabiliori. Tunc enim non subitur voluntarium periculum irritandi Sacramentum, cum neutra pars sit secura. Quare nec delinquitur contra Religionem Sacramēti, nec contra charitatem proximorū. Ita Castro Palaus tom. 1. tract. 1. disp. 1. punct. 5. num. 1. Ioan. Sanch. disp. 44. num. 1. qui subdit num. 35. quoties altera sententia Sacramenti reuerentiam attendit, altera veró fauorem recipientis, hāc illi præferendā esse, quia charitas præualet Religioni; maiorque securitas salutis proximorum honestat periculum, quod incurritur, irritandi Sacramentum. Consonat Montesinos 1. 2. dis. 29. q. 5. n. 245.

44 Exempla posterioris casus sunt. Valere Baptismū sub forma Genitoris, & Geniti, & procedentis ab vtroque, probabilis est opinio: At valere sub forma Patris, & Filij, & Spiritus sancti, certum est. Similiter abluto capite valere baptismum, certum est; abluto pede, vel digito valere, opinio est. Aquam naturalem esse materiam Baptismi, certum est, lexiuium, aut ius, opinio tantū. Item est opinio, valide consecrari typum, vulgo *centeno*: at panem triticeum est omnino certum. Item valide cōfessarium absoluere, si sit approbatus ab ordinario loci, vbi confessionem audit, certa res est; si verò sit approbatus ab Ordinario alterius loci, opinio solū est. Itē in articulo mortis valere cōfessionem proprio Parocho factam, certum est. An verò præsente Parocho valeat confessio facta simplici Sacerdoti, probabilis est vtraque pars. Matrimonium valere, si contrahatur corām Parocho contrahentium, & in propria Parochia, certum est. At si Parochus contrahentis assistat in aliena Parochia, probabilis est valor Matrimonij. Tám in his, quám in alijs similibus exemplis, an vti liceat opinione probabili, relicta certá sentētia, disquirimus in præsenti.

Pri-

45 Prima sententia negat, ita Petrus de Soto lect. 2. de Eucharist. Henriq. lib. 1. cap. 9 num. 15. Valentia tom. 4. disp. 6. quæst. 2. punct. 1. Suarius tom. 3. disp. 16. sect. 2. disput. 21. sect. 4. fin. disput. 45 sect. 1. fin. disput. 60. sect. 1. fin. tom. 4. disput. 26. sect. 6. num. 5. Salas 1. 2. tract. 8. disp. 1. sect. 5. num. 86. Bonacin. disp. 1. quęst. 2. punct. 1. num. 32. Filliutius tract. 1. nu. 69. Huic parti per intrinseca principia rationis inhęret Ioan. Sanch. disp. 44. num. 10. Sacrilegium existimans committi, quoties in administratione Sacramentorum via certa pro dubia sine causa mutatur. Eidem ita simpliciter adhęret Laym. in. lib. 1. tract. 1. cap. 5. num. 13. vt contrariam appellet improbabilem. Probatur primò, quia facis irreuerentiā Sacramento cum sine causa subis illud irritandi periculū, quod facile vitare posses, partem certam secutus. Ergo peccas cōtra Religionē Sacramenti. Confirmatur, nam vsus Ecclesiæ prohibēs materiam, aut formam dubiam in administratione Sacramentorum, illum vtique finem talis prohibitionis intēdit; vt reuerentia Sacramentis debita seruetur. Ergo ex hac reuerentia prouenit, vt nullus vti possit in Sacramentis sententia probabili relicta certa.

46 Probatur secundò, quia si debens centum aureos solueres in moneta dubij valoris, non rectè satisfaceres, quia debito certo non satisfit solutione dubia. Sed Minister Sacramentorum debet Fidelibus Sacramenta certa ministrare. Ergo non satisfacit ministrando dubia, vel probabilia, dum potest omnino certa ministrare. Quare peccabit contra iustitiam, vel contra charitatem. Probatur tertiò. Nam in rebus ad animæ salutē pertinentibus hoc ipso grauiter quis peccat, quod certis incerta præponat, vt dicit Augustinus lib. 1. de Baptismo c. 3. sed qui ministrat Sacramenta probabilia relictis certis, iam certo præponit incertū. Ergo grauiter peccat, verbi gratia, si consecrat panem hordeacem, vel confirmat sine balsamo, cum posset materiam omnino certam adhibere.

47 Secunda sententia docet, licere: tenent Medina 1. 2. quęst. 19. art. 5. & 6. Salon 2. 2. quæst. 63. art. 4. controuers. 2. ad 3. Vazq. 1. 2. disput. 63. cap. 2. & 3. Thomas Sanch de Matrim. lib. 1. disp. 20. nu. 4. & lib. 1. decalogi, cap. 9. num. 33. Anto-

tonius Perez in laurea. certam. 10. cap. 12. & 13. Villalobos tom. 1. tract. 1. diffic. 13, num. 1. & 2. Sayrus in claui. lib. 1. cap. 7. num. 4. Basilius Legion. de matrim. lib. 4. cap. 25. nu. 9. Castro Palaus tom. 1. tract. 1. disput. 2. punct. 5. nu. 5. & per extrinseca principia consentit Ioan. Sanchez, eo. num. 10. Probatur, nam in quauis alia materia sufficit opinio probabilis ad formandum rectum conscientiæ dictamẽ circa nostrã operationem, non obstante formidine, seu periculo partis oppositæ, nimirum vel alienum retinendi, vel violandi legem. Ergo similiter in administratione Sacramentorum sufficiet; nec obstabit periculum irritandi Sacramentum, quominus licitê possimus operari iuxta probabilem opinionem relicta sententia certa. Nec tam grauis obligatio certam omnino doctrinam sequendi Ministris Sacramentorum imponi debet, potius quam aliis agentibus moralibus: siquidem ministrando iuxta probabilem opinionem, etiam relicta certa sententia, prudenter operantur, sicut & alij; nec exponuntur culpabili periculo Sacramentum irritandi, sed viam tenent moraliter certam, quam probabilitas opinionum constituit. Confirmatur, nam alioquin non liceret confiteri cum attritione cognita, nec attritum absoluere possemus, cum contritio sit materia certa; & attritio probabilis dumtaxat. Similiter non liceret simplici sacerdoti moribundum absoluere præsente Parocho. Quod durum videtur in his & similibus casibus.

48 Limitant hanc sententiam Vazquez, Sayrus, Antonius Perez, Villalobos, Thom. Sanchez supra, Ioan. Sanchez num. 12. & 14. vt sic ministrans iuxta probabilem opinionem non peccet contra Religionem ob fundamẽtum adductum, peccet tamen contra charitatem, vel etiam contra iustitiam erga recipientem. Nam obligatio charitatis postulat, vt si proximo possumus certum remedium adhibere, nõ adhibeamus incertũ; quod magis vrget in Baptismo præsertim paruulorum, qui non possunt aliter iustificari. Iustitia quoque ligat non solum Parochos, qui tenentur ex officio ministrare; sed quoslibet alios, nam supposito quod ministrant, tenẽtur certa Sacramenta conferre, quasi ex implicito pacto cum susci-

piente, quia nollet nisi certum Sacramentum recipere. Tẽperat limitationem Thom. Sanch. n. 34. vt procedat in his, quæ ab ipso Ministro sunt exhibenda, non tamen in ijs, quę ponẽda sunt á pœnitente, v. g. si pœnitens velit cum attritione cognita confiteri, dum potest confiteri contritus, non fit contra charitatem, vel iustitiam sic attritum absoluendo, nã ipse cedit iure suo. Excipit, nisi pœnitens esset in articulo mortis; tunc enim censet esse mortale, vel recipere, vel ipsi Pœnitentiæ Sacramentum ministrare cum attritione cognita dũtaxat propter graue damnationis periculum, cui moriẽs exponeretur, si talis sententia non esset vera. Temperat etiam Ioan. Sanchez, num. 13. & 15. nisi Minister moneat suscipientem de modo ministrandi iuxta probabilem opinionẽ: Tunc enim si nihilominus velit recipere tale Sacramentum solum probabile, cessat erga illum obligatio charitatis, aut iustitiæ.

49 Pro decisione noto, posse reddi Sacramentum inualidum, vel ex defectu materiæ, seu formæ á Christo præscriptæ, quẽ Ecclesia supplere non potest. Quare quamuis sit probabilis opinio de valore Sacramenti cum tali materia, vel forma, si veré Christus illam non instituit, non potest ab Ecclesia validum reddi. Vel ex defectu iurisdictionis ab Ecclesia concessę. Qualiter irritatur matrimonium celebratum coram Sacerdote, qui non sit Parochus contrahentium; & Sacramentum Pœnitentiæ, si ministretur ab habente potestatem Ordinis, & non iurisdictionis in pœnitentem.

50 Itaque dico primò, quoties opinio probabilis versatur circa illa, quę summus Pontifex in Sacramentorum administratione determinat, vt in matrimonio, quod sic, & non aliter celebratum valeat; in Sacramento Pœnitẽtiæ circa iurisdictionem Sacerdotum ad absoluẽdum, licite potest Minister quãlibet opinionem probabilem ministrando sequi, cum in qualibet iurisdictio detur, & matrimonium validetur ex prçsumpta, vel iuridica volũtate Pontificis; qui sicut supplet iurisdictionem habentis titulum coloratum, & iurisdictionem dumtaxat existimatam errore communi iuxta legem *Barbarius*, ff. de offic. Prętoris; sic etiam operantibus iuxta probabi-

bilem opinionem confert certam iurisdictionem, vt certum reddatur Sacramentum. Non enim minus potens est sapientium opinio, quam error vulgi ad inducendam iurisdictionē, & validandum actum. Sic docent Henriq. lib. 5. c. 14. n. 3. & 4. Suarius 3. part. tom. 4. disp. 26. sect. 6. n. 6. & 7. Lessius lib. 2. c. 29. n. 68. Reginald. lib. 1. n. 102. & 103. Thom. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 22. n. 39. & 65. & lib. 1. decal. cap. 9. n. 35. Coninch. 3. p. disp. 8. n. 22. & 47. Bonacin. de Sacram. disp. 5. q. 7. punct. 5. § 4. n. 4. Filliutius tract. 7. n. 227. Basilius Legion. de Matrim. lib. 5. c. 19. n. 8. & c. 20. n. 7. Villalob. tract. 1. diffic. 13. n. 5. Garcia de benefic. 5. p. c. 4. n. 305.

Moneo tamen pœnitentem, qui confiteri velit Sacerdoti iurisdictionis probabilis citra necessitatē, debere simul aliquot peccata venialia confiteri. Sic enim licitè ministratur Sacramentum sine peccato contra iustitiam, vel charitatem, vel religionem. Quia cum omnis Sacerdos certā habeat circa venialia iurisdictionem (quidquid in contrarium velint Salas 1. 2. tract. 8. disp. 1. num. 285. & Nuñus in Addition. q. 8. art. 5. dub. 3.) certus erit Sacramenti valor, & mortalia saltem indirectè remittentur. Sufficit autem opinio probabilis, vt licitè subeamus periculum absoluendi à nonnullis peccatis indirectè, dum certa sit absolutio cęterorum. Sic cēsent vterque Sanchez, & Suarez, qui subdit num. 9. sic reddi moraliter certam hanc partem, vt propterea liceat in praxi Cōfessarijs vti iurisdictione probabili.

51 Dico secundò, etiam in his, quæ pendent ab institutione Christi, licitum est interueniente necessitate ministrare Sacramentum iuxta sententiam probabilem relicta certa; quia periculum irritandi Sacramentum sufficiēter honestatur ratione necessitatis. Ita Suarius ea. sect. 6. fin. Antonius Perez certam. 10. cap. 10. & 13. Bonacin. disp. 1. q. 2. punct. 1. nu. 32. Villalob. suprà n. 4. Layman. lib. 1. tract. 1. c. 5. n. 13. Castro Pālaus tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 5. n. 4. Salas 1. 2. tract. 8. disp. 1. n. 98. & 285. Thom. Sanch. lib. 2. de matrim. disp. 36. n. 8. qui subdit cū Soto, licet opinio sit parum probabilis, quā seclusa necessitate non liceret amplecti; dū vrget necessitas, reddi practicè probabilem. Consonat Nauarrus, cap. *Inter verba*, corol.

corol.53.n.135.dicens, periculum graue facit, vt in moralibus formido præponderet opinioni, & Iasson leg.1.n.57.C. de sum. Trinit. ait: in dubijs præferendam esse opinionẽ animabus fauentem.

52 Hæc verò necessitas prudenter erit pensanda iuxta circũstantias occurrentes; nec semper extrema requirenda. Suarius tom.3.disp.16.sect.1.tradit hanc regulam. Quoties Sacramentum est omittendum omnino, vel illo probabili modo dispẽsandum, licitum erit vti tali materia, vel forma probabili; tunc enim non tam exponimur periculo, quam illud permittimus, vt maius euitemus, & alioquin habemus humanam cognitionem, quæ potest esse principiũ operationis rectæ. Nimirum in Sacramẽto Confirmationis chrisma confectum ex oleo, & balsamo consecratum per Episcopũ est materia certa: oleum verò simplex ab Episcopo benedictum est materia probabilis: si tamen Episcopus non possit inuenire balsamũ, poterit oleũ simplex cõsecratũ adhibere; tũc enim non tam sponte subit periculũ, quam inuitus permittit illud, vt Sacramẽtum conficiat saltẽ probabile. Quippe minus malum est hoc, quã omnino carere Sacramento, cui nulla fit irreuerentia, siquidẽ ministratur certiori modo, quo tunc potest moraliter fieri. Similiter dicunt Thom. Sanch. & Castro supra conferendũ esse Baptismũ in extremitate digiti, quãdo partus periclitans illã extrahit, quia licet opinio sit parũ probabilis, ratione magni periculi sustinetur. Nec solũ posse, sed etiã teneri Ministrũ in tã vrgenti necessitate iuxta sententiã minus probabilem operari propter maiorem fauorem recipientis, qui forsan tali Sacramento saluabitur, vel euitabit magnum scandalum, aut nocumentum, docet Ioan. Sanchez disp.44.n.31.& 32. Quia magis obligat charitas proximi, quam Religio Sacramenti, vt dicebamus supra nu.42.

53 Dico tertiò. Citra necessitatem, quoties opinio de valore Sacramẽti est valde probabilis, & communiter recepta, licebit illam in praxi sequi. Quoad hoc assentior secundæ sententiæ, consentitque Layman. lib.1. tract.1. cap.5.§.3. num.14. Quoniam in quæstionibus moralibus (etiam de valore Sacramenti) non requiritur semper exacta certitudo, sed sufficit

magna probabilitas, & quasi certitudo moralis, itaut opposita sententia negans talem materiam, aut formam sufficere, quasi nihil probabilitatis habere videatur. Sic docent Layman. supra, Filliutius tract. 1. n. 69. multique Doctores licitũ esse Pœnitentiæ Sacramentum cũ attritione cognita recipere, quia sententia negans illam sufficere, valde improbabilis est: sequeretur enim hominem nunquam iustificari per ipsam susceptionem Sacramenti, cum iam ante per contritionem oporteret, eum esse iustificatum, quod iam communiter tanquã improbabile reiicitur. Videãtur Caietanus in sum. verbo *Opinio*, c. 2. Armilla ibi. n. 2. Azor tom. 1 lib. 2. c. 12. fin. & cap. 16. q. 2. Salas 1. 2. tract. 8. disp. 1. n. 57. qui bene monet in articulo mortis procurandam esse contritionem, licet enim attritio sufficiat ad substantiam Sacramenti, præceptũ tamen virtutis Pœnitentiæ, ac Charitatis erga Deum videntur obligare, tunc temporis ad potissimos suos actus eliciendos.

54 Dico quartò. Quoties Ecclesia per consuetudinem receptam, vel per speciale decretum præscripsit vsum materiæ, vel formæ certæ, relicta probabili, tenemur obedire, nec possumus probabilem materiam, aut formã adhibere sine peccato sacrilegij contra Religionẽ, quam illud Ecclesiæ præceptum attendit, & intendit. Potuit siquidem Ecclesia in re tam graui certum modum ministrandi præscribere; ne pro singulorum opinione varietur. Et de facto videmus communem Ecclesiæ morem, Pontificum, & Conciliorum decreta, Ritualiaque recepta modũ indicere ministrandi Sacramenta, quem securè possimus amplecti, & non sine peccato prætermittere, quod ex genere suo mortale sit; vtpote contra virtutẽ Religionis. Ita Theologi cõmuniter in 4. dist. 3. vbi Palud. q. 1. art. 3. Sotus dist. 1. q. 1. art. 8. circa fin. Suar. tom. 3. disp. 16. sect. 2. Vazq. 1. 2. disp. 63. c. 2. Salõ 2. 2. q. 63. art. 4. controu. 2. ad . Tho. Sãch. de matrim lib. 3. disp. 20. n. 4. & lib. 1. decal. c. 9. nu. 33. Ioan. Sanch. disp. 44. n. 26. Villalobos tom. 1. tract. 1. diffic. 13. nu. 1. Castro Palaus tract. 1. disp. 2. punct. 5. num. 6. Montesinos 1. 2. disp. 29. quæst. 5. num. 232. Quare tâm prima, quám secũda sententia in hoc videntur conuenire. Possumus id exemplis explicare. Quamuis probabile sit, valere Baptismum

In nomine Genitoris, &c. tamen ex Ecclesiæ more præscripto ministrandus est in nomine Patris, &c. nec altera forma licebit. Item quamuis probabile sit, in Confirmatione non requiri balsamum; at probabile non est, non esse ponendum. Similiter in Eucharistia probabile quidem est, typham specie á tritico non differre, sed esse triticum degeneratum; at probabile non est, posse in illo consecrari: suppetuntque similes casus non pauci. Quin addunt Montesinos, & Castro supra, supposita ista conclusione communi, vix manere dissidij locum in quæstione proposita, quia ferè nullus occurret casus materiæ, vel formæ probabilis & certæ; vbi nō designauerit Ecclesia, quid sit adhibendū in praxi, quod adhibentes conuenienter administrabimus, omittentes verò delinquemus contra præceptum.

55 Quod si forsan occurrat casus, in quo detur materia, vel forma Sacramenti certa, & alia probabilis, nec Ecclesia determinauerit, quam debeamus apponere, censeo cum prima sententia, non licere probabilem adhibere relicta certa, propter eius fundamenta; temere siquidem incurritur periculum irritandi Sacramentum, & fraudandi recipientē eius fructu; & ad reuerentiam Sacramentis debitam spectat, vt ex materia, & forma certis conficiantur, dum commodè possunt. Nec obstat fundamentum secundæ sententiæ; nam vtēs opinione probabili circa præceptum aliquod in alijs materijs, non incurrit periculum violandi præceptum formaliter, etsi materialiter violet; probabilitas enim opinionis excusat ibi delictum, cum tamen eadem non sufficiat validū reddere Sacramentum citra diuinam institutionem. Ad confirmationem respondetur, eius exempla pertinere ad nostram primam, & tertiam conclusionem, in quibus specialis ratio concedit vsum talium opinionum.

(:?:)

QVAESTIO V.

An metu mortis liceat in Sacramentis vti materia, vel forma dubia?

56 LOquimur tã de dubio negatiuo, quám positiuo, seu probabili, & sit casus, si metu graui mortis, vel alterius notabilis nocuméti cogaris baptizare in nomine Genitoris, aut cum aqua ex sale resoluta, vel consecrare vinum congelatum, &c. Num ob metum grauem excuseris à culpa sic ministrando? Henriq. lib. 1. c. 9. n. 7. lit. B. dicit excusari, sed propter dubium repetendum esse Sacramentum sub conditione. Consonat Antonius Perez certam. 10. c. 12. n. 64. rationemq; reddit, nam talis materia vel forma sufficiens est secundum opinionem probabilem, & per consequens licita quantum ad cultum Sacraméti. Rursus nemo tenetur ex charitate succurrere proximo cum periculo vitæ, nam etiam nostra salus æterna sub dubio est, & præceptum Charitatis debet à nobis incipere.

57 Dico primò. Si tyrannus expresse præcipiat vsum materiæ, seu formæ dubiæ, vel probabilis in Ecclesiæ contemptum, aut protestationem hæresis, non licebit eidem obedire, nam sic obediens censetur actum externum contemptus Ecclesiæ, vel heresis exercere cum graui damno Catholicæ Religionis. Ita tenent Antonius Perez supra n. 64. Bonacina disp. 1. q. 2. punct. 1. nu. 33. Ioan. Sanch. disp. 44. num. 12. Diana 3. part. tract. 6. resolut. 48. fin. Coninch. quæst. 60. num. 81. qui subdit, si tyrannus minitans mortem, suspectus sit de fide, prudenter præsumi, quod velit suam hæresim inducere saltem damnando communem formam, vt illegitimam. Item si nouerit, eam formam esse contra communem vsum Ecclesiæ Catholicæ, prudenter céseri, ponere præceptum in Ecclesiæ, Sacra-

Sacramentique contemptum. Quare non erit obediendum, sed mors obeunda potius. Certè circumstantiæ prudenter erunt considerandæ, ne cõtemptus, aut hæresis implicitè volita foueatur.

58 Dico secundò, Quando præcipiens materiam, vel formam dubiam in Sacramentis adhiberi, verus Catholicus esset, & omnino putaret, eam materiam, aut formã esse certam: quin haberet suspectam sententiam Sacerdotis contrarium affirmantis, credens ipsum errare, vel ex ignorantia, vel ex malitia, licebit obedire, taléque formam, aut materiam adhibere sub conditione. Tunc enim euitatur periculum irritandi, nec irreuerentia reputatur culpabilis. Nam illud præceptum adhibendi certam materiam, & formam in Sacramentis, non obligat cum tanto dispendio. Sic docent Antonius Perez, Ioan. Sanch. Diana, Coninch. supra, num. 82. & sic accipiendus est Henriq. supr. relatus, n. 56.

QVÆSTIO VI.

An Sacramentum dubiũm iterandum sit?

59 SVppono primò. Quãdo nõ subest probabilis causa dubitandi de valore Sacramenti collati, non solũ esse peccatum absolute Sacramentum iterare, sed etiam sub cõditione; quia magna fit irreuerentia Sacramento; & illa conditio tunc est impertinens, & haberi potest pro nõ adiecta moraliter, vt notat Suarius tom. 3. disp. 31. sect. 6. initio. Quin etiam addo, si subsint leues scrupuli dumtaxat, hos esse reiiciendos, nec vllo modo repetendum Sacramentum etiã sub conditione. Sic ex communi sententia docet Cathecismus Rom. de Baptism. cap. 2. §. 43. dicens, alioquin grauem iniuriam irrogari Sacramẽto, quod irrideri videtur per illã multiplicem repetitionem. Consentiunt Henriquez lib. 2. cap. 31. num. 1. Valentia, tom. 4. disput. 4. quæst. 1. punct. 4. Coninch.

quæst.

quæst. 66. n. 92. Zambranus cap. 1. dub. 1. n. 8. qui loquuntur in particulari de Baptismo.

60 De Sacramentis in communi loquuntur Villalobos tom. 1. tract. 4. diffic. 4. num. 1. & 2. & Bonacina disp. 1. quæst. 2. punct. 1. num. 36. & sequentibus; etsi dessident, quatenus Villalobos num. 2. docet, ob scrupulum etiam leuem iterare Sacramentum sub conditione non esse mortale peccatū, sed imprudentiam, & irreuerentiam venialem; quia verè non intenditur iteratio Sacramenti, si validum fuerit. At Bonacina, n. 36. censet, quoties adest leue dubium, sed leuis scrupulus esse graue peccatum iterare Sacramentum, quoniam, vt ait Cathecismus, iteratio Sacramenti facta sine sufficiēti causa videtur irrisio quædam Sacramenti, subindeque grauis irreuerentia. Quod ego quoque reor esse verum ex genere suo, nisi vel inaduertentia, vel ignorantia, quę solet scrupulum comitari, reddat culpam venialem.

61 Suppono secundò. Nunquam licere Sacramentum absolute repetere sine conditione, nisi certò constiterit, aliquid essentiale priori Sacramento defuisse. Tunc autem non tam dicitur repeti Sacramentum, quam denuo cōferri. Cæterum in quouis alio casu, quo liceat iterare Sacramētum, certum est ponendam esse conditionem. Vt de Baptismo docuit Alexāder III. cap. *De quibus* 2. de Baptismo, quia si sine conditione repeteretur, periculum esset frustrandi formam, ac subinde grauis iniuria Sacramento fieret, vt notat Vazquez 3. part. disp. 146. cap. 4. num. 18. Addit Sayrus tom. 3. disp. 22. sect. 2. conditionem exterius esse proferendā in administratione solemni, præsertim quando dubium est publicum, vt omnis occasio tollatur scandali. Si verò dubium sit occultum, & Sacramentū secretò fiat, satis esse cōditionē mēte cōcipere, nā idē operatur, quod expressa. Ferè cōsonāt Hēriq. lib. 2. c. 31. n. 2. lit. K. Coninch q. 66. n. 98. Filliucius tract. 2. n. 65. Petrus de Ledesm. tract. de Sacrament. c. 1. post concl. 13.

62 Suppono tertiò. Quoties verè subest dubium negatiuum, vel positiuum, quæ distinxi num. 40. vel dubium facti: Num scilicet Sacramētum collatum fuerit, vel iuris: Num scilicet Sacramētum collatum valuerit propter oppositas opiniones

probabiles, Sacramentum esse sub conditione repetendum. Quia per hoc animarum saluti prouidetur, nec vllum subest reiterationis periculum, cum illud prorsus excludat apposita conditio. Ita de Baptismo definit Alexander III. supra. Leo Magnus epist. 35. aliás 37. reddens rationem quam vsurpat S. Thom. 3. p. quęst. 66. art. 9. ad 4. quia non potest in iterationis crimen venire, quod omnino factum esse nescitur, habetur cap. *Cum itaque* 112. de consecr. dis. 4. consonant Gregorius III. cap. *Paruulos* 110. eadem dis. Concilium Carthagin. 5. cap. 6. & sexta Synodus, cap. 84. habetur cap. *Placuit*, eadē dis. vbi ratio redditur, ne noster scrupulus, seu trepidatio pueros faciat Sacramentorum purgatione priuari. Consentiunt Suarius tom. 3. disput. 22. sect. 1. Vazquez 3. part. disput. 146. cap. 4. n. 19. Henriquez lib. 2. c. 31. nu. 2. Zambranus cap. 1. dub. 1. Sá, verb. *Baptismus*, n. 3. & verb. *Sacramentum*, n. 10. Bonacin. supra, & communiter Doctores.

63 Distinguit autem Sotus in 4. dis. quęst. 1. art. 8. §. *Circa haec* Sacramenta, quæ non iterantur, scilicet Baptismum, Confirmationem, & Ordinem; & in his maius dubium requirit, vt possint repeti, quam in alijs, quæ sunt iterabilia, & facilius possunt repeti. Contrarium docent Petrus de Ledesm. supra, & Villalobos tract. 4. diffic. 4. num. 1. dicentes, sufficere minus dubium ad iteranda Sacramenta, quæ non sunt iterabilia secundum se, quam ad alia repetenda, quæ sunt iterabilia secundum se. Quoniam Sacramenta nō iterabilia, si semel certo non recipiantur, nunquam recipientur, & Baptismus, ac Ordo sunt valde necessaria, sine quorum valore, nec cætera Sacramenta valebunt. Ergo multo magis requiritur, vt horum valor sit omnino certus, & quouis dubio rationabili dato repetantur, quam valor cæterorum, quæ si semel inualide recepta fuerant, possunt iterum, ac iterū valide recipi. Quare probabiliorem reputo sententiam istam.

64 Suppono quartò. Quoties vrget præceptum ministrandi Sacramentum, non solum posse, sed etiam debere Sacramentum dubium iterare Ministros, qui tenebantur alioquin ministrare. Nam qui recepit Sacramentum dubiū, ius habet petendi à suo Pastore Sacramentum certum. Ergo hic tenetur

sub

sub conditione repetere, non solũ ex charitate, vt docet Vazquez 3.part.disp.146.cap.4.num. 28. sed etiam ex iustitia, vt docent Coninch.3.part.quæst.66.num. 101. & Zambranus cap.1.dub.1.nu.7. Quapropter si paruulus recepit Baptismum dubiũ, tenentur eius parentes eidem procurare Baptismum certum, & Parochus ab illis requisitus, tenetur infantem sub cõditione baptizare, vt certior reddatur eius salus. Laicus autem tenebitur ex charitate talem infantẽ baptizare, vel etiam adultum petẽtem, eo scilicet casu, quo propter instantem necessitatem licebit laico baptizare. Cum enim dubius de suo baptismo sit in graui necessitate, siquidem incertam habet animæ salutem, quicunque commode possit, tenetur eidem ex charitate succurrere.

65 An autem adultus secundum opinionem probabilem baptizatus, vel cõfirmatus, vel ordinatus teneatur ad iterum recipiendum sub conditione Sacramentum illud? Negat Vazquez 3.part.disp.146.cap.4.num.29. Probat, quia recipiens Sacramentum non tenetur obligatione peculiari misericordię, vel charitatis erga se ipsum ad remediũ salutis omnino certum adhibendum, sed solum obligatione cæterarum virtutum, aut charitatis erga Deum tenetur ad quærendam iustificationem. Rursus obligationi recipiendi Sacramenta satisfacit sequens opinionem probabilem, etsi non omnino tutã. Ergo ex nullo capite tenetur iterare Sacramentũ dubiũ.

66 Dicendum tamen est, teneri prorsus ad iterandum Sacramentum dubium, sicut tenebatur ad recipiendum tale Sacramentum. Ita docet Coninch.quęst.66.nu.103.& 104. Respectu Baptismi probatur, quia recipiens Baptismum dubium tenetur ex charitate sui vitare probabile periculũ damnationis. Sed ad hoc euitandum opus est (saltem instante periculo mortis) procurare certum Baptismum. Siquidẽ est probabile non esse baptizatum, & sine contritione non saluandum, cũ tamen satis dubium communiter sit, an habeamus veram cõtritionem. Ergo tenetur ad vitandum tale periculum iterare Baptismum sub conditione. Confirmatur, quia nisi rursus sub conditione baptizetur, non potest vllum aliud Sacramentum recipere, ne temere subeat periculum recipiẽdi Sacramen-

cramentum inualidum, quod sine necessitate non licet; cum possit facile recipere Sacraméta certa, iterato Baptismo sub conditione. Confirmationis, si non datur præceptum recipiendę, non dabitur iteranda. Quoad Ordinem, qui dubium recepit sacerdotium, non poterit Sacramenta conficere (præter Baptismū in necessitate) nisi prius iterum ordinetur sub conditione, ne subeat temere periculum ministrandi Sacramentum inualidum.

67 Ad fundamentum oppositum respondetur, negando antecedens, obligat enim Charitas sui ad certam æternę salutis viam incundam; obligat etiam reuerentia Sacramētis debita, ne recipiantur, aut ministrentur cum periculo nullitatis, quando possunt iterato Sacramento sub conditione recipi, vel ministrari cum certitudine valoris. Hæc doctrina procedit, quando dubium est positiuum, & prius Sacramentū fuit validum probabiliter. At multo magis est certa, quando dubium est omnino negatiuum, in quo nec Vazquez negabit, teneri dubium de valore prioris Sacramenti rursus idem sub conditione recipere, nec eius fundamentum in hoc dubio vim vllam habet.

QVAESTIO VII.

An singulis Sacramentis eadem materia, & forma pro vniuersa Ecclesia sufficiat?

68 SVppono, pro Sacramentis tradendis non eundem seruari ritum accidentalem in vniuersa Ecclesia, & subinde diuersa dari præcepta quoad tale ministerium in diuersis regionibus. Quod inquirimus, est: An non obstantibus præceptis Ecclesiasticis, & tribus diuersis variarum Ecclesiarū, ea materia vel forma, quæ sufficit ad verum Sacramentum in vna regione, vel Ecclesia, sufficiat vbique?

Negant

69 Negant aliqui Iuristæ, Innocentius cap. 1. de Baptismo. Felinus cap. *Quæ in Ecclesiarum*, de constitut. num. 26. qui cẽsent, sufficere Græcis ad Baptismum illam formam, *Baptizetur servus Christi*, &c. & panem fermẽtatũ ad Eucharistiam; Latinis vero non sufficere. Probatur primò: Ex matrimonio, quod vbi Tridentini decretum non est receptum, clandestino consensu valide celebratur. At vbi Tridentinum viget, clãdestini consensus nõ sunt sufficiens materia, vel forma matrimonij.

70 Secundò: Potest vrgeri magis ex Ordinatione Sacerdotũ, & Diaconorum: Quia Sacerdotium, & Diaconatus conferebantur olim per solam manuum impositionem, vt habetur in Concilio Carthaginensi 4. Can. 3. & 4. traduntque Dionysius, Clemens, Damasus, Augustinus apud Bellarminum tom. 2. lib. vnico de Ordine, cap. 9. Videantur Arcudius de concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis in Sacramentorum administratione lib. 6. cap. 3. Vazquez 3. p. tom. 3. disp. 239. Ioannes de Lugo, tract. de Sacramentis disp. 2. sect. 5. Et nunc in Ecclesia Græca non solum Episcopi Schismatici, sed etiam Catholici, & qui Romæ degunt, dum Græcos presbyteros ordinant, sciente, atque consentiente Summo Pontifice, non per calicis, & patenæ porrectionem id faciunt, sicut Latini, sed per manus impositionem super caput Ordinandi, dicente Episcopo. *Diuina gratia, quæ semper infirma sanat, & quæ desunt, supplet, creat, seu promouet. N. venerabilem Diaconum in Presbyterum. Oremus igitur pro eo*, &c. Similiter Ordinant suos Diaconos sine traditione libri, vel calicis per solam manuum impositionem cum his verbis. *Diuina gratia promouet hunc in Diaconum*, &c. Ergo non sufficit eadem materia, & forma Sacramenti Ordinis pro vniuersa Ecclesia.

71 Communis sententia docet, eandem materiam, & formã vbique terrarum esse sufficientem ad valorem Sacramentorum. Ita Viualdus de Sacram. cap. 3. num. 21. Suarez tom. 3. disp. 2. sect. 3. Vazquez 3. p. disp. 129. c. 5. nu. 73. Reginaldus l. 26. num. 22. Filliuc. tract. 1. num. 70. Bonacina disp. 1. quæst. 2. punct. 3. num. 1. Probatur, nam omnia Sacramenta constat materia & forma, quam Christus instituit: nec enim alius potest

test instituere materias, vel formas Sacramentorum, sed materia, & forma, quam Christus in singulis Sacramentis designauit, est vna, & eadem iuxta id Pauli ad Ephes. 4. *Vnus Dominus, vna fides, vnum Baptisma.* Ergo hæc eadem vbique sufficiet ad validum Sacramentum. Vnde Latinus vtens forma Græcorum in Baptismo, valide baptizaret, & consecrans fermentatum veram efficeret Eucharistiā: sicut ècontra Græcus vtēs forma, vel materia Latinorum, quoniam est mutatio solum accidentalis. Peccaret tamen Sacerdos in hoc vsu cōtra præceptum Ecclesiæ.

72 Ad primum fundamentum oppositum respondetur. Hoc esse peculiare matrimonio, cuius materia, & forma est contractus humanus, hic autem celebrandus est iuxta locorum consuetudinem, & leges particulares, ac subinde fieri potest, vt expressio consensus, quæ sufficit hoc loco, vel tempore ad valorem contractus sine tali solemnitate, non sit sine illa sufficiens alio loco, vel tempore. Nec propterea variatur formaliter ac proprie materia & forma matrimonij, quæ censetur esse contractus validus, & semper ac vbique constituet verum Sacramentum. Sed id, quod in hoc loco secundum regionis morem, & legem est validus contractus, in alio loco propter Ecclesiæ constitutionem ibi receptam non est validus; & per consequens in vno loco sufficit, & in alio non sufficit ad verum matrimonij Sacramentum, quod vbique retinet materiam, & formam formaliter eandem, nempe consensum legitimum contrahentium, diuersam autem materialiter; quia plura requiruntur ad consensum legitimum in vno loco, quam in alio.

73 Ad secundum respondetur, materiam, & formam Sacramenti Ordinis eo modo, quo Christus illas instituit, vbique terrarum easdem esse; Christum tamen in particulari non determinasse materiam & formam materialiter sumptas, sed generice solum, & in communi præscripsisse, quod conferretur Ordo per aliquod signum sensibile significatiuū potestatis, quæ traditur, & per verba hoc ipsum exprimētia, subindeque fuisse commissum Ecclesiæ, determinare materiam, & formā in particulari, siue particularia signa potestatis per Ordinem

collatæ.

collatæ. Quapropter Eccleſia vtens hac poteſtate ſibi conceſſa pro diuerſis temporibus, aut Eccleſijs diuerſa ſigna determinauit, ſiue diuerſam materiam & formam Ordinationis materialiter ſumptam. Ita docent Bellarminus, & Ioannes de Lugo ſupra. Petrus Arcudius cap. 4. Ruardus, Fornarius, & plures viri doctiſsimi, quos ſequitur Ioannes Præpoſitus, 3. p. q. vnica de Ordine, dub. 10. n. 109.

74 Probatur ex cap. *Presbyter*, de Sacram. non iterand. vbi docet Innocentius 4. communiter receptus, Apoſtolorum tempore formam Ordinationis fuiſſe ſolam manuum impoſitionem. *Vnde credimus* (inquit) *quod niſi eſſent formæ poſteà inuentæ, ſufficeret Ordinatori dicere, ſis Sacerdos, vel alia æquipollentia verba; ſed ſubſequentibus temporibus formas, quæ ſeruantur, Eccleſia Ordinauit.* Ergo ſicut Eccleſia pro diuerſis temporibus diuerſa ſigna particularia determinauit in Ordinatione, ſic etiam potuit pro Græcis & Latinis determinare diuerſa: Ita tamen vt vtraque Eccleſia Græca, & Latina conferat Ordinationem per ſenſibile ſignum, & verba rectè ſignificantia traditionem poteſtatis, & per conſequens vtraque validum Sacramentū efficiat, quia ſeruat formaliter loquendo materiam & formā inſtitutam à Chriſto, licet materialiter vtatur ſignis diuerſis, quatenus Græci magis confuſe ſignificant poteſtatem Diaconi, vel Sacerdotis ſolo nomine Diaconi, vel Presbyteri. Latini vero magis explicite, quatenus in Diacono duplicem exprimunt poteſtatem legendi Euangelium, & miniſtrandi ſolempi ſacrificio; in Sacerdote pariter poteſtatem ſacrificandi, & abſoluendi diſtinctè ſignificant.

75 An autem ſi Græcus Ordinet ritu Latino, vel Latinus ritu Græco, validum Sacramentum efficiant? Negat Ioannes Præpoſitus ſupra, & indicat Innocentius 4. in eo cap. *Presbyter.* quatenus ait, propter Eccleſiæ determinationem non valere iam Ordinationem, quæ valebat olim, & probari poteſt, nam differentia ſignorum coſtituentium materiam & forma Ordinationis apud Græcos, & Latinos quoad immediatam ſignificationem, & quoad proximum modum ſignificandi videtur ſubſtantialis, cum valde confuſe dicant Græci, quod Latini ſatis exprimunt, & diſtinguūt. Et quidem qui baptizaret

in nomine Trinitatis, non conferret validum Baptismū, quia non exprimit distinctè personas, ac subinde variat formam substantialiter.

76 Affirmare videtur Ioannes de Lugo supra, qui differentiā inter Græcos & Latinos materialem vocat, & comparat cum differentia panis azimi, ac fermentati. Quia dum institutio generica Christi seruetur, omnis particularis variatio censetur accidentalis. Et hoc est magis conforme communi sententiæ, quam defendimus. Nec obstat exemplum Baptismi, nam ibi Christus instituit distinctam personarum expressionem; at in Ordinatione non præscripsit signum distinctum, aut confusum, sed abstrahens ab vtroque.

CAP. II.

De Ministro Sacramentorum.

1

VPPONO primò. Illum esse sufficientem, ac necessarium Ministrū ad Sacramenta conficiendā, quem Christus Dominus institutione sua designauit. Nam ad Auctorem Sacramētorum pertinet materiā, & formam, & Ministrum singulorum designare, cum hæc tria Sacramentum substantialiter perficiant, vt expendit Suarius, tom. 3. disp. 13. sect. 2. Non designauit autem Angelos, aut Beatos, sed homines viatores, quia pro viatoribus Sacramenta sunt instituta, vt docent S. Thom 3 part. quæst. 64. artic. 7. Coninch. ibi. Suarius supra, sect. 1. & Doctores communiter. Quare si quando constiterit, Angelos, vel dæmones Sacramentum ministrasse, credendum est, Angelis, aut Beatis datam fuisse potestatem à Deo, qua diuinitus Sacramentum confecerint, vt multis exemplis exornat Sayrus lib. 2. de Sacram. cap 3.

cap. 3. quæst. 1. art. 1. proposit. 5. Dæmonibus autẽ, aut damnatis nunquam est credendum hanc potestatem communicari, sed ex sua malitia Sacramenti ministerium attentasse. Sic S. Thomas ibi. Coninch. supra num. 55. & sequentibus. Bonacina de Sacramentis, disp. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 10. & sequentibus.

2 Non tamen omnes homines possunt omnia Sacramenta ministrare, sed illi dumtaxat, qui secundum institutionem diuinam habent circa singula potestatem, vt in singulis ostendetur. Nunc generaliter asserimus in omnibus Sacramentis requiri Ministrum, qui sit rationis compos; aliás quippè non poterit habere debitam intentionem. Ideò nec infantes, nec amentes, nec alij similes possunt esse Ministri Sacramentorũ. Deinde quoad valorem Sacramenti quilibet rationis compos potest esse Minister Baptismi: Matrimonij verò Fideles omnes baptizati: Eucharistiæ, ac Extremæ Vnctionis quilibet Sacerdos. Pœnitentiæ verò Sacerdos iurisdictionem habens. Confirmationis, & Ordinis solus Episcopus secundum legem ordinariã: ex dispensatione Sacerdos potest confirmationem, & aliquos Ordines conferre. Debet item Minister esse distinctus à recipiente: nemo siquidem sibimet Sacramẽtum ministrat præter Eucharistiam, & quodammodo Matrimonium, quod esse de fide dixit Henriq. lib. 1. cap. 26. num. 9. liter. P. Vide Bonacinam disput. 1. quæst. 2. punct. 4. num. 20.

3 Suppono secundò. Non pendere per se valorem Sacramentorum ex fide, vel sanctitate Ministri. Quare Sacramentum collatum à Ministro quantumuis iniquo, vel etiam ab Ecclesia per hæresim, aut censuram præciso validum est, & sortitur effectum, dummodo reliqua necessaria concurrant; & recipiens non ponat obicem. Ita cōtra plures hæreticorum errores tradunt S. Thom. 3. part. quæst. 64. art. 5. & 9. Coninch. Pesantius, & Nuñus ibi. Bellarminus lib. 1. de Sacramentis cap. 26. Suarius tom. 3. disp. 13. sect. 4. Vazquez 3. part. disp. 137. cap. 2. Bonacin. disput. 1. quæst. 3. punct. 2. § 1. & 2. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 6. Petrus de Ledesm. de Sacramentis cap. 6. concl. 5. Villalobos tom. 1. tract. 4. diffic. 15.

num.1. Habetur de fide definitum in multis Concilijs præsertim Constantiensi sess. 8. Tridentino sess. 7. can. 4. & 12. Ratio sumitur ex voluntate Christi sic instituentis, quæ nobis per traditionem innotuit. Congruentia verò, ne sæpé dubius esset Sacramenti valor, si penderet à probitate Ministri sæpé moraliter dubia.

4 Adde gratiam, quàm Sacramenta conferunt ex opere operato, nec minui ob improbitatem Ministri, nec ob eius probitatem augeri. Nam hæc gratia non datur ex Ministri meritis, sed ob merita Christi, quę semper sunt eadem. Ita S. Thom. 3. part. quæst. 64. art. 1. ad 2. Coninch. & Nuñus ibi. Toletus lib. 2. cap 20. num. 11. Bonacina disput. 1. quæst. 4. punct. 5. cum alijs. Subdit autem Villalobos supra num. 2. recipientem Sacramentum à probo Ministro, maiorem accipere gratiam ex opere operantis, quàm tali Minister impetrat á Deo precibus administrationi Sacramenti coniunctis. At dicendum est, nec merita Ministrorum, nec parentum, alteri posse mereri gratiam habitualem, nec illam impetrare sine recipiẽtis dispositione proportionata, sed solum aliquod auxilium, aut motũ, quo recipiens Sacramentum, se disponat ad maiorem gratiam. Ita Suarius tom. 3. disp. 7. sect. 5. concl. 2. Henriq. lib. 1. c. 14. n. 2. Petrus de Ledesm. de Sacramentis, c. 6. concl. 1. & 2.

5 Suppono tertiò, vt Minister licite conferat Sacramenta, requiri præter potestatem conficiendi Sacramentum, quod ministrat, ius etiam, seu facultatem dispensandi sacra mysteria; soli quippe Sacerdotes hoc habent, quia collatio Sacramenti est actio sacra, ad quam digne perficiendam Ministri consecrantur. Excipitur matrimonium, in quo contrahentes ipsi sunt Ministri; & Baptismus in necessitate, quem etiam laicus licitè ministrat: si verò baptizet extra necessitatem, faciet quidem Sacramentum, quia simpliciter potestaté habet, at grauiter peccabit, quia non habet ius, & indebito modo potestatem sibi datam exercet. Ita Suarius tom. 3. disput. 16. sect. 1. Filliuc. tract. 1. num. 81. Nec omnes Sacerdotes gaudent hoc iure, sed qui potestatem habent iurisdictionis ordinariam, vel delegatam ab Ordinario Pastore; quod dicit Suarius

rius á iure Diuino deriuari præscribente nimirum, vt alij sint in Ecclesia Pastores, alij sint oues: per ius autem humanū cōsummari, quatenus huius iuris distributio per homines facta est, & huic vel illi sigillatim tribuitur: cui subinde fit iniuria, si ministeriū eius vsurpetur sine superioris facultate, seu delegatione. Sic peccat Episcopus, qui confert Ordines in aliena Diœcesi sine facultate proprij Pastoris. Peccat etiam simplex Sacerdos auctoritate propria Sacramenta ministrans alienis ouibus.

QVAESTIO I.

Quis & quando teneatur Sacramenta ministrare.

6 OBligatio ministrandi Sacramēta solum cadit in eū, qui potest illa licitè ministrare, vel simpliciter, vel in aliquo casu. Nec enim obligari quis potest nisi ad actionē licitam. Oritur autem hæc obligatio, vel ex charitate, vel ex iustitia. Charitas obligat omnes licite ministrantes respectu cuiuslibet existentis in necessitate recipiendi Sacramentum, cui sunt applicanda generalia præcepta charitatis, vt scilicet in extrema necessitate salutis spiritualis teneamur omnes etiā cū magno discrimine proximis subuenire. In graui necessitate teneantur similiter Pastores: reliqui vero, si possint sine magno detrimento. Vide S. Thom. 2. 2. quæst. 25. Valentiam, & Suarium ibi. Sa, verbo, *Charitas*, Toletum lib. 1. cap. 10. Filliutium tract. 4. num. 267. & tract. 28. num. 35. Obligatio iustitiæ competit ex officio Parochis & Pastoribus animarum, ac subinde respicit subditos, & inducit interdum obligationem restitutionis, vel stipendij, vel fructuum, qui propter officium, aut ministerium dantur. Vide Suarium tom. 3. disp. 16. sect. concl. 3. Filliutium, tract. 1. n. 83.

7 Difficultas est, quando teneantur Parochi hac obligatione ministrandi Sacramenta suis Parochianis ex iustitia. Prima

ma sententia docet, teneri solum, quando subditi tenẽtur Sã cramenta recipere: videlicet dũ in articulo mortis vrget prę ceptum Pœnitentiæ, Communionis, & Extremæ Vnctionis recipiendę; vel dum in Paschate debent confiteri, & communicare. Probatur, quia sicut pręceptum vrget Parochianos illis solum temporibus ad recipiendam: sic etiam Parochos administrãdum illis solum temporibus obligabit. Ita Ricardus in 4. dist. 18. artic. 2. quæst. 3. Syluęster *Confessor* 1. quæst. 18. Armilla verb. *Absolutio*, num. 27. & verb. *Confessio*, num. 38. Ioannes de Medina de conf. quæst. 37. Addit Henriq. lib. 1. cap. 4. num. 4. teneri quoque per insignium Festorum, & Iubilæi tempora ministrare Pœnitentiam, & Eucharistiã, quasi tunc censeatur pabulum Sacramentorum perutile. Sequitur Villalobos tom. 1. tract. 4. diffic. 19. n. 1.

8 Secunda sententia docet, teneri Parochum suis ouibus Sacramenta ministrare, quoties vel ex obligatione, vel ex deuotione petierint. Sic censent Adrianus in 4. quæst. 5. de cõfess. dub. 8. fol. 89. Nauarrus in cap. *Placuit*, de Pœnit. dist. 6. num. 152. & in Manuali cap. 25. numer. 131. Toletus lib. 5. cap. 5. num. 7. Manuel 1. part. sum. cap. 63. num. 1. Sâ, verb. *Confessor*, num. 14 vel 15. & verb. *Parochus*, num. 4. vbi sic ait. *Tenetur Parochus ministrare Sacramenta etiam extra tempus præceptũ ad illa obligantis*. Viualdus de confess. num. 22. Azor. tom. 1. lib. 2. cap 17. quæst. 10. Fauet Petrus de Soto tract. de officio boni Pastoris circa finem; dicens. *Boni Pastoris esse, curare, ne confessio, vel communio alicui denegetur vel indigenti, vel petenti*. Fauet Ioan. Sanch. disp. 47. num. 6. dicens: *Teneri Parochum etiam ex iustitia confessiones quotidianas excipere, quas ex æquitate possit*. Probatur, quia tenetur Parochus non solum necessitati subditorum succurrere, sed etiam vtilitatẽ, & profectum ipsorum spiritualem procurare. Sed est contra manifestam subditorum vtilitatem, & spirituale bonum illos spirituali fructu, quem è Sacramentis perciperẽt, defraudare: Nõ ergo potest petenti denegare, quin desit muneri suo.

9 Tertia sententia media, & probabilior asserit, teneri Pastores suis subditis per se loquendo Sacramẽta ministrare, quoties ipsi rationabiliter, & opportuno tempore petũt, id est, si

non

non nimis frequenter petant, vel vltra quod prudētia dictat, & ipsorum statum, ac conditionem decet. Probatur, nam Parochus ex officio tenetur subditis ministrare Sacramenta secundum eam rationem, qua Christus illa met instituit, & vult á nobis adhiberi. Sed Christus Sacramenta Confessionis, & Communionis instituit, non solum vt ipsis vteremur tempore pręcepti, sed quoties ipsorum vsus attentis circunstantijs personę, loci, temporis, indigentiæ secundum prudens iudicium vniuscuiusque saluti notabiliter conducit: Ergo Pastor ex officio tenetur subditis rationabiliter petentibus iuxta prudentiæ regulas ministrare Sacramenta. Sic docent Sotus in 4. dist. 18. quæst. 4. artic. 2. Suarius tom. 3. dist. 72. sect. 3. & tom. 4. dist. 32. sect. 1. num. 4. Vazquez 3. part. quæst. 93. artic. 3. dub. 6. Coninch. 3. part. disput. 8. dub. 17. num. 129. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 13. quæst. 1. Bonacin. cum alijs, disput. 4. quæst. 5. punct. 1. num. 15. & disput. 5. quæst. 7. punct. 4. §. 2. num. 23. Filliucius tract. 4. num. 268. & tract. 7. nu. 352. Fagundez præcept. 3. lib. 3. cap. 3. numer. 4. & 6. Castro Palaus tom. 4. tract. 21. punct. 20. num. 3. & tract. 22. punct. 18. num. 3. Consonat Ioan. Sanchez disp. 47. num. 5. dicens. Teneri Parochum ministrare subditis Sacramenta, quæ possit ex ęquitate. Possevinus cap. 5. num. 11. & 73. dicit. Teneri Parochum toties ministrare petenti, quoties hic non habet aliū Ministrum, á quo recipiat.

10 In particulari notant Doctores isti, rationabiliter petere Sacramēta subditum, quoties vrget præceptum, vel adest festiuitas, aut Iubilęum, aut tempus, quo solet talia Sacramenta recipere, singulis videlicet mensibus, vel octauo quoque die, vel si grauiter indigeat ad vincendam grauem tentationem, aut ad gratiā cōseruandam, quia diu caruit Sacramentis, & vix gratiam conseruat, qui diu Sacramentis arcetur; aut ad specialem profectum, qui grauatur conscietia peccatorū, quæ non sola contritione, sed etiam absolutione conueniat expiari: vel ob similem causam itineris longi, vel negotij suscipiendi. Excusabitur autem Parochus ab obligatione ministrandi propter rationabilem causam occurrentem, qualis erit infirmitas, aut lassitudo grauis, aut occupatio magni momenti

menti pro tunc impediens administrationem Sacramentorum; vel si subditus importuno tempore petat, scilicet hora prandij, vel somni, vel de nocte velit in Ecclesia confiteri. Sic Suarius, Fagundez, Bonacina, Posseuinus num. 2. Ioan. Sãch. n. 10.

11 Nota item primò. Non solum peccare grauiter Parochũ palam Sacramenta negando subditis rationabiliter petentibus; sed etiam exhibendo se rogantibus adeò morosum, difficilem, & infensum: vt non audeant deinceps ita frequẽter petere Sacramenta. Nam hoc est implicite negare. Sic Ioan. Sãchez disp. 47. n. 11. Posseuinus, c. 5. n. 13. qui subdit, si tamen post difficultatem, & asperitatem ostẽsam defacto temporibus opportunis semper requisitus ministrat, solum peccauit venialiter, nisi ratione scandali sit culpa mortalis. Similiter si curet vitare laborem ministrandi, quantum possit, cũ animo tamen ministrandi cunctis opportune petentibus, peccat venialiter dũtaxat. Debet ergo Parochus ita se facilẽ administrationi Sacramentorũ exhibere, vt subditos ad piam frequẽtiam alliciat. Nã officiũ Pastoris est, non solum pastũ ouibus non subtrahere, verum oues ad illũ deducere. Quin addit Toletus lib. 5. c. 5. nu. 7. teneri Parochũ infirmos suæ Parochiæ visitare, quos si nouerit Sacramentis egere, quia periculosus est morbus, hortetur ad illa recipienda, vel saltem offerat se paratũ ad illa ministrandi: secus mortaliter delinquere, quod sequitur Posseuinus, c. 5. n. 2. & 3.

12 Nota secundò: nonnullos excusare Parochum à mortali, si semel, vel iterum negat Eucharistiam subdito rationabiliter petenti. Sic Ioannes Sanchez disp. 47. num. 10. inquit. Solum venialiter peccare Parochus, si semel vel iterum nolet audire confessiones nulla excusante causa (quę valde tenuis sufficere pro vna, vel alia vice) nisi subditus aliqua graui necessitate premeretur. Consonat Nuñus in Additioni. 3. part. q. 8. art. 4. dub. 3. reddens rationem, nam hæc videtur materia leuis. Quin addit Henriq. lib. 6. c. 17. n. 3. non peccare mortaliter Parochum, si bis vel ter in anno quosdam extra tempora pręcepti non admittat; vel si volentes frequentare Sacramẽta Cõfessionis, & Eucharistiæ semel, aut bis in qualibet hebdomada,

domada, repellat propter molestum onus. Dissentit verò Bonac. disp. 5. q. 7. punct. 4. §. 2. n. 23. Nam si omissio vnius cõfessionis censeretur materia leuis, sequeretur, illum, qui semel omitteret cõfessionem annuam ab Ecclesia præceptam, vel debitam ex voto, vel ex iniunctа Pœnitentia, non peccare mortaliter; quod non videtur concedendum.

13 Dicendũ quidem est, extra tẽpus necessitatis, aut magnæ vtilitatis, quãuis semel aut iterum Parochus differat Pœnitentiam, vel Eucharistiã ministrare, non peccare mortaliter, dummodo dilatio tanta non sit, vt subditus in re graui cẽseatur priuari iure suo; quod arbitrio prudentis discernẽdũ est. Ita Suar. 3. p. tom. 4. disp. 32. sect. 1. n. 5. colligens inde, si subditus importune, seu nimis frequenter confiteri velit, non teneri Parochum ad audiendum illum; oportet enim etiam habere rationem aliarum occupationum, & obligationum Parochi; præsertim quia non tenetur summum laborem impendere, sed moderatam & prudentem solicitudinem. In quo conuenit etiam Bonacina supra.

QVÆSTIO II.

An teneatur Parochus per seipsum Sacramenta ministrare?

14 NEgat Suar. tom. 3. disp. 72. sect. 3. & to. 4. disp. 32. sect. 1. n. 5. Filliuc. tract. 4. n. 268. & tract. 7. n. 352. Fagũdez præcept. 3. lib. 3. n. 3. Bonac. de Sacram. disp. 4. q. 5. p. 1. n. 15. Vazq. 3. p. q. 93. art. 3. dub. 6. num. 4. dicens. Non teneri Parochum ministrare Sacramenta, modo sit alius, cui possit committere ministerium illud. Nec enim (inquit) Parochus per se tenetur omnium cõfessiones excipere, nec quoties subditus velit, nec adhuc tẽpore præcepti. Probatur, quia Sacramentum æqualis virtutis est à quocũque Sacerdote ministretur: subditi verò non solent ægrè ferre, quòd Parochus ipsis Pœnitentiam aut Eucharistiam non ministret, si Sacerdotes alios

alios ministrãtes inueniãt. Vnde colligit Castro Palaus tom. 4. tract. 21. punct. 20. num. 4. & tract. 23. punct. 8. §. 1. nu. 4. in oppidis, vbi Religiosi Mendicantes commorantur, vix Parochum extra necessitatem extremam peccare posse mortaliter, si subditos remittat ad Religiosos, vt ab illis Sacramẽta recipiant.

15 Nihilominus affirmat, teneri Parochũ per semetipsum ministrare, Ioan. Sanch. disp. 47. num. 2. Probat primo, ex Trid. sess. 7. c. 3. decernente collationẽ beneficij curati factã indigno per seipsum non valenti curã animarum exercere; nullam esse: & sess. 23. cap. 1. Parochis iniungit obligationem per semetipsos ministrandi Sacramenta. Nec sufficere putat prouidere Ministrum idoneum, nam electa fuit industria personæ, quando Parochus tali muneri destinatur, iuxta textum in leg. *Inter artifices* 21. ff. de solut. & in cap. *Is cui*, de officio de leg. vt notat Corduba lib. 1. q. 19. circa principium; & Posseuinus, c. 1. n. 8. Quare declaratio Concilij censuit, cogendos esse Curatos ad subeunda per seipsos, & non per substitutos ea munia, ad quæ tenentur.

16 Probat secundò. Quia cum Parochus iure naturali, & diuino residere teneatur, nõ dicitur verè residere, nisi per se deseruiat, & Sacramenta ministret. Vt notant Graffis tom. 1. consiliorum, consil. 1. de Clerico non residente, num. 2. & lib. 2. decisionum, cap. 97. Cordub. lib. 1. quæst. 19. fin. Sá, verb. *Residentia*, num. 1. Couarruu. 3. variar. cap. 13. num. 8. Vazquez opusc. de Beneficijs, cap. 4. §. 2. artic. 1. dub. 1. num. 133. & artic. 2. dub. 1. num. 181. Garcia de Beneficijs part. 3. cap. 2. num. 52. Posseuinus cap. 1. num. 11. cum alijs, indicat Tridentinum sess. 23. cap. 1. & declaratio Cardinalium ibi. Quare merito, cap. *Inter corporalia*, de translatione Episcop. dicitur illam Ecclesiam viduam esse, quæ licet Pastorem habeat, inutilem tamẽ perhibetur habere. Quis autem inutilior, quã qui non deseruit Ecclesiæ? Vnde colligunt Ioan. Sanch. num. 4. Couarruu. supra num. 13. Corduba, Graffis, & alij. Parochum non ministrantem Sacramenta per seipsum, non facere fructus suos: Non in pœnam, quæ requirat sententiam iudicis, vt putauit Garcia supra num. 53. nec solum ex dispositio-

ne Tridentini supra, sed potissimum ex iure naturali. Beneficium enim datur propter officium virtuali contractu innominato. Quare qui per semetipsum non præstat officium debitum, non potest fructus beneficij percipere.

17 Hæc posterior sententia videtur vera, quando subditus vult á suo Parocho recipere Sacramenta, & non ab alio; quod in Sacramento Pœnitentię nonnunquam continget. Habent enim Parochiani ius ad obligandum Parochum, vt per se ipsum illis ministret Sacramenta, quæ moraliter possit, siquidem Parochum ipsum alunt suis decimis, & deputatum habent suarum animarum saluti. Prior verò sententia capienda est, quando Parochus remittit suos subditos ad coadiutorē, vel ad alios Sacerdotes legitimam facultatem habentes etiam ex priuilegio, voluntarieque ministrantes, sine dispendio subditorum spirituali, & ipsis sponte consentientibus: tunc enim cedunt iure suo sine detrimento proprio. Sic limitat suam sententiam Bonacina, eo. num. 15. Sic Suarius & alij sentiunt. Sic etiam Ioan. Sanch. supra num. 12. & 13. limitat sententiam suam, dicens. Non teneri Parochum semper per semetipsum audire subditos, quoties ipsi voluerint; sed vt plurimum, si cognoscat illos nolle confessarium alium adire.

18 An autem Parochus teneatur adhibere coadiutores, vt omnibus subditis Sacramenta petentibus satisfaciat? Vazquez 3. part. tom. 4. quęst. 93. art. 3. dub. 6. fine, videtur obligare Parochum omni tempore prouidere de Ministris. Quā doctrinam restringit Ioan. Sanchez disput. 47. num. 6. ad solemnes Festiuitates, & Iubilæa. Tunc enim si Parochus per semetipsum non possit omnium subditorum confessiones excipere, tenebitur prouidere Ministros, qui petētibus satisfaciant. Debet enim ex munere suo tantæ subditorū vtilitati cōsulere.

(✠)

QVÆSTIO III.

An teneatur Parochus cum periculo vitæ ministrare Sacramenta?

19 SVppono, cum imminet vitæ discrimen Ministro, vel tempore pestis, aut velli, vel ex inimicorũ insidijs, vel ex itinere periculoso, Fidelesque petunt Sacramenta solũ ex deuotione, non teneri Parochum, nec alium ministrum cum tanto discrimine ministrare, quia non datur sufficiens ratio subeundi tale periculum, vt notat Fagundez præcept. 3. lib. 3. cap. 3. numer. 4. Procedit ergo quæstio, quando fidelis indiget Sacramento propter instantem mortem.

20 In qua prima sententia docet, debere Parochum cum discrimine vitæ subditis periclitãtibus ministrare Sacramenta, scilicet Baptismum, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, ne subditi priuentur fructu Sacramentorum; cum teneatur Parochus ex iustitia subditorum saluti prospicere. Cæteros verò Sacerdotes solũ ex charitate teneri, quãdo timeretur sine Sacramento damnandum infirmum. Citãtur Gabriel in sermone Dominicæ quartæ post Pentecostẽ, in quæst. de fuga pestis, concl. 4. corol. 1. & 2. Syluius 3. part. tom. 2. quæst. 32. art. 3. Nuñus in Addition. quæst. 33. difficult. 2. qui contrariam sententiam vocat falsam, & impiam. Probatur, nam obligatio iustitiæ, qua tenetur Parochus ad spiritualem salutem subditorum procurandam; vrgere videtur etiam cum periculo vitæ, quando subditi grauiter indigent Sacramentorum subsidijs; quòd latius expendit Suar. tom. 4. disp. 44. sect. 3. n. 6.

21 Secunda sententia docet, nec simplices Sacerdotes, nec Parochos debere per se loquendo, Sacramẽtum vllum ministrare cum periculo vitæ, nisi quando moraliter timetur æterna damna-

damnatio subditi, si discedat absque Sacramento. Probatur, quia cum homo possit per contritionem sine Sacramēto saluari, non videtur tam grauis esse necessitas recipiendi Sacramentum, vt cogatur etiam Parochus vitam exponere pro Sacramentis ministrandis. Ita tenent Armilla verb. *Episcopus*, num. 6. Tabienna ibi. num. 5. dicentes: Prælatum pro administratione Sacramentorum, quæ non sunt de necessitate salutis, sicut Baptismus, sed sufficit animi præparatio, non teneri se morti exponere: Confessio siquidem, & Viaticum voto Sacramenti supplentur; & idem erit de Baptismo adultorum. Ferè consonat Maiolus lib. 2 de irregularitate, cap. 20. Fauet S. Thom. opuscul. de perfectione vitæ spiritualis, c. 14. dicens in solo casu necessitatis extremæ debere vitam exponi pro salute spirituali proximorum.

22 Tertia sententia media distinguit iuxta necessitatē Sacramenti. Maior in 4. disp. 17. quæst. vltima, & disput. 27. quæst. 1. censet, teneri Parochum periclitanti subdito ministrare Pœnitentiam (idem erit de Baptismo) cum periculo vitę, vel contagij. Nam est Sacramentum necessariū necessitate medij, nec faciliè habetur contritio. Quare vel extrema, vel grauissima reputari debet necessitas spiritualis petentis eo tēpore tale remedium. Addunt Nauarrus cap. 24. num. 10. & cap. 25. num. 13. Manuel tom. 2. sum. cap. 87. num. 8. Villalobos tom. 1. tract. 10. diffic. 6. num. 7. Posseuinus cap. 5. num. 50. 79. & sequentibus, & cap. 8. num. 51. teneri similiter administrandam Eucharistiam cum discrimine vitæ. Nam Eucharistia quodammodo censetur esse Sacramentum necessitatis, quatenus infirmus sine Viatico relictus exponitur magno periculo deficiendi. Parochus autem tenetur etiam graui necessitati subditorum cum vitæ discrimine subuenire. Administrandam autem Extremam Vnctionem cum vitæ periculo non teneri; quoniam hoc Sacramentum non est simpliciter necessarium.

23 Quoniam huius quæstionis decisio multum pendet ab obligatione charitatis, aliquę regulę huius obligationis breuiter præstringendæ sunt. Prima regula sit: Charitas obligat quemlibet ad subueniendum extremæ necessitati spirituali

proximi cum bonorum temporalium iactura, & vitæ quoque discrimine. Censebitur autem extrema necessitas spiritualis, quando prudenter præuidetur, proximum in æternum damnandum, nisi iuuetur, nec habet alium, qui iuuet, & vrgebit te præceptum Charitatis, si constet, auxilium tuum illi necessitati pro futurum. Sic explicata regula probatur 1. ex Ioan. 15. *Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos.* Christus enim dilexit nos expendendo propriam vitam pro nostra spirituali salute. Et 1. Ioan. 3. dicitur. *Et nos debemus pro fratribus animas ponere*, quem locum expendit Augustinus lib. de Mendacio. cap. 6. & concludit. Temporalem vitam suam pro æterna proximi non dubitabit Christianus amittere. Probatur secundò. Nam spiritualia bona sunt excellentiora, & Deo gratiora quolibet téporali bono etiã proprio. Ergo debent ex Charitate præferri propriæ quoque vitę. Sic tradunt S. Thom. 2. 2. quæst. 26. art. 5. Malderus, Bañez, Aragon, & Caietanus ibi. Valẽtia tom. 3. disp. 3. quæst. 4. punct. 3. concl. 5. Reginaldus lib. 4. num. 359. Torres 2. 2. disp. 87. dub. 2. concl. 3. Azor tom. 2. lib. 12. cap. 4. Toletus lib. 4. cap. 10. Coninch. 2. 2. disp. 25. n. 86. Suarius de Charitate, disp. 9. sect. 2. n. 2. Bonacina de decal. disp. 3. q. 4. punct. 4. n. 2. Layman. lib. 2. tract. 3. c. 3. n. 3. Nauarrus cap. 24. fin. Castro Palaus tom. 1. tract. 6. disp. 1. punct. 9. n. 2. & 3. Sit exemplum si populus in errore versetur infidelitatis, vel ab hæretico Ministro decipiatur; aut pestis contagione laboret omni Sacerdote Catholico destitutus, debeo cum propriæ vitæ periculo remedium adhibere, si possum.

24 Addit Suarius 3. part. tom. 4. disp. 44. sect. 3. num. 7. in hoc casu necessitatis extremæ maiorem esse Pastoris obligationem, quam aliorum quoad Sacramentorum administrationem. Nam Parochus tenetur non solum ex Charitate, sicut alij; sed etiam ex iustitia ratione sui muneris, quod obligat illum ad Sacramenta ministranda subditis indigentibus, & iuxta mẽsurã necessitatis. Ideòq; si necessitas sit extrema munus obligauit cũ extremo discrimine. Sicut miles pugnare tenetur in bello ex iustitia cũ discrimine vitæ. Cósonãt Filliuc. tract. 3. n. 98. Valẽt. & Bonac. supr. Qui colligunt inde Parochum

chum ad plura obligari quam alios, nimirum ad Sacramēta ministranda tempore pestis per semetipsum, si sic Episcopus iudicauerit. Videatur Suarius supra n. 8. 10. & 12.

25 Secunda regula sit, extra casum extremæ necessitatis non teneris ex charitate, si non sis Pastor animarum, cum periculo morali vitę, vel amissionis membrorum, vel cum graui iactura bonorum fortunę succurrere in spiritualibus proximo particulari. Ius enim conseruandi propriam vitam, & vitę necessaria est maximè naturale. Non ergo postponendum est necessitatibus passim occurrentibus etiam grauibus proximorum. Ita S. Thom. eo. art. 5. ad 3. Valentia supra. Malderus concl. 2. Nauarrus cap. 24. num. 12. Coninch. supra num. 96. Sá, verb. *Charitas*, num. 2. & 5. Bonacin. supra, num. 4. Castro num. 9. Reipublicæ tamen, seu communitati grauem necessitatem spiritualem patienti teneris etiam cū periculo vitæ succurrere. Nā illa necessitas communis est grauissimum damnum, cui merito postponi debet amissio vitæ particularis; nimirum si scias concionatorem prauam doctrinam seminare, pluresque fore peruertendos, nisi resistas etiam cū graui discrimine, teneris obsistere. Sic Suarius de charitate disp. 9. sect. 2. n. 4. Coninch. 2. 2. disp. 25. n. 99. & 100. Bonacina supr. n. 5. Castro n. 10.

26 Tertia regula sit. Pastor animarum tenetur cum periculo vitæ succurrere graui necessitati spirituali cuiuslibet subditi, si moraliter sperat remedium profuturū: obligatio quippe muneris ad hunc casum extenditur ex implicito pacto, consensuque Doctorum, qui communiter asserunt ad plura, vel in pluribus casibus obligari Parochum, quam alios. Sed alij tenentur in extrema necessitate. Ergo Pastores tenentur etiā in graui. Sic docent S. Thom. 2. 2. quæst. 26. art. 5. & eius expositores ibi. Valentia tom. 3. disput. 3. quæst. 4. punct. 3. circa fin. Coninch. 2. 2. disp. 25. dub. 7. num. 101. Suarius, & Bonacin. supra. Castro num. 12. Layman. lib. 2. tract. 3. cap. 3. num. 3. Qui colligunt inde, si Minister hæreticus peruertat plebem, vel pestis grassetur in illa, non posse Pastorem fugere, quia multi grauiter egebunt Sacramētis & alijs subsidijs spiritualibus, & bonus Pastor animam suam dat pro ouibus suis.

suis. Ioan. 10. Quod testimonium expendunt Patres, & Doctores ad hanc veritatem confirmandam. Excipe, nisi Ministros alios sufficientes de Ordinarij consensu substituat, vt notant Valentia, Layman, Castro supra, lateque declarãt Suarius 3.p.tom.4.disp.44.sect.3.n.8.10.& sequẽtibus: & Ioannes de Chapeauille de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis, c.1.q.4.

27 His positis, dico primò. Baptismum tenetur Parochus infanti moribundo suæ Parochiæ ministrare cũ discrimine vitæ. Nam ibi datur necessitas spiritualis grauissima, vel etiam extrema, cui non potest nisi per Baptismum subueniri. Colligitur ex 1. & 3. regula, supponuntque Doctores citati. Cæteros verò Ministros, qui Pastores non sunt, negant teneri cum vitæ discrimine baptizare puerum etiam moribundum, Sotus de secreto, memb. 2 quæst. 2. post 6. concl. & Sâ, verb. *Charitas*, num. 4. Quia dum Baptismus impeditum ab extrinseca causa, non est extrema necessitas per se, sed per accidẽs. Confirmatur, nam alias teneretur mater grauida permittere se secari, vt filius in vtero existens baptizaretur, alioquin sine Baptismo moriturus, quod non est concedendum. Cæterum verius affirmant, teneri etiam non Parochos ad baptizãdum in eo casu, Valentia supra, Nauarrus cap. 24. numer. 9. Layman. eo. num. 3. Coninch. nu. 88 Suarius de Charitate disp. 9. sect. 2. num. 3. Bonacin. de decal. disp. 3. quæst. 4. punct. 4. num. 2. Castro num. 5. Quia si verè subest extrema necessitas spiritualis, verè teneris subuenire cum periculo vitæ iuxta primam regulam, & impertinens est, á quo vel quomodo proueniat necessitas, vt de obligeris. Vndè soluitur fundamentum oppositum. Ad confirmationem respondetur, illam sectionẽ fœminæ grauidæ, cum sit eius occisio directa, nunquam licere: quare nemo volet cũ peccato mortali proprio procurare Baptismum alterius, ac subinde nunquam moraliter obligabitur fœmina permittere sectionem, quæ moraliter non continget. Si quando verò in casu metaphysico vellet quispiam secare matrem ad baptizandum fœtum, vel ex ignorãtia, vel ex malitia, patiatur illa mortem corporis ob æternam salutem suæ prolis.

Dico

28 Dico secundò. Sacramentum Pœnitentiæ (idem est de Baptismo adultorum) non tenetur Sacerdos, qui non est Pastor, cum periculo mortis ministrare; quia non censetur extrema necessitas, quando potest salus animæ per contritionem obtingeri, quæ cum diuina gratia possibilis est omnibus adultis. Quare probatur hęc conclusio ex secunda regula posita num. 25. Ex illaque colligitur, si non sis Parochus, te non teneri tẽpore pestis, aut inuasionis hostilis, deficientibus etiam Parochis, cum periculo propriæ vitæ sic oppressis Pœnitentiam ministrare (dum tota communitas non periclitetur) sed fugere posse, vt communiter affirmant Doctores, teste Castro Palao tom. 1. tract. 6. disp. 1. punct. 9. n. 6.

Excipe primò, nisi conuenientibus medijs adhibitis ad euitandum contagionis periculum, hoc valde minuatur, & circunstantijs personarum perpensis periculum damnationis ipsarum augeatur; quod prudenter attendendum est ad obligationem Charitatis diiudicandam. Excipe secundò, si quis morti proximus confessarium petat, & sit ita rusticus, vel ignarus, vt omnino nesciat elicere contritionem: Tunc enim debes, nec Parocho, nec alio succurrente, confessionem eius excipere cum periculo vitæ. Nam huic difficillimum est, seu moraliter impossibile contritionem habere. Quare reputatur eius necessitas extrema. Sic tradunt Bañez 2. 2. quæst. 28. artic. 5. Suarius de Charitate disput. 9. sect. 2. num. 3. Valentia tom. 3. disp. 3. quęst. 4. pũct. 3. Coninch. de Charitate disput. 25. dub. 7. num. 90. Nauarrus cap. 24. num. 9. indicat Bonacin. disp. 3. decal. quæst. 4. punct. 4. num. 2 quatenus ad extremam necessitatem requirit, vt nequeat homo contritionis actum elicere.

29 Dico tertiò. Parochus per se loquendo tenetur cũ periculo vitę Sacramentum Pœnitentiæ periclitantibus ministrare, licet enim non sit necessarium in re, sed sufficiat in voto, tamen contritio, quæ votum est Baptismi, vel Pœnitentia sic est difficilis, vt magno periculo proximus exponatur, si cum hoc solo remedio relinquatur, præsertim dũ morti proximũ infirmitas debilitat, timor damnationis conturbat, dęmon acrius oppugnat. Quare si nõ sit eius necessitas extrema, saltem

tem est ita grauis, vt sufficiat ad obligandum Parochum iuxta tertiam regulam positam nu. 26. Sic docent Doctores primæ, ac tertiæ sententiæ. Consonant Suarius 3. part. tom. 4. disp. 44, sect. 3. num. 13. & sequentibus. Filliucius tract. 3. num. 99. Layman. lib. 5. tract. 6. cap. 13. quæst. 3. Castro Palaus tom. 3. tract. 23. punct. 18. §. 1. num. 5. Posseuinus cap. 5. nu. 50. & 79. Qui notant primò posse, debereque Parochum conuenientibus vti remedijs ad suam mortem euitandam, scilicet vestibus contra temporis intemperiem, armis contra inimicos, pharmacis præseruantibus contra contagium, curareque simul, vt dum infectos audit, si fieri posit, ipse sit in loco libero, vel aere non infecto. Quare vel infirmus electo, vel ecubiculo egrediatur, vel portetur ad fenestram, Parocho foris stante: vel si nihil simile fieri posit, dicat alta voce saltem illa peccata, quæ sine nota potest, & faciet cōfessionem formaliter integram. Si nec hoc velit, aut posit infirmus accedat Parochus, & ne longa mora maius ingerat periculum contagij, moneat Pœnitētem, vt statim dicat peccata grauiora cæteris omissis. Videantur Suarius, & Layman. supra. Maior in 4. disp. 23. quæst. 1. Chapeauille de tempore pestis, cap. 1. quæst. 9. & cap. 3. quæst. 29. Zambranus de articulo mortis, cap. 4. dub. 6. Notant secundò. Si Parochus moraliter certus sit, infirmum non habere conscientiam peccati mortalis, vel esse bené dispositum ad mortem, vel ante mori totum, quam ipse perueniat; & alioqui periculum mortis in Parocho esset euidens moraliter; excusari probabiliter ab administratione: præsertim si sit solus, & eo deficiente non speretur facile reperiendus successor; tunc enim commune bonū valde præponderat. Ita Suarius supra numer. 15. & 16. Filliucius, eo. num. 99. Posseuinus cap. 5. num. 81. & 82. Generaliterque sciendum est, ita crescere posse periculum mortis in Parocho, & decrescere periculum damnationis in subditis, vel certitudo remedij iuxta prudentem cōiecturam, vt cesset obligatio Parochi.

30 Dico quartò. Sacramentum Eucharistiæ vix vnquam tenebitur Sacerdos, qui non est Parochus, cum periculo vitæ ministrare; quia vix vnquam erit medium simpliciter necessarium

rium ad salutem; aut vix vnquam constabit talis necessitas. Ideò tales Sacerdotes ab hac obligatione liberat Castro Palaus tom,4.tract.21.punct.20.num.2. Quin etiam Parochũ non teneri cum periculo mortis Eucharistiã ministrare subdito, qui iam confessus est, nisi valde dubitaretur de salute morientis, docet Molfesius tom.1.sum.tract.4.cap.3.nu.52. Probabilius tamen est, Parochum absolute teneri (excepto casu posito num.precedenti.) Nam Eucharistię Sacramẽtum est medium moraliter necessarium ad salutẽ animæ, vel quatenus auxilium, quod per Eucharistiam confertur, existimatur moraliter necessarium ad salutem animæ conseruandam cum perseuerantia finali; vel etiam quia potest Eucharistia conferre primam gratiam, quam imperfecta pœnitẽtia prius non contulit: Quod magis vrget, si non posit infirmus confiteri. Fructus etiam Eucharistiæ præferendus est multis incommodis temporalibus: & hæc omnia simul sumpta constituunt necessitatem valde grauem, cui debeat Parochus subuenire cum periculo communis contagij, vel mortis. Ita pręter Doctores tertiæ sententiæ tenent Valentia tom.3. disp.3. quęst.4.punct.3. Suarius tom.4.disp.44.sect.3.num.17. Filliucius tract.3.num.99. Manuel tom.2. summę cap.87.nu.8. Ioan.Sãchez disp.27.n.16. Castro supra, Diana part.3.tract.4.resol.174.

31 Dico quintò. Extremam Vnctionem tenetur Parochus ministrare tempore pestis, si possit sine morali vitæ periculo, & ad hoc præcauendum adhibere media conuenientia; nimirum infirmum in loco patenti collocando, sumẽdo præseruatiua, vngendo virga oblonga, ministrandoque solum in Ecclesia. Nam obligatio Pastoralis cogit, dum sine manifesto periculo potest, subditos non priuare fructu Sacramenti. Sic Suarius supra num. 20. Filliucius num.100. Castro Palaus tract.26.punct.8.num.5. Si tamen periculum contagij vitari non possit, vel simile vitæ discrimen, & infirmus aliud Sacramentum recipere nequeat, nec moraliter constet, illum sine Sacramento saluandum, tenetur Parochus Extremam Vnctionem cum vitæ discrimine ministrare, quia tunc Vnctio tàm est necessaria saluti, quàm Pœnitentiæ Sacramentum,

quod diximus num. 20. ministrandum á Parocho cum vitæ periculo. Sic docet Ioan. Sanch. disp. 27. num. 16. Sacerdos verò non Parochus non tenebitur cum tali periculo ministrare; nisi forsan infirmus, qui nullum aliud Sacramentum recipere potest, adeò sit ignarus contritionis; vt moraliter nequeat illam elicere, vt in simili dicebamus num. 26. Si demũ infirmus aliud Sacramentum recipiat, & periculum ministrãtis præcaueri non possit, non tenetur Parochus cum vitæ discrimine Sacramentum Vnctionis ministrare; quia nõ est medium necessarium salutis. Ita Suarius, & Filliucius supra, Possevinus cap. 9. num. 44. Diana part. 3. tract. 4. resolut. 174. Maior, & alij Doctores tertiæ sententiæ. Sic intelligendæ sententiæ relatæ, & ipsarum fundamenta capienda sunt.

QVÆSTIO IV.

Qualis debeat esse dispositio Sacramenta ministrantis ex officio?

32 SVppono primò: Fidem, aut probitatem Ministri non esse necessariam ad validam Sacramenti ministrationem, sed æquè per malos ministros, vel hæreticos, ac per bonos & Catholicos Sacramenti virtutum ex opere operato conferri. Sic docuit Augustinus lib. 3. de Baptismo contra Donatistas, & lib. 6. cap. 1. Gratianus in cap. *Rebaptizare*, & sequentibus; de consecr. dist. 4. Concilium Constantiense cap. 8. Tridentinum sess. 7. can. 12. de Sacramentis; Magister in 4. dist. 5. S. Thom. 3. part. quæst. 64. art. 5. vbi Caietanus, Pesantius, Vazquez, Coninch. Suarius tom. 3. disput. 13. sect. 4. Bellarminus lib. 1. de Sacramentis cap. 26. Sayrus lib. 2. cap. 6. art. 2. quæst. 1. Bonacina disput. 1. quæst. 3. punct. 2. §. 1. num. 1. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 6. Villalobos tract. 4. diffic. 13. num. 1. Petrus de Ledesma de Sacramentis cap. 6. concl.

concl. 5. Ratio sumitur ex voluntate Christi, qui noluit suorũ Sacramentorum valorem, & efficaciam ex fide, vel probitate Ministri pendere, quod á Patribus, & Concilijs per traditionem accepimus.

Suppono secundò. Quadruplicem distingui Ministrum sacrarum functionum. Primus est per se, vel ex officio, quia scilicet est consecratus ad tale ministeriũ, vt Sacerdos ad celebrandum, Diaconus ad canendum Euangelium solemniter, &c. Secundus est non conficiens Sacramentum, sed coadiuuans tantum, vt Diaconus, & Subdiaconus adiuuant Sacerdotem celebrantem. Tertius est conficiens verè Sacramentum, vt Sacerdos celebrans, baptizans, &c. Quartus est per accidens, vt laicus in necessitate baptizans, vel tonsuratus canens Epistolam non solemniter. De singulis sigillatim dicemus.

Suppono tertiò. Ministrum per se, vel ex officio verè conficientem Sacramentum, debere se disponere ad gratiã, si cõscientiam habeat peccati mortalis, quando Sacramenta ministrat, secus graue sacrilegium committet. Sic censent S. Thom. 3. part. quæst. 64. art. 4. & 6. Caietanus, Nunus, Pesantius ibi, Henriq. lib. 2. cap. 19. num. 2. Valentia tom. 4. disp. 3. quæst. 1. punct. 3. Suarius 3. part. tom. 3. disp. 16. sect. 3. Filliucius tract. 1. num. 86. Vazquez 3. part. disp. 136. cap. 1. & sequentibus, Coninch. quæst. 64. art. 6. dub. 1. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 2. §. 1. num. 2. Layman. supra num. 7. Possevinus cap. 5. num. 53. cum alijs. Habetur in iure, cap. finali, de cohabit. Cleric. & mulier. cap. *Omnia* 1. quæst. 1. cap. finali 15. quæst. 8. Ratio sumitur partim ex sanctitate, ac dignitate Sacramenti, quod cõficere, vel ministrare in peccato mortali velut sordidum instrumentum principalis agentis summe sancti, magnam continet irreuerentiam, cũ sancta sanctè tractanda sint, ea potissimum, quæ ad homines sanctificandos destinata sunt: Partim ex sanctitate, ac dignitate muneris Sacerdotalis. Est enim Sacerdos publicus Ecclesiæ Minister in eum finẽ per ordinationis gratiam institutus, vt causa sit sanctificationis fidelium. Igitur ratione suæ consecrationis, & status suscipit specialem obligationem decenter obeũdi mu-

nus suum, & digne Sacramenta ministrandi.

33 Hinc fit primò, dari præceptum in Ecclesia non ministrādi Sacramenta cum conscientia peccati mortalis, vel latum á Christo, vel ab Apostolis, vel quod est verosimilius, ex ipsa rei natura prouenient, posita semel institutore Sacramentorum, vt esse certum inter Scholasticos, testatur Vazquez supra, cap. 2. Fit secundò, falsam esse prorsus illorum sentētiā, quos tacitó nomine refert Petrus de Ledesma de Sacramentis, cap. 6. post 7. concl. dub. 3. dicentium attritionem esse sufficientem dispositionem ad Sacramentorum administrationem: cum enim attritio non restituat peccatorem in gratiam Dei, nec excludat peccatum, non confert illam sanctitatem, quæ sanctissimum deceat ministerium. Ita Petrus de Ledesma supra, docens cum omnibus requiri contritionem, vel attritionem cum confessione præmissa. Fit tertiô, sacrilegium ministrantis cum conscientia peccati mortalis eo grauius esse, quô grauioribus peccatis innodatur minister, vel quo dignius Sacramentum ministrat. Ita Villalobos tract. 4. diffic. 14. num. 1. Petrus de Ledesma supra dub. 1. & 2. vbi addit esse declarandum in confessione, quale Sacramentum in peccato ministratum fuerit, quia notabiliter aggrauat maior excellētia Sacramenti. Verum in hoc non assentior, quia multo probabilius reputo, circumstantias etiam notabiliter aggrauantes non esse necessario confitendas.

34 Restat difficultas. An ministraturus Sacramenta, qui conscientiam habet peccati mortalis, debeat præmittere confessionem? Affirmant Marsilius in 4. quæst. 12. art. 1. part. 5. casu 6. Adrianus in 4. quæst. 3. de confessione. Nimirum vt certiori modo, quo posit, se constituat in gratia. Negant tamen communiter Doctores supra relati num. 32. Suarius, ea. sect. 3. Henriquez lib. 1. cap. 29. num. 3. Layman. eo cap. 5. num. 11. Villalobos, ea. difficult 14. num. 2. Petrus de Ledesma, eo. cap. 6. post conc. 7. dub. 3. Sotus in 4. dist. 17. quæst. 2. art. 6. concl. 4. Nauarrus cap. 22. num. 2. Filliucius tract. 1. num. 86. Bonacina, eo. §. 1. numer. 3. Vazquez, ea. disput. 136. num 1 & 2. Probatur, quia nullum extat præceptum præmittendi confessionem ante Sacramentorum administrationé: Nec

Nec tenemur semper maiorem certitudinem iustificationis procurare. Sufficit ad cōtritionē conari, donec Minister probabiliter existimet, se diuinam gratiam recuperasse.

QVAESTIO V.

An habens conscientiam peccati mortalis excusetur interdum ab obligatione disponendi se per gratiam ad Sacramenta ministranda?

35 NEgare videtur Petrus de Ledesma tract. de Sacramētis cap. 6. post conclusionem 7. dub. 8. dicens: in nullo casu, nullaque necessitate peccatum excusari ministrātis in mortali. Quia semper violatur ius diuinum præscribens, vt Minister ex officio disponatur per gratiam ad sanctè ministrandum, in quo dicit conuenire Thomistas omnes. Villalobos tom. 1. tract. 4. diffic. 14. n. 3. censet, ob impotentiam nūquam moraliter excusari Ministrum ab elicienda contritione, cum hæc possit elici breuissimo tempore; præsertim si ministrandum fit Pœnitentiæ Sacramentum, dum auditur confessio, poterit confessarius elicere contritionem.

36 Alij nonnullas excusationes admittunt, quas sigillatim expendemus. Prima cōtingit, si Minister putet inuincibiliter se contritū esse, cū verè sit dūtaxat attritus; tunc certé, per ignorantiā excusatur. Nā obligari non potest homo, nisi vt humano modo operetur: dūm autē inuincibiliter iudicat, se contritū esse, non potest moraliter vlterius obligari, cū non possit ignorantiā inuincibilē depellere, nec euidentiā habere suæ cōtritionis. Ita Suarius tom. 3. disp. 16. sect. 3. Filliuc. tract. 1. n. 86. Henriq. lib. 1. c. 29. n. 2. Consentit ipse Petr. de Ledesma supra, dub. 3. concl. 1. dicens, in hoc omnes conuenire.

Se-

37 Secunda ponitur excusatio, quando grauis vrget necessitas nimirum baptizandi, vel absoluendi quempiam, sine Baptismo, vel Pœnitentia decessurũ, nisi mox baptizetur, vel absoluatur, & vnicus adsit Sacerdos, qui conscius sibi peccati mortalis non possit statim excitare contritionem; nam affixus inueterato vitio, non potest vacare motiuis perpendẽdis ad illud detestandũ: & ipsa præsens festinata turbatio, diuertit animum à necessaria consideratione. Tunc non solũ posse, sed etiã teneri Ministrũ cõferre Sacramentũ, docet Coninch. 3.p. q.64. art.6.n.22. Vazq.3.p.disp.136.c.3.num.27.& 40. Laym.lib.5.tract.1.c.5.n.8. qui referunt alios. Quia cessat irreuerentia Sacramenti propter celerẽ eius administrationẽ, & proximi necessitatem, cui mox subuenire debemus. Vndè respondetur ad fundamentũ potissimũ nu.35. præcepti diuinũ Religionis cedere tunc præcepto Charitatis; & licet contritio per sese breuissime possit elici, tamen ab homine perditissimo, qui magis terrore, quam amore mouetur, vix post diuturnã considerationẽ elicitur, nedũ occasione tam subita. Quare Nuñus 3.p.q.64. art.6. diffic.1. dixit, omnes in hoc conuenire, quod Minister necessitatis, non peccat in peccato ministrans. At hoc intelligendũ est de Sacramentis omnino necessarijs ad salutẽ: Nam alia non debent ministrari, nisi per Ministrum existentem in gratia, quãuis vrgeat articulus mortis, vt omnes fatentur, & notat Vazq. supr. n.41.

38 Tangit Villalobos supra difficultatem aliam. An scilicet Minister habens conscientiã peccati mortalis, teneatur elicere contritionem, antequam incipiat administrationẽ Sacramenti; vel satisfaciat præcepto, si contritus perficiat Sacramentum; nimirum in Baptismo, dum profert formam, in Pœnitentia, dum absoluit, in Extrema Vnctione, dum adhibet vnctionem vltimam? Hoc affirmant aliqui, quia verè tũc conficitur Sacramentum, Henriquez lib.6.cap.18.n.6. ... & Diana p.1.tract.7. resolut.47. teste Posseuino cap.3. num.57. Melius tamen Suarius 3.part.tom.4.disp.28. sect.1. num.3. censet, ad totũ Sacramenti ministerium accedere debere Sacerdotem in statu gratiæ: Quia totum illud opus pertinet ad Sacramentum, & subinde peccare grauiter Sacerdotem, qui

con-

confessionem audit alterius in peccato mortali; cum animo conterendi, priusquã absoluat. Idem est, si similiter incipiat abluere, vel vngere. Cæterum in necessitate audiendi moribundum excusari posse, dum attendens pœnitenti non elicit contritionem, donec absoluat; & tunc etiam ob vrgentissimam morientis necessitatem excusari nonnunquam ex inaduertentia; si tamen aduertat, vix moraliter vnquam excusandum; cum interior cõtritio citissime possit haberi. Equidem in bene moratis assentirer; at male morati non ita cito mouentur, & excitantur ad contritionem, cui non sunt assueti. Fateor adhuc plerumque tunc inaduertentiam, & perturbationem excusare.

39 Tertia ponitur excusatio, vel exceptio; quando Sacerdos extra Missam ministrat Eucharistiam ex Hostijs præconsecratis. Tunc enim non peccare mortaliter sic ministrantem cum conscientia peccati mortalis; asserunt Vazquez 3. part. disp. 136. cap. 3. num. 36. Nuñus 3. part. quæst. 64 artic. 6. diffic. 1. concl. 2. Syluius in eodem articulo. Petrus de Cabrera ibidem dis. 1. §. 5. num. 17. Henricus de Gandabo quodlib. 8. quæst. 30. Martinus de Ledesma 1. 4. quæst. 5. artic. 6. dub. 3. Petrus de Ledesma tract. de Sacram. cap. 6. dub. 5. Ioãnnes de Cruce in director. part. 2. quæst. 4. dub. 3 conclus. 2. Petrus de Reyna in summula de Sacramentis, tract. 4 num. 6. probabileque dicit Diana part. 2. tract. 14. resolut. 23 & tract. 3. Miscel. resol. 13. Probatur, nam hæc actio non est proprie Sacramentalis, cum per illam non fiat Sacramẽtum, sed iam factum dispensetur; ac subinde sic ministrans proxime non concurrit ad iustificationem, sicut in alijs Sacramentis, sed tantum est velut applicans actiua passiuis. Quare non videtur grauem irreuerentiam irrogare, si distribuat Eucharistiam in peccato mortali.

Confirmatur primo, nam alias Diaconus, imò laicus in necessitate ministrans Eucharistiam cum conscientia peccati mortalis, peccaret mortaliter, quod nõ videtur admittedũ. Confirmatur secũdo, quia si quis peccator Eucharistiam eleuet à terra, vel deferat in supplicatione solemni, vel trasferat à loco in locum, non peccat mortaliter. Ergo nec illam mi-

nistrans: Hoc enim ministerium nudum non inuoluit nisi cōtractum illarum specierum, quæ deferuntur ad ora recipientium.

40 Nihilominus multo probabilius est, peccare mortaliter sic ministrantem in mortali. Sic tradunt communiter Doctores in 4. dis. 13. Paludanus quęst. 1. Sotus quęst. 1. art. 3. Syluester verba *Eucharistia* 3. num. 4. *Suar.* 3. part. tom. 3. disp. 16. sect. 4. circa fin. & disp. 72. sect. 4. Coninch. 3. part. quæst. 64. art. 6. num. 35. Sayrus lib. 2. de Sacram. cap. 7. quęst. 1. art. 5. num. 6. Valentia tom. 4. disp. 6. quæst. 10. punct. 1. Filliucius tract. 4. num. 271. Fagundez præcept. 3. lib. 3. cap. 3. num. 10. Reginaldus lib. 29. num. 56. Bonacin. de Sacram. disput. 1. quęst. 3. punct. 2. §. 1. num. 13. & 14. & disp. 4. quæst. 5. punct. 2. num. 1. Villalob. tom. 1. tract. 4. diffic. 14. num. 2. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 7. Fauet S. Thom. 3. part. quæst. 82. art. 9. quatenus absolute docet, esse mortale peccatū, Eucharistiam ministrare cum cōscientia peccati mortalis. Et Nicolaus Papa relatus cap. final. 15. quæst. 8. dicens, adulterum Sacerdotem ministrando sacram Eucharistiam, se sācommodo lædere, & vnde alijs commodum exhibet, inde sibi dispendiū præbere. Probatur, nam hæc est administratio Sacramenti, dispensatioque Dominici corporis, ac subinde grauissimum ministerium proximè tendens ad sanctificationem animarū, quibus communicantur Christi merita, & ipse Christus Sacramentaliter vnitur. Ergo requirit in Ministro puritatem, cum verè distribuat nomine Christi, & sit ad hoc munus specialiter deputatus.

41 An autem in peccato distribuens Eucharistiam multis, vnicum peccatum committat? Affirmant Filliucius supra, Manuel in summa, verb. *Missa*, cap. 249. concl. 26. Henriquez lib. 1. cap. 29. num. 4. lit. S. cum enim vnica sit actio continua, censetur moraliter vnum peccatum. At verò Coninch. supra, Bonacina, eo. §. 1. num. 15. Posseuinus cap. 5. num. 59. dicunt, tot peccata mortalia cōmittere, quot Hostias diuersis distribuit, quia verè sunt plures Sacramenti ministrationes, & plures actiones prauæ completæ, quamuis continue, seu consequenter fiant. Secus si dentur vni plures Hostiæ consecratæ si-

simul; tunc enim esset vnica ministratio. Mihi videtur, si quis ab initio voluit multis Eucharistiam ministrare cũ conscientia lethali, commisisse quidem vnicum peccatum æquiualens multis: Si tamen circa singulos habuit distinctas volitiones, plura commisisse peccata, Semper tamen in confessione declarandus erit numerus communicantium, vt dicemus suo loco.

42 Ad fundamentum oppositum respondetur, etsi ministrans dumtaxat Eucharistiam, non conficiat Sacramentum, solam tamen Eucharistiæ ministrationem esse grauissimum, & sanctissimum ministerium, ad quod sanctè perficiendum consecrantur Sacerdotes, & deputantur pro casu necessitatis Diaconi. Quapropter vtrosque, si ministrent cum conscientia lethali, reos esse culpę grauis, asserunt Doctores num. 40. relati. Vnde respondetur ad primam confirmationem, etiã Diaconum peccare mortaliter, si ministret Eucharistiam in peccato mortali, cum sit Minister ad id ex officio deputatus. De laicis autem idem erit, ac de laico baptizante in necessitate, de quo dicemus infra quæst. 7. Ad secundam confirmationẽ nonnulli negant antecedens; concesso tamen, cum Sancto Thoma in 4. dist. 24. quęst. 1. artic. 3. quæst. 5. ad 4. Suario supra disput. 72. sect. 4. Bonacina, ea. quæst. 5. punct. 1. num. 2. & aliis, negamus consequentiam, quia diuersum est tangere Sacramentum, ac ministrare. Tactus solus etiam cũ consciẽtia lethali non continet grauem irreuerentiam, ministratio semper continet grauem iniuriam.

QVÆSTIO VI.

Qualis debeat esse dispositio sacras functiones exercentis?

43 PRima sententia docet peccare mortaliter peccatorẽ cõficientem Sacramentalia, vel exercentem actus Ordinis sacri, v. g. si Diaconus, vel Subdiaconus cum conscientia

peccati mortalis in ordine suo ministrent. Similiter si Sacerdos nuptias, aquam, populum interdum cum venerabili Sacramento benedicat. Si Episcopus primam tonsuram conferat, oleum benedicat altaria, templa, chrisma, sacra vasa, virgines consecret. Probatur: Nam indigne tractat munus sacrum, ad quod est vi consecrationis deputatus, & subinde committit sacrilegium, quod est peccatum ex genere suo mortale. Confirmatur ex cap. *Quæsitum* finali, de tempor. ordin. vbi Gregorius Papa decernit, Clericos peccatores esse monendos, & sub interminatione diuini iudicij obtestandos, vt in testimonium suæ damnationis in susceptis etiam ordinibus non ministrent, ideò S. Thom. in 4. dis. 24. quæst. 1. art. 3. quæstiunc. 5. generaliter statuit, peccare mortaliter eũ, qui sacrum officium ex ordinatione sibi competens exequitur in peccato mortali, quoniam indigne tractat res Sacras. Sequũtur Caietanus 3. part. quæst. 64. art. 3. ad 1. Nauarrus cap. 25. num. 72. & cap. 27. num. 163. Angelus, verb. *Clericus* 8. §. 1. Syluester verb. *Clericus* 2. num. 2. Victoria de Sacramentis, q. 29. Sá, verb. *Ordo*, num. 31. Sayrus multis relatis lib. 2. de Sacrament. c. 7. q. 2. art. 1. & 5. Nuñus 3. p. q. 64. art. 6. diffic. 1. cõcl. 3. & diffic. 2. concl. 3. Quin Angelus, Syluester, Bartholomeus ab Angelo, dialog. 1. §. 45. dicunt, Clericum affectũ lethali culpa peccare mortaliter tangendo res Sacras, vt Calicem, corporalia, vestes, &c.]

44 Secunda sententia probabilior docet, Ministrum non confitentem, nec ministrantem Sacramentum, quamuis exerceat ministerium Ordinis sui proprium in statu peccati mortalis, non peccare mortaliter. Ita Sotus in 4. dis. 1. quæst. 5. artic. 6. & dis. 25. quæst. 1. artic. 4. post septimam conclusionẽ, & dis. 25. quæst. 1. artic. 4. Palacios in 4. dis. 5. & 6. disputat. 2. Valentia tom. 4. disput. 3. quæst. 5. punct. 3. & disput. 9. quæst. 1. punct. 4. ad 4. Suarius tom. 3. disputat. 16. sect. 3. Vazquez 3. part. disput. 136. cap. 4. num. 74 & 50. Filliucius tractat. 1. num. 87. Coninch. quæst. 64. num. 39. Bonacin. de Sacramentis disp. 1. quæst. 3. punct. 2. § 1. num. 4. Villalobos tom. 1. tractat. 4. diffic. 14. num. 7. Possevinus cap. 5. num. 61. Probatur, nam exercitium Ordinum, aut sacrarum functionum, præcisa

cisa Sacramentorum administratione, non est opus in se tam sanctum, vt inducat grauem obligationem exercendi tale ministerium in gratia. Nec ex Patrum, vel Ecclesiæ traditione colligi potest, mortalem irreuerentiam à Clericis committi per indignum exercitium illarum functionum, quæ proximè non tendunt ad sanctificandam animam ex opere operato. Confirmatur; quia non extat speciale præceptum exercendi sacras omnes functiones in gratia. Nam Scripturæ, Canones, & Pontifices sufficienter intelliguntur de Ministris conficientibus, vel ministrantibus Sacramenta; nec extendendi sunt ad alias actiones, quæ non sunt immediate sanctificatrices.

45 Hinc colligit Vazquez supra num. 45. nec veniale peccatum committi per huiusmodi ministerium in statu peccati. Quia nullum peccatum etiam veniale dari potest, quin sit contra præceptum aliquod, vt ipse tradit 1.2. dis. 143. c. 3. Cū ergo non detur hic præceptum, nullum erit peccatum. Confirmat, quia si peccatum aliquod committeretur, non esset veniale, sed mortale, cum materia sit grauis; alioquin Diaconi, vel Subdiaconi suspensi, vel excommunicati non peccarent mortaliter exercendo solemniter actum ordinis sui, nec incurrerent irregularitatem, quod nullus concedet. Quod si tales functiones exercere contra præceptum Ecclesiæ merito reputatur mortale peccatum, cur mortale non esset, si fieret contra præceptum aliquod naturale prohibens tale ministerium in statu peccati mortalis? Nec enim maioris vigoris est præceptum humanum, quam naturale circa materiam prorsus eandem.

46 Suarius verò supra, Coninch num. 38. & 39. Petrus de Ledesm. de Sacramentis, cap. 6. post conclusionem septimam & octauam, dub. 6. Certum reputant, ibi dari veniale peccatum irreuerentiæ contra naturale præceptum sanctè tractandi res, & actiones sacras: quod alij communiter supponunt, & mihi fit verosimilius. Consonat S. Thom. in 4. dist. 5. quæst. 2. art. 2. quæstiunc. 4. dicens, quod quicunque in peccato mortali se Ministrum exhibet Ecclesiæ in quocunque spirituali peccat. Ad fundamentum oppositum asserimus, dari præceptum na-

turale reuerendi res sacras; & Sancta Sancte tractandi. Ad confirmationem negamus sequelam, nam hæc materia respectu præcepti naturalis censetur leuis, & tamen possit illam Ecclesia sub peccato mortali prohibere ob specialem finem, puniendi scilicet excommunicatum, aut suspensum, & eius contumaciam conterendi. Sicut etsi citra necessitatem comedere sæpius in die sit veniale duntaxat peccatum contra temperantiam; si fiat tamen contra prohibitionem Ecclesiæ præscribentis ieiunium, est sufficiens materia peccati mortalis. Similiter voluntaria distractio recitantis preces Canonicas citra præceptum naturale solum est veniale peccatum; at contra præceptum Ecclesiasticum recitandi mortale reputatur.

47 Ad fundamentum primæ sententiæ respondetur, intra latitudinem sacrilegij dari materiam leuē, quæ non excedat culpam venialem, eo tamen grauiorem, quo ministerium fuerit magis sacrum. Ad confirmationem respondetur; illum textū loqui de Clericis omnibus, vndè minorum etiam ordinum exercitium cōprehendit, quod nemo dicit esse mortale, licet fiat in peccato mortali. Quare vel Sacerdotibus dūtaxat prohibet ministerium suorum ordinum; sicut etiam cap. finale, dist. 33. Cæteris verò Clericis obstrictis graui culpa solum interdicit ascensum ad superiorem Ordinem; ne scilicet Sacramentum Ordinis in peccato recipiant, vt explicat Vazquez: vel solum exponit naturalem obligationem, qua sub interminatione quoque diuini iudicij prohibentur omnes irreuerenter ministrare. Quanta vero sit huius irreuerentiæ culpa, non definit ibi Pontifex, sed ex obiecto, seu materia diiudicandū relinquit, vt intelligit Suarius.

48 Verum ad particularia descendamus; & primò, ministeriū Ordinum minorum cum conscientia peccati mortalis exercere, nō esse mortale peccatum, ferè certum est, apud omnes supra relatos, quia leuis est materia, cum valde remoté cōferat ad sacrificium, vel administrationem Sacramentorū. Itē est opinio probabilis, Ordines minores non esse Sacramenta, sed Sacramentalia quædam. Vnde Sotus in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 4. ante conclusionem octauam, etiam á veniali culpa tale ministerium excusat, quod non refellit Fillincius. Suarius

verò doces, excusari frequenter ex ignorantia, vel inaduertentia naturali, per se tamen nonnullam irreuerentiam continere, quando fit solemni ritu, tanquam à publico Ecclesiæ Ministro.

49 Secundò, tangere Clericum cum conscientia peccati mortalis res Sacras, Calicē, Patenam, Corporalia, vel similes non esse mortale, certissimum reputant Suarius supra, Bonacina num. 6. Sayrus lib. 2. cap. 7. quæst. 2. art. 1. circa finem, nam est materia leuis. Addit Coninch. eo. nu. 39. non modo non peccare, sed potius actum honestum facere, qui quamuis cōscius sibi sit peccati mortalis, lapsam Eucharistiam reuerēter eleuat, quia potius cooperatur ad maiorem Eucharistiæ reuerētiam. Consonat Henriq. lib. 1. c. 29. n. 4. cum alijs. Tu intellige secluso contemptu, vel scandalo, vel simili circunstantia extrinseca.

50 Tertiò, Diaconum, & Subdiaconum solemniter ministrātes in mortali, peccare mortaliter, canendo videlicet Euāgelium, & Epistolam, probabiliter affirmant Doctores primæ sententiæ, vt sensit Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 10. At Petrus de Ledesma eo. dub. 6. conclus. 1. & 3. Subdiaconum excusat à mortali, non autem Diaconum, quia proximius accedit celebrationi. Probabilius tamen est, neutrum peccare mortaliter. Nam actus isti non procedunt ex speciali consecratione, sicut procedit administratio Sacramētorum ex officio facta. Sic censent Doctores secundæ sententiæ. Suarius, & Filliucius hoc limitant, dummodo fiat sine contemptu, vel scandalo, semel, aut iterum: secus si quis consuetudinem habeat, aut intentionem sic frequenter ministrandi cum cōsciētia lethali. Nam illud obiectum ita sumptum satis graue videtur, & ista consuetudo, vel propositū oriri videtur ex quodam contemptu formali, seu virtuali. Quare probabilius iudicant, in eo casu committi peccatum mortale.

51 Hanc limitationem refellunt Vazquez, Bonacina, Coninch. Quia velle sæpius peccare venialiter non constituit mortale, nisi quando ratione læsionis illatæ, vel alia simili causa materia violationis continuatur, vt contingit in furtis minimis, in comestionibus paruis intra diem ieiunij, vel similibus;

bus; quod non euenit in præsenti. Nam actus isti planè separantur inter se, nec relinquunt effectum post se, ratione cuius prior coalescat cum posteriori. Porrò contemptum virtualē nō facere de veniali mortale, cēset Vazq. eo. n. 47. Coninch. verò negat, hic reperiri contemptum virtualem, aut implicitum; sicut non includitur in frequentatione mendacij iocosi, vel verbi ociosi, similisve venialis culpæ; non enim apparet hic maior ratio, quā in alijs. Vnde concludit, Diaconū, & Subdiaconum in mortali exercentes sua ministeria solemniter, & frequenter solum peccaturos venialiter contra naturale pręceptū, vt diximus supr. n. 46. quod videtur verosimilius.

52 Quartò circa Sacramentalia, Presbyter benedicens aquā, sal, panem, fructus, domum, nauem, &c. cū conscientia lethali, non peccat mortaliter. Secluso semper scādalo, vel contemptu. Nam hæ functiones, cum proximè non ordinentur ad sanctificationem animarum, non ita grauiter exigunt internam sanctitatem Ministri. Vnde refelluntur Nauarrus de horis canonic. c. 6. n. 41. & Sayrus lib. 2. de Sacrament. c. 7. q. 1. art. 5. dicentes, Sacerdotem benedicentem aquam in mortali, peccare mortaliter. Similiter Episcopus in mortali benedicens aras, vestes, & vasa sacra, vel templa, non peccat mortaliter. At Petrus de Ledesma, eo. c. 6. dubio 6. conclus. 5. & Thomas 3. p. q. 64. art. 6. difficul. 2. concl. 3. voluit, Episcopum consecrātē Chrisma, vel Oleum in mortali, peccare mortaliter. Quoniam hæc ex institutione diuina proximè referuntur ad Sacramenta Confirmationis, & Extremæ Vnctionis. Addit Medina C. de Pœnit. tract. 1. q. 6. circa finem, Ecclesiæ consecrationem in mortali mortale peccatum esse, quoniam est actio valde grauis. Melius tamen Doctores secundæ sententiæ censent eandem esse rationem horum, quia non sunt actiones Sacramentales, nec proximè sanctificatrices animarum. Videatur Villalobos supr. n. 6. Posseuinus, n. 61. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disp. 1. punct. 6. n. 4

53 Idem est, si mortalis culpæ conscius Episcopus conferat primam tonsuram, vt fatentur relati. Si tamen in eo statu cōferat minores Ordines, peccare mortaliter, dicunt Hēriquez lib. 1. cap. 29. nu. 4. Petrus de Ledesma supra, concl. 4. Quod

verum

verum erit, si minores Ordines sint Sacramenta, nam ministratur Sacramentum à peccatore. Si verò non sint Sacramẽta, sed sacramentalia quædam iuxta probabilem sententiam, consequenter dicendum erit probabiliter, solum esse veniale peccatum. Sayrus supra putat, Parochum peccare mortaliter, si matrimonio assistat in mortali. Sed probabilius est oppositũ, quamuis etiam impendat benedictiones nuptiales sine Missæ celebratione; quia non ministrat ibi Sacramẽtum, sed Sacramentale quoddã, vel accidentalem ceremoniã. Ita Palud. in 4. dist. 5. q. 2. n. 22. Petrus de Ledes. eo. cap. 6. dub 9. Posseuinus, c. 5. n. 55. Thom. Sanch. cum multis lib. 2. de matrim. disp. 6. n. 4. Suarius, Filliucius, & alij supra.

54 Concionantem in peccato mortali etiam occulto, peccare mortaliter, docet S. Thom. in 4. dist. 19. q. 2. art. 2. quæstiunc. 2. ad 4. Sequitur Caietanus 3. p. q. 64. art. 6. quia munus concionandi per se cõnectitur Ordini, præcipueque cõsecrationi Episcoporũ; licet enim interdum ab alijs exerceatur; non tamen ex officio, nec à laicis exerceri potest, nisi vel ex dispẽsatione, vel ob necessitatem. Nihilominus dicendum est, hoc non esse mortale per se loquendo. Id est secluso contemptu, vel scandalo, quod prouenire posset, si peccatum concionatoris esset publicũ. Ita Sotus in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 6. Suarius tom. 3. disp. 16. sect. 3. circa fin. Vazquez 3. p. disp. 136. c. 5. Bonacin. supr. n. 8. Coninch. q. 64. n. 39. Layman. supr. n. 10. Villalob. supr. n. 8. Petrus de Ledesma, eo. c. 6. dub. 11. Probatur, quia nullum extat præceptum prohibens concionari cũ conscientia peccati mortalis, nec est actus alicuius Ordinis, etsi maximè pertineat ad Pastores animarum, sed actio quædam honesta, quæ vel ex charitate, vel ex misericordia, vel ex iustitia procedat. Potest autem exterior actio, quantumuis honestissima sit ex obiecto, sine peccato fieri ab homine sibi cõscio culpæ lethalis. Quæ ratio pariter valet in actu corrigẽdi, iudicandi, docendi, ac similibus, qui non sunt speciali consecratione sanctificati. Videatur S. Thom. 2. 2. quæst. 33. artic. 5. Ledesma supra dub. 10.

QVAES-

QVAESTIO VII.

An laicus in necessitate ministrans Sacramentum cum conscientia peccati mortalis peccet mortaliter?

55 SVppono primò. Posse laicos vrgēte necessitate ministrare Baptismum, posseque forsan Eucharistiam ministrare; de facto quoque ministrare Matrimonium, quoties illud contrahunt: cætera Sacramenta nūquam ministrare possunt. Quando Diaconus in necessitate dispensat Eucharistiam, si conscientiā habeat peccati mortalis, peccare mortaliter diximus supra nu. 42. tradent etiam Henriquez lib. 1. c. 19. nu. 4. Layman. lib. 5. tract. 1. c. 5. n. 8. Tunc enim Diaconus ratione ordinationis suæ supplet vicem Sacerdotis, ac subinde similem cum illo habet obligationem subiectè dignè ministrandi tam augustum Sacramentum. De laico procedit nostra quæstio, vel de Clerico gradus inferioris.

56 Suppono secundò. Quādo necessitas recepturi Sacramentum sic vrget, vt angustiæ temporis tollant aduertentiam, & solicitudo subueniendi periclitanti perturbet animum ministrantis, cui subinde liberum non sit, nec possibile moraliter conscientiam discutere, peccata perpendere, contritionē elicere, planè ministrum excusari, licet cum consciētia peccati mortalis ministret; nec omittendam Sacramēti ministrationem ob statū peccati lethalis, quia Charitas Religioni præualet, vt dicebamus supra num. 37. Quare laicus, cum in necessitate ministrat, tum quia rudis obligationum huius ministerij, tum quia periculo recipiētis vrgetur, sæpè per inaduertentiam excusabitur, vt notant Durandus in 4. dist. 5. q. 2. num. 6. Gabriel ibi. quæst. 1. artic. 3. dub. 2. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 8. Vazquez 3. part. disput. 136. num. 27. &

40 Procedit ergo quæstio, quando laicus minister aduertit suum statum peccati, vel aduertere debuisset.

57 Prima sententia docet, peccare mortaliter laicum in mortali ministrantem aliquod Sacramentum, quãdo per necessitatem ei licet ministrare. Probatur, quia nullus ministrat Sacramentum quamuis laicus sit, & in necessitate, priuatimque ministret, qui non exerceat hoc ministerium, vt Christi minister ad hoc institutus, & subinde virtute Christi merita dispenset ipsius, rem sacram, & actionem sanctificatricem tractans. Ergo debet se tum sanctitati principalis agentis, nempè Dei; tum ipsius ministerij sanctificationi conformare per conscientiæ puritatem; & per consequens in gratia ministrare, dum potest se disponere per contritionem. Alioquin irreuerentia grauis irrogatur Christo, dũ ab eius hoste ipsius merita dispensantur. Nec enim grauitas huius irreuerentiæ tam sumitur ex deputatione per consecrationem Ministri, quam ex ministerio, ad quod minister est deputatus; ita vt quisquis in gratia possit ministrare Sacramẽtum, ita facere debeat. Si tamen ita necessitas vrgeat, vt iustificari non possit, potius alienæ necessitati sucurrat, quam studeat propriæ puritati. Sic docent Durandus in 4. dist. 5. quæst. 6. num. 6. Gabriel ibi. quæst. 1. art. 3. dub. 2. Angelus, verb. *Baptismus*, num. 10. Adrianus in 4. quæst. 3. de Baptismo, Vazquez 3. part. disp. 136. cap. 3. numer. 26. & 27. Castro Palaus tom. 4. tractat. 18. disput. 1. punct. 5. num. 11. tutiorem vocat Reginaldus lib. 26. num. 28. Probabilem appellat Coninch. quæst. 64. artic. 6. num. 37.

58 Secunda sententia communior, & probabilior docet, non peccare mortaliter laicum, qui priuatim in necessitate ministrat Sacramentum, licet aduertat, se conscientiam habere peccati mortalis. Ita S. Thom. in 4. dist. 24. quæst. 1. artic. 3. quæstiunc. 5. & 3. part. quæst. 64. artic. 6. ad 3. Caietanus ibi. Ricardus in 4. dist. 5. artic. 3. quęst. 3. Sotus dist. 1. quæst. 5. artic. 6. Syluester, verb. *Baptismus* 3. quæst. 4. Henriquez lib. 1. cap. 29. num. 4. Suarius 3. part. tom. 3. disput. 16. sect. 4. Coninch. supra, Filliucius tract. 1. num. 88. Bonacin. de Sacram. disp. 1. quęst. 3. punct. 2. §. 1. nũ. 12. Sà, verb. *Sacramentum*,

num.1.Toletus,lib.2.cap.20.num.3. Layman.supra num.9. Petrus de Ledesm. de Sacram.cap. 6. conclus.8. Villalobos tract.4.difficult.14.num.4. Thom. Sanch. de Matrim.lib.2. disp.6.num.4. Diana part.3.tract.4.resol.10.Probatur,nam (vt diximus supra num.32.)obligatio ministrandi Sacramenta in gratia non solum oritur ex sanctitate Sacramentorum, quæ Deus,vt causa principalis operatur, sed etiam ex consecratione Ministri per aliquod Sacramētum, quod deputatur ad tale munus per se quidem,& ex officio præstandum. Alij verò licet sint in aliquo casu, vel in aliquo Sacramento Ministri deputati per Christum,non astringūtur ita grauiter ad sanctè peragendum ministerium,quod illis nō competit per se,sed per accidens ob necessitatem permittitur. Verum est, laicum ministrantem in mortali,cum posset cōteri prius, graue peccatum veniale committere;quia re vera se gerit irreuerenter.Et hoc probat fundamentum primæ sententiæ.

59 Doctores nuper relati communiter loquuntur de laico baptizante priuatim ob necessitatem. Idem tamē videtur dicendum,si laicus existens in mortali deferat Eucharistiam ad infirmum ob extremam necessitatem illius,qui nullum aliud Sacramentū in eo mortis articulo receperit. Non enim peccauit mortaliter sic ministrando,quia non est illa ministratio Sacramenti solemniter facta,nec à Ministro per se consecrato ad tale munus,sed solum priuatim ex necessitate, sicut de Baptismo dictum est. Ita sentiunt Paludanus in 4. dist.5. q.2. concl.3.Henriq.lib.1.c.19.n.4. Suarius 3.p.tom.3.disp.72. sect 4.

60 Maius dubium est de laicis matrimonium contrahentibus,ac subinde non solum recipientibus,sed etiam ministrantibus illud Sacramentum. Et quidem quatenus recipiunt, si sint in mortali,peccare mortaliter,conueniunt omnes, quia recipiūt Sacramentum indigne. Quare quod dixit Sà,verb. *Sacramentum*,num.1.forte recipere matrimonium in peccato non esse mortale peccatū;in editione correcta sublatum est. An verò,quatenus ministrāt in mortali,mortale rursus sacrilegium committant? Dissentiunt Doctores. Affirmāt diuersam ibi dari malitiam sacrilegij mortalis, Nauarrus cap.1.§.

Sa-

Sacerdos, num. 10. ad 5. de Pœnit. disput. 6. Petrus de Ledesma de Matrim. quæst. 42. artic. 3. ad vltimum. Vazquez 3. part. disputat. 136. cap. 3 numer. 37. & 38. Basilius Legion. de Matrim. lib. 1. cap. 8. num. 11. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disput. 1. punct. 5. num. 11. Quia ratione supra facta num. 57. sibi persuadent, à quolibet quomodolibet ministrante Sacramẽtum in mortali grauem irreuerentiam irrogari sanctitati Sacramentorum, & ipsorum Auctori. Probabilius tamen est, illos ex hac parte non peccare mortaliter, quia non sunt Ministri ad illud munus deputati per consecrationem, sed necessitate quadam admisi, quatenus debuit in ipso contractu materia & forma Sacramenti constitui, nec contractus fieri poterat nisi per expressos consensus contrahentium. Ita Sotus in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 6. Paludan. dist. 5. quæst. 2. Sayrus de Sacramentis lib. 2. cap. 7. quæst. 1. artic. 5. Sanchez de Matrimonio lib. 2. disp. 6. num. 4. Suarius tom. 3. disput. 16. sect. 4. Bonacin. de Sacrament. disp. 1. quæst. 3. punct. 2. §. 1 n. 10. Coninch. 3. part. quæst. 64. num. 38. Filliucius tract. 1. num. 87. Henriquez lib. 1. cap. 29. num. 4. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 9. Villalob. tom. 2. tract. 4. diffic. 14. num. 5. Petrus de Ledesma sibi contrarius tom. 1. sum. tract. de Sacram. cap. 6. post concl. 8. dub. 9. Monre in examine p 3. c. 18 § 1. num. 5. Ioannes de Cruce in director. p. 2. q. 4. dub. 3. concl. 1. Diana cum alijs p. 3. tract. 4. resol. 199.

QVAESTIO VIII.

An Sacerdos sine solemnitate Sacramẽtum ministrans cum conscientia peccati mortalis peccet mortaliter?

61 QVæstio præcipue procedit de Baptismo priuato: sed potest etiam ad Eucharistiam extendi, quam si Sacerdos

ministret in extrema necessitate sine solita solemnitate cum conscientia peccati mortalis, non peccare mortaliter, censuit Paludanus in 4. dist. 5. quæst. 2. concl. 3. Quia præstat ministerium, quod in eo casu laicus etiam præstare posset. Melius tamen Suarius tom. 3. disp. 72. sect. 4. docet, Sacerdotem ministrantem Eucharistiam in necessitate, peccare mortaliter, si sit in mortali, quia Sacerdos exercet semper hoc ministerium, vt Minister ad illud consecratus, & tale ministerium, vt ab illo fit, semper est de se solemne, ac maximè sacrum. Poterit tamen excusari per inaduertentiam, dum anxia solicitudo tempestiue succurrendi morienti distrahit mentē, perturbat animum.

62 Circa Baptismum prima sententia docet Sacerdotem in necessitate baptizantem sine solemnitate cum conscientia peccati mortalis, peccare mortaliter. Ita Doctores supra relati num. 57. quos inducit, & sequitur Vazquez 3. part. disp. 136. cap. 3. nu. 27. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 5. n. 8. Coninch. quæst. 64. num. 36. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. punct. 5. nu. 10. Probatur, nam hic concurrit non solum sanctitas Sacramenti, quod petit sancte tractari, sed etiam consecratio Sacerdotis, per quam deputatur ad quorumlibet Sacramētorū dispensationem; ac subinde quotiescūque, & quomodocunque ministret Sacramentum, id agit ex officio. Quippe Sacerdos non magis in ordinatione sua secundum diuinam institutionem consecratur ad baptizandum solemniter, quā aliter, cum solemnitas sit iuris Ecclesiastici, consecratio verò iuris diuini. Sed dum baptizat solemniter, exercet actum, ad quem peculiariter est consecratus. Ergo pariter, dum baptizat non solemniter. Vnde colligit Layman. idem esse de Diacono, quoties ex peculiari Sacerdotis delegatione baptizat. Nam & ipse tunc ministrat ratione ordinationis suę. Quippe per quam habilis redditur, vt tale ministerium ipsi à Sacerdote committatur.

63 Secunda sententia cōmunior, & probabilior asserit, istum Sacerdotem non peccare mortaliter. Ita S. Thom. 3. part. q. 64. art. 6. ad 3. Nuñus, Caietanus ibidem. Suarius 3. part. to. 3. disput. 16. sect. 4. fin. Ioannes de la Cruz in direct. part. 2. de Sa-

Sacrament. quæst. 4. dub. 3. conclus. 1. Heredia de Sacrament. part. 10. dub. 3. num. 4. Petrus de Ledesm. tract. de Sacram. cap. 6. conclus. 8. Syluester, verb. *Baptismus*, 3. num. 5. Syluius 3. part. quęst. 64. artic. 6. quęsito 1. conclus. 2. Henriquez, Filliucius, Toletus, Sá, Villalobos, Diana supra relati, num. 58. Bonacin. de Sacram. disput. 1. quæst. 3. punct. 2. §. 1. num. 11. citans Nauarrum, Victoriam, Valentiam, & alios. Probatur, quia Sacerdos tunc non baptizat, vt minister ex officio, sed subuenit necessitatem patienti, sicut posset laicus subuenire. Quamuis enim consecratio respiciat primario substantiam Sacramenti, prout à Christo Domino institutam; secundario respicit etiam administrationem cum tribus, & solemnitate per Ecclesiam assignatis. Quare cum hæc prętermittuntur, solum attenditur in necessitate nudum ministerium, quod laicus posset præstare. Quod autem in hoc casu Sacerdos præferatur laico, non conuincit operari Sacerdotem, vt ministrum ex officio; nam etiam vir fœminæ, Clericus laico præferuntur ob reuerentiam Sacramento debitam, cum tamen non ministrent ex officio per se.

64 Hinc colligitur primò. Solutio fundamenti contrarij; negamus enim ibi concurrere per se consecrationē Sacerdotis; siquidē potius materialiter se habet in illo casu. Colligitur secundò. Sacerdotem baptizantem extra necessitatem, sed priuatim, & sine solemnitate, cum conscientia peccati mortalis, licet grauiter peccet, vel vsurpando ius baptizandi, quod non habet; vel indebite baptizando contra ritum Ecclesiæ: Tamen præter hoc peccatum non commitere peccatum diuersum, quatenus in mortali ministrat. Nam hic & nunc de facto non operatur, vt minister ex officio, subindeque defacto cessat obligatio grauis disponendi se per gratiam. Ita Suarius supra. Secus si baptizet solemniter in mortali, quamuis recipiens sit in extrema necessitate, vt tenent Doctores communiter, & notat Bonacina supra.

QVAES.

QVÆSTIO IX.

An in Ministro requiratur intentio cõferendi Sacramentum?

65 SVppono primò. Intentionem esse volũtatis actum libere tendentis in finem, & extendi ad omnem volitionẽ operandi quidpiam. Sic actus, quo Minister vult conficere Sacramentum, dicitur intentio; nam est actus liber voluntatis tendentis in illum finem, vel effectum. Vndè distinguitur ab attentione, quæ est actus intellectus considerantis humanas actiones.

66 Suppono secundò. Multiplicem distingui posse ministrantis intentionem. Quare multiplex datur intentionis diuisio. Prima fit in intentionem materialem, quæ scilicet tendit in solam actionem externam Sacramentorum, vt lauandi, vel vngendi, vel proferendi verba: & in intentionem substantialem, quæ tendat ad conficiendum Sacramentum; vel explicite, si quis velit tale Sacramentum sigillatim perficere: vel implicite, si solum facere velit, quod intendit Ecclesia, vel quod Christus instituit.

67 Secunda diuisio fit in actualem, virtualem, & habitualem, vel interpretatiuam. Actualis intentio est in præsenti volitio faciendi Sacramentum actu concurrens cum prolatione formæ, vel appositione materiæ. Virtualis intentio dicitur, quã do præcessit actualis volitio faciendi Sacramentum, & permanet aliquid ab ea relictum, per quod mouere censetur ad actionẽ externam adhibendi materiam, & formam; dum per impressionem prioris volitionis in imaginatiua relictam excitatur exterior facultas ad perficiendos actus initio propositos cum primo mediate saltẽ cõnexos, homine interim alia cogitante, donec illa series actionum interrumpatur. Habitualis intentio dicitur, quando quis sola consuetudine ductus adhibet materiam, vel formã Sacramenti; quin habuerit vo-

lun-

luntatem hoc Sacramentum ministrandi, vel si volũtatem habuit, iam illa fuit interrumpta nec per aliquem effectum; vel virtutem relictam influit in effectum extremum. Interpretatiua intentio dicitur, quando nec præcessit actus, nec adest habitus volendi, sed solum existit talis animi præparatio; vt si peteretur Sacramentum á Ministro, ministraret illud: vel quã do voluit Minister Sacramenti ministrationem in causa, scilicet volens somnum, aut ebrietatem, in qua solet talẽ actionem præstare.

68 Tertia diuisio fit in intentionem absolutam, quæ sine conditione procedit; & in conditionatam, quæ tendit in obiectũ sub conditione, vel præterita, vel præsenti, vel futura. Quarta diuisio fit in intentionem versantem circa materiam, vel personam certam, & in versantem circa materiam, vel personam incertam.

Itaque circa primam diuisionẽ insurgit quæstio præsens. An scilicet sufficiat intentio materialis terminata nimirum ad solam actionem externam lauandi, vel vngendi, seu proferendi talia verba; vel potius requiratur intentio faciendi Sacramentum iuxta diuinam institutionẽ. Hæretici sola prima contenti sunt, quia nihil tribuunt Sacramentis præter externum symbolum, quatenus aptum est ad excitandam fidẽ; hoc enim præstare possunt actiones, & verba sensibilia, quãuis vlterior intentio non detur. Contra quos laté Suarius 3. part. tom. 3. disput. 13. sect. 2. Vazquez 3. part. disput. 138. cap. 2. & 3. Bellarminus lib. 1. de Sacram. cap. 27. & alij probantes Sacramenta nostra esse quidem instrumenta Dei ad producendam gratiam, cuius productioni necessarium est, vt Minister operari velit secundum institutionem agentis principalis.

69 Ex Catholicis Catherinus in opusc. de intentione Ministri, & Syluester, verb. *Baptismus* 3. quæst. 12. sufficere putant intentionem seruandi ritum exteriorem Ecclesiæ in rebus, & verbis adhibendis ad perficiendum Sacramentum. Citantur etiam Paludanus, & Angelus, quos examinat Vazquez supra. Habet S. Thom. in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 2. quæstiunc. 1. ad 2. & 3. part. quæst. 64. art. 8. ad 2. dicens, quod Minister Sa

cra-

cramenti agit in persona totius Ecclesiæ, cuius est Minister, in verbis autem, quæ profert, exprimitur intentio Ecclesiæ, quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti. Fauet etiam Augustinus lib. 7. de Baptismo, cap. 53. & habetur cap. *Solet*, de consecrat. dis. 4. dicens. Baptismum á quocunque verbis Euangelicis consecratum valere.

70 Probatur primò. Quia sicut non decuit pendere Sacramenti valorem â bonitate Ministri, ne semper essemus incerti de ipsius effectu, sic non decuit, eundem ab eius intentione pendere, cum tám ignota sit nobis intentio, quàm bonitas. Confirmatur, nam aliás damnari posset aliquis ob alienam malitiam, si Minister nollet habere debitam intētionem, ideòque suscipiens Sacramentum non iustificaretur. Quod subinde videtur negare Chrysostómus homil. 85. in Ioannem, prope finem, dicens. Sacerdos & linguam, & manum præbet. Nec enim iustum est, propter alterius malitiam ad salutis nostræ symbola fide accedentes offendi. Probatur secundò, quia Sacramenta per modum causę naturalis operantur, quatenus etsi Minister intendat non conferre gratiam, si confert Sacramentum dispositio, verè quoque conferet gratiam. Ergo similiter quoties ponit externam materiam & formam Sacramenti, quamuis solum intendat illam extrinsecam, & materialem actionem, veré ponet Sacramentum ipsum.

71 Dicendum tamen est, ad valorem Sacramenti requiri secūdam illam intentionem videlicet perficiendi Sacramentum iuxta diuinam institutionem, nec sufficere solam intentionē adhibendi ritum externum. Ita Catholici communiter, Alēsis, Bonauentura, Ricardus, Sotus, Gabriel, Durandus, Adrianus, Sotus, & alij, quos refert, & sequitur Suarius supra, Vazquez cap. 3. Coninch. quæst. 64. numer. 62. Henriquez lib. 1. cap. 10. Toletus lib. 2. cap. 16. num. 2. & 3. Petrus de Ledesma, eo. cap. 6. conclus. 13. Filliucius tract. 1. num. 73. Angles, Viualdus, Sayrus, Valentia, quos sequitur Bonacina de Sacrament. disput. 1 quæst. 3. punct. 2. §. 3. num. 5. cum alijs. Probatur primò, ex Concilijs, nam Florentinum in decreto de Sacrament. sic ait. Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & per-

personã Ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia. Quorum si quid desit, non perficitur Sacramentum. Assonat Trident. sess. 7. can. 11. & sess. 14. can. 7. definiens, requiri saltẽ intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, & Sacerdotem ioco absoluentem nihil agere, qui tamen intentionem habet proferendi verba. Probatur secundò, quia ministrans Sacramentum necessario se prabet Christi Ministrum; vt docet Apostolus 1. Corinth. 4. Vndẽ Christus dicitur in omni Baptismo baptizare, Ioan. 1. secundum interpretationem Augustini, tract. 6. in Ioannem circa medium. Nullus autem operatur, vt Minister alterius, nisi dum intendit agere, quod alter instituit, & eamet ratione, qua voluit institutor fieri. Sed Christus instituens Sacramenta, iussit externam actionem fieri, vt ceremoniam sacram sanctificantem animas. Ergo qui non intendit eam perficere, vt talẽ, non agit vt Christi Minister, & consequenter non efficit validum Sacramentum.

72 (Hinc fit primò.) Sententiam istam esse vel expresse de Fide definitam, vt vult Vazquez supra num. 28. & 34. vel saltem ita certam, vt opposita iam contineat errorem in fide. Nam aperte repugnat supra dictis Concilijs, & rationi, quæ fundatur in Scripturis, vt asserit Coninch. supra num. 64. Petrus de Ledesm. supra, vnde iam certissime tenendum est, non sufficere ad valorem Sacramentorum intentionẽ proferendi verba, vel apponendi materiam, sed requiri prorsus intentionẽ faciendi Sacramentum saltem implicitam. Hæc autẽ dari cẽsetur, quando Minister habet generalem intentionem faciendi, quod facit Ecclesia vel Romana, vel alia particularis Toletana, vel Hispalensis; vel etiam quod facit Ecclesia vera, quęcunque sit. Nam hereticus verè baptizat, & tamen non credit Ecclesiæ Romanæ, vel alij Catholicę: sufficit enim quod intendat facere, quod Ecclesia Lutherana, vel similis facit, si putet illam esse veram Ecclesiam, quamuis re vera sit ficta. Sic Reginaldus lib. 26. num. 40. argumento capitis *Sicut ficti* 1. quest. 1. videantur etiam Filliucius tract. 1. num. 74. & 75. Bellarminus lib. de Sacram. cap. 27. Vazquez supra num. 32. subdens, sufficere, si Minister intendat facere, quod vidit

vel audiuit facere talem, vel talem Ecclesiæ ministrum. Nam hæc intentio confusa verè tendit ad institutionem diuinam, & intentionem vniuersalis Ecclesiæ, quam particularis Ecclesia, vel particularis Minister imitatur. Ita Petrus de Ledesma supra concl. 14.

73 Fit secundò, quemlibet alium finem extrinsecum, quantũuis peccaminosus sit, non tollere valorem Sacramenti. Nam, vt rectè docet S. Thom. 3. p. q. 64. art. 10. Coninch. & expositores ibi, dupliciter peruerti potest intentio Ministri. Primò respectu Sacramenti non intendens id facere, quod Christus instituit, aut Catholici faciunt; sed tantum iocandi, repræsentandi, vel irridendi causa. Et talis peruersitas tollit veritatẽ Sacramenti iuxta supra dicta. Secundò quantum ad id, quod sequitur Sacramentum; puta si Sacerdos intendat baptizare fœminam, vt eam alliciat ad copulam, vel conficere Christi corpus, vt eodem abutatur ad beneficia, vel intendat verè Sacramentum conferre, ob lucrum tamẽ, aut iocum, aut vindictã. Et quia prius á posteriori non pendet (inquit S. Thomas) inde fit, quod talis intentionis peruersitas veritatem Sacramenti non tollit, sed Minister ex illa grauiter peccat. Sic validè baptizauit inter ludendum Athanasius adhuc puer, nam vt postea confessus est, intendebat facere, quod viderat Episcopum facientem. Sic Augustinus supra relatus in eo. cap. *Solet*, iuxta secundum modum intelligi potest. Nec tamen ibi quidquam resoluit absolute, sed dicit rem per reuelationem, aut per generale Concilium determinandam, quod iam duo Concilia fecerunt. S. Thomam adductum pro contraria sententia Caietanus, Suarius, Coninch. explicant de certitudine Sacramenti quoad nos, qui dum Minister adhibet debitam materiam, & formam existimare debemus, verum effici Sacramentum, nisi contrarium exterius exprimatur.

74 Ad primum fundamentum oppositum nego paritatem; nam de Fide, vel sanctitate Ministri sæpe possumus dubitare prudenter, cũ plures occurrant Ministri peccatores; ideò noluit Christus Sacramẽti valorẽ ab istis cõditionibus pẽdere. Raro tamen contingit, quemquam esse tam prauum, vt nolit intendere verum Sacramentum cõficere, cum hoc ipsi facili-

cillimum sit, ne possit contrarium illi prodesse. Quare quãdiu contrarium non constat ex aliquibus signis, possumus de administrantis intentione moraliter esse securi. Si tamẽ subsit ratio dubitãdi, quia Minister erat omnino perfidus, vel familiaris Diabolo, vel dederit aliquod signũ intentionis perversæ; tunc sub conditione reputatur Sacramentum, præsertim Baptismus, vel Ordo. Ita Suarius, ea. sect. 2. Coninch. n. 67. Henriq. lib. 1. c. 10. n. 3. & 4.

75 Ad confirmationem nonnulli respondent, in eo casu supplere Deum defectum intentionis Ministri, quoniam ita decet diuinam bonitatem. Ita Durandus, Alẽsis, Gabriel apud Suarium 3. part. quæst. 64. artic. 8. in commentar. Syluester, verb. *Baptismus* 6. num. 3. Angelus, verb. *Baptismus* 7. num. 12. Zanardus in director. part. 1 de Baptismo, cap. 4. fin. Bartholomæus ab Angelis Dominicanus in exam. Cõfessorum, de Sacramentis, dialog. 1. §. 31. dicens. Vbi Minister ex malitia in Baptismo, vel Pœnitentia, vel alio Sacramento falleret, non habendo intentionem faciendi, quod Ecclesia facit, & hæc malitia non esset nota: Deus (qui facienti, quod est in se, non deficit in necessariis, nec alligauit virtutem suam Sacramentis) sua bonitate suppleret, non quoad characterem, sed quoad gratiam; citat S. Thomam, & Viguerium. Innuit Valentia tom. 4. disput. 3. quæst. 5. punct. 3. dicens. Probabiliter arbitrantur Theologi. Deum infantibus supplere defectum Ministri, quando hic malitiose subtrahit intẽtionem: & in adultis eundem defectum Ministri suppleri per deuotionẽ, & fidem suscipientis, Deo etiam peculiariter ad id cooperãte; si quid forsan in deuotione desit. Quamquã illud de infantibus non secundum legem ordinariam, sed secundum priuilegium quoddam accipi debet.

76 Oppositum merito docent Suarius supra citans Sotum, Ledesmam, & Maiorem, Coninch. 3. part. quæst. 64. num. 58. Bonacin. de Sacrament. disput. 1. quæst. 3. punct. 2. §. 3. num. 10. Henriq. lib. 1. cap. 10. num. 3. Filliucius tract. 2. num. 80. Homobonus in exam. part. 1. tract. 4. cap. 2. quæst. 10. Naldus, verb. *Sacramentum*, num. 10. Syluius 3. part. quæst. 68. artic. 2. ad 4. Heredia de Sacram. part. 9. dub. 1. nu. 17. Diana

part. 3. tract. 4. resolut. 27. Patet, quia certum est de fide, non esse validum Sacramentum, si desit intentio Ministri; ac proinde que non conferri gratiam eius virtute. Quod autem Deus suppleat huiusmodi defectum, non fundatur vlla lege, vel promissione, vel ratione necessaria, nec cum probabili; potius pugnat contra generalem legem, seu regulã à Christo traditam: *Nisi quis renatus fuerit, &c.* Quare Doctores numero praecedenti relati sola nituntur pietate, quam Suarius vocat non secundum scientiam, & ipsorum sententiam appellat Henriquez imperitam. Cabrera 3. p. quaest. 64. art. 8. disput. 1. §. 6. num. 65. & 66. vocat illam erroneam, & temerariam. Mihi videtur falsa prorsus, & improbabilis. Vnde si constaret, in aliquo Baptismo defuisse debitam intentionem Ministri; repetendus erit, non sub conditione, vt voluit Armilla, verb. *Baptismus*, num. 50. sed potius absolute, iuxta supradictos Auctores.

77 Igitur ad illam confirmationem respondetur, ex defectu intentionis Ministri non iustificari peccatorem in illo casu; damnari vero non propter alterius malitiã, sed propter proprium peccatum actuale, vel originale; malitiamque Ministri tantum esse quasi causam per accidẽs damnationis, quatenus noluit remouere prohibens salutẽ. Quod idem accidit, quãdo quis paruulum non vult baptizare, vel impedit volentem. Nec illud est magis absurdum, quam hoc. Vtrumque vero sequitur ex ea prouidentia, qua voluit Deus hominibus per homines prouidere remedia quaedam salutis animarũ. Chrysostomus ibi non negat, Ministrum praebere simul intentionẽ in administratione Sacramentorum. Dum adhibet linguam, & manum. Nec loquitur de malitia non habentis intentionẽ debitam; hanc enim nullus suspicari potest in Ministris Catholicis, de quibus ibi loquebatur, sed de malitia morũ, quae nihil nocet recipientibus Sacramenta cum debita dispositione. Sic Vazq. 3. p. disp. 138. n. 46.

78 Ad secundum fundamentum respondetur, effectum Sacramenti nunquam conferri, nisi Minister illum intendat, saltem implicite scilicet in sua causa, quatenus absolute velit cõferre Sacramentum. Ad hoc autem nõ sufficit velle ponere ma-

te-

teriam, & formam externam, nisi simul intẽdat facere, quod Christus instituit modo supradicto. Quia ratio Sacramenti non consistit in his nude sumptis, sed prout habent rationem ceremoniæ sacræ sanctificantis animas, subindeque requirũt à legitimo Ministro cum intentione debita fieri.

QVÆSTIO X.

An requiritur virtualis intentio Ministri, vel sufficiat habitualis?

79 Circa secundam diuisionem suppono primò, cum Sacramentum pendeat ex intentione Ministrantis, & omnis intentio sit voluntaria, Sacramentalẽ actionem futuram esse voluntariam. Cum autem voluntarium duplex sit, alterum directum, quod directè tendit in obiectum; alterum indirectum, quod non fertur in ipsum obiectum per se, sed in aliquam causam, vel occasionem illius per accidens; assero intentionem indirectam, seu remotam, quam aliqui vocant interpretatiuam in causa, non sufficere valori Sacramenti, v.g. si quis in somno, vel ebrietate soleat materiam, & formã Sacramenti adhibere, vel verba consecrationis proferre super panem, & hoc præuidens velit somnum, vel ebrietatẽ, in qua Sacramentalis operatio contingat, non efficit validũ Sacramentum. Cum enim administratio Sacramenti iuxta diuinã institutionem requirat humanam, & moralem operationem Ministri cum intentione proportionata, debet esse per se in semet actus humanus, & rationalis. At qui nullus actus volũtarius solum in causa, censetur esse propriè rationalis, cum actu non detur rationalis libertas interior, vel exterior. Ergo non sufficit ad valorem Sacramenti. Similiter quamuis habuisses intentionem conficiendi Sacramentum, vel illam haberes, si rationis compos rogareris, dum de facto cõficis impos mentis, ac subinde non procedis humano modo, plenęq; que libe-

libero, non habes intentionem sufficientem ad efficiendum validum Sacramentum. Christus enim instituens Sacramenta, potestatemque faciens hominibus eadem ministrâdi, voluit vt secundum rationem, & humanum arbitrium ministrētur, quod ab homine rationis impote pręstari nō potest. Sufficiet autem hæc intentio præterita recipientis Sacramentū, vt valide recipiatur; quia sicut in naturalibus, sic in moralibus maior perfectio requiritur in agente, quam in patiente, seu suscipiente. Sic docent Suarius tom. 3. disp. 13. sect. 3. Coninch. quæst. 64. num. 74. Bonacin. disput. 1. quęst. 3. punct. 2. §. 3. num. 17. Henriquez lib. 1. cap. 10. num. 1. dicens. Ebrius, freneticus, dormiens, aut infans intentionem humanā habere non poterit, quæ sufficiat ad Sacramētum. Si quis verò ante somnum, aut amentiam petijt Baptismum, valet datus ei, dum dormit, aut amens est; nam in passo satis est prior volūtas non reuocata. Verum in Ministro, qui est agens morale, requiritur, intentionem manere in actu exteriori secundū se humano, & libero.

80 Suppono secundò, quamuis actualis intentio sufficiat ad Sacramentum valide conficiendum, & procuranda nobis sit, vtpote perfectissima, & quæ maximè deceat sacri ministerij dignitatē; quod omnes fatentur: non tamen requiri, quia moraliter est impossibile semper actualiter attendere, ac intendere idem obiectum, & nimis durum esset, hoc ab hominibus exigere, cum non sit in nostra potestate, quin aliquando distrahamur. Sufficit itaque virtualis intentio supra posita nu. 67. quoniam hæc sufficiens censetur ad operandum humano modo libero moraliter, & ad alia negotia transigenda. Nec Christus Dominus maiorem mentis attentionem, vel intentionem requisiuit ad Sacramētorum administrationem, quā ad alia negotia requiri soleat. Nec ex verbis Christi, vel ex potestate collata Ministris Sacramentorum colligi potest, aliū modum intentionis esse simpliciter necessarium. Ita Suarius supra, Vazquez 3 part. disp. 138. num. 78. Reginaldus lib. 26. num. 38. Filliucius tract. 1. num. 76. Bonacin. supra num. 11. Layman. lib. 5. tract. 1. c. 5. n. 12. concl. 2. Villalob. tract. 4. diffic. 16. n. 1.

Sup

81 Suppono tertiò, communiter omnes ad hanc intentionem virtualem requirere, vt præcesserit actualis, vel in actu signato, dicendo, v.g. volo conficere Sacramentum; vel in actu exercito, dum aduertit Minister operationem Sacramentalem, quam exercet, aut pręparat sciens, & volens illam peragere. Præterea requirunt, vt hæc præterita voluntas non sit reuocata per contrariam intentionem. Iam restat nonnulla difficultas: An hoc sufficiat ad validum efficiendum Sacramentum? Affirmant enim nonnulli Doctores, qui subinde videntur in re solam habitualem intentionem postulare. Sic Henriquez, lib. 1. cap. 10. n. 2. Nauarrus cap. 25. num. 21. Sotus in 4. dist. 1. quæst. 5. artic. 8. fin. Valentia tom. 4. disput. 3. quæst. 5. punct. 3. non videntur requirere influxum actionis ex motiuo prioris intentionis, dum asserunt ad valorem Sacramenti sufficere, si quis Ordines Sacros suscepit, vt fiat Ecclesiæ Minister, & absque alia intentione formali (si nũquam habuit contrariã) consueuit celebrare, ministrareque Sacramenta, etiam cum distractione mentis: hunc enim dicunt Eucharistiam, & alia Sacramenta conficere. Nam illa consuetũdo celebrandi, ministrandique Sacramenta (inquit Sotus) quæ nominari potest habitus, sufficit, vt quoties per actus humanos administrat, intendere censeatur facere, quod facit Ecclesia.

82 Dico primò, intentionem mere habitualem (qualem explicui num. 67.) non sufficere valido Sacramento conficiendo. Ita Suarius, Vazquez, Coninch. Filliucius, Bonacina supra, Petrus de Ledesma conclus. 14. Villalobos num. 1. Layman. concl. 3. Probatur, nam intentio habitualis, siue sit solus habitus, siue volitio præterita iam interrupta, non influit per semet in actionem externam humano, seu libero modo. Quare non est causa libera Sacramenti, siquidem ex illa volitione præterita solũ habitualiter permanenti, nec procedit Sacramentum, nec actio aliqua, quæ sit administrationi Sacramenti connexa, sed Sacramentum conferri debet ex intentione formali faciendi, quod Christus instituit, quæ subinde proximè, vel remoté sit per se causa confectionis Sacramenti. Non ergo sufficit intentio merè habitualis. Quamobrem si quis propo-

posuerat puerum baptizare, postea verò prorsus immemor eius propositi nec actu, nec virtute permanentis, sed tantum non reuocati, per solam imaginationem, aut consuetudinem illum aqua perfundat cum prolatione verborum, non efficit Sacramentum, vt notant Bonacin. disput. 1. quæst. 3. punct. 2. §. 3. num. 16. Sayrus lib. 2. de Sacrament. cap. 4. quæst. 5. art. 2. fin. Vega, verb. *Baptismus*, casu 58. Et quidem S. Thom. & alij Doctores, dum afferunt, intentionem habitualem sufficere, minus propriè loquuntur, & vsurpant habitualem pro virtuali; Quippe varius est vsus harum vocum apud Auctores. Quod si Sotus, Valentia, Nauarrus, Henriquez relati num. præcedenti, velint intētionem elicitam in ordinatione sufficere, quamuis interruptam per alias actiones impertinentes, planè recidunt in intentionem habitualem, quam ipsimet fatentur non sufficere. Si tamen velint, non requiri formalem intentionem, explicitam etiam præteritam faciendi Sacramētum, sed sufficiens confusam, quæ remote contineat intētionem faciendi, quod facit Ecclesia, sustineri potest ipsorū sensus, vt dicemus.

83 Dico secundò, virtualis intentio sufficiens valori Sacramenti præter duas conditiones supra positas num. 81. requirit tertiam, nimirum vt præterita volitio mediate saltem influat in actionem Sacramentalem, quatenus sic imperauit actionem istam, sic applicuit potētias executrices ad illam efficiendam, vt in operationibus externis ad administrationem Sacramēti subordinatis iugiter perseueret eius vis, & actiuitas, nec opere quoquam ab administratione Sacramēti diuerso prorsus interrumpatur: siue volitio fuerit explicita conficiendi tale Sacramentum hic & nunc, siue fuerit confusa, v.g. si velis Missam celebrare, vel ministrare Baptismum, aut Ordinem, & ex hac volūtate pergis ad templum, vestes assumis, aliaque necessaria preparas, & præmittis, in harum operationum serie, progressuque continuo prior intentio virtualiter permanet, quia perseuerat præteritæ volitionis virtus, & efficacia: Quin etsi voluntas explicita non præcesserit, dum vis inducere sacras vestes, aliave disponere, quæ media sunt ad sacrū ministerium, habes virtualem intentionem implicitam,

tam, seu confusam ministrandi, quæ non interrupta sufficiat ad valorem Sacramenti. Sic Filliucius tract. 1. num. 77. Suarius tom. 3. disp. 13. sect. 3. Bonacina, eo. §. 3. nu. 15. Reginaldus lib. 26. n. 38. Significat Henriquez lib. 1. cap. 10. n. 2. dum inquit, licet nunquam habuit intẽtionem sic explicitam, volo facere, quod Ecclesia facit, aut Christus instituit, habuit tamen confusam. Igitur Sacramenti valor ita pendet ab intentione virtuali saltem confusa faciendi Sacramentum, vt verè sit effectus illius saltem mediatus, in quem intentio præcedens influat per se, vel per aliquam sui virtutem.

Si petas adhuc, quæ sit ista virtus, & vbi maneat? Respõdeo breuiter, esse actus aliquos cognoscendi, & amandi vel spirituales intellectus, & voluntatis, vel corporales imaginatiuæ, ac appetitus sensitiui, qui reliquas potentias moueant, & applicent ad continuandam actionem Sacramentalem. Itaque manet virtus præteritæ volitionis in aliquo voluntatis actu tenuissimo, & confuso, quo volumus operationem prosequi, mouemusque potentias tam internas, quam externas ad istam prosecutionem; & cum hic actus voluntatis non possit ad illud obiectum tendere, nisi sub ratione boni; necessarium est, vt saltem in confuso velit hanc operationem pręsentem, vt vtilem ad finem prius volitum, quem nunc etiam confusissime proponat intellectus, vt innuunt docti Recentiores.

Si vero nolimus, vllum actum voluntatis permanere præsentem, quando Sacramentalis actio continuatur, sed actum imaginatiuæ duntaxat, & appetitus sensitiui, vt indicat Coninch 3. part. quæst. 64. art. 8. dub. 2. dicemus in his ipsis actibus manere virtutem præteritæ volitionis, tum quia per illã applicatæ fuerunt potentiæ materiales ad repræsentandum, & imperandũ illud opus: tum quia licet appetitus sensitiuus non feratur in eundem omnino finem. Et in eamdem rationẽ boni, quam intendit voluntas in actione Sacramentali, ferri tamen debet in aliquod bonum sibi propositum correspondens aliquo modo bonitati superiori, quam concipit intellectus, siue sit commodum apprehensum in communi, siue delectatio proueniens ex consensu cum potentia superiori; vel quidquid illud sit id certe sufficit. Vt homo continuare dica-

tur illam actionem ex intentione præterita, quæ permanere censetur virtualiter, quatenus datur aliqua virtus præsens ab illa relicta, nimirum vel actus voluntatis confusus, vel actus appetitus inferioris imperans prosecutionem actionis cum ordine ad priorem intentionem.

QVAESTIO XI.

An requiritur intẽtio absoluta, vel sufficiat conditionata?

84 Circa tertiam diuisionem procedit hęc difficultas, in qua multi teste Coninch. 3. part. quæst. 64. num. 81. dicunt, conferentem Sacramentum sub conditione, quam scit necessario futuram, validum efficere Sacramentum. Nam, vt aiunt, quod scitur necessario futurum, habetur pro præsenti; Quapropter idem est, ac si conferret sub conditione de præsenti. Certe Thom. Sanchez de matrim. lib. 5. disput. 2. nu. 2. docet, matrimonium initum sub conditione de futuro necessaria, validum, & absolutum esse. Cum enim illa conditio futura iam præsens & determinata sit in sua causa necessaria, cẽsetur impleta, citatque plurimos.

85 Dico primò, si quis ministret Sacramentum sub conditione de præsenti, vel de præterito, valet statim Sacramentũ, si conditio veré subsistat; non valet autem, si conditio non existat. Colligitur ex cap. 2. de Baptismo, praxique fidelium, qui Sacramentum conferunt sub conditione, quando de valore prioris dubitatur. Ratio est, nam intentio conditionata, posita conditione, transit in absolutam, vel æquiualet absolutę voluntati. Si verò non existat conditio, vere deficit intentio conferendi Sacramentum. Ita Suarius tom. 3. disp. 33. sect. 3. conclus. 3. Coninch. supra, num. 78. Henriquez lib. 1. cap. 10. num. 7. Vazquez 3. part. disp. 145. cap. 4. Filliucius tract. 1. num 78. Bonacin. de Sacram. disput. 1. quæst. 3. punct. 2. §. 3. num. 18. Reginaldus lib. 26. num. 39. Layman. lib. 5. tract. 1. cap.

cap.5.n.13. Villalobos tom.1.tract.4.diffic.16. & communiter Doctores.

86 At verò Sotus in 4.dist.1.quæst.1.art.8.docet, si quis baptizet alium sub hac conditione, si es hæreticus, non te baptizo; si autem es Catholicus, ego te baptizo, non conficere Sacramentum; quia nō intendit facere, quod facit Ecclesia. Nā hæc intendit, vt Sacramentum valeat etiam hęretico collatum, cuius contrarium intendit ille Minister. Cæterum Henriquez, & Suarius supra cum alijs censent, licet errore priuato putaret Minister Baptismum non esse validum in hæretico; valere Baptismum sub illa conditione collatum Catholico. Quia concurrunt omnia necessaria, materia scilicet & forma debita; volitioque conditionalis posita conditione transit in absolutam. Nec valor Sacramenti particularis in indiuiduo pendet ex intentione generali Ecclesiæ circa personas omnes; nec error priuatus obest, quando non tollit aliquid essentiale Sacramento.

87 Dico secundò, conferens quodlibet Sacramentum (excepto Matrimonio) sub conditione de futuro contingi, v.g. baptizans, vel absoluens, vel ordinans sub conditione restitutionis, vel pœnitentiæ, vel alterius operationis cras faciē-dæ, nullum conficit Sacramentum. Ita Doctores supra relati, & Nauarrus, Tabienna, Rosella, Caietanus apud Henriquez supra. Probatur, quia nec illud Sacramentum valide fit tempore formæ prolatæ, cum Minister non intendat pro tunc efficere Sacramentum, donec ponatur conditio. Voluntas quippe conditionalis de futuro, quandiu talis est, suspendit suum effectum vsque ad conditionis euentum. Nec fit Sacramentum tempore conditionis impletæ, cum iam tunc non existat materia & forma, quæ sunt partes essentialiter constituentes Sacramentum. In Matrimonio militat diuersa ratio; nam habet pro materia contractum, cuius subinde naturam sequitur; contractus autem sub conditione de futuro valide celebrantur, videantur Sanchez de Matrim. lib.5. disp.1. & 6. Coninch. q.64. n.82.

88 Quod si Minister sciens, & prudens intendat ex tunc facere Sacramentum sub hac conditione, si verum est, vel si Deus

ſcit, hoc eſſe futurum, vel ſi prædeſtinatus es, vel ſub ſimilibus conditionibus, Suarius difficultatem vrget vtrinque, tandem cenſet, veré confici Sacramentum, ſi ſubſiſtat conditio, quamuis ignoretur. Quia talis conditio iam non eſt de futuro, ſed de præſenti. Verum Coninch. quæſt. 64. numer. 88. putat, Sacramentum inualidum reddi, quia verè penderet á conditione futura, cui conformatur diuina ſcientia, & veritas cognitionis. Vndè fit, talem modum miniſtrandi continère grauiſsimum ſacrilegium, & eſſet tale Sacramentum iterandum (ſaltem ſub conditione, ſi ſit initerabile) quia dubium eſt, an intentio ſub tali conditione ſufficiat; & ſaltem in tali perſona non conſtat hic, & nunc, an verificetur conditio. In quo fere conueniunt Suarius, & Coninch.

89 Si conditio de futuro ſit neceſſaria, ſciatque Miniſter neceſsitatem conditionis. Coninch. ſupra, num. 81. putat, non valere Sacramentum; nam apponens conditionem futuram in alicuius rei productione, ſatis indicat, ſe nolle fieri rem actualiter, niſi poſita iam conditione, v.g. dicens: Ego te baptizo, ſi Sol cras orietur, ſecundum rigorem verborum intendit ſuſpendere realem Sacramenti productionem in diem craſtinum, & conſequenter inualide baptizat; ſi quidem niſi Sacramentum fiat, dum materia, & forma ponuntur, nunquam fiet. Mihi videtur diſtinguendum, ſi conditio futura neceſſaria ponatur cum intentione ſuſpendendi Sacramenti productionem iu tempus futurum conditionis implendæ, reddit Sacramentum nullum ob rationem proximè dictam. Quod etiam docent Henriquez, & Villalobos ſupra; nec vllus, credo, diſſentiet. Nam etiam Thomas Sanchez, eo. lib. 5. de Matrimon. diſputat. 2. numer. 6. dicit, in huiuſmodi conditionibus non tam verbis inhærendum eſſe, quam menti contrahentium, qui ſæpius ea verba proferunt, non tanquam conditionem, ſed tanquam temporis præfinitionem, & tunc non ſtatim perfici matrimonium, aut contractum, donec præfinitum tempus accedat. Quare reliqua Sacramenta, quæ ſuſpendi non poſſunt in tempus futurum, inualide miniſtrantur ſub illa conditione. Si tamen

qui

qui conditionem apponit necessario futuram, velit mox perfici contractum, aut Sacramentum; nec tam addat conditionem, vt suspendat effectum, quam vt certius exprimat suam intentionem, quasi dicat. Tam certo te baptizo, quam est certum Solem cras oriturum; tunc validum fiet Sacramentum, & intentio potius dicetur absoluta, quam conditionata. Sic fatetur Coninch. supra[l], & sic sustineri potest sententia relata numer. 84. Qualis autem fuerit intentio ponentis conditionem necessario futuram, si non ipse prodat, colligi poterit ex circunstantijs; & in dubio præsumi potest pars Sacramento fauorabilior. Si veró posit iterari Sacramentum, iterandum est sub conditione.

90 Dico tertiò. Qui conditionem apponit in conficiendo Sacramento, non solum de futuro, sed etiam de præsenti, vel de præterito, sine rationabili causa, committit peccatum ex genere suo mortale. Nam exponit se periculo ministrandi Sacramentum inualide, si nimirum conditio non subsistat. At existente iusta causa, quia scilicet prudenter dubitatur de valore prioris Sacramenti, vel de materia, seu dispositione præsenti recipientis, potest administrari Sacramentum sub conditione, vel de præterito, vel de præsenti. Sic tetigi supra cap.1.numer.59. docentque Suarius tom.3. disputat.13. Henriquez lib.1.cap.10.numer.7. Reginaldus lib.26.numer.39. Naldus, & Sá, verb. *Sacramentum*, Coninch. supra, Bonacina de Sacramentis, disputat. 1. quæst. 2.punct.1. numer.36. & sequentibus, & quæst.3. punct.2. §.3. Vazquez 3. disputat. 146. cap.4. qui latè perpendit, quale debeat esse dubium, & quando posit, & debeat Minister sub conditione ministrare. Sacramentum.

(✠)

QVAES-

QVÆSTIO XII.

An error Ministri circa recipiētem irritet Sacramentum?

91 CIrca quartam intentionis diuisionem oritur difficultas: An error personæ, cui vult Minister conferre Sacramentum, impediat intentionem necessariam ad valorem ipsius? Syluester verb. *Baptismus* 3. quæst. 15. secutus Hostiensem existimare videtur, Baptismum non valere, quando Minister putans, se baptizare puerum, baptizat puellā, vel ècōtra, quia talis error impedire videtur voluntarium, quod administratio Sacramenti tanquam quid essentiale requirit. Cōtrarium docent Victoria de Baptismo num. 34. Petrus de Ledesma tract. de Sacramentis cap. 6. fin. Sotus in 4. dist. 1. q. 5. art. 8. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disp. 1. punct. 3. num. 10. quia talis error speculatiuus non nocet intentioni practicæ Ministri.

92 Dico Primò. Requiritur ad Sacramenti valorē, vt intentio Ministri dirigatur ad certam aliquam personā, aut materiā, circa quam versetur sine deceptione substantiali. Sic Suarius 3. part. tom. 3. disp. 13. sect. 3. concl. 4. Coninch. q. 64. nu. 93. Filliucius tract. 1. num. 79. Patet ex ipsis formis Sacramentorum, quę vel continent pronomen demonstratiuū, aut ad certam personam diriguntur. Cū enim intentio ministrantis efficax esse debeat, oportet vt circa singularia versetur. Nam actiones sunt circa singularia. Quod si detur error substātialis, cum intentio dirigatur ad vnum, & actio versetur circa diuersum omnino, iam actio non procedet ex hac intentione, subinde que non sufficiet ad Sacramentum efficiendum.

93 Dico secundò. Si Minister expresse determinet intentionem suam ad hanc personam, aut materiam, itaut omnem aliam excludat, omnis error in tali persona, vel materia censetur substantialis, quia re vera solum id facit, quod de facto rea-

realiter intendit. Quare si tunc varietur materia, vel persona, iam actio, & intentio non versantur circa idem, & ita nihil fiet. In quo casu loquitur Syluester, & consonant Sotus, Suarius, Coninch. Filliucius supra, Vazquez 3. p. disp. 138. n. 85. Villalobos to. 1. tract. 4. diffic. 17. Si verò Minister velit huic, quem præsentem habet quicunque sit, Sacramentum conferre, quamuis erret circa personam; valet Sacramentum: Nam intentio perseuerat circa personam illam præsentem, vt docent relati Doctores. Et quidem hæc conclusio procedit de facto scilicet expresso per explicitam voluntatem ministrantis. At loquendo de iure, siue de modo determinationis, quē debet intentio ministrantis tenere.

94 Sotus, & Filliucius supra censent, sacrilegum fore Ministrum, qui restringeret intentionem suam ad solam hanc personam, aut materiam, quoniā exponeret se periculo nihil faciendi. Cæterum quamuis hoc regulariter verum sit; interdū tamen poterit subesse ratio sic intentionem limitandi, videlicet si timeat Minister, ne supponatur aliqua persona ficto nomine, vel sexu, cui non expediat conferre Sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ, vel Ordinis, vel similis; & tunc accipiens monendus esset de hac intentione, ne fortè falso credat, se verum Sacramentum recepisse. Ita Suarius, & Vazq. supra.

Quam obrem dico tertiò, debere Ministrum in alijs Sacramentis præter Matrimonium dirigere simpliciter intentionē suam ad præsentem materiam, seu personā sine limitatione, vel exclusione, vel tacita conditione non faciendi Sacramentū, si materia, vel persona sit diuersa; nisi ratio, vel necessitas specialis obliget ad sic limitandam intentionem. Ita docent omnes relati propter rationem supra positam; ne scilicet sine causa subeamus periculum irritandi Sacramētum. Vnde colligunt, quoties intentio contraria non constat, sic accipiendam esse mentem Ministri, qui præsumitur debitam, & vsitatam intentionem habere. Sic Minister baptizans præsentem puerum, licet falso putet esse pu...m, validum confert Baptismum, nec error speculatiuus nocet Sacrameto. Nam intētio practica tendere censetur in hunc, quem habet præsentē. Ita

Ita S. Thom. in 4. dist. 30. q. 1. art. 1. ad 3. Syluester, verb. *Baptismus* 3. q. 15. Tabienna, verb. *Baptismus* 6. n. 12. Henriq. lib. 1. c. 10. n. 6. Sayrus de Sacram. lib. 2. cap. q. 6. Reginald. lib. 26. n. 42. Graffis part. 2. lib. 1. c. 3. n. 33. Coninch. q. 66. nu. 50. Vazq. 3. p. disp. 138. c. 7. Bonacina cum alijs disp. 2. q. 2. punct. 4. n. 26. Sic Sacerdos absoluens Petrum putans esse Paulum, validam confert absolutionem; & consecrans duas Hostias credens esse vnicam, vtranque consecrat, vt docet Coninch. supra, q. 64. n. 94. nisi restringat intentionem ad vnicã, quod non est faciendum. Si Episcopus dicat ordinandis (quod Põtificale monet) nolo, vel à censuris illos absoluere, vel ordinare, qui scienter excommunicati, vel irregulares accedunt, intelligitur, quantum est ex se, si nosset. At dum sigillatim ordinat illum, quem ignorat ligatum, applicat intentionem suã in particulari simpliciter, & recedit à conditione generali, subindeque verum impendit Sacramentum, vt aiunt Henriquez supra, & lib. 2. c. 8. n. 4. Nauarrus c. 22. n. 78. Layman. lib. 5. tract. 1. c. 4. n. 6. Bonacina cum alijs disp. 2. q. 2. punct. 4. n. 26.

Dico quarto, in Matrimonio error personę censetur sub-
95 stantialis, subindeque reddit nullum Sacramentum ex defectu consensus voluntarij. Sic docent S. Thomas in 4. dist. 30. quęst. 1. artic. 1. Sotus ibi. quęst. 1. art. 1. Doctoresque cõmuniter, quos refert Sanchez de Matrimonio, lib. 1. disput. 18. num. 12. Rationes huius discriminis inter Matrimonium & reliqua Sacramẽta diuersas refert, & refellit Vazquez, eo. cap. 7. Communis est, nam in alijs contractibus iustitiæ cõmutatiuæ per se solum attenditur ęqualitas pretij cum re, vel eius valore, seu commoditate; nec refert personam contrahẽtem esse hanc, vel illam. In alijs Sacramentis conditiones indiuiduæ recipientium nihil conferunt ad finem Sacramenti. Matrimonium verò per se respicit indiuiduas contrahentiũ conditiones, & iuxta illas determinat consensum; cũ hæ suapte natura conferant ad indiuiduam vitę consuetudinem inter coniuges retinendam, in quo consistit essentia Matrimonij. Sic etiam Layman. & Villalobos supra.

QVAES-

QVAESTIO XIII.

An valeat Sacramentum, quando dantur intentiones contrariæ ministrantis?

96 EXemplum sit, si quis intendat facere, quod Christus instituit, non verò quod facit Ecclesia Romana; contrahere matrimonium, & non facere Sacramentum; vel si velit cõferre Sacramentum, & non effectum illius, vel èContra. Suppono que primò. Si quis Eucharistiam iam consecratam ministret sine voluntate conferendi Sacramentum, nihil nocere communioni; nam Eucharistia continet in se vim sanctificandi; quare licet à Diacono detur, & olim à laico, conferret gratiam ex opere operato. Suppono secundò, neminẽ posse duas habere voluntates vere contrarias, nisi putet per errorem nõ esse contrarias. Quapropter alterutra, nimirũ illa, cui minus pertinaciter adhæret, debet esse saltem implicite conditionata: scilicet si possit eius obiectum cum alterius obiecto consistere.

97 Iam dico primò, si voluntas ad valorem Sacramẽti necessaria sit in conferente præcipua; quatenus obiectum contrarię solum intendatur ex suppositione, quod cum ista voluntate possit consistere, valet Sacramentum, v.g. si quis baptizare velit iuxta diuinam institutionem, & iuxta Lutheranam Ecclesiam ex suppositione, quod hęc cum illa conueniat, non autem secundum Ecclesiam Romanã, ex suppositione quod hæc ab institutione diuina discordet. Tunc enim intentio præcipua sufficiens ad Sacramenti valorem non impeditur per oppositam conditionalem. Ita Suarius tom.3. disp.13. section.2. circa finem. Henriquez lib.1. cap.10. numer.6. Coninch. quæst.64. num.91. Filliucius tract.1. numer.97. Bonacina de Sacram. disput.1. quæst.3. punct.2. § 3. numer.9. cum alijs. Secus si contraria volitio sit pręcipua, nam hæc destruit

etiam confusam intentionem necessariam ad substantiam Sacramenti. Sic Filliucius, & Coninch. supra.

98 Dico secundò, regulariter loquendo contrarietas voluntatum ex ignorantia concepta non impedit Sacramenti productionem. Ita Suarius, Henriquez, & Coninch. supra. Quia nullus Minister, licet hæreticus, ita vult facere Sacramentum, moraliter loquendo, iuxta suam falsam existimationem, vt nullo modo velit facere, quod facit Ecclesia vera, si contingat Romanam esse veram Ecclesiam. Talis quippe modus intentionis requirit nimiam reflexionem actuum ex odio, vel maxima pertinacia profectam. Quare Minister intendens facere, quod Christus instituit, non vero quod facit Ecclesia Romana, quia putat, illud fieri posse sine hoc, nisi sit omnino peruersus, secundam intentionem eliciet conditionatam; scilicet si possim facere Sacramentum à Christo institutum, non faciendo quod Ecclesia Romana præscribit. Vbi cum conditio non subsistat, secunda voluntas irritatur, non prima. Corrigitur enim error priuatus per intentionem generalem saltem confusam faciendi, quod facit Ecclesia vera. Sic Bonacina, Coninch. & Filliucius supra.

99 Qui cum sit baptizatus, intendit celebrare contractū Matrimonij; non verò Sacramentum, quia falso putat, Matrimonium non esse Sacramentum; dum saltem implicite retinet intentionem, celebrandi Matrimonium, quale Christus instituit, vel quale celebrant alij fideles, vel quale debet inter Christianos celebrari, verum conficit Sacramentum; nam illa voluntas vniuersalis, & confusa sufficit. Si verò nec confuse quidem haberet intentionem faciēdi, quod facit Ecclesia, nec contrahendi Matrimonium, tanquā quid Sacrum, aut Religiosum, aut intenderet separare rationem contractus á ratione Sacramenti, ne Matrimonium esset indissolubile, vel ob aliam ineptam rationem, non faceret Sacramentum defectu intentionis. Ita Suarius supra, Vazquez 3. part disputat. 138. numer. 63. Thom. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 10. n. 6. Henriquez lib. 11. c. 11. n. 5. An vero faceret contractū Matrimonij validum? Affirmat Vazquez, nam

nam intentio videtur efficax circa suum obiectum, & actus agentium moralium secundum intentionem operatur. Negat autem Sanchez, quoniam ex institutione Christi Domini iam est inseparabilis in Matrimonio ratio contractus à ratione Sacramenti; ac per consequens intentio non faciendi Sacramẽtum repugnat intentioni faciendi contractum Matrimonij. Sicutècontra qui vellet efficere Sacramentum Matrimonij, non verò cõtractum, nihil efficeret, quia tollit materiam necessariam. Coninch. distinguit; si sic velit abesse rationem Sacramenti, vt potius malit non contrahere, quam illud recipere, nihil efficit. Si verò sic contrahere velit, vt malit & cõtractum, & Sacramentum valere, quam neutrum, efficit vtrumque. Certe res est incerta. Quare tale Matrimonium repetẽdum esset sub conditione.

100 Qui Sacramentum intendit conficere, non tamen eius effectum communicare, verum efficit Sacramentum, & subiecto rectè disposito communicat effectum Sacramenti. Nam vt notat Durandus, intentio Sacramenti prior est, & essentialis, nec impeditur per intentionem posteriorem ex errore procedentem. Ita tradunt Henriquez lib. 1. cap. 10. num. 6. Suarius tom. 3. disput. 13. sect. 2. circa fin. qui subdit per oppositum. Si quis dare velit effectum Sacramenti sine Sacramento, nihil facere, quia simpliciter non intendit facere Sacramentum; & alia voluntas dandi gratiam non est virtualis intentio Sacramenti, sed procedit ex errore putantis, se posse dare gratiam sine Sacramento.

QVAESTIO XIV.

Quem ritũ seruare debeat Minister in Sacramentis ministrandis?

101 DVplex ritus in Sacramentis distingui potest. Primus essentialis, seu de necessitate Sacramenti, quem Christus præscripsit instituens Sacramenta; ideòque non potest

ab Ecclesia mutari. Nam huc pertinent materia, forma, & intentio Ministri, sine quibus nec licite, nec valide ministrantur Sacramenta. Secundus ritus est accidentalis, seu de necessitate præcepti. Quo pertinēt ceremoniæ, seu Sacramentalia, quæ sunt actiones externæ Religiosæ, quibus decenter ministrantur Sacramenta iuxta præscriptum Ecclesiæ sic statuentis, vel propter significationem sacram, vel propter ornatum ministerij. Videantur Bellarminus de Sacram. lib. 2. cap. 29. & sequentibus. Suarius 3. p. tom. 3. disp. 15. sect. 1. & disp. 16. sect. 5. Henriq. lib. 1. c. 11. Coninch. q. 71. n. 1.

102 Hos Ecclesiasticos ritus, vel omnino reiiciunt hæretici tāquam superstitiosos; vel ad summum illos admittunt vt volūtarios, & non necessarios; quasi non possit Ecclesia ceremonias alias inducere, vel præcipere præter eas, quas Christus instituit, & scribit. Contra quos dico primò, Ecclesia potestatem habet inducendi, seu præcipiendi sacros ritus, & ceremonias, de factoque præcepit, vt Ministri Sacramentorum illa non administrent, nisi cū ornatu, solemnitate, modo, ritibus per ipsam institutis. Quare licet valide ministrentur Sacramēta sine ritibus accidentalibus, non tamen licite. Sic probat traditio, definit Tridentinum sess. 7. can. 13. de Sacrament. confirmat. vsus fidelium omnium, pluraque decreta, quæ pro singulis Sacramentis afferuntur. Nam in singulis statuunt modum, & ritum vnicuique proprium. Ita docent Bellarminus, Suarius, Henriquez, Coninch. supra, Filliucius tract. 1. nu 89. Bonacina de Sacram. disp. 1. q. vltim. punct. 1.

103 Dico secundò, non seruare, seu variare ritus Sacramentorum est peccatum ex genere suo mortale; cum sit contra Religionem, cuius obligatio grauis est ex genere suo. Potest enim Ecclesiastica lex obligare sub mortali, præsertim in rebus cultus diuini. Sic ergo censetur obligare circa ritus, & ceremonias sacras. Ita Suarius tom. 3. disp. 16. sect. 2. circa finem, & sect. 5. Henriq. lib. 1. c. 11. n. 4. Filliucius supra, n. 89. & 90. Reginaldus lib. 26. n. 59. Lessius, Azor, & alij, quos sequitur Bonacin. supr n. 4.

104 Vndé fit primò, contemptum huius præcepti semper esse mortale peccatum. Patet ex doctrina generali legum, & præ-

cep-

ceptorum. Is autem dicetur contemnere, qui negligit obseruantiā ceremoniarū putās esse superstitiosas, vel superfluas, vel quid simile. Non vero contemnit, qui tantum est negligens ex quadam fragilitate, quamuis aduertat culpam, quam reputat leuiorem, ideoque frequenter delinquat, vt notant Suarius, & Filliucius.

105 Fit secundò, citra contemptum, vel scandalum omissionē, vel variationem ceremoniarum esse mortalem, aut venialem pro materiæ grauitate, vel leuitate. Quæ verò censenda sit in hoc negotio materia grauis, aut leuis, prudenti iudicio definiendum est, vt asserunt citati Doctores. Exempla culpæ grauis sunt, si quis in Ecclesia Latina consecraret in fermentato, vel in consecratione Calicis omitteret mistionem aquæ, vel extra necessitatem baptizaret sine solemnitate. Cæterū veniale peccatum erit ex leuitate materię, si quis omittat in cōsecratione particulam *enim*, aut quid simile; si formā aliquātulum corrumpat ex negligentia, seruato sensu. Nonnunquā excusat ab omni culpa, vel inaduertentia, vel necessitas, vt si quis non possit perfecte verba proferre. Videantur Paludanus in 4. dist. 3. quæst. 1. artic. 3. Sotus in 4. dist. 1. quæst. 1. artic. 8. circa finem. Valentia tom. 4. disput. 3. quæst. 1. punct. 1. Sayrus lib. 1. de Sacram. cap. 4. artic. 8. Filliucius tract. 1. num. 63. Coninch. quæst. 60. num. 84. Bonacina cum alijs, disp. 1. quæst. 2. n. 34. Certè Paulus V. in Bulla Rituali Romano præfixa omnes hortatur, vt ritibus ibi præscriptis in sacris functionibus vtantur: & in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, & ab ea probatus vsus antiquitatis statuit, inuiolate obseruent. Nec item ritus à Romano Pōtifice præscriptos possunt inferiores Prælati mutare: Nam inferior non potest abrogare legem superioris. Videantur Henriquez lib. 1. cap. 11. num. 4. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disp. 1. punct. 16. num. 4. & 5.

CAP. III.

De Sacramentorum efficacia.

1 POst expeditam Sacramentorũ essentiam,& causas exponendi sunt ipsorum effectus: duplex autem distinguitur. Primarius est gratia tã habitualis, quam Sacramentalis. Secundarius est character. Gratia vero conferri potest, vel ex opere operantis, id est, solũ propter meritum,& dispositionem recipiẽtis, vel ex opere operato, quando cõfertur non propter solam dispositionem suscipiẽtis, sed propter aliquid aliud institutum á Deo ad conferendam gratiam vltra meritum,& dispositionem operantis. Ita Sayrus lib.5. de Sacram.c.1.art.3.Toletus lib.2.c.16.n.7. Reginald. lib. 26.n.46.Bonacin.de Sacram.disp.1.q.4.punct.1.n.1.

2 Suppono primò, Sacramẽta nouæ legis nõ ponẽtibus obicẽ per mortale peccatũ actuale, vel habituale nullo modo retractatũ conferre gratiam habitualẽ ex opere operato Conueniunt in hoc Catholici tãquã in veritate certa de fide, quã definiunt Conciliũ Florentinũ in decreto de Sacramẽtis. Tridentinũ sess.7.can.6.7.& 8. Late que probant cõtra Nouatores Suarius 3.p.tom.3.disp.7.sect.1.& 4. Vazq.3.p.disp.131. Coninch.q.62.art.1.dub.1.consonant Petr.de Ledesm.tract. de Sacram.c.4.concl.2. Villalob.tract.4.diffic.6. Ratio fuit voluntas Dei,& Christi Domini sic instituẽtis ad ostendendã efficaciam nostræ redemptionis,& liberalitatem diuinã erga nos, vt communiter Patres ex Scriptura colligunt.

3 Suppono secundó: præter gratiam habitualẽ, dona, & virtutes infusas, quæ gratiam comitantur, dari per Sacramenta gratiam sacramẽtalem, quę superaddit specialia quædam auxilia

xilia consequendo cuiusque Sacramenti fini proportionata. Sic docent S.Thom.3.part.quæst.62.artic.2. Caietanus, & Pesaut us ibi.Suarius supra,sect.3.Coninch.nu.106.Henriq. lib.1.c.12.Vazquez,ea.disp.131.c.7.Filliucius tract.1.nu.94. Bonacina,cum alijs,ea.q.4.punct.1.n.6,& punct.5.n.2. Villalobos supra n.3.Probatur,quia Sacramenta debent cõferre,quod necessarium est ad obtinendum ipsorum finem, sed singula habent distinctos,& peculiares fines. Ergo conferre debent distinctam,& peculiarem gratiam.Cum autem gratia iustificans, & virtutes infusæ sint eiusdem rationis in omnibus,& per se non sufficiant ad excitandam volũtatem actualiter,addi debent auxilia gratię prę uenientis vnicuique Sacramẽto proportionata, quæ licet alia quoque ratione,nimirũ per orationem,aut meritum possint adquiri,tamen per vsum Sacramentorũ facilius,& certius adquiruntur. Sic Baptismus dat speciale auxilium ad conformandum se Christo, seruandaque diuina præcepta.Confirmatio dat robur ad fidẽ conficiendam. Eucharistia pręstat auxilij vires ad charitatẽ conseruandam,& augendam.Extrema vnctio confortat hominẽ ad vincendas tentationes in articulo mortis. Pœnitentia confert auxilium ad detestanda peccata,& satisfaciendũ pro ipsis sine recidiua.Ordo dat specialem gratiam ad exercendas religiose functiones sacras.Matrimonium ad conuiuendũ in eo statu cum fidelitate,castitate,pietate.

4 Suppono tertiò,dari semper infallibiliter per Sacramenta non ponentibus obicem,non solum gratiam habitualem, vt definit Tridentinum sess.7.can.7 sed etiam gratiam Sacramentalem,quantum est ex parte Sacramenti. Verum hæc ex parte recipientis duo requirit. Primum,vt eo tempore, quo recepturus est auxilia,sit in statu gratiæ. Nec enim hic effectus datur,nisi vt coniunctus gratiæ iustificanti ; & qui est in peccato redditur indignus supernaturalibus donis, licet interdum illa conferat Deus ex sua liberalitate. Secundum,vt homo non habeat actualem dispositionẽ ijs auxilijs repugnantem,v.g.si propter Eucharistiam,aut Matrimonium erat dãdum auxilium ad charitatem nutriẽdam erga proximum, vel coniugem: dum quis actualiter gerit odiũ erga illum, nõ illi

conferetur auxilium, vtpote prędictæ dispositioni cōtrariū: ponitur enim ob ex talibus auxilijs. Ita Suarius tom. 3. disp. 7. sect. 4. fin. Filliucius tract. 1. n 100. & 137. vbi subdit, actualem dispositionem repugnantem gratiæ Sacramentali nonnū quam esse voluntariam distractionem, & veniale peccatum, quod in singulis Sacramentis clarius exponetur.

5 Addit Henriq. lib. 1. c. 11. n. 8 hanc gratiam Sacramentalē in Sacramentis, quæ nō possunt iterari, recuperari per pœnitentiam, si per peccatū amittatur, vt in Baptismo, Confirmatione, ac Ordine; quia liberalis Deus nō vult iustos tanto bono fraudari. Quæ ratio probat similiter recuperari gratiā Matrimonij, quod viuo coniuge nō iteratur. Sic etiā videtur per pœnitentiā recuperari gratia Sacramētalis Extremæ Vnctionis, nā hęc nō iteratur in eodē morbi periculo. In alijs Sacramentis non oportet recuperari gratiam Sacramentalem cum facile possiat iterari. Quamuis pie credi possit redire.

QVÆSTIO I.

An omnia Sacramenta conferāt æquālem gratiam?

6 SI comparatio fiat inter Sacramenta specie diuersa, videlicet inter Baptismū, & Confirmationem; res est incerta. Quamuis S. Thom. 3. p. q 65. art. 3. videatur in hoc etiam Eucharistiam pręferre. Vide Suarium ibi. Filliucium tract. 1. n. 98. Si verò comparatio fiat inter Sacramenta solo numero diuersa, videlicet inter duo Baptismata, vel duas Pœnitētias, &c. Prima sententia docet ratione sanctitatis & deuotionis Ministri Sacramentum vni conferre maiorem gratiam, quam alteri. Sic asserit Caietanus 3. p. q. 64. art. 1. ad 2. Verum hāc sententiam iam refellimus supra c. 2. n. 4.

7 Secunda sententia docet, etiam ęqualiter dispositis conferre Sacramenta gratiam inęqualem propter solam Dei voluntatem, qui prædestinauit vnum ad maiorem gloriam, quam

quam alium. Ita sentit Paludanus in 4. dist. 4. quæst. 1. art. 2. vbi loquens de Baptismo dixit, paruulos, qui cum solo Baptismo morituri sunt, recipere gratiã inęqualem, quia prædestinati sunt ad inæqualem gloriam, vt nimirum obtineant sedes malorum Angelorum, qui sicut in natura, sic in gratia, & in gloria futuri censentur inæquales. Fauent Sotus in 4. distin. 4. quæst. 7. artic. 1. Gabriel ibi. quæst. 2. art. 2. conclus. 7. quatenus asserunt, rem esse dubiam, an Sacramentum conferat vni maiorem gratiam, quam alteri propter solam Dei voluntatem. Hæc sententia leuissimo nititur fundamento, siue potius leuissima ducitur coniectura sine fundamento. Quapropter illam refellũt Suarius tom. 3. disp. 7. sect. 5. Layman. lib. 5. tract. 1. c. 6. n. 6. Coninch. 3. p q. 62. n. 47. dicens nó videri probabilem.

8 Tertia sententia per oppositum docet, Sacramenta eiusdẽ rationis ęqualem semper gratiã conferre recipientibus, quãtumuis inęqualiter dispositis. Probatur, nam vt Sacramentum conferat suum effectum ex opere operato, solum requirit, vt recipiens non ponat obicem, & tunc operatur, quantũ potest, conferens quantam gratiã vi sua potest conferre: melior autem dispositio recipientis conferet ad maiorem gratiam recipiendam ex opere operantis, non tamen ex opere operato, cum in obicis negatione sint omnes æquales. Hanc sententiam refert Suarius supra.

9 Dico primò, Sacramenta conferre semper æqualem gratiã subiectis ęque dispositis. Sic docent S. Thomas 3. p. quæst. 69 art. 8. Richardus, Alensis, Bonauentura, Sotus, Damascenus, Cyprianus, Augustinus, Chrysostomus, quos refert, & sequitur Suarius, ea. disputat. 7. sect. 7. conclus. 1. Filliucius tract. 1. num. 96. Coninch. supra, num. 49. Layman. lib. 5. tractat. 1. cap. 6. num. 6. Henriquez lib. 1. cap. 14. num. 1. Bonacina de Sacram. disput. 1. quæst. 4. punct. 3. cum alijs. Probatur, quia licet Sacramentum non sit agens naturale, seu necessarium; tamen ex certa lege, seu promissione Dei determinatur ad modum agentis naturalis, vt secundum dispositionis proportionem producat definitum effectum, vt colligitur ex Tridentino sess. 7. can. 7. Sicut enim decreuit Deus, rite susci-

O pien-

pientibus Sacramenta semper cōferre gratiam, sic oportuit mensuram gratię, singulis definire, cum ad conuenientē prouidentię modum spectet, vt singulæ causæ certos habeant effectus; & idem secundum idem semper sit aptum facere idē. Cum ergo ex parte Dei principalis agētis, & ex parte Sacramenti, quod est instrumentū, semper effectus gratiæ sit ęqualis; si detur etiam ex parte recipientium æqualitas, effectus erit semper æqualis.

10 Dico secundò, melius dispositis conferunt Sacramēta maiorem gratiā ex opere operato. Sic tradunt Doctores numero præcedenti relati. Probatur primò ex Tridentino sess. 6. cap. 7. vbi loquens de iustificatione, quæ fit per Baptismum, dicit in iustificatione quemque recipere gratiam secundum mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur, prout vult, & secūdum propriam cuiusque dispositionem. At pone duos recipere Baptismum (idem est de Sacramento Pœnitentiæ) cū attritione sola, sed inæquali, certe non possunt ex opere operantis vllam gratiam mereri, nam attritio peccatoris non est meritoria gratiæ iustificantis; & tamen secundum Tridentinum recipiunt cum Sacramento gratiam inæqualē, ergo datur excessus ex opere operato propter meliorem recipientis dispositionem. Confirmatur ex congruentia; non enim verisimile videtur, attritum vt centum non accipere maiorē fructum Sacramenti, quam attritum vt vnum.

Probatur secundò, ratione, quæ sola fuit Christi voluntas sic instituentis ob aliquas congruentias. Tū quoniam id pertinet ad suauem Dei prouidentiam, & iustissimam distributionem. Tum, quia sic homines excitantur ad recipienda Sacramenta cum maiori deuotione. Tum, quia causæ naturales in subiecto melius dispositio melius operantur. Decuit ergo causas gratuitas eandem proportionem seruare. Vndè soluitur fundamentum oppositum.

11 Fit etiam ex dictis, si dispositio recipientis sufficit extra Sacramentum ad promerendam gratiam; qualis est cōtritio, vel amor Dei super omnia, tunc melius dispositum recipere maiorem gratiam, non solum ex opere operato virtute Sacramenti, sed etiam ex opere operantis ex vi dispositionis Non enim

enim debet esse talis dispositio deterioris conditionis ob cōiunctionem cū Sacramento, lucratur ergo vi sua proportionē gratiæ, quam extra Sacramentum meretur. Si verò dispositio non sufficiat extra Sacramentum ad gratiam obtinendā, vt non sufficit attritio peccatoris, nō datur recipienti Sacramentum vlla gratia vi præcisè dispositionis ex opere operantis, quia talis dispositio per coniunctionem cum Sacramento non adquirit vim ad promerendam gratiam in eomet instāti, quo disponit ad illam recipiendam ex opere operato vi Sacramenti. Sic latius ostendunt Sotus in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 6. Suarius tom. 3. disput. 7. sect. 5. conclus. 3. Bonacina de Sacramentis, disput. 1 quæst. 4. punct. 3. num. 3. & 4. Colligēs inde, recipientem Sacramenta Baptismi, vel Pœnitentiæ cū contritione, non solum ex opere operato vi Sacramenti, sed etiā ex opere operantis vi dispositionis præcisè recipere maiorem gratiam, quàm accedentem ad ea Sacramenta cum attritione dumtaxat.

QVAESTIO II.

An omnia Sacramenta producant primam gratiam?

12 PRimam gratiam vocamus, qua mortale peccatū expellitur, & peccator primo iustificatur: secundam verò gratiā vocare possumus, qua gratia iusti, iam accepta nouum accipit incrementū. Et quidem certum est, non omnia Sacramenta nouæ legis, sed duo dumtaxat, scilicet Baptismum, & Pœnitentiā per se primo principaliter instituta fuisse ad tollendum peccatum, & conferendam primam gratiam. Constat enim ex fide Baptismum institutū fuisse per se primo ad delendum originale peccatum: Pœnitentiam ad remittendas culpas actuales, quæ non tolluntur nisi per infusionem primæ gratiæ. Cætera verò Sacramenta per se primo princi-

paliter instituta fuisse ad augendam gratiam, ideoq; supponere recipientem in gratia constitutum. Ita definit Florentinum in decreto de Sacramentis, docent communiter Doctores, Suarius tom. 3. disput. 7. sect. 2. Bonacina de Sacramentis, disput. 1. quæst. 4. punct. 2. num. 2. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 6. num. 2. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disput. 1. punct. 7. num. 3. Quapropter Baptismus, & Pœnitentia dicuntur Sacramenta mortuorũ, quia collata mortuis in peccato dãt ipsis vitam spiritualem per infusionẽ primæ gratiæ. Reliqua verò dicuntur Sacramenta viuorum, quia per se supponunt recipientem habere vitam gratiæ quam augeant, & corroborent. Ita Villalobos tract. 4. diffic. 7. num. 1. & Castro Palaus supra.

13 Certum est etiam Baptismum conferre paruulis primam gratiam, quia fides docet, paruulos per Baptismum iustificari. Verùm adultis nunquam dari per Sacramenta primã gratiam sentiunt Gabriel in 4. dist. 4. quæst. 2. art. 2. post 4. conclusionem, & Petrus de Soto in instructione Sacerdotum, lectione 4. de Baptismo, & lectione 8. de Pœnitentia, quatenus ad recipiendum Baptismum, & Pœnitentiam prærequirunt in recipiente cõtritionem, per quam iam erit remissum peccatum, & prima gratia collata.

Communior tamen & verior sententia docet, interdum de facto conferri per Baptismum, & Pœnitentiam adultis primam gratiam ex institutione talium Sacramentorum. Cùm enim hæc duo Sacramenta sint instituta per se primo principaliter ad delendum peccatum, quod de lege communi non expellitur nisi per gratiam, oportet vt habeant per se vim cõferendi primam gratiam, & faciendi de attritio cõtritum; & subinde non debent prærequirere cõtritionem, sed attritionem, vt latè probant Suarius, ea. disput. 7. sect. 2. Vazquez, 3. p. tom. 2. disp. 158. c. 4. Bonacina de Sacram. disp. 2. q. 2. pũcto 6. n. 25. Henriquez lib. 2. c. 26. n. 3. & litera T. Villalobos tom 1. tract. 5. diffic. 19. n. 3. Diana cum alijs, part. 3. tract. 4. resol. 13.

14 Restat difficultas. An Sacramenta viuorum interdum per accidens remittant mortale peccatum, & conferant primam gra-

gratiam? Negat de omnibus Sacramentis viuorum Villalobos tom.1.tract.4.diffic.7.num.4. Specialiter de Eucharistia negant Bonauentura in 4.distinct.13.part.2.art.1.quæst.2.& distinct.19.artic.2.quæst.3. Gabriel in 4.dist.9.quæst.2.artic.2.conclus.1.Maior ibi.quæst.1. quos sequitur Vazquez 3.part.tom.3.disput.205.cap.4.& 5. Probatur, quia cum effectus Sacramentorum ex sola Dei volũtate fuerint eis assignati, nullum effectum ex opere operato possumus Sacramentis adscribere, nisi vel Scripturá, vel traditione cõstet, vel ex ipsorum institutione colligatur: sed hunc effectum, nimirum collationem gratiæ primæ, nec Scripturæ, nec Ecclesiæ definitio tribuunt Sacramentis viuorum; nec traditio Patrum, qui possunt exponi de peccatis venialibus, vel de præseruatione mortalium, dum asserunt hæc Sacramenta viuorum esse peccatorum remedia. Nec ipsorum institutio talem effectum indicat, sed potius ostendit oppositum, cum instituta sint ad roborandam, nutriendam, & augendam vitam spiritualem, potius quam ad primo generandam. Ergo Sacramẽta viuorum nunquam conferunt remissionem peccatorum, nec primam gratiam.

15 Affirmant communiter Doctores tum in communi de Sacramentis omnibus, tum in particulari de Sacramento Eucharistiȩ, de quo potissimum loquitur S.Thomas 3.part.q.79.artic.3.& quæst.80.artic.4.ad 5. Paludanus, Richardus, Sotus, Syluester, Victoria, Vega, Palacios, quos refert, & sequitur Suarius 3.part.tom.3.disputat.63.sect.1.conclus.3. Bellarminus lib.4.de Eucharistia, cap.19. Sotus in 4.distinct.12.quæst.1.artic.4. Coninch.3.part.quæst.79.num.52. Henriquez lib.8.cap.34.num.3. Filliucius tract.4.num.162. Bonacina cum alijs, de Sacramentis, disput.4.quæst.4.punct.1.num.2. Toletus lib.2.cap.29. Fagundez præcept.3.lib.4.c.2.num.9. Petrus de Ledesma tract. de Sacramento Eucharistiȩ, cap.10.conclus.8.& 9. De omnibus Sacramentis viuorũ loquuntur Henriquez lib.1.cap.12.num.2.& cap.12.num.2.& cap.22.numer.6. Suarius tom.3.disput.7.sect.2. Castro Palaus tom.4.tract.18.disput.1.punct.7.num.3. Coninch.q.62.art.1.dub.2.num.42. Reginaldus in praxi lib.26.nu.45.

Bo-

Bonacina supra, disp. 1. q. 4. punct. 2. n. 2. Layman. lib. 5. tract. 1. c. 6. n. 2. Petrus de Ledesm. tract. de Sacram. c. 4. concl. 3. probabileque dicit Villalobos supra num. 3.

16 Probatur, nã omnia Sacramenta nouæ legis eo ipso, quod habent vim conferendi gratiam ex opere operato, plane cõferunt illam non ponentibus obicem, vt Concilia tradunt, ac subinde possunt etiam primam gratiam conferre non impedientibus. Nimirũ dum aliquis existens in peccato mortali, sed inuincibiliter putans habere se Dei gratiam, aut sufficientem dispositionem, bona fide recipit Confirmationem, Eucharistiam, &c. non peccat, nec ponit obicem actualẽ gratiæ per Sacramentum recipiendæ: ergo recipit illam. Sicut enim Sacramenta, quæ per se primo principaliter instituta sunt ad conferendam primam gratiam, si reperiant subiectum antea iustificatum, conferunt illi gratiam secundam, cum nihil obstet ex parte subiecti: sic Sacramenta, quæ per se primò principaliter instituta sunt ad augendam gratiam, si non inueniãt in subiecto gratiam primam, cõferunt illã, dũ non insit obex suscipienti. Confirmatur, nam omnia Sacramenta gratiam ex institutione significant; & per consequens illam conferre possunt, ac de facto conferunt omnibus nõ ponentibus obicem, vt docet Tridentinum, sess. 7. can. 7. Nec prima gratia distinguitur essentialiter á secunda. Poterunt ergo Sacramenta viuorum per accidens primam gratiam conferre peccatoribus accedentibus bona fide.

7 Ad fundamentum oppositum respondetur, hunc effectum ex ipsamet institutione Sacramentorum colligi, quatenus instituta sunt ad communicandam gratiam, quam continent, omnibus non ponentibus obicem: & licèt quædam per se cõmunicent gratiam primam; quædam verò secundam; cũ hæc sit accidentalis dumtaxat differentia gratiæ, non tollit, quin per accidens illa communicent interdum gratiam secundã; & hæc interdum gratiam primam, intercedente nimirum bona fide cum sufficiente dispositione. De qua sit.

(✻)

QVAES-

QVAESTIO III.

Quam dispositionem recipientis requirant Sacramenta viuorum, vt conferant primam gratiam.

18 PRima sententia docet recipientem Sacramenta viuorum bona fide, quia putat inuincibiliter se gratiam habere, vel dispositionem sufficientem, quãuis sit in peccato mortali, nec aliam dispositionem habeat, per tale Sacramentum iustificari. Sic sentiunt Durãdus in 4. distinct. 9. q. 4. Paludanus ibi. q. 2. S. Antoninus 3. part. tom. 12. c. 6. §. 7. Probatur, quia Sacramenta dant gratiam non ponentibus obicem. Sed qui sic accedunt, non ponunt obicem, siquidem non peccant sic accedendo. Ergo iustificantur. Fauent Sotus, & Catherinus apud Suarium tom. 3. disput. 63. sect. 2. quatenus non agnoscunt accessum ad Eucharistiam medium, id est, sine peccato nouo, vel gratia recepta, putantes omnem communicantẽ, qui non peccat mortaliter communicando, iustificari. Vazquez, 3. p. disput. 205. n. 33. fine, censet ab Authoribus admittentibus dari primam gratiam interdum per Eucharistiam (idem erit de cæteris Sacramentis viuorum) sine fundamento requiri dolorem de peccato, quasi sufficere debeant in ea sententia bona fides recipientis, & virtus Sacramenti.

19 Secunda sententia docet, sufficere quidem attritionẽ etiã cognitam. Quia vel attritio est dispositio sufficiens, vt homo iustificetur per Sacramentum viuorum, vel non; si non sufficit, quamuis existimetur contritio, non sequetur effectus; nã existimatio sola non auget dispositionem: & per consequens Sacramenta viuorum nunquam conferent primam gratiam. Si tamen attritio sufficit (vt in nostra sententia videtur dicẽdum)

dum) quamuis sit cognita, sufficiet: falsa siquidem existimatio nihil conducit ad effectum Sacramenti. Nec attritionis cognitio quidquam detrahit de doloris substantia, vel de vi Sacramenti. Non est ergo cur non sufficiat attritio cognita. Nullum reperi Authorem huius sententiæ. Filliucius tamen tract. 3. nu. 56. & 57. & 132. dicit esse valde probabilem. Quia præceptum diuinum solum est de recipiendis digne Sacramentis tam viuorum, quam mortuorum. Sed digne recipit, qui non ponit obicem gratiæ Sacramenti, qualis est, qui verã habet attritionem. Cum enim Baptismus, & Pœnitentia cõferant gratiam attrito, signum est, attritum non ponere obicem gratię Sacramenti.

20 Dico primò contra primam sententiam, vt Sacramẽta viuorum conferant primam gratiam, requiri prorsus attritionem supernaturalem saltem extrinsece. Quare non sufficit ignorantia, vel obliuio, quantumuis inculpabilis, peccati, si re vera recipiens Sacramentum sit in peccato mortali, nec detestetur illud ex motiuo simpliciter honesto. Quia secundum communem legem peccatum, quod volũtarie committitur, non remittitur sine voluntaria detestatione, seu retractatione; quam Deus non acceptat, nisi sit simpliciter honesta, videlicet ex motiuo simpliciter honesto. Nec hæc necessitas retractationis sublata fuit per institutionem Sacramentorum, sed adhuc in lege gratiæ perseuerat, vt docet Tridentinum sess. 6. cap. 6. & sess. 14. cap. 4. vbi nomine contritionis laté sumpto comprehendit etiam attritionem, vt patet ex cõtextu sequentis doctrinæ. Sic docent Sotus in 4. distinct. 7. quęst. 1. art. 7. Reginaldus lib. 28. num. 34. & lib. 29. num. 109. Valẽtia tom. 4. disput. 5. quęst. 1. punct. 4. Suarius tom. 3. disput. 63. sect. 2. conclus. 1. Henriquez lib. 8. cap. 45. num. 2. Filliucius tract. 4. num. 169. Bonacina de Sacramentis, disputat. 1. quæst. 6. punct. 2. num. 15. & disput. 4. quæst. 6. punct. 1. nu. 32. qui colligit inde cum quibusdam Doctoribus, recipientem Sacramenta viuorum elicere debere cõtritionis, vel attritionis actum, ne careat fructu Sacramenti, si forte sit in peccato mortali, quod ignoret. Ad fundamentum primæ sententiæ negatur minor: etenim licet sic recipiens Sacramentum non pec-

peccet recipiendo, ponit tamen obicem per mortale peccatum non retractatum sufficienter, cui subinde censetur affectus habitualiter adhærere.

21 Dico secundò contra secundam sententiam, simul cum attritione prædicta requiritur bona fides existimãtis, se rite dispositũ accedere, quatenus inuincibiliter, vel ignorat, se peccasse mortaliter, vel putat se contritum esse, vel credit sibi licere cum attritione sola tale Sacramẽtum suscipere. Sic Doctores communiter supponunt, teste Vazquio 3. part. disput. 205. num. 15. Sic docent ipse Filliucius, tract. 4. num. 169. Sotus, Reginaldus, Valentia, Henriquez supra, Suarius, ea. disput. 63. sect. 2. conclus. 2. disput. 66. sect. 5. dicens oppositam sententiam, nec esse probabilẽ, nec sine temeritate posse defendi.

Probatur ex communi consensu Theologorum, & Patrum requirentium tum ad omnia Sacramenta viuorum; tum præsertim ad Eucharistiam recipiendã, vt recipiens accedat puro corde sine conscientia peccati mortalis: Per se quippe Sacramenta viuorum in recipiente requirunt statũ gratiæ, quã augere possint iuxta finem institutionis suę. Quare præcepto diuino naturali tenemur, supposita Sacramentorum institutione, gratiam iustificationis obtinere, prius quam ad Sacramenta viuorum accedamus. Nec ab hoc præcepto excusamur nisi per inculpabilem ignorãtiam peccati, vel pręcepti, vel attritionis, quam reputemus cõtritionem: alioquin cognoscens se teneri culpa mortali, præceptumque simul nõ accedendi cum conscientia peccati mortalis ad Sacramẽta viuorum, si vellet accedere cũ attritione cognita, certe Sacramentum reciperet indigne. Quia scienter violat præceptum purificandi conscientiam ad digne recipiendum. Vnde corruit fundamentum secundæ sententiæ. Nã attritio per se non ponit obicem gratiæ, sed potius adhibet sufficientem dispositionem, & retractationem, vt gratia per Sacramentum conferatur; sicut per Baptismum, & Pœnitẽtiam confertur attritis. At si mala fides accedat, & cognitio violati præcepti, hæc ponit obicem gratiæ, quatenus ponit actuale peccatum mortale, subindeque verã rationẽ attritionis vniuersalis destruit.

P Hinc

22 Hinc fit contra Sotum, Catherinum, & alios posse quempiam recipere Sacramẽtum in statu medio; scilicet itavt nec peccet mortaliter recipiendo Sacramentũ, nec recipiat gratiam cum illo, si nimirum existens in mortali non habeat saltem veram attritionem, & inuincibiliter existimet, se rite dispositum esse. Sic notant Suarius tom.3.disp.63.sect.2. Filliucius tract.4.n.170. Fagundez praecept.3. lib.4.c.2. nu.14. Petrus de Ledesma tract. de Confirmatione, c.6. fine, & tract. de Eucharistia, c.10. post concl.9. citans Caietanum, Bonauẽturam, Gabrielem, Marsilium, Adrianum contra Durandum, Alensem, Ricardum, Paludanum.

QVAESTIO IV.

An Sacramentum ficte susceptum recedente fictione conferat gratiam.

23 VT videamus, quando Sacramenta conferant suos effectus, possumus triplex tempus distinguere. Primum est antecedens receptionem Sacramenti. Secũdum est, comitans receptionem. Tertium, subsequens illam. Circa primum, & si quidam apud Sotum in 4. distinct. 11. quaest.2. art. 1. putarint, Sacramenti votum ante realẽ eiusdem susceptionem interdum conferre gratiam ex opere operato: certissimum tamen esse debet, nullum Sacramentum conferre suum effectum ex opere operato, priusquam re ipsa suscipiatur, vt docent Sotus supra, Suarius, 3. part. tom.3. disputat.8. sect.1. Coninch. quaest.62. num.61. Filliucius tract.1. num.101. cum alijs. Nam effectus Sacramentorum, scilicet Baptismi, Marc. vltimo, Confirmationis. Actor.8. Eucharistiae Ioann.6. non promittuntur, nisi realiter suscipienti Sacramenta. Igitur tẽpore praecedenti per solum Sacramenti votum nihil confertur ex opere operato; sed ex opere operantis, respondebit ei gra-

gratia, si conditiones habeat requisitas ad merendum illam.

24 Circa secundum tempus difficile videtur, quando possit Sacramentum causare suos effectus. Cum enim sit ens successiuum, nunquam est simul secundum esse perfectum. (excipe Sacramentum Eucharistiæ, quod permanet) Non potest autẽ causare gratiam, antequam sit perfectũ, nec postquam desijt. Nunquam ergo causare potest. Quidam dicunt, Sacramenta causare gratiam in tempore, vel determinato, vel indetermi-nato. Quidã recurrunt ad instans extrinsecum, quod ad causalitatem moralem sufficiens est. Alij melius ad instans intrinsecum, in quod datur terminus successionis sufficiẽs ad Sacramenti complementum, qui licet sit extrinsecus motui præcedenti, tamen est intrinsecus Sacramento; nam ex parte materiæ permanet contactus aquæ, vel olei, vel similis, ex parte formę permanet sonus; ac subinde Sacramentum per aliquod sui complementum realiter existens in instanti terminatiuo producit gratiam habitualem, non solum moraliter, sed etiã physice, secundum opinionem probabiliorem. Gratiam verò Sacramentalem auxiliorum non producit tunc physice, sed confert ius ad illam, vt Deus in opportunitatibus intuitu Sacramenti suppeditet auxilium superabundans. At Eucharistia, cum sit Sacramentum permanens, non producit gratiam, quando completur forma consecrationis, sed in ipsa sui sumptione. Videantur Henriquez lib. 1. cap. 19. numer. 1. Suarius tom. 3. disputat. 8. sect. 2. Coninch. quæst. 62. numer. 62. & 65. Bonacina de Sacrament. disput. 1. quæst. 4. punct. 7. num. 20.

25 Circa tertium tempus insurgit difficultas, vtrùm Sacramẽta conferant gratiam, postquam transacta sunt; & procedit de gratia iustificante; quia sacramentalis semper datur post trãsactum Sacramentum, vt diximus num. pręcedenti. Supponoque primò, Sacramenta tempore subsequenti sui receptionem non conferre suum effectum, nisi fuerint ficte suscepta; conferunt enim vnicum effectum gratiæ iustificantis propriè loquendo. Quare, si Sacramentum præstat suum effectum, quando recipitur, postea non conferet alium similem, quia solum ordinatur ad vnicum adęquatum effectum gratię confe-

ferendum. Ita Suarius, supra sect. 3. initio. Filliucius, tract. 1. n. 104.

26 Suppono secundò, duplicem dari posse fictionem in Sacramentis. Primam, si desit intentio recipiendi Sacramentũ, vel aliquid aliud essentiale Sacramento, defectu cuius sit nullum; & tunc iterari debet, nec aliter obtinetur eius effectus, quamuis tollatur fictio, nam intentio subsequens siue noua materia, & forma non facit validum Sacramentum. Ita Suarius, 3 part. tom. 3. disput. 28. sect. 4 initio. Coninch. 3. part. quæst. 62. Bonacina de Sacramen. disput. 1. quæst. 6. punct. 3. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disput. 1. punct 9 num. 1. & 2. Villalobos, tom. 1 tractat. 5. diffic. 20. n. 1. Secũda fictio contingit, dum Sacramentum secundum essentialia validum sit, & integrum recipitur, non tamen sortitur effectum defectu dispositionis in recipiente requisitæ, quia scilicet nõ habet contritionem, aut attritionem necessariam secũdum exigentiam Sacramenti recipiendi. Tunc igitur quærimus, vtrũ Sacramentum valide, sed ficte susceptum, postea recedente fictione per contritionem, aut attritionem respectiue conferat gratiam ex opere operato?

27 Prima sententia negat omnino. Sic Iuristæ quidam cum glossa in cap. *Tunc valere*, de consecrat. distinct. 4. Ioannes de Medina, codice de confessione, quæst. de confessione ficta iteranda, quatenus asserunt, recedente fictione Baptismi fieri remissionem peccatorum, non virtute Baptismi, sed solius cõtritionis, ita vt nihil speciale correspondeat Baptismo, quod dicit Vazquez, 3. part. disput. 159. num. 5. videri contra mentem Augustini. Cæterum infra num. 33. putat ipse probabilius esse, recedente fictione nullum gratiæ gradum ex opere operato conferri virtute Baptismi. Fauent Scotus in 4. dist. 4 quæst. 5. Sotus in 4. dist. 6. quæst. 1. artic. 8. quatenus solam remissionem pœnæ pro peccatis ante Baptismum, vel in ipso commissis debitæ tribuunt Baptismo tũc temporis ex opere operato. Consonant Gabriel ibi. dist. 4. quæst. 2. art. 3. dub. 2. Paludanus quæst. 5. Fundamentum est, quia collatio gratiæ iustificantis ex opere operato non est asserenda sine sufficiente fundamento, quod hic non suppetit. Nam auctoritas

Au-

Augustini relati prædicto capite *Tunc valere*, qua cæteri Doctores nituntur, de remissione pœnæ capi potest; vel quatenus per Baptismum ficte susceptum satisfit obligationi suscipiẽdi Baptismi; nec recedente fictione debet aliud Baptismã recipi, cum iam per illud homo sit capax aliorum Sacramentorum, quibus postea iustificetur.

28 Secunda sententia, soli Baptismo tribuit hanc efficaciã cõferendi gratiam recedẽte fictione; quia de solo Baptismo loquitur Augustinus relatus in cap. *Tunc valere*, de consecrat. distinct. 4. Sic innuit Sotus in 4. distinct. 6. q. 1. art. 8. §. *Contra hanc autem*, quamuis nec Baptismo concedat gratiæ productionem ex opere operato, vt vidimus numero præcedenti. Sub conditione loquitur Vazquez, 3 p. disp. 161. dicens. Sicut Sacramento conuenit, recedente fictione gratiam conferre, nulli nisi Baptismo conuenire.

29 Tertia sententia tribuit hoc priuilegium Sacramentis imprimentibus caracterem, ne prorsus ipsorũ gratia frustretur, si semel valide suscepta non habuerint effectum. Cum enim repeti non possint, iam nõ poterit ipsorum fructus obtineri, nisi recedente fictione conferant illum. Ita Maior in 4. dist. 4. q. 2. Couarruuias in cap. *Alma mater*, 1. part. §. 4. n. 13. circa finem. Siluius, 3. part. q. 69. art. 10. citans Canum, Syluestrum, & alios. Fauent S. Thomas in 4. distinct. 4. q. 3. artic. 2. quæstiunc. 3. ad 3. & Richard. ibi. artic. 2. q. 2. ad 2. quatenus alijs Sacramentis hoc denegat, eo quod non imprimunt characterem.

30 Quarta sententia Baptismo, & Pœnitentiæ concedit, vt recedente fictione suum effectum operentur, nam hæc duo Sacramenta sunt instituta per se principaliter ad remissionem peccati per infusionem primæ gratiæ, ac subinde sunt valde necessaria saluti: Quare non debent effectu suo frustrari, dum obex antea positus tollatur. Insinuat Durandus in 4. distin. 4. quæst. 4. n. 8. & 10. & distinct. 17. q. 13. n. 7. sequitur Canus, relectione de Pœnitentia, p. 5. §. *Sed enim*, Petrus de Ledesma tract. de Baptismo, c. 11. concl. 1. & 2. & tract. de Pœnitentia, c. 18. concl. 8.

31 Quinta sententia censet, omnia Sacramenta recedente fictio-

ctione producere suum effectum, quoniam eadem omniũ videtur esse ratio quoad efficaciam supernaturalem. Ergo cum hoc sit tribuendum Baptismo iuxta sententiam Augustini cõmuniter receptam, non est, cur alijs omnibus non tribuatur. Innuit S. Thomas in 4. dist. 17. quęst. 3. artic. 4. quæstiuncula 1. quatenus docet, recipientem Sacramentum Pœnitentiæ cum obice, postmodum hoc sublato percipere fructum ipsius. *Sicut* (inquit) *etiam in alijs Sacramentis*. Tenet aperte Caietan. tom. 1. opusculorum, tract. 5. quæst. 5. Petrus de Soto lect. 5. de Baptismo. Henriquez lib. 1. cap. 25. num. 1. & 8. Bonacina de Sacramentis, disput. 1. quæst. 6. punct. 3. num. 3. Cabrera, 3. part. quæst. 69. artic. 10. disput. 4. num. 9. Diana, part. 3. tract. 4. resolut. 15. dicens, hanc sententiam multum extollere dignitatem Sacramentum. Nuñus Cabeçudo, 3. part. quęst. 62. artic. 1. difficult. 6. excipit Eucharistiam, & Pœnitentiam, quia facile repeti possunt. Solam autem Eucharistiam, si post consumptas species obex tollatur, excipiunt Suarius, 3. part. tom. 3. disp. 28. sect. 6. & disp. 63. sect. 8. Filliuc, tract. 1. n. 138. & sequentibus. Villalobos, tom. 1. tract. 5. diffic. 20. & 21. & tract. 7. diffic. 32. n. 1.

32 Hęc sententia videtur pręferenda, tum propter auctoritatem Augustini, de Baptismo contra Donatistas, lib. 1. cap. 10. & 12. & lib. 3. c. 13. & lib. 6. cap. 5. dicentis, Baptismum ab hæretico receptum incipere valere ad salutem, cum ad reconciliationem Ecclesiæ venerit, operarique in hęretico reconciliato peccatorum remissionem, quia sanctum est, & semen Christi, quod iniquitate suscipientium pollui nõ potest. Quæ verba satis indicant, Baptismum ficte susceptum, recedẽte fictione, vi sua conferre gratiam, alias non operaretur proprie salutẽ, nec peccata remitteret, vt latius expendunt Coninch. 3. p. q. 62. nu. 70. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disp. 1. punct. 9. n. 4. De cæteris verò Sacramentis nihil dixit Augustinus, quia non occurrebat occasio. Tùm etiam quoniam hæc sententia conformior videtur diuinæ bonitati conanti sui communicationem; & effectus Sacramentorum præstare, quoties obex recipientis amouetur.

33 Sed descendamus ad singula Sacramẽta, de Baptismo fere con-

conueniunt omnes cum S. Thoma, 3.part. quæst.69.artic.1 Cum enim solus Baptismus sit per se principaliter institutus ad remissionem originalis peccati per infusionem primę gratiæ: nec possit aliud Sacramētum per se principaliter tollere peccatum originale, vel actuale commissum ante Baptismum, dicendum est, obice sublato Baptismum recuperare vim suã ad remittenda per se talia peccata, conferendamque gratiã primam. In cæteris Sacramentis licet non sit ita certũ, est tamen valde probabile. Nam in Pœnitentia viget eadẽ fere ratio, si detur Pœnitentiæ Sacramentum informe; siquidẽ peccata semel valide confessa iam non tenemur iterum subiicere clauibus. Quare non dabitur aliud Sacramentum, per quod directe remittantur; si Pœnitentia prior informis, obice sublato, non reuiuiscat. In Confirmatione, ac Ordine, quæ characterem imprimunt, vrget coniectura supra facta, num. 29. Quæ probat etiam in Matrimonio, quatenus aliquo modo perpetuum est; siquidem viuente coniuge non potest iterari. Pariter probat in extrema Vnctione, quoties eodem mortis periculo durante tollitur obex. Si veró dissoluto Matrimonio, vel recuperata sanitate tollatur obex Matrimonij, ve Extremæ Vnctionis, adhuc Villalobos tom. 1. tract. 5. difficult. 21. num. 2. dicit, hæc Sacramenta sortiri suum effectum, quia per accidens est, occasiones fuisse transactas, & Sacramenta per se habent, ablatis impedimentis operari. Sic enim credẽdum est, tale priuilegium Sacramentis cõcessum. At Suarius 3. p. tom. 3. disput. 28. sect. 6. Coninc. 3. p. q. 62. nu. 76. & 77. Layman, lib. 5. tract. 1. c. 7. nu. 5. docent, in eo casu, quamuis obex tollatur; non dari gratiam per illa Sacramenta, quia cessat ratio præcipua talis actiuitatis; & ea Sacramenta possunt iterari, gratiaque percipi per Sacramenta denuo recepta. Vtrumque videtur probabile; quoniam vtraque coniectura verisimilis est.

34 Eucharistia potest fictæ suscipi, vel cum aperto sacrilegio, vel bona fide. Si sumatur cum aperto sacrilegio cognoscentis, se indigne communicare; nec tollatur obex ante consumptas species Sacramentales, nullum operatur effectum recedente postea fictione. Nam qui sic manducat indigne iudiciũ

sibi

ſibi manducat, vt inquit Apoſtolus, 1. Corinth. 11. Scelus in mane committens. Ergo non eſt, cur fructum inde percipiat, vndè tam grauiter delinquit; cum præſertim Sacramentū facile poſsit iterari, digneque recipi. Alioqui Sacerdos, qui cū indignitate ſibi nota cōtra ius, & fas celebrat grauiſsimis criminibus, & cenſuris innodatus, ſæpius etiam quotidie, per lōgam vitam, reciperet in fine vitæ contritus ingentem gratiæ cumulum ex tot ſacrilegii horrendis: quod videtur abſurdū. Ita ſentiunt S. Thomas in 4. diſt. 4. q. 3. art 2. quæſtiunc. 3. ad 3. Durandus, Maior, Paludanus ibi. Cano, Syluester, & alij, quos ſequitur Suarius, 3. p. tom. 3. diſp. 63. ſect. 8. Filliucius, tract. nu. 143. Bonacina de Sacramentis diſp. 1. q. 6. punct. 3. Coninch. 3. p. q. 62. n. 78. Henriquez lib. 1. c. 25. num. 7. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 7. nu. 5. Caſtro Palaus tom. 4. tract. 18. diſput. 1. punct. 9. num. 6. Villalobos tom. 1. tract. 7. difficult. 32. num. 1.

35 Si verò tollatur obex ante conſumptas, ſeu corruptas ſpecies Sacramentales, probabile quidem eſt, conferri fructum Sacramenti. Nam promiſsio gratiæ facta fuit huic Sacramēto propter Chriſtum manducatum non ratione ſolius manducationis, ſed ratione quoque termini manentis, & per manducationem applicati; iuxta id Ioan. 6. *Qui manducat me, viuet propter me.* Rurſus, *in me manet, & ego in illo.* Vbi Auguſtinus tract. 26. ait. Manducare Chriſtum eſt illum manentem in ſe habere. Dū ergo manet Chriſtus in ſtomacho ſub ſpeciebus, efficax eſt ad producendam gratiam iuxta diſpoſitionem ſubiecti; ſubindeque poſita ſufficienti diſpoſitione, conferet gratiam ex opere operato; quia manet adhuc Sacramentum cum efficacia ſibi propria. Sic docent Caietanus, 3. p. q. 79. art. 1. Paludanus in 4. diſt. 17. quæſt. 8. fine. Suarius tom. 3. diſput. 63. ſect. 7. in ſolutione primi. Coninch. 3. part. quęſt. 79. num. 48.

36 Quòd ſi quis bona fide communicauit in peccato mortali, falſo putans, ſe neceſſariam habere diſpoſitionem, præſertim in articulo mortis, quando non licet iterum eodem die viaticum in gratia recipere; recedente fictione, dum adhuc perſeuerant ſpecies in ſtomacho, probabiliſsimum eſt cōferri fru-

ctum

ctum Sacramenti; quia ratio nuper facta numeró præcedenti á fortiori militat in hoc casu, de quo etiã loquitur Coninch. eo. num. 48. citans Caietanum, Paludanum, & alios. Si verò fictio tollatur corruptis iam speciebus, adhuc est probabile, recipi fructum Eucharistię: nam qui sic communicauit, non manducauit sibi iudicium: Nec militat in hoc casu ratio supra facta, num. 34. & aliunde virtus, & excellentia huius Sacramenti postulare videtur, vt quando non ponitur culpabiliter obex, post illum ablatum operetur suum effectum. Ita Bonacina de Sacramentis, disputat. 1, quæst. 6. punct. 3. num. 3. Henriquez lib. 1. cap. 25. num. 7. & lib. 8. cap. 43. num. 4. qui citat S. Thom. & alios.

QVAESTIO V.

Qualis dispositio requiratur ad tollendum obicem?

37 PAludanus in 4. dist. 4. quæst. 5. Syluester, verb. *Baptismus* 4. circa finem, quæst. 17. simpliciter asserunt, attritionem sufficere ad tollendam fictionem, sicut sufficit ad recipiẽdum digne Baptismum, aut Pœnitentiam, & eius fructum. At duplex obex distinguendus est, alter positiuus, alter negatiuus. Positiuus est, quando quis actualiter peccat recipiendo Sacramentum. Negatiuus est, quando quis indispositus accedit ad Sacramentum, tamen hoc inuincibiliter ignorat; ideoque non peccat. Sic distinguunt Suarius, 3. part. tom. 3. disp. 28. sect. 5. initio. Coninch. quæst. 62. num. 80. Diana part. 3. tract. 4. resolut. 14. Villalobos tom. 1. tract. 5 difficultat. 20. Quoties obex fuit positiuus, conueniunt Doctores communiter, non sufficere solam attritionem ad tollẽdum obicem, sed requiri contritionem, vel attritionem cum Sacramento. Probatur, quia nullum Sacramentum institutum est ad tollẽda peccata futura, nec vim habet ad ipsorum remissionẽ. Sed

Q pec-

peccatum indignæ receptionis est aliquo modo natura posterius ipso Sacramento, quia non solum interna voluntas recipiendi Sacramentum sacrilege, sed ipsamet externa receptio verum peccatum est, quod non completur, donec perfecta receptione Sacramentum fuerit collatum; & consequẽter secundum esse completum est saltem natura posterius ipso Sacramento. Sic docent Authores relati, colligẽtes inde fictionem Baptismi non remitti per Baptismum, sed per Pœnitentiam, & per consequens aperiendam esse confessario. Consonant Nuñus, 3. part quæst. 69. artic. 10. dub. 2. Cabrera ibi. disputat. 2. §. 2. & sequentibus. Syluius, 3. part. quæst. 66. artic. 10. Ioannes de Cruce in director. part. 2. de Baptismo quæst. 4. dub. 4. conclus. 2. Bonacin. disput. 1. quæst. 6. punct. 3. num. 3.

38 Quoties obex fuerit negatiuus, & post Sacramentum ficte susceptum commissum fuerit mortale peccatum, sufficere solam attritionem probabile reputãt Paludanus, in 4. dist. 4. quæst. 5. & Suarius tom. 3. disp. 28. sect. 5. concl. 2. quia licet Sacramenta non sint instituta pro peccatis futuris, per accidens taman videntur in hoc casu posse talia peccata remittere: sicut Sacramenta viuorum per accidens interdum conferunt primam gratiam; & confessio delet indirecte peccata, quæ licitè tacentur.

39 Multo tamen probabilius est, in eo casu necessariam esse contritionem, vel attritionem cum Sacramento. Sic docent Durandus in 4. dist. 4. quæst. 4. ad 1. Sotus ibidem quæst. 5. obiectione 2. Suarius, eamet sect. 5. conclus. 2. Bonacina supra, num. 3. Coninch, quæst. 62. num. 82. & 89. Vazquez, 3. part. disp. 160. cap. 2. num. 10. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disput. 1. punct. 10. num. 3. quia præcedens Sacramentum, cũ institutum sit ad remittenda peccata præcedentia dumtaxat, nullam vim habet ad remittenda peccata subsequentia, nec indirecte, seu per accidens. Nec attritio per se sufficit ad remissionem peccati mortalis, nisi cum aliquo Sacramento cõiungatur. Vndè colligunt Coninch. & Vazquez supra, oppositum non esse probabile. Quoniam ex Augustino supra, communique consensu Theologorum habemus, Sacramenta nul-

nullam habere vim ad remittenda directe, vel indirecte peccata post ipsorum receptionem committenda. Nam applicant merita Christi, dũ vnicuique conferũtur, & non ad effectum indeterminatum, qualis esset peccatorum futurorum remissio. Debent ergo solum ad præterita determinari: sicut in exẽplis positis, num. 38. semper remittuntur præterita. Sic Diana, part. 3. tract. 4. resol. 14. concl. 3. dicit, peccata post Baptismum ficte susceptum commissa, recedente fictione, remitti per contritionem, vel attritionem cum Sacramẽto, subindeque necessario fore confitenda. Ferè consentiunt Nuñus, Villalobos, & alij supra relati, n. 37.

40 Restat difficultas, quando fuit obex negatiuus, nec postea commissum fuit mortale peccatum: An ad tollendum obicẽ sufficiat attritio? Quidam negant cũ Soto in 4. dist. 4. quæst. 5. Nam hoc nobis ex auctoritate dumtaxat præsertim Augustini constare posset. Sed nec Augustinus, nec vllus antiquior affirmauit, sufficere solam attritionem. Ergo nec nos debemus id affirmare. Verum hæc ratio non viget, nam vt benè notat Vazquez, 3. part. disputat. 160. cap. 2. nec Augustinus, nec antiqui disputarunt vnquam de hoc casu, sed de fictione positiua: Quare non est mirum, si non dixerint, attritionem sufficere.

41 Dico primò, in hoc casu sufficit attritio, quæ moraliter omnia peccata detestetur. Ita Paludanus in 4. distin. 4. quæst. 5. Suarius, 3. part. tom. 3. disput. 28. sect. 5. concl. 5. Henriquez, lib. 1. cap. 24. num. 2. & lib. 2. cap. 27. num. 3. Coninch. 3. part. quæst. 62. num. 91. Bonacina de Sacramẽtis, disput. 1. quæst. 6. punct. 6. num. 3. Diana, part. 3. tract. 4. resolut. 14. Cabrera, 3. part. quæst. 69. art. 10. disput. 3. §. 1. 2. & 3. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disput. 1. punct. 10. num. 2. Probatur, quia peccata commissa, priusquam recipiatur Sacramentum, respectu ipsius non habent rationem obicis, nisi quatenus permanent habitualiter voluntaria. Sed hæc ratio voluntarij sufficienter tollitur per veram attritionem. Ergo sufficienter etiam tollitur obex: siquidem qui sic receperat Sacramentum, nullam commisit culpam mortalem, quæ tollenda sit per aliud Sacramentum. Confirmatur, nã omnia Sacramenta remittũt

attritio peccata mortalia prius commissa, quatenus ex opere operato conferunt gratiam, vt vidimus quæst. 2. sed similiter dum reuiuiscunt obice sublato, conferunt gratiam ex opere operato. Similiter ergo remittunt attritio peccata mortalia prius commissa. Sicut enim attritio cum Sacramento bona fide suscepto sufficeret ad gratiam, per se quidem in Sacramẽtis mortuorum, & per accidens in Sacramentis viuorum, sine ordine ad aliud futurum Sacramentum: Sic etiam cum bona fide sufficiet, vt reuiuiscat Sacramentum fictè susceptũ. Quoniam suppletur ea pars, aut dispositio, quæ deerat præterito Sacramento, & quasi retrotrahitur, vt tanquam pars, & dispositio præcedentis Sacramenti sufficienter disponat ad recipiẽdum fructum ipsius ex opere operato.

42 Dico secundò, quando Sacramentum reuiuiscit per solam attritionem, tunc solum Sacramẽtum confert totam gratiã: quando verò reuiuiscit per Sacramentum Pœnitentię, simul natura cum illo confert gratiam, vt causa partialis, maiorem quam vnumquodque per se conferret. Nã vtraque causa vim habet causandi gratiam determinatam, nec vna vim impedit alterius. Idem est, quando tollitur obex per contritionem: tam enim contritio præsens, quam Sacramentum præcedens simul natura concurrunt ad conferendam gratiam, & remittenda peccata per modum vnius agentis totalis; itavt totus effectus sit à singulis partialiter partialitate causæ, non effectus. Ita Suarius, 3. part. tom. 3. disput. 28. sect. 5. Coninch. 3. part. quæst. 62. num. 98. & 101. Castro Palaus, eo. punct. 10. n. 5. fine.

43 An autem, dum Sacramentum obice sublato reuiuiscit, cõferat gratiam iuxta mensuram præsentis dispositionis, itavt melius dispositio conferat maiorem gratiam? Partẽ affirmãtem probabilem esse dicunt Suarius tom. 3. disput. 28. sect. 4. Castro Palaus supra, punct. 9. num. 8. & 9. quia Sacramentum, dum recipitur, confert plus gratiæ melius dispositio, iuxta su pradicta quęst. 1. ergo similiter dum reuiuiscit, vbi militat eadem ratio. Confirmatur præcipuè, quando Sacramentum reuiuiscit per solam attritionem, quia videtur inconueniens, quod attritus vt decem non recipiat maiorem gratiam, quã attri-

attritus vt vnum. Ideo Vazquez, 3. part. disput. 159. cap. 5. censet hanc partem veriorem, posito quod Sacramentũ reuiuiscens conferat gratiam ex opere operato. Partem negantẽ reputat etiam probabilem Castro Palaus supra. Probabiliorem verò dicunt Suarius supra, Coninch. quæst. 62. num. 102. Quia gratia Sacramenti commẽsuratur cum dispositione recipientis actualiter; & hæc dispositio in actuali receptione nulla fuit, vnde minimam conferet gratiam, quam tale Sacramentum conferre solet, qualem nimirum confert Baptismus infantibus, qui carent omni dispositione. Quia Sacramẽtum, dum confertur, applicat merita Christi ad certum effectum, vel tunc, vel vbi primum obex erit ablatus, conferendum, secundum dispositionem, quam tunc reperit in subiecto; non autem ad effectum incertum. At si postea conferret gratiam maiorem melius dispositio, applicaret merita Christi ad effectum incertum, quia posset hic esse vel vt centũ, vel vt vnum pro varia dispositione subiecti. Ergo dicendum est, non dari gratiam secundum dispositionem tollentis fictionem, sed iuxta dispositionem habitam tempore receptionis.

44 Certe res pendet ex institutione diuina, quę nobis quoad hanc commensurationem non est omnino manifesta. Profecto si gratia promissa fuit Sacramentis independenter à futura dispositione, qua remouendum est impedimentum, & commensurata dumtaxat actuali suscipientis dispositioni, minima gratia dabitur per Sacramentum recedẽte fictione iuxta partem negantem. Nec erit absurdum, attritum vt decem nõ recipere tunc maiorem gratiam, quam attritum vt vnum: Nã hoc imputandum erit negligentiæ suæ, qua contigit, vt male dispositus Sacramentum prius susceperit. Si vero gratia promissa fuit Sacramentis iuxta mensuram dispositionis existentis, quando fructus Sacramenti communicandus est, & obex tollatur meliori dispositione, maior gratia communicabitur ex vi Sacramenti iuxta mensuram dispositionis tollentis fictionem. Nec est inconueniens acceptari Sacramentum, cum ficte recipitur, ad effectum indeterminatum secundum præsentem statum; determinatum verò iuxta mensuram futuræ dis-

dispositionis, quam Deus optime nouit: Ita Castro Palaus supra nu. 9. vtramque partem amplectitur disiunctiue.

QVAESTIO VI.

Quid sit character Sacramentalis?

45 PRæter gratiam habitualem, & Sacramentalem quædã Sacramenta producunt alium effectum, qui vocatur character, id est forma, seu figura. Veteres Patres, & Doctores accipiunt hanc vocem pro signo, seu signaculo, vel nota distinctionis. Hæretici reclamant, characterem nihil esse nostris animis impressum: Quia nec Scriptura, nec ratione probari potest. Sic Vvicleffus lib. 4. Trialogi cap. 15. Caluinus in Antidoto Tridentini sess. 7. can. 9. Kemnitius in 2. part. examinis. Ex Catholicis Gabriel in 4. distinct. 6. quæst. 2. art. 2. dixit, nec ratione certa, nec authoritate manifesta probari characterem Sacramentalem. Durandus in 4. distinct. 4. quæst. 2. docuit, characterem solum esse relationem rationis, aut denominationem extrinsecã, per quam ex institutione diuina deputatur aliquis ad sacras functiones. Ferè consonant Scotus in 4. dist. 6. q. 10. Guillelmus Parisiensis in tract. de Baptismo c. 1. vt expendit Vazquez, 3. p. disp. 134. c. 2. nu. 22. & 23. Probatur, quia posita solũ relatione rationis, aut extrinseca denominatione constare possunt omnia, quæ de charactere docet Ecclesia.

46 Dico primò contra hæreticos, aliqua Sacramenta quẽdam effectum in anima producere, qui rectè vocatur character. Ita de fide definiunt Innocentius III. in cap. *Maior*, de Baptismo. Concilium Florentinum in decreto de Sacramentis, Tridentinum sess. 7. can. 9. Colligitur ex Scriptura 2. Corinth. 1. *Vnxit nos, & signauit*, id est, vnxit nos per gratiam, & signauit nos charactere. Ad Ephes. 4. *In quo signati estis*, id est charactere, vt exponunt vtrobique Patres, & Doctores communiter. Ratio quidem est institutio diuina, quæ nobis tum Scri-

ptura,

ptura, tum traditione constat, vt ostendunt Vvaldensis tom. 2. cap. 109. Vazquez supra, cap. 1. Layman. lib. 5. tractat. 1. cap. 7. numer. 1. Accedit congruentia; quia scilicet decuit, Christi milites, & seruos per aliquod signum á reliquis secerni. Sic docent S. Thom. 3. part. quęst. 63. art. 1. vbi Nuñus, Pesantius, Coninch. Suarius 3. part. tom. 3. disput. 11. sect. 1. Sayrus de Sacram. lib. 4 cap. 3. Henriquez lib. 1. c. 13. Reginald. lib. 26. num. 48. Bonacina cum alijs, disput. 1. quęst. 5. punct. 1. n. 1. & 2.

47 Dico secundò contra Durandum, characterem esse qualitatem animæ diuinitus infusam, qua homo redditur aptus ad Sacramenta recipienda, vel ministranda, & ad alia opera cultus diuini. Hoc significant Concilia relata, quatenus asserunt imprimi characterem in anima, qui sit signum spirituale: Nā extrinseca denominatio, vel ens rationis, nec est spirituale, nec imprimitur. Ita S. Thom. ea. quæst. 63. artic. 2. Coninch. Nuñus, Vazquez ibidem. Suarius supra, sect. 2. Bellarminus lib. 2. de Sacramentis cap. 19. Bonacina supra, punct. 2. Filliucius tract. 1. num. 120. Quare sententia Durandi post Concilium Florentinum, & Tridentinum non potęst iam in Ecclesia defendi.

48 Dico tertiò: tria Sacramenta, scilicet Baptismus, Cōfirmatio, & Ordo imprimunt characterem. Ita definiunt Concilia relata, quę subdunt, ideò hæc Sacramenta iterari non posse: tacite significantia, non imprimi characterem á reliquis Sacramentis, quæ possunt iterari. Videantur S. Thomas, & eius expositores ibi. Bonacina supra, punct. 1. num. 3. Suarius supra, sect. 1. Filiiucius tract. 1. nu. 118. Villalobos tom. 1. tract. 4. difficult. 9. num. 1. Petrus de Ledesma tract. de Sacramentis cap. 5. conclus. 5. Et quidem S. Thomas supra, artic. 2. & 4. quem Thomistæ sequuntur, docet characterem reduci ad secundam speciem qualitatis, scilicet potentiam; & in intellectu subiectari. Cæterum Alensis, & Bonauentura, quos sequitur Suarius supra sect. 3, reducunt illum ad primam speciem, scilicet habitum, vel dispositionem. Scotus, & alij dicunt in voluntate subiectari. Bellarminus supra, Suarius sect. 4. Vazquez 3. part. dispat. 134. cap. 4. Filliucius, num. 124. Bonacina

cina punct. 2.n.2. dicunt, in animæ substantia recipi; quia Tridentinum dixit, imprimi characterem in anima.

49 Dico quartò, characterem secundum diuersos respectus posse, vel ad primã, vel ad secundam speciem qualitatis reduci, & probabilius esse in anima subiectari. Sũt enim characteres signa quædam, nimirum qui datur in Baptismo, domesticorum Dei, qui datur in Confirmatione, militum Dei, qui datur in Ordine, dispensatorum mysteriorum Dei, sunt etiam quædam animæ dispositiones, quæ nos immediate per se sé reddunt idoneos, vt aliqua Sacramenta, vel recipiamus, vel etiam conferamus. Nam sine charactere Baptismi nullũ aliud Sacramentum valide recipimus, & sine charactere confirmationis minus ordinate quædam. Item sine charactere Sacerdotali nemo Pœnitentiam, aut Extremam Vnctionem valide ministrat; nec sine charactere Baptismi valide quispiam ministrabit Sacramentum Matrimonij. Sunt etiam characteres quodammodo potentiæ, quatenus coniuncti cum gratia Sacramenti conferunt ius ad auxilia necessaria muneri singulorum; & per naturalem sympathiam excitando potentias, & species intentionales, conducũt ad auxilia diuina quibus gratia Sacramentalis continetur, suscipienda, fouenda, coadiuuanda, sic potest intelligi S. Thomas, & alij Doctores possunt concordari.

50 Dico quintò, characterem esse rem, & Sacramẽtum simul. Quippe Theologi solent in Sacramentis distinguere tria cũ Magistro in 4. distinct. 4. Primum est Sacramentum tantum, id est, illa signa sensibilia, verba scilicet applicata materiæ, quæ tantum significant, & nõ significantur, vt Baptismi forma cũ ablutione. Confirmationis verba cum Vnctione, &c. Secundum est res tantum, nempè gratia, quæ significatur per illa signa, & ipsa nihil aliud significat. Tertium est res, & Sacramentum simul, id est, res significata significans. Itaque dicimus congrue characterem vocari rem, & Sacramentum simul Baptismi, Confirmationis, & Ordinis: quoniam est effectus Sacramenti significatus vtique per illud, & ideo res est: significat etiam gratiam, & hominis deputationem ad Christi familiam, militiam, & sacerdotium, & ideo simul est Sacramen-

mentum: vt docet S. Thom. 3. p. q. 63. art. 3. ad 1. Quid autē in reliquis Sacramentis non imprimentibus characterem, sit res & Sacramentum simul, dicetur suis locis.

51 Dico sexto, characterem indelebilē esse, nec per vllū peccatum, quātumuis grauissimum, amitti. Quapropter Baptismus, Confirmatio, & Ordo, si semel valide recipiātur, ob nullum peccatum etiam hęresis, aut Apostasiæ commissum iterari possunt. Ita definiunt Florentinum supra, Tridentinum sess. 7. can. 9. docēt S. Thom. 3. p. q. 63. art. 1. Suarius, Vazquez, Coninch. & alij supra. Sicut enim Christi sacerdotiū est ęternum; sic omnis huius sacerdotij participatio, qua res diuino cultui consecrantur ad aliquod sacrum munus, perpetua perseuerat, dum res consecratæ permanent; vt patet in vasis, & tēplis consecratis. Cum igitur anima rationalis duret in æternum, etiam character perpetuo durabit, non solum dum homo viuit (quod est de fide) sed etiam post hanc vitam in beatis ad gloriam, in damnatis ad confusionem. Vt docent Theologi communiter, & testatur communis sensus Ecclesiæ, quæ suscitatū ex mortuis non rebaptizat, nec reordinat. Sic enim instituit Christus huius characteris indelebilem impressionē in animabus nostris.

CAP. IV.

De recipiente Sacramenta.

1

Vidam hæretici dixerunt, solos prædestinatos esse capaces Sacramētorum. Alij solos iustos. At Fides Catholica docet, omnes & solos homines viatores esse Sacramentorum capaces. Quoniam pro viatoribus dumtaxat, & in ipsorum remedium instituta sunt Sacramēta. Nec enim Beati recipere possunt augmentū gratię, nec damnati peccatorū veniā; sed viatores dūtaxat recipere possūt pri-

mam gratiam, & augmentum illius, quod per Sacramenta confertur. Ita Sanctus Thomas, 3. part. quæstion. 64. artic. 10. & eius expositores ibi. Henriquez lib. 1. cap. 21. numer. 1. Suarius, 3. part. tom. 3. disputat. 14. section. 1. circa finem. Reginaldus lib. 26. numer. 50. Bonacina de Sacramentis, disputat. 1. quæst. 6. punct. 1. Filliucius tractat. 1. numer. 128.

2 Non tamen omnes viatores capaces sunt omnium Sacramentorum; sed singuli possunt aliquod, vel aliqua valide, vel etiam cum fructu recipere. Nimirum omnis viator est immediate capax Baptismi; post illum verò susceptum aliorum etiam Sacramentorum respectiue: saltem confirmationis, & Eucharistiæ. Quidam tamen sunt incapaces Matrimonij propter impotentiam, aut defectum vsus rationis; ob quem defectum pueri, vel amentes perpetui sunt incapaces Pœnitentiæ, ac Extremæ Vnctionis: Huius etiam sunt incapaces sani. Fœminæ sunt incapaces Ordinis. Ita Suarius supra. Filliucius, num. 129. Bonacina, num. 5. Henriquez, num. 2. & 3.

QVAESTIO I.

Quid requiratur ex parte recipiẽtis ad valorem Sacramenti?

3 HAEc quæstio non procedit in Eucharistiæ Sacramento, cum enim consistat in re permanenti, verè conficitur, quamuis non recipiatur; & quicunque suscipit hostiam consecratam, verè recipit Eucharistiæ Sacramentum, quamuis ignorans recipiat, & nulla, vel qualibet intentione manducet. Nec item procedit in Sacramento Matrimonij, quia cum ijdem sint suscipientes, & ministrantes illud, debent eandem intentionem habere, quam Ministri Sacramentorum, de qua diximus cap. 2. Nec procedit in paruulis, vel adultis, qui nũquam habuerunt vsum rationis: hos enim certum

tum est valide recipere Sacraméta, quorum sunt capaces, nimirum Baptismum saltem, & Confirmationem, licet nullum habeant consensum, vel intentionem. Quippe cum liberum consensum præstare non possint, aut censendi sunt incapaces omnium Sacramentorum, quod est hereticum, aut asserendū aliquod miraculum, vt assentiri possint anticipato rationis vsu, quod sine fundamento fingeretur. Ita Suarius, 3. part. to. 3. disput. 14. sect. 2. Coninch. quæst. 64. num. 97. Filliucius, tract. 1. num 130. Bonacina de Sacramentis disput. 1. quæst. 6. punct. 2. num. 1. vbi notat, ideò Concilium Florentinum asserens Sacramenta tribus perfici, materia scilicet, & forma, & intentione Ministri, non meminisse recipientis intentionē, quoniam hęc non est semper necessaria. Siquidem ad conficiendam Eucharistiam non requiritur ex vi Sacramenti suscipiẽtis, & infantes sine intentione recipiunt verum Baptismū, veramque Confirmationem.

S. Thomas in additionibus, 3. part. q. 39. artic. 2. & Henriquez lib. 1. cap. 22. n. 3. dicunt etiam Ordinem valide conferri paruulis, quia non prærequirit essentialiter actum recipiẽtis. Consonat Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disp. 1. punct. 12. n. 3. dicens paruulos esse capaces omnium Sacramentorum præter Pœnitentiam, & Extremam Vnctionem, quæ pręsupponūt actuale peccatum; & præter Matrimonium, quod prærequirit consensum liberum contrahentis. Quia reliqua Sacramenta non prærequirunt ad sui valorem propriam suscipientis voluntatem.

4 Manet difficultas in adulto compote rationis, & prima sententia docet ad valorem Baptismi sufficere, si quis ore dicat, se consentire, quamuis corde dissentiat. Ita glos. cap. *Maiores*, de Baptismo. Sed hoc est aperte falsum, vt videbimus, nisi forsan intelligatur quoad forum exterius, vbi præsumeretur ille verè consensisse, subindeque baptizatus esse. Nam forum externum nō iudicat de occultis, & internis actibus, nisi per signa, seu voces externas.

5 Secunda sententia docet, ad valorem Sacramenti non requiri positiuam voluntatem recipientis, sed sufficere positiuam habitudinem, seu naturalē, id est, vt adultus non habeat

contrariam voluntatem. Vnde si Gentilis adultus, qui nihil vnquam de Baptismo cogitauit, dormiens baptizetur, secundum istam sententiam valeret Baptismus. Ita Caietanus, 3. part. quæst. 68. artic. 7. Probatur primò: Nam hoc sufficit in paruulis, vt vidimus num. 3. Ergo pariter in adultis. Probatur secundò: Nam Innocentius III. in cap. *Maiores*, de Baptismo, sic ait. Tunc ergo characterem Sacramentalis imprimit operatio, cum obicem voluntatis contrariæ non inuenit obsistentem.

6 Tertia sententia potest esse, præter intentionem recipientis requiri fidem, vel attritionem, vel contritionem ad valorem Sacramenti. Fidem indicat Augustinus lib. 7. de Baptismo cap. 53. & habetur cap. *Solet*, de consecrat. distinct. 4. quatenus ad Sacramenti substantiam requirit, vt sine simulatione, & cũ aliquali fide recipiatur. Propterea fortasse dixit Cyrillus Hierosolim. in præfatione cathechesium, eos rebaptizari, qui baptizati fuerunt in hæresi. Contritionem, vel attritionem requirent hęretici, qui putarunt, neminem recipere verum Sacramentum, nisi qui rectè dispositus recipit etiã effectum Sacramenti. Ne tantum donum sine fructu cõferatur, & indigno.

7 Dico primò, ad valorem Sacramenti requiri voluntatem aliquam, & intentionem recipientis, si sit adultus, & rationis compos. Ita S. Thomas, 3. part. quæst. 68. artic. 7. & in 4. dist. 6. quæst. 1. artic. 2. quæstiunc. 3. Suarius, 3. part. tom. 3. disp. 14. sect. 2. citans Bonauenturam, Scotum, Durandum, Ricardum, Paludanum, Adrianum, Alensem. Plures refert, & sequitur Vazquez, 3. part. disput. 157. num. 6. Coninch. quæst. 64. num. 100. Henriquez lib. 1. cap. 22. Bonacina disp. 1. quęst. 6 punct. 2. num. 1. Layman. lib. 5. tractat. 1. cap. 6. num. 4. Castro Palaus supra, num. 4. Probatur ex cap. *Maiores*, §. *Item quæritur*, de Baptismo, vbi sic ait Innocentius III. Ille verò qui nunquam consentit, sed penitus contradicit; nec rem, nec characterem recipit Sacramenti: rationemque reddit, quia plus est expressè contradicere, quã minime consentire. Quasi dicat: Qui nunquam consentit, nec rem, nec effectum Sacramenti recipit, ergo nec ea recipiet, qui Sacramento recipiẽdo

do contradicit. Accedit Augustinus multis in locis: refertur in cap. *Cum pro paruulis*, de consecrat. dist. 4. Ratio redditur á priori, quia sic Deus voluit, & Christus instituit: quod ex cõmuni Doctorum, & Ecclesiæ sensu cognoscimus. Confirmatur á simili, quia sicut Deus non iustificat adultum sine consensu ipsius libero: sic per Sacramenta non consecrat nisi libere voluntatem. Hoc enim spectat ad suauem Dei prouidẽtiam; nec decebat hominem liberum omnino repugnantem Sacramentis initiari, quod Suarius in singulis Sacramentis sigillatim confirmat.

8 Nota tamen primo non requiri consensum recipientis actualem, sed sufficere præteritum non reuocatum. Ita Vazquez supra, num. 8. Coninch. q. 64. num. 102. Bonacina, nu. 8. Valentia, tom. 4. disput. 4. quæst. 2. punct. 2. fine. Reginaldus lib. 26. num. 50. Henriquez, & alij. Sic tradunt Innocentius III. in eo. cap. *Maiores*, & S. Leo Papa, epist. 89. Atque definitur in Concilio Carthaginensi 3. can. 34. & Arausicano 1. can. 12. decernentibus, vt ægrotis, qui loqui non possunt, Sacramenta ministrentur, si præteritæ voluntatis testimonium aliorum verbis habeatur. Vndè rectè colligit Vazquez, nó solum ad valorem, sed etiam ad fructum Sacramenti sufficere talem voluntatem. Alioqui non præciperent Concilia Sacramenta conferri.

9 Quare non requiritur ad valorem Sacramenti recipientis intentio virtualis, qualem ex parte ministrantis requiri diximus supra, cap. 2. quæst. 10. sed sufficit habitualis, quatenus significat voluntatem præteritam non retractatam, & solum habitualiter permanentem. Ita S. Thomas, Alensis, Bonauentura, Ricardus, Syluester, Sotus, & Gabriel, quos refert, & sequitur Vazquez, supra num. 11. & 14. Bonacina supra, cũ alijs. Approbat Innocentius III. in eo. cap. *Maiores*, §. fin. dum inquit. Amentes, qui fuerunt sui compotes, & voluntate habuerunt Baptismi, quam non retractarunt, baptizandos esse. Cur autem ex parte Ministri requiratur intẽtio virtualis, & ex parte recipientis sufficiat habitualis, rationem reddit Vazquez, supra num. 15 & Suarius, ea. sect. 2. conclus. 1. Quia Minister est agens, & operatur per intentionem, quæ nequit influe-

re,

re, nisi vel in se, vel in aliqua sui virtute, vel operatione perseueret. Qui verò recipit, est patiēs, ac subinde licet aliquo modo dispositus esse debeat sua voluntate, non tamen requiritur ad receptionem, sic ipsum voluntarie concurrere, vt ipsa receptio procedat ex recipientis voluntate. Sufficit enim receptionem esse voluntariam, non vt effectum, sed vt obiectū volitum; & hoc sufficienter præstatur per volitionem omnino præteritam, & non retractatam.

10 Imò licet ad Pœnitentiæ Sacramentum valide recipiendum debeat pœnitens illud explicite petiuisse; nam actus pœnitentis sunt pars huius Sacramenti. Pro reliquis verò Sacramentis sufficit ipsorum implicita petitio. Sic notant Suarius 3. part. tom. 3. disput. 14. sect. 2. conclus. 1. Bonacina disput. 1. q. 6. punct. 2. n. 9. Coninch. q 64. num. 103. Henriquez lib. 1. cap. 22. num. 3. Ideò quicunque vult fieri Christianus, vel habet veram contritionem, aut attritionem, censetur implicite petere Baptismum, quamuis illum nunquam audierit. Quia talis dolor includit virtuale propositum seruandi præcepta quælibet ad talem finem necessaria, quorum vnum est præceptum recipiendi Baptismum. Item, qui Catholice viuit, vel contritionem, aut attritionem elicit, censetur velle sibi moriendi dari Sacramenta solita morientibus ab Ecclesia conferri. Quare si subito destituatur vsu rationis, debet inungi, nisi certo sciatur, esse in peccato mortali; de quo nō sit attritus; quod non debet facile presumi, nisi quis in ipso actu peccandi subito priuetur vsu rationis. Si tamen aliquandiu post peccatum commissum vsus fuerit ratione, potest præsumi saltem attritus esse, vt docet Agustinus lib. 1. de adulterinis cōiugijs, cap. vltim. & expendit Coninch. supra, qui subdit num. 105. similiter omnibus baptizatis nondum confirmatis, qui reputentur iusti, valide conferri confirmationem etiam nescientibus, vel in amentia constitutis; modo non habuerint voluntatem non recipiendi Confirmationem. Hoc enim ipso quod iste Catholice, pieque viuit, censetur aliquo modo velle sibi conferri quælibet Sacramenta quæ Christianis omnibus valde sunt vtilia qualis est Confirmatio. Secus est de Ordine, cum enim tantam status mutationem contineat,

nullus adultus cēſetur illum petere, qui non habuerit aliquādo dotalem expreſſam voluntatem.

11 Nota ſecundò, voluntatem recipiendi Sacramentum eſſe debere ſimpliciter liberam, quia debet eſſe rationalis: & per conſequens immunis ab omni coactione abſoluta: vt expreſſe definiunt Innocentius III. in cap. *Maiores*, de Baptiſmo, & Concilium Carthaginenſe 3. c. 34. Quare nullum Sacramentum recipiet, qui prorſus inuitus baptizatur, aut inungitur, &c. Vt docent Reginaldus lib. 26. num. 50. Coninch. quæſt. 64. num. 98. Bonacina diſput. 1. quæſt. 6. punct. 2. num. 4. Si verò detur verus conſenſus recipientis, quantumuis extortus metu graui etiam extrinſecus incuſſo contra iuſtitiā, ſufficiet ad valorem Sacramenti. Sufficit enim quæcunque voluntas, quantumuis coacta, vt vere quis baptizetur, confirmetur, &c. Sic Doctores communiter, quos refert, & ſequitur Vazquez, 3. part. diſt. 157. num. 10. Coninch. quæſt. 64. num. 99. Zambrano de mortis articulo cap. 1. dub. 6. num. 1. Bonacina, ſupra, cum alijs. Definitur in Concilio Toletano 4. cap. 55. & refertur cap. *De Iudæis* 45. diſt. Quam definitionem approbat Innocentius in eo. cap. *Maiores*, §. fin. Probatur, quia voluntas coacta voluntas eſt ſimpliciter libera, quamuis aliquid inuoluntarium habeat admiſtum: & ideò iure naturæ ſufficit ad valorem actuum: niſi per ius poſitiuum irritentur; ſicut irritatur Matrimonium metu contractū, de quo ſuo loco.

12 Nota tertiò: ad valorem Sacramenti non ſufficere voluntatem recipientis conditionatam ſub conditione futura. Nam hoc modo ſuſpenderetur Sacramentum, quod fieri nequit: ſed eſſe neceſſariam voluntatem abſolutam, vel æquiualentem abſolutæ volitioni: vt docet Coninch. quęſt. 64. numer. 107. & nos diximus de Miniſtro ſupra, cap. 2. quæſt. 11. vbi Matrimonium excepimus, & hic etiam excipiēdum eſt.

13 Ad primum fundamentum ſecundæ ſententiæ conceſſo antecedente, negatur conſequentia. Diſcrimen aſsignat Auguſtinus lib. 4. de Baptiſmo cap. 24. & habetur cap. *Cum pro paruulis*, de conſecrat. diſtinct. 4. dicens, Ideo ſufficere, vt

pro

pro paruulis alij respondeant, quia ipsi respondere non possunt. At si pro eo (inquit) qui respondere potest, alius respondeat, non itidem valet. Quasi dicat, non easdem conditiones in omnibus subiectis ad valorem Sacramentorum requiri, sed iuxta singulorum capacitatem. Cum ergo paruulus non sit capax propriæ voluntatis liberę; voluntas Christi, vel Ecclesiæ sufficit ipsi. Secus autem esse debuit in adulto, qui capax est propriæ voluntatis.

14 Ad secundum respondetur. Innocentium illis verbis iuxta præcedentia capiendum esse, quatenus per contrariam volũtatem intelligat non solum positiuum dissensum, sed etiã carentiam consensus. Etenim quia quæsitum fuerat de recipiẽte Baptismum invitè, de hoc expresse respondet: iam verò dixerat, solam carentiam consensus obsistere Sacramento. Sic intelligit illum textum Suarius, 3. part. tom. 3. disp. 14. sect. 2. concl. 1.

15 Dico secundò. Præter Pœnitentiæ Sacramentum, de quo dicemus suo loco, cętera nullam dispositionem fidei, vel Pœnitentiæ, vel sanctitatis ad sui valorem requirunt. Ita Suarius supra, conclus. 2. Vazquez, 3. part. disput. 157. num. 17. Filliucius, tract. 1. num. 133. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disput. 1. punct. 12. num. 8. Constat ex definitione Conciliorum, & Pontificum tradentium hæreticos baptizatos, vel ordinatos iuxta ritum Ecclesiæ Catholicæ non esse iterum baptizãdos, vel ordinandos. Consonat Augustinus lib. 3. de Baptismo, c. 14. & vsus Ecclesiæ confirmat. Vndé fit, ex parte recipientis nullam dispositionem supernaturalem esse necessariam ad Sacramenti valorem: imò nec bonum voluntatis motum, sed sufficere solam intentionem recipiendi, quod in Ecclesia recipi consueuit, vt in simili diximus de ministrante, licet finis recipientis sit prauus: vt notat Augustinus lib. 2. contra Petilianum, c. 35. dicens: Si quis baptizetur propter lucrum, aut propter aliquod flagitium committendum, valide baptizari. Videantur Sotus in 4. dist. 5. q. 1. art. 8. Vega, c. 33. de Baptis. casu 55. & 56.

16 Ad fundamentum tertiæ sententię respondetur, tantam esse Dei bonitatem, vt omnibus se communicet, donaque sua, quan-

quantum est in ipso, suppeditet; iuste permittens interdum, vt praui Sacramentis abutantur, noluit tamen ea tunc irritari, quia Sacramenta debuerunt esse certa, & vniuersalia. Quare nonnunquam etiam illis prosunt, qui receperunt indigne Sacramenta; si videlicet postea fictio recedat. Augustinus ibi magis dubitando, quam asserendo procedit; nec requirit fidem simpliciter, id est, supernaturalem, sed aliqualem credulitatem, qualis scilicet necessaria sit ad habendam voluntatem recipiendi Sacramentum, vt Sacramentum est. Cyrillus intelligendus est de his, qui circa substantiam Sacramentorum sequuntur hæreticum dogma: subindeque veram formam, aut materiam Baptismi corrumpunt. Quippe nisi talis defectus interueniat, sola hæresis recipientis non irritat Sacramentum.

QVAESTIO II.

Quid requiratur ex parte recipiẽtis ad gratiam ex Sacramento percipiendam?

17 SVppono primò, quæstionem non procedere de paruulis, vel amentibus, qui nunquam vsi sunt ratione, cõstat enim in his nullam requiri dispositionem, quia sicut aliena voluntate peccauerunt, ita sine proprijs actibus iustificantur. Vnde Baptismus semper, & infallibiliter in his sortitur effectum, tam charitatis, quam gratiæ, nam hi non possunt obicem ponere, cum non sint capaces actualis culpæ, nec ad remissionem originalis peccati requiratur ipsorum aliqua dispositio. Post Baptismum verò si confirmationem, vel aliud Sacramentum, cuius sint capaces recipiant, infallibiliter etiã recipiẽt eius effectum ob eadem causam. Ita Suarius, 3. part. tom. 3. disput. 7. sect. 4. conclus. 1. Filliucius tract. 1. num. 134. Coninch. quæst. 62. num. 23.

S Sup-

18 Suppono secundò, conuenire Doctores, vt adultus percipiat ex Sacramento gratiam, requiri dispositionem aliquam recipientis. Ita Gabriel in 4. distinct. 14. quæst. 2. artic. 1. Petrus de Soto, lect. 9. de Sacramentis. Suarius supra conclus. 5. Filliucius tract. 1. num. 135. Coninch quæst. 62. num. 24. Vazquez, 3. part. disput. 158. n. 2. Videlicet in intellectu fidem, sine qua (vt dicitur Hebræorum 11.) impossibile est placere Deo, & in voluntate pium aliquem motum in Deum, qui non admittit adultum ad suam amicitiam, nisi prius adultus illam amplexetur libere. Dissentiũt autem Doctores, qualis debeat esse hic motus voluntatis præsertim in Baptismi, vel Pœnitẽtiæ receptione.

19 Prima sententia docet ad effectum Baptismi sufficere solam voluntatem illum recipiendi sine vlla pœnitentia, vel detestatione peccatorum. Ita videtur sentire Caietanus, 3. part. quæstion. 68. articul. 2. ad 1. §. vltimo. Secunda sententia docet, sufficere dolorem naturalem. Ita videtur sentire Sotus in 4. distinction. 6. quæstion. 1. articul. 7. §. *At verò.* Tertia sententia docet, ad effectum cuiuslibet Sacramenti percipiendum in eo, qui sibi conscius est peccati mortalis, requiri contritionem. Ita sentit de Baptismo Gabriel in 4. distinct. 4. quæst. 2. articul. 2. post 4. conclus. & de Pœnitentia sic censet Magister in 4. distinct. 18. lit. H. quamuis dist. 5. lit. C. contrarium insinuet de Baptismo. Quarta sententia tenet ad effectum Baptismi, seu Pœnitentiæ sufficere attritionem, quando bona fide putatur contritio; secus si cognoscatur esse tantum attritio. Citatur pro hac sententia Nauarrus cap. 1. numer. 37. & 39. sed ipse numer. 43. negat hunc esse suum sensum. Videatur Vazquez, 3. part. disputation. 158. cap. 1. & 2. Citantur etiam Adrianus in 4. de Pœnitentia, quæst. 1. Alensis, 4. part. quæst. 18. memb. 2. artic. 1. Medina, codice de confessione, quæst. de cõfessione ficta iteranda. Corduba lib. 1. q. 2. Videatur Cabrera, 3. p. q. 69. art. 8. disp. 2. §. 5. & 10.

20 Quinta sententia communis & vera docet, ad recipiendum fructum Baptismi, seu Pœnitentiæ, quę sunt Sacramenta mortuorum, attritionem sufficere, licet cognitam. Ad reliqua

aliqua verò Sacramenta, quæ sunt viuorum, per se loquendo requiri contritionem; quandoque per accidens attritionem sufficere, nimirum si simul adsit bona fides. Ita docent S. Thomas in 4. distinct. 6. quæst. 1. articul. 3. quæstiunc. 1. ad 5. Durandus distinct. 4. quęst. 2. ad 2. Henriquez lib. 1. cap. 21. num. 5. Suarius tom. 3. disput. 7. sect. 4. Vazquez supra, c. 4. Layman. lib. 5. tractat. 1. cap. 6. num. 5. Coninch. quæst. 62. num. 31. Cabrera supra, Villalobos tom. 1. tractat. 5. difficul. 19. Bonacina cum alijs de Sacramentis disputat 1. quæst. 6. punct. 2. num. 12. & 13. Pro cuius maiori declaratione, seu cōfirmatione.

21 Dico primò, iustos ad recipiendam gratiam in Sacramentis, quæ sunt viuorum, præter voluntatem recipiendi Sacramentum, alia bona dispositione necessario nō indigere. Quia Sacramenta conferūt gratiam ex opere operato, dum in suscipiente voluntarie nullus obex existat. Non potest autē alius obex adesse voluntarie suscipienti Sacramentum, nisi mortale peccatum. Ergo si hoc absit, confertur gratię sanctificātis augmentum. Verum ob reberentiam Sacramenti valde decet, & ad augmentum gratiæ conducit, vt ad actualem pietatem, & deuotionem quisque, quantumuis iustus, semet excitet. Imò quoniam incerti sumus de nostra gratia, suadendum est suscepturis Sacramentum, vt saltem generalem peccatorum dolorem concipiant, ne forsan illud cum obice recipiāt. Ita S. Thomas, 3. part. quæst. 79. art. 8. Scotus in 4. distinct. 4. quæst. 7. Suarius, 3. part. tom. 3. disput. 7. sect. 4. concl. 4. Coninch. quæst. 61. num. 44. Filliucius, tract. 1. nu. 136. Layman. supra, conclus. 3. Bonacina, num. 10. Castro Palaus tom. 4. tractat. 18. disputat. 1. punct. 13. num. 2. Idem est de iusto recipiē te Baptismum. Quod si quis adultus nullum habens peccatum actuale mortale, sed solum originale, veniat ad Baptismum iustificandus, non tenetur habere dolorem de peccatis, sed sufficit illi alius pius animi motus: Fidei videlicet, & Spei, quo feratur in Deum. Videantur Suarius supra, concl. 3. Vazquez, 3. part. disputat. 158. num. 2. Coninch. num. 27. Henriquez lib. 2. cap. 26. num. 1. Bonacina disputat 2. quæst. 2. puncto 6. numer. 27. Layman supra, conclus. 2. Si quis verò reci-

piat Sacramentum Pœnitentiæ, debet etiam iustus habere cõtritionem, vel attritionem, quoniam hæc est pars materię necessariæ talis Sacramenti. Sic notant prędicti Doctores.

22 Dico secundo. Qui cõmisit mortale peccatum, quod nondum sit remissum, disponi debet per aliquam pœnitentiam, seu detestationem peccatorum, nimirum per contritioné, vel attritionem ad Sacramenti fructum percipiendum. Ita cõtra primam sententiam omnes aliæ. Videtur in Tridentino definiri, quatenus sess. 14. cap. 4. dicitur. *Fuit autem quouis tempore ad impetrandam veniam hic contritionis motus necessarius*, vbi contritionem accipit latè, prout cõprehendit etiã attritionem, vt patet ex sequẽtibus. Et sess. 6. cap. 6. de peccatore cõuertente se ad Deũ dicitur. *Ac propterea mouetur aduersus peccatum per odium aliquod, ac detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante Baptismum agi oportet.* Consonant Augustinus, & alij Patres apud Doctores relatos. Colligitur ex Actor. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum.* Ratio est, quoniam omnino decet eum, qui se voluntarie per peccatum auertit à Deo, voluntarie detestando peccatum, semetipsum ad Deum conuertere.

23 Hoc autem sic est necessitate medij necessarium ad fructũ Sacramenti percipiendum, vt quamuis sine culpa propter inuincibilem ignorantiam recipiens Sacramentum, careat tali dolore, nullũ adhuc fructum ex Sacramento percipiat. Quod probationes factę conuincunt, quatenus probant, eum dolorem requiri tam ex natura rei, quam iure diuino. Quare licet Deus per absolutam potentiam possit etiam adultis remittere peccatũ actuale sine præuia dispositione (sicut infantibus peccatum originale de facto per Baptismum remittit); at secundum legẽ ordinariam id non facit, quia communiter operatur omnia conuenienter naturis rerum: ideò nullum Sacramentum est illi conferendum, quem moraliter constet esse in peccato mortali, qualis esse videtur, qui percussus in duello, vel post aliud mortale commissum subito destituitur sensibus sine aliquo signo doloris. Ita Doctores communiter. Videantur Suarius tom. 3. disputation. 7. conclusion. 3. Coninch. quæstion. 62. articul. 1. numer. 12. Layman. lib. 5.

tra-

tract.1.cap.6.num.5. Castro Palaus tom.4.tract.18.disput.1. punct.13.n.3.

24 Dico tertió, ad gratiam in Baptismo, vel Pœnitentia recipiendam post peccatum mortale commissum etiam cognitũ sufficit, tam necessitatem medij, quã præcepti, attritio cognita talis, quæ contineat absolutam detestationẽ omniũ mortalium saltem implicitã ob pœnas inferni, vel ob turpitudinẽ peccati, simulque similem voluntatem nunquam mortaliter peccandi deinceps. Ita Doctores 5. sententiæ. Coninch. q. 62. num.31. Nuñus, ibi. art.1. difficult.3. conclus.3. & quæst. 69. art.9. dub.2. vbi contrarium vocat improbabile. Possevinus cap.5. num.40. Castro Palaus supra, num.5. Probatur, quia dum Concilia recensent effectus, qui per se competunt Sacramentis, proprium effectum Baptismi dicunt esse remissionem omnis culpæ tum originalis, tum actualis: & effectũ Sacramenti Pœnitentiæ dicunt esse, vel absolutionem à peccatis, vt loquitur Florentinum, vel reconciliationem cũ Deo, vt docet Tridentinum sess.14. cap.3. Igitur cum hæc duo Sacramenta directè fuerint instituta per Christum ad remittẽda peccata, conferendamque primam gratiam, non tenemur habere gratiam ad ipsa recipienda. Nec Sacramentum debet illud pro dispositione requirere, ad quod conferendum fuit institutum. Dolor veró peccatorum ob infamiam, aut pœnam temporalem non sufficiet ad obtinendam gratiam per Baptismum, aut Pœnitentiam. Quoniam hic dolor cum oriatur ex timore mundanó, vel ex metu temporalis incommodi, nõ est simpliciter honestus, & ideò non est dispositio sufficiens ad iustificationem etiam cum Sacramento. Nec item sufficit dolor merè naturalis, qui non sit donum Dei procedens ex gratia per Christum. Ita videntur definire Concil. Arausican. 2. can.7. Mileuitanum cap.4. Trident. sess.6. can.3. & cap.3. 4.5.6. & sess.14. cap.4. quatenus docent, nos nihil agere posse, sicut oportet ad salutem, nec pœnitere, sicut oportet ad iustificationem etiam in Sacramento, sine gratia per Christũ, & impulsu Spiritus Sancti. Quare rectè censet Coninch. 3. part. quæst. 62. num. 26. contrarium nulla ratione defendi posse.

Di-

25 Dico quartò, in reliquis quinque Sacramentis, quæ dicuntur viuorum, saltem necessitate præcepti requiritur vera cõtritio peccatoris, qui sibi conscius est peccati mortalis. Ita Doctores relati, & communiter Theologi. Cùm enim instituta non sint per se primo principaliter ad remissionem mortalium, ex suamet institutione vitam in suscipiente prærequirunt quam augeant, & corroborent. Ergo contra dignitatem ipsorum erit cum conscientia peccati mortalis talia Sacramẽta recipere. Vnde fit, recepturum hæc Sacramenta, si conscientiam habeat peccati mortalis, debere se in gratia cõstituere, per confessionem quidem, si velit Eucharistiam recipere: vt docet Tridentinum sess. 13. cap. 7. si tamẽ alia recepturus sit, sufficit contritio; licet in omnibus deceat, confessionẽ præmitti maioris certitudinis gratia. Si quis autẽ inuincibiliter ignorat, se peccasse mortaliter, aut putat se cõtritum esse, vel bona fide credit, sibi licere cum attritione sola tale Sacramẽtum recipere, dum attritus accedit, percipit fructum Sacramenti, iuxta supra dicta cap. 3. q. 2. Quod expresse de Confirmatione docuit S. Thom. 3. p. q. 72. ad 2. & eius ratio probat pariter in alijs Sacramentis.

QVÆSTIO III.

An sufficiat attritio virtualis cum Sacramento.

26 SVppono primò, cum omnis amor boni contineat virtualiter odiũ mali oppositi; dilectionẽ Dei super omnia continere virtualiter contritionem, id est, detestationẽ peccati, quatenus est offensa Dei; similiter actum Spei, qui formaliter est amor propriæ Beatitudinis, vt bonum proprium est, continere virtualiter attritionem, id est, destationẽ peccati, quatenus est summum malum peccantis, vel quatenus infert peccatori pœnam æternam.

Sup-

Suppono secundò, licet extra Sacramentum requiratur ad iustificationem peccatoris contritio perfecta, sufficere tamen actum charitatis, seu dilectionem Dei super omnia, vt communiter admittunt Theologi, quia talis actus virtualiter continet contritionem. Restat ergo difficultas, an similiter sufficiat interdum attritio virtualis cum aliquo Sacramento mortuorum, quod peccator recipiat cũ amore formali Dei, quatenus bonum proprium est. Nec procedit in Sacramento Pœnitentiæ, quod postulat formalem dolorem de peccatis, non præcise, vt necessariam dispositionem, sed vt partem essentialem Sacramenti. Solum itaque procedit quæstio de Baptismo.

27 Negant Vazquez, 3. part. disputat. 158. numer. 22. & 26. Suarius tom. 3. disputation. 28. section. 1. & 2. quatenus in peccatore requirunt absolute pœnitentiam: Nec videtur extra charitatis actum alium dari posse, qui contineat pœnitentiam virtualiter. Negat expresse Castro Palaus, tomo 4. tractat. 18. disputation. 1. punct. 13. numer. 8. Probat, nam actus Spei requiritur etiam in adulto recepturo Baptismum cum originali peccato dumtaxat; cum tamen ad remissionem originalis peccati nulla pœnitentia requiratur. Ergo actus Spei, vel amor proprij boni supernaturalis non continet virtualiter Pœnitentiam, seu detestationem peccati; sed ad summum continet illam causaliter: quatenus volens animæ salutem, & sciens necessariam esse detestationem peccatorum ad illam obtinendam, elicit illam quasi ab amore boni proprij supernaturalis imperatam.

28 Dico primò, in peccatore memore suorum peccatorum requiri formalem pœnitentiam, scilicet contritionem, vel attritionem: sicut in cogitante de vita deinceps instituenda requiritur formale propositum seruandi præcepta. Nam hi actus in tali casu sunt saltem de necessitate præcepti; nec efficax amor boni proprij supernaturalis potest sine tali dolore, vel proposito consistere, quando cognoscitur necessitas illorum actuum ad diuinam amicitiam conciliandam, & conseruandam. Ita Coninch. quæst. 62. num. 38. & in hoc sensu

re-

rectè censent Vazquez, Suarius, & Castro requiri Pœnitentiã, vel attritionem formalem.

29 Dico secundò. Quando peccator immemor suorum peccatorum, vel ignarus inuincibiliter obligationis pœnitendi cum amore proprij boni supernaturalis, seu cum Spe propriæ salutis æternæ recipit Baptismum. Probabilius videtur, ipsum recepturum etiam gratiam iustificantem. Ita sentire videntur Scotus in 4. distinction. 14. quæstion. 4. articul. 3. Caietanus, 3. part quæstion. 86. articul. 2. quatenus ad fructum Baptismi percipiendum requirunt solam voluntatem Baptismi recipiendi; quod intelligi debet de voluntate, quę procedat ex Spe propriæ salutis æternæ, nam alias esset aperte falsum, vt vidimus quæstion. præcedenti. Probabile dicit esse Coninch. quæstion. 62. numer. 36. Ratio redditur, quia licet ad remissionem actualis peccati necessaria sit pęnitentia, seu dolor de peccatis, tamen sufficit virtualis, qualis est actus Charitatis respectu contritionis. Sicut enim actus Charitatis; quia tendit in bonum Dei, quatenus bonum Dei, virtualiter odit peccatum, quatenus est offensa Dei: sic actus Spei, quia tendit in bonum proprium supernaturale, quatenus bonum proprium est, virtualiter detestatur peccatum, quatenus malum proprium est. Nec obstat contrarium fundamentum; nam in adulto solum originale peccatum habente requiritur Spes ad Baptismum, quatenus formaliter tẽdit in amicitiam diuinam, ad quam nemo nisi volens admittitur. At in habente simul actuale peccatum mortale supplet præterea defectum Pœnitentiæ, vel attritionis formalis, quam virtualiter continet modo dicto.

(✠)

QVAES-

QVAESTIO IV.

Vtrûm veniale peccatum actualiter cõmissum in receptione Sacramenti, fructum eius impediat?

30 CAietanus, 3. part. quæst. 79. art. 1. dicit: Eucharistiam, & propter veniale peccatum, & propter actualem distractionem impediri, ne conferat augmentũ gratiæ. Quod extendit ad omnia Sacramenta. Petrus de Soto de Sacramẽtis in genere, lect. 9. & de Confessione, lect. 8. Probari potest, quia videtur absurdum, quod homo, dũ actu peccat, sanctior fiat. Nihilominus.

31 Dico primò, nullum veniale peccatum, vel actualiter in receptione Sacramenti commissum, vel antea patratum, & adhuc placens, impedire præcipuum effectum Sacramenti. Solum enim mortale peccatum est obex gratiæ: veniale verò nec habet formalem repugnantiam cum prima gratia iustificante, nec cum ipsius augmento. Sic docent Suarius, 3. part. tom. 3. disput. 7. sect. 4. conclus. 4. Coninch. quæst. 62. num. 45. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. disput. 1. punct. 13. num. 2. Filliucius tract. 1. num. 136. sic etiam tradit S. Thom. 3. part. quæst. 79. art. 8. loquens de Communione. Quapropter idem diceret à fortiori de reliquis Sacramentis, quæ minus digna sunt. Idem de Baptismo docet Scotus in 4. dist. 4. quæst. 7. & alij Patres, ac Scholastici, qui solum mortale peccatum dicunt obstare, ne Sacramentum conferat gratiam. Nec est absurdum hominem, dum peccat, actu fieri sanctiorem diversis titulis, vel actibus: Nam vt recipit Sacramentum non ponẽs obicem, fit sanctior; quatenus peccat leuiter, offendit leuiter Deum.

T Dico

32 Dico secundò, veniale peccatum in Sacramenti receptione commissum, vel adhuc placens recipienti, non solũ impedit ipsius venialis culpæ remissionem, sed etiam aliquem secundarium fructum Sacramenti, scilicet specialem Dei fauorem, vberius auxilium, feruentiorem deuotionẽ, vel quid simile tibi fortasse concedendum, si liber ab omni macula veniali Sacramentum reciperes. Minuetur etiam fructus præcipuus Sacramenti iuxta diminutionẽ dispositionis: sicut enim veniale peccatum minuit feruorem charitatis, sic etiam diminuet feruorem dispositionis ad Sacramentum recipiendum. Ita Doctores supra relati.

C A P. V.

De Sacramentis non recipiendis ab indigno.

1 SVppono primò, tripliciter posse peccare Ministrum indigne ministrando Sacramentum. Primò, si nõ conferat validũm Sacramentum defectu potestatis, aut iurisdictionis, vel quia non adhibet ritum substãtialẽ. In hoc casu grauiter peccat, qui Sacramentum petit á Ministro non potente valide, riteque conferre, vel nolente seruare substantialem ritum Sacramenti, v.g. si petat Extremam Vnctionẽ á non habente sacerdotium, vel absolutionem á sacerdote non habente iurisdictionem, vel ordinem ab Episcopo hæretico, qui non solet adhibere debitã materiã, aut formã ordinationis, peccas mortaliter duplici ratione, nã inducis alium ad sacrilegiũ, & præterea recipis Sacramentũ fictũ, quod cõtinet delusionem sacrilegã. Ita Suarius, 3.p.to.3.disp.18.sect.1. Coninch.q.64.n.54. Filliuc. tract.1.n.151. Hériq.lib.1.c.23.n.1.

Se-

2 Secundò, peccare potest Minister, si potestatē habeat conferendi Sacramentum validum, nequeat tamen licitè suā potestatē exercere, vel simpliciter ob aliquā censurā, aut directā prohibitionē, vel respectu petentis, quia non habet ius huic personæ ministrādi. Tūc autē regula generalis est, illicitū esse semper Sacramentū ab illo petere, qui sine peccato non potest illud ministrare. Consequēter enim petitur ipsum peccatū, quod intrinsece malū est. Ita Suarius, supra, & Castro Palaus to. 4. tract. 18. dis. 1. pūct. 15. n. 1. Tertiò, peccare potest Minister, qui licet posit licite, nō tamē est daturus Sacramētum sine peccato, quod notū sit recipienti, de quo casu dissentiūt Doctores.

3 Suppono secūdò, dupliciter posse nobis esse prohibitū petere, vel accipere Sacramentū ab aliquo Ministro. Primò, directè per aliquod præceptū nobis impositū, quo directè vetamur accipere Sacramentū ab illo, qui seclusa tali prohibitione haberet potestatē, & ius dandi, quod fit per Ecclesiasticas cēsuras, his enim prohibemur cū ligato cōmunicare præsertim in sacris, verū hæc prohibitio per Extrauagantē *Aduitāda*, limitatur ad non toleratos. Secūdus modus prohibitionis dicitur indirectus, quia nascitur ex obligatione generali vitādi scādalū, siue nō inducēdi quēpiā ad peccandū, nec cooperādi peccatis alienis, & versatur circa Ministros etiā toleratos, & quomodolibet illicite ministraturos. Quare potest agitari cōtrouersia, primò circa Ministros nō toleratos, secūdo circa toleratos, tertiò circa nulla cēsura ligatos, illicite tamen ministraturos.

QVAESTIO I.

An liceat accipere Sacramentū à Ministro non tolerato.

4 PRima sententia negat simpliciter, quia Minister non toleratus, qualis nūc est publicus clerici percussor, & publice denuntiatus, non solum illicite ministrabit, sed etiam nō

potest licite ministrare Sacramentum. Sic docent S. Thom. 3. part. quæst. 64. artic. 6. ad 2. & quæst. 82. artic. 9. Durandus in 4. dist. 5. quæst. 2. Palud. ibi quæst. 3. artic. 1. Ricardus artic. 3. quæst. 4. Secunda sententia docet extra necessitatem extremam nullum Sacramentum posse recipi á non tolerato: Quoniam esse contra prohibitionem Ecclesię, grauemque obligationem censuræ communicare cum non toleratis in diuinis. At in extrema necessitate, qualis est articulus mortis, licere Baptismum, vel Penitentiam à non tolerato recipere, quoniam Ecclesia non obligat ad euitandum excommunicatum, etiam non toleratum cum graui detrimento, cætera veró Sacramenta etiam in articulo mortis recipi non posse à non tolerato, nam Ecclesia prohibet nobis absolute cum nõ toleratis cõmunicare, præsertim in diuinis, nec excipit aliud Sacramentum etiam in articulo mortis præter Baptismum, & Pœnitentiam, ergo vult suum præceptum quo ad reliqua Sacramenta etiam in articulo mortis obligare. Nec aliorum Sacramentorum est tanta necessitas, quin id merito velit. Ita Canus, relect. de Penitentia, part. 5. Henriquez lib. 8. cap. 4. Sayrus de Sacramentis lib. 2. cap. 1. num. 21. Auila de censuris 2. p. c. 6. disput. 3. dub. 3. Alterius lib. 1. disput. 7. c. 4. Coninch. q. 64. n. 47. Vazquez 3. p. q. 93. art. 1. dub. 4. num. 13. & tract. de scandalo, c. 2. dub. 3. Zambranus, c. 3. dub. 7. num. 1. cum alijs.

5 Tertia sententia docet etiam in extrema necessitate solum Baptismum à non tolerato recipi posse, non verò Sacramentum Pœnitentiæ. Quoniam Ecclesia priuat excommunicatum iurisdictione, quę planè requiritur etiam in articulo mortis ad validam absolutionem. Baptismus autem ad suum valorem nullam prærequirit iurisdictionem. Ministro, sed à quolibet laico potest in necessitate ministrari. Sic asseruht Medina, codice de confessione, q. cui debeat fieri confessio. Marsilius, in 4. quæst. 12 artic. 2. part. 4. conclus. 2. fauet Couarruuias in cap. *Alma*, part. 1. §. 6. num. 8. Quarta sententia docet, non solum Baptismum, & Pœnitentiam, sed etiam Eucharistiã in extrema necessitate, qualis est articulus mortis, à non tolerato recipi posse. Nam Sacramentum Eucharistiæ

cen-

censetur vtilissimum, & sufficienter necessarium, vt præsumatur Ecclesia nolle fideles priuare tanto bono. Quare supposita necessitate recipientis in articulo mortis constituti, Minister Eucharistiam ministrans, quamuis non toleratus, non peccauit. Ita Suarius, 3. part. tom. 3. dist. 72. sect. 4. fine, & tom. 5. dis. 11. sect. 2. numer. 17. Petrus de Ledesma, tractat. de Extrema Vnctione, cap. 5. circa fin. & de Excommunicatione, cap. 6. Fillincius tractat. 12. num. 75. Nauarrus cap. 22. num. 4. Bonacin. de censuris disputat. 2. quæst. 2. punct. 2. §. num. 8.

6 Dico primò, citra necessitatem non est licitum à non tolerato recipere Sacramentum aliquod, quia violaretur sine causa præceptum Ecclesiasticum non communicandi cũ excommunicatis, non toleratis præsertim in diuinis. In hoc conueniunt omnes sententiæ, Doctoresque relati.

Dico secundó in extrema necessitate moribundi Baptismus recipi potest à non tolerato. Quoniam, hoc est, Sacramentum maximæ necessitatis; & videtur exceptum ab Ecclesia, cap. *Si quem forte* 24. quæst. 1. & in Florentino, decreto de Sacramentis, cap. de Baptismo, vbi deciditur in casu necessitatis posse Baptismum etiam ab hæreticis recipi; sic censent contra primam sententiam reliquæ. Quinimo S. Thomas videtur loqui regulariter, & per se, non tamen excludere casus accidentales ex necessitate prouenientes. Videatur Suarius, tom. 5. dist. 11. sect. 1. Zambrano, cap. 1. dub. 15. num. 1. Sayrus lib. 1. cap. 2. numer. 12. Bonacina de censuris, dis. 2. quæst. 2. punct. 2. §. 4. num. 7. & 8. Villalobos tract. 4. difficul. 15. num. 5.

7 Dico tertiò, in extrema necessitate morientis potest Pœnitentiæ Sacramentum á non tolerato recipi. Sic innuit Tridentin. sess. 14. cap. 7. docens in articulo mortis quoslibet sacerdotes posse quoslibet pœnitentes ab omnibus peccatis absoluere. Sic etiam docent Syluest. verb. *Confessione* 1. num. 16. Nauar. cap. 27. nu. 272. Suarius tom. 5. disp. 11. sect. 1. num. 14. Coninch. quæst. 64. num. 46. Caietanus, verb. *Absolutio*, Auila 2. part. cap. 6. disput. 3. dub. 3. concl. 4. Villalobos supra, num. 6. Victor. in summ. n. 328. Sayrus lib. 2. cap. 18. num.

Re-

Reginaldus lib. 32. numer. 7. Fillincius tract. 12. num. 74. Bonacina supra num. 3. Zambrano cap. 4. dub. 4. numer. 1. & 20. Henriquez lib. 6. cap. 11. num. 7. Vazquez 3. part. quæst. 93. art. 1. dub. 4. num. 12. & 16. Ratio redditur ex necessitate huius Sacramenti, quæ grauis saltem reputatur in hoc casu, licet enim possimus per contritionem saluari, difficili tamen est elicere contritionem, & raro sumus securi, nos veram contritionem elicere. Potest igitur Sacramentum Pœnitentiæ tunc temporis peti, non solum à non tolerato, sed etiam ab hæretico; modo non sit periculum peruersionis, vel scandali, nec adsit sacerdos non ligatus.

8 Dico quartò. Quando morti proximus baptizatus non potest Pœnitentiam recipere, licite recipiet Eucharistiam, vel Extremam Vnctionem, vel aliquod aliud Sacramentum à nõ tolerato. Tunc enim subest summa necessitas alicuius Sacramenti, cum possit per illud peccator iustificari, si tantum sit attritus, iuxta supra dict. cap. 3. quæst. 2. Sic docent Auila, Coninch. Zambrano, supra numer. 2. & 3. Bonacina, num. 8. Suarius tom. 5. d. 11. sect. 1. numer. 23. Filliucius tractat. 12. num. 76. qui notat in confirmatione, Matrimonio, vel Ordine, non ita frequenter contingere necessitatem extremam. Castro Palaus tom. 4. tractat. 18. disp. 1. punct. 15. num. 1. dicens, in articulo mortis à non tolerato posse recipi Baptismum, & Pœnitentiam, non alia Sacramenta, nisi quando Pœnitentia recipi nequit.

9 Quod si possit infirmus Pœnitentiam, vel aliud Sacramentum recipere, non licere, vel Eucharistiam, vel Extremam Vnctionem à non tolerato recipere. Probabilius est, vt docet secunda sententia, consonatque Petrus de Ledesma tractat. de Eucharistia cap. 9. cõclus. 12. & tractat. de Extrema Vnctione cap. 5. circa finem, licet quoad Eucharistiam non satis in vtroque loco sibi concordet, & certe quoad illam oppositum non est improbabile, vt fatetur Zambranus, supra num. 2. quin absolute posse recipi secluso, tam scandalo, quam Religionis damno. Docet Fagundez, præcept. 3. lib. 3. c. 1. n. 18. & Suar. tom. 3. disp. 72. sect. 4. fin. licet Minister sit hæreticus. Sanctus Hermenegildus ideò noluit Euchari-

stiam

ſtiam ab hæretico recipere, quoniam in illis circunſtantijs ſequeretur ſcandalum, & infamia Religionis Catholicæ, ſic intelliges cap. fin. 24. q. 1. videantur alij Doctores quartæ ſententiæ, quæ certe non caret probabilitate.

10 Fundamentum primæ ſententiæ ſoluit ſecunda, non enim obligat præceptum Eccleſiæ cum tanto detrimento, quantū ex priuatione Sacramenti tam neceſſarij ſequeretur. Fundamentum ſecundæ ſententiæ quatenus excludit reliqua Sacramenta præter Baptiſmum, & Pœnitentiam intelligendum eſt regulariter. Quippe, ſi non poſſit fidelis Sacramentum Pœnitentiæ recipere, grauis vrget neceſsitas alterius Sacramēti, quæ videtur excepta. Fundamentum tertiæ ſententiæ, quatenus excludit etiam Pœnitentiæ Sacramentum, ſupponit falſum; non enim in articulo mortis priuat Eccleſia non toleratum iuriſdictione neceſſaria valori talis Sacramenti: vt conſtat ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. Fundamentum quartę ſententiæ reddit illam probabilem, tamen non tollit, quin oppoſita ſit probabilior, quia per ſe loquendo Sacramentum Euchariſtiæ non cenſetur ſimpliciter neceſſarium ſaluti.

QVAESTIO II.

An liceat accipere Sacramentum à Miniſtro tolerato?

11 PRima ſententia negat, licite Sacramentum à tolerato peti, vel accipi. Quoniam Extrauagans *Ad vitanda*, quæ cōcedit fidelibus communicationem cum excommunicatis toleratis, nullum fauorem concedere vult ipſis excommunicatis, vt conſtat ex verbis illius: ergo ipſi mortaliter peccant miniſtrando Sacramentū, ac per conſequens mortaliter peccabunt, qui petunt ab illis Sacramenta, ſiquidem per hoc inducunt excommunicatum ad peccandum. Potuit enim Martinus V. per illam Extrauagātem tollere, quod erat iuris poſitiui,

sitiui, scilicet ne censuram incurrant, qui communicant cum toleratis; non tamen, quod est iuris naturalis, scilicet ne peccent, qui proximum inducunt ad peccandum. Ita S. Thom. in 4. distin. 39. quæst. 1. artic. 1. ad 5. Viguerius in institutionibus cap. 15. §. 7. vers. 8. Caietanus in summ. verb. *Absolutionis impedimenta*. Adrianus, quodlib. 3. ad 5. Vazquez, 3. part. q. 93. artic. dub. 4. num. 16. & tract. de scandalo, art. 8. dub. 4. limitans hoc intelligendum extra casum necessitatis extremę; tunc enim omnibus sacerdotibus concessum est administrare. Item, quando toleratus copiā absolutionis habere nō potest; tunc enim petitio Sacramenti præbet scandalū actiuū Ministro tolerato, si vero copiam habeat absolutionis á censura, sed illam nolit, tunc petitio Sacramenti rationem habebit scandali passiui, quia petitur, quod bene præstare potest Minister, si velit, fauet huic sententiæ Nauarrus cap. 23. n. 35. dicens, excomunicatum eodem modo teneri post illam Extrauagantem, ac antea.

12 Secunda sententia distinguit Parochum, & non Parochum, & á Parocho censet peti posse Sacramenta, quia petens vtitur iure suo. Ceterum â non Parocho peti non posse, quia nullum ius excusat malitiam scandali. Sic tradunt Couarruu. in cap. *Alma*, 1. part. §. 6. numer. 7. post quintam conclusionem. Henriquez lib. 1. cap. 30. numer. 3. Toletus lib. 1. cap. 86. vel 93. iuxta diuersas editiones, vbi distinguit etiam expositum, & non expositum, asserens á toleratis, & publicis peccatoribus, si sint expositi, siue competat illis ex officio, siue nō, dum non sequatur scandalum graue, posse recipi Sacramenta. Nam Ecclesia ipsos tolerat, & ipsi Sacramenta ministrantes sibi solis nocent, iuxta textum in cap. *Sicitantibus*, 15. q. 8. Cæterum â Parochis, siue sint parati, siue non sint, siue detur necessitas, siue non detur, licere tam petere, quam accipere Sacramenta. Nam illi tenentur ex officio, quotiescunque petiero, ministrare; nec ego ius meum amitto ex illorum malitia. Demum á non Parochis non expositis nō licere petere Sacramentum extra necessitatem (nimirum extremam) quia tunc esset inductio moralis ad peccandum, non enim habeo ius exigendi.

Ter-

Tertia sententia docet posse recipi, vel etiam peti Sacramē
13 tum à tolerato, quamuis non sit Parochus, nec paratus administrandum, nec adsit necessitas petendi. Quoniam Extrauagans *Ad euitanda*, facultatem concessit fidelibus communicādi cum excommunicatis, suspensis, interdictis, vel irregularibus toleratis in Sacramentis, & quibuscunque diuinis ad euitanda scandala, scrupulos, & animarum pericula. Possunt ergo fideles Sacramenta petere à toleratis, siue Parochis, siue non Parochis, siue paratis, siue non paratis, siue detur necessitas, siue non detur; alioque non haberent facultatem cōmunicandi cum toleratis in quibuscunque diuinis, nec euitarentur scandala, scrupuli, & animarum pericula siquidem petens fere semper dubitare posset, an adsit necessitas petendi Sacramentum: An sacerdos sit paratus, &c. Sic tenent Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. Ludouic. Lopez in instruct. 2. p. de Sacramētis, c. 59. Sanchez de Matrimonio lib. 7. disp. 9. nu. 8. Alterius lib. 1. disp. 7. c. 2. Bonacina de censuris, disp. 2. quæst. 2. pūct. 2. §. 3. n. 4.

14 Dico primò, licitè Sacramenta petuntur á Ministris censura ligatis, & toleratis, quoties extrema necessitas petentis vrget. In hoc ferè conueniunt omnes sententiæ relatæ, Doctoresque communiter. Quoniam vt vidimus quæstione præcedenti; etiam non toleratis licite petuntur in casu necessitatis extremæ, liciteque per consequens ministrantur, si Minister prius conteratur, & quoad possit absolutionem cēsuræ procuret: ergo poterunt à fortiori peti pariter, & ministrari à toleratis, dum hi conterantur, & nitantur absolui. Videatur Petrus de Ledesma tract. de Sacramentis cap. 6. concl. 12. & tract. de Excommunicatione cap. 6. post septimam cōclusionem.

15 Dico secundó, licitè Sacramenta recipiuntur, & petuntur á toleratis, quoties aliqua necessitas communis, vel grauis vtilitas petentis id exigit. Ita sentiunt Doctores tertiæ sententiæ, ac præterea. Suarius tom. 9. disput 11. sect. 4. Sá, verb. *Sacramentum*, num. 2. & 3. Viualdus de Sacramentis cap. 19. Coninch. quæst. 64. num. 49. Filliucius tract. 12. num. 70. & sequentibus: Nimirum quoties vrget præceptum recipiendi

V Sa-

Sacramentum, vel adest occasio lucrandi iubilæum, vel spiritum reficiendi contra grauem tentationem, aut graue periculum, aut similia. Probatur, quia Martinus V. in Extrauaganti *Ad euitanda*, concessit fidelibus, vt in nulla re teneantur vitare toleratos: ergo non solum recipere possunt ab illis Sacramenta, sed etiam petere, quatenus est ex vi censuræ, seu directæ prohibitionis, siquidem nulla communicatio prohibetur fidelibus cum toleratis. Quod si possumus licite petere, poterunt etiam tolerati licite dare, quod contra primam sententiam docent Authores tertiæ, Bonacin. supr. numer. 5. Suarius, ea sect. 4. n. 11. & sequentibus, Coninch. & Filliucius supr. Reginaldus lib. 1. nu. 166. Henriquez lib. 1. cap. 23. num. 2. Fagundez præcept. 1. lib. 2. cap. 5. num. 19. Nam vno correlatiuo concesso communiter conceditur aliud, vt tradunt Panormit. in cap. *Quia clerici*, de iure patronatus, numer. 7. & Bartolus, in l. 1. Cod. de cupresſis lib. 10. Quare si ius concedit, vt licite fideles Sacramenta petant á toleratis, consequẽter cõcedit ipsis toleratis, vt ea posſint licite ministrare. Quãuis enim Extrauagans *Ad euitanda*, non tollat ab illis censurã absolute, tollit adhuc, seu potius suspendit eius effectũ, quãdo preueniuntur á fidelibus, in quorum fauorem directe tendit Extrauagans, sed indirecte simul vergit in fauorẽ tolerati, quatenus expedit, vt secure fideles vtantur priuilegio cõmunicandi cũ toleratis. Et quidem cum priuilegiũ Extrauagantis amplisſimum sit, & absolute loquatur de toleratis omnibus, non est cur restringatur ad Parochos, vel Sacerdotes paratos dumtaxat, sed ad omnes etiam non Parochos, & nõ paratos, debet extendi, dum adsit aliqua necesſitas, vel vtilitas magna recipientis Sacramentum.

16 Vndè fit primo, cum fauor Extrauagantis sit solum concesſus fidelibus, & non ipsis toleratis directe, peccare mortaliter toleratum, si se met offerat, aut ingerat ad Sacramenta ministranda non requisitus: requisitũ veró debere præmittere contritionem, si conscientiã habeat peccati mortalis, & absolutionem censuræ procurare, quam si non posſit ante ministrationem obtinere, debet remittere petentem ad aliũ si detur, qui posſit ipsi cum æquali satisfactione Sacramentum

mi-

ministrare; si tamen alius non adsit, proponat se petiturũ absolutionem censurę, quam primum possit. Quia non potest toleratus Sacramenta ministrare, nisi rogatus, & quando id cedit in notabile pęnitentis commodum; quæ ratio dictis casibus cessat. Ita Suarius tom.5.disp.11.sect.4.n.10. Fagundez præcept.1.lib.2.cap.5.nu.22. Coninch. q.64.n.5. Filliucius tract.12.n.72. Sá, verb. *Sacramentum*, n.2. dicit. Toleratũ subdito petenti ministrando peccare, quidam aiunt, alij negant, in editione correcta subiungitur. Quod intellige si per ipsum non stet, quo minus absoluatur, aut aliter subdito satisfacere nequeat.

17 Fit secundò, nullatenus Ecclesiæ prohibitione vetari, nepetamus à toleratis Sacramenta, sed solo præcepto Charitatis indirectè præscribẽte, ne simus eis occasio peccãdi, quod nõ aliter obligat respectu tolerati quam alterius peccatoris: de quo dicemus quęstione sequenti. Potest equidẽ toleratus, à quo petitur Sacramentum, prius quã illud conferat cõteri, & absolutionem censuræ procurare, vel si non possit illã obtinere, proponere se petiturum, & sic licite conferet Sacramentum. Quod si prudenter præsumo toleratum facturũ, nullam occasionẽm ipsi præbeo peccandi, dum ab ipso peto Sacramentum. In quo casu valdę probabilis est tertia sententia quatenus asserit, propter solam vtilitatem Sacramenti, peti posse Sacramentum à tolerato, quem existimo nimirum sine peccato ministraturum. In eodem casu probabile censeri potest, quod docet Fagundez, supr.n.19. scilicet posse nos à toleratis petere Sacramẽta, licet alij sacerdotes adsint, qui nullam habeant censuram.

18 Verum non minus probabiliter Coninch. & Filliucius relati supra num.15. Suarius, ea. sect.4. num.12. Henriquez, lib. 1.cap.30.num.2. Petrus de Ledesma tract. de Excommunione cap.6. post septimam conclusionem, aliquam necessitatẽ requirunt ex parte petentis, non quidem extremam, sed communem, quæ non sufficeret ante prædictam Extrauagantem, vel vtilitatem magnam, & quod non sit alius Minister, qui possit æque commode ministrare. Quia licet per illam Extrauagantem sublata videatur omnis directa prohibitio communi-

nicationis, tamen ex natura rei sequitur supposito ligamine censuræ, vt & ipsi ligati quantum possint moraliter abstineāt à sacro misterio, nisi detur specialis fauor, aut vtilitas petētis, & cæteri fideles si commode possint ab alijs potius non ligatis recipiant Sacramenta.

19 2 Fundamenta contraria iam facile diluuntur. Ad fundamentum primæ sententiæ respondetur illam Extrauagantem directè quidem intendisse fauorem fidelium; indirectè tamen concessisse toleratis, vt requisiti possint ministrare, ne frustretur fauor fidelium, si nequeant ob scandalum vitandum petere Sacramentum à tolerato. Distinctiones secundæ sententiæ nullum habent fundamentum in Extrauagante *Ad euitanda*. Fundamentum tertiæ sententiæ probat illam esse probabilē quando præsumitur toleratum sine peccato ministraturum, non tamen omnino conuincit intentum, quia cum maneat in tolerato ligamen censuræ, non videtur sine causa requirēdus, vt ministret Sacramenta, quæ possunt ęquè commode recipi à non ligato.

QVÆSTIO III.

An liceat accipere Sacramentum à Ministro, quem scio peccaturum in administratione.

20 SVppono recipientem Sacramenta non debere ministrātis consciētiam indagare, nec inquirere, an sit ministraturus in peccato, quoniam hæc cura nō est illi commissa, dū enim nobis morali certitudine non constat Ministrum indigne ministraturum, præsumere debemus, vel esse probum, vel digne ministraturum, quis enim præsumitur bonus, & operari rectè. Donec oppositum cōstet manifeste. Quare licet videamus sacerdotem paulo ante peccantē mortaliter, credere possumus conterendum priusquam administret, nisi constaret

ftaret illum iam diu cuiuspiam peccati mortalis consuetudine teneri sine cura salutis; tunc enim maior prudentia requiritur ad petendum ab ipso Sacramentum. Ita Suarius, 3.p. tom. disp. 18 sect. 1. Goninch. q. 64. nu. 40. Bonacina de Sacramentis, dif. 1. q. 6. n. 5. & 6. difficultas itaque procedit, quando prudenter coniectamus ex circũstantijs, Ministrum sacrilege ministraturum.

21 Prima sententia docet à Ministro, quem moraliter scio cũ peccato ministraturum, si sit paratus, aut Porochus, licitè recipi Sacramẽtum, probatur primò, ex cap. *excitantibus* vlt. 15. quæst. 8. vbi Nicolaus Papa, decidit ab adultero, donec Episcoporum iudicio reprobetur, communionem recipiẽdã esse, rationemque reddit. *Quoniam mali bona administrando, se tantummodo lædunt*, consonat Lucius 3. in cap. *vestra*, de cohabitatione clericorum, & mulierum: Probatur secundò, ratione, nam vtimur iure nostro petendo, seu recipiendo Sacramenta, quæ licitè conferri possunt, & Minister non necessitate, sed sponte peccabit, siquidem digne poterat per contritionem disponi. Qui autem vtitur iure suo nemini facit iniuriam, leg. *iniuriarum*, ff. de iniurijs, sic censet Valentia tom. 4. dis. 3. quæst. 5. part. 3. dicens: in tribus casibus licere recipere, vel etiam petere, Sacramentũ ab improbo Ministro, quod hic possit sine peccato ministrare; licet cum peccato ministraturus sit. Primus casus est, si Minister sit per separatus. Secundus si sit tuus Parochus. Tertius si constitutus sit in necessitate. Consonat Petrus de Ledesma tit. de Sacrament. cap. 6. concl. 10 & 11. quo ad duos primos casus, & Cabrera, 3. p. q. 64. art. 6. disp. 21 §. 4. num. 24. dicit. Quando virtute iubilæi, vel priuilegij conceditur facultas eligendi confessarium; & sedent ad confessiones audiendas Petrus, v. g. concubinarius, & Paulus vir probus, si Petrus sit Doctor, melius est illũ eligere; cæteris vero paribus, veniale peccatum erit Petrum eligere, sed nunquam erit mortale, nisi forsan inde graue sequeretur scandalum. Consentit Carthagena de Sacrament. disp. 7. c. 3. n. 3.

22 Secunda sententia docet, si nulla necessitas, vel rationabilis vtilitas intercedat, nõ licere petere, vel accipere Sacramẽtum

rum ab illo, quem moraliter scimus administraturum in mortali, quamuis sit Parochus, aut expositus ministerio sacro. Quare si plures sedeant ad excipiendas confessiones, quorum vnus sciatur ministraturus cum peccato, licet sit Parochus, alterum adeundum esse, qui pari satisfactione ministrabit, & sine peccato. Probatur, quia tunc obligat lex charitatis ad impediendum proximi peccatum, quantum sine notabili nostro detrimento possumus. Sed possumus sine notabili nostro detrimento, vel incommodo Sacramentum ab alio petere, vel recipere, qui sine peccato ministret, eque nobis vtiliter. Ergo tenemur potius hunc, quam illum adire. Sic sentiunt Sotus in 4. dis. 1. quæst. 5. artic. 6. & de iustitia, lib. 6. q. 1. art. 5. Nauarrus cap. 14. n. 28. Sayrus de Sacramentis, l. 2. c. 8. q. 1. art. 1. Suarius tom. 3. dis. 18. sect. 1. concl. 1. Coninch. q. 64. num. 44. Filliucius tract. 1. numer. 152. Reginald. lib. 2. num. 165. Bonacin. de Sacramentis, dis. 1. q. 6. punct. 5. num. 2. & 3. Villalobos tract. 4. diffini. 1. n. 4. Diana part. 3. tract. 4. resolut. 59. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. dis. 1. punct. 15. n. 3. & alij.

23 Dico primò à Ministris peccatoribus, quos prudenter credo ministraturos indigne, petere possumus, & recipere Sacramẽta, quoties aliqua nostra, vel aliena necessitas, aut vtilitas specialis id exigit, siue sit Parochus, siue non sit Parochus, siue paratus, siue non paratus, qui cum peccato ministrabit, cum tamen posset licite ministrare, si vellet conteri. Conueniunt in hoc vtriusque sententiæ Doctores; idem docent S. Thom. 3. part. quæst. 64. art. 6. ad 2. Nuñus ibi. Coninch num. 43. Henriquez, l. 1. cap. 23. n. 1. & cap. 30. nu. 1. Sanchez lib. 7. de Matrim. dis. 9. numer. 8. Vinaldus de Sacramentis cap. 3. num. 13. Naldus, verb. *Sacramentum*, num. 5. Bonacin. supr. n. 1. Filliucius tract. 1. num. 152. Fagundez præcept. 1. l. 2. cap. 5. Suarius tom. 3. dis. 18. sect. 1. & dis. 72. sect. 4. Castro Palaus supr. n. 2.

24 Hanc conclusionem probant fundamenta primę sententiæ nam illa necessitas, vel vtilitas, quam ex Sacramentis percipimus, dat nobis ius ad petendam ipsorum administrationẽ, quam licite potest exhibere Minister, etsi nouerimus ipsum indigne

indigne ministraturum; non enim ipsum inducimus ad peccã dum, sed eius peccatum permittimus ex iusta causa. Nec lex charitatis obligat ad omittendum ea, quæ nobis sunt necessaria, vel vtilia, ne proximus inde sumat occasionem peccandi, sola nimirum malitia, seu libertate sua. Videatur Vazquez opusculo de scandalo, art.8.dub.2.num.21. Confirmatur, nã ob corporalem necessitatem, vel vtilitatẽ propriam, vel alienam possumus petere mutuum ab vsurario, quem scimus mutuaturum sub vsuris, & iuramentum a peieraturo, vel iuraturo per falsos Deos, ergo similiter ob spiritualem necessitatẽ, vel vtilitatem propriam, vel alienam possumus petere Sacramentũ ab illo, quem scimus indignè ministraturum, & in hoc sensu loquuntur text. adduct. n. 21.

25 Dico secundo, si nulla sit necessitas, nec specialis vtilitas proueniat ex Sacramento recepto, potius ab hoc Ministro, quam ab alio; non possumus petere, vel accipere Sacramentum á Ministro sacrilege ministraturo, dum adest alius, qui pari satisfactione ministrabit. Ita Doctores secundæ sententiæ, qui planè nituntur communi regula charitatis, quæ generaliter præscribit, vt si commode possunt, & sine graui detrimẽto, tollamus proximis occasionem peccandi, quamuis ex fragilitate, vel etiam malitia sua lapsuri sint. Ergò, quando possumus accipere Sacramentum ab alio, qui pari satisfactione ministrabit, & sine peccato, non licebit inducere Ministrum qui sacrilege ministraturus sit. Si tamen alter esset mihi multo inutilior, eo quod sit indoctior, nec possit satisfacere difficultatibus proponendis, aut saltem parum securè; vel notabiliter minus me posset in spiritu dirigere, vel esset valde morosus, &c. Non tenerer cum tanto meo incommodo hũc eligere ad alienum peccatum vitandum, vt notat Coninch. quæst. num. 44.

26 Quãtitas verò, vel qualitas huius necessitatis, vel vtilitatis prudenter erit metienda iuxta circumstantias rerum, & personarum, in quo non nihil discordant Doctores nostræ sententiæ. Castro Palaus grauem necessitatem, vel vtilitatem generaliter requirit. Suarius tom. 3. dis. 18. sect. 1. Villa lob. tract. 4. diffin. 15. num. 3. Coninch. quæst. 64. numer. 52. Hillius tus

tract.

tract. 1. num. 152. Bonacin. de Sacramentis, dis. 6. part. 5. nu. 2. & 3. fere conueniunt, non requiri semper necessitatem extremam, nec valde grauem, aut implendi præceptum diuinũ, vt voluit Sotus, sed minores causas sufficere, sicut & ad petẽdum mutuum ab vsurario, vel iuramentum apeieraturo. Coninch. sup. num. 43. putat communiter sufficere præceptum Ecclesię, vel magnum aliquod festum, quo soleo communicare, vel indulgentias occurrentes, & similia.

26 Certe maior requiritur necessitas, vel vtilitas, vt licite Sacramenta petamus à non Parocho, quam á Parocho, quia maius ius habemus respectu Parochi, quam non Parochi. Maior item vt petamus à non parato, quam à parato, quia plus habet illud inductionis saltem indirectæ. Quapropter vt liceat petere Sacramentum à Ministro, qui vel ex officio tenetur, vel paratus est, quamuis indigne ministraturus sit, si non adsit alius, qui digne ministret, sufficere communem vtilitatem, quæ percipitur ex Sacramentis, probabiliter censet Suarius, & videntur consentire Filliucius, & Bonacin. supr. cæterum respectu non Parochi, vel non parati, maior causa requiritur, scilicet vt vrgeat præceptum Ecclesiasticum confessionis, vel communionis, vel audiendi Missam, vel vtilitas non differẽdi nimium confessionem, vel communionem, præsertim si petens habeat conscientiam peccati mortalis, aut quid simile, consonat Vazq. 3. p. q. 93. art. 1. dub. 2. n. 24. Pitigianus dis. 5. q. 2. art. 2.

27 Rursus si ponatur sacerdos in mortali dispensans actualiter Eucharistiam omnibus accedentibus ad communicandũ, Suarius sup. censet sine limitatione, licitũ esse recipere; quoniam ibi mera datur acceptio, nullaque petitio, nec apparet vlla cooperatio, vel occasio ruinæ, vel scandalum culpabile. Bonacina tamen etiam tunc videtur negare, si facile reperiatur alius sine peccato ministrans, nam illa saltem numero ministratio peccaminosa vitabitur, certe quælibet difficultas, aut incommoditas alium quærendi, vel expectandi sufficiet, vt à peccatore, tunc temporis recipiatur.

28 Ex dictis colligendum est in receptione Sacramentorum á prauo Ministro claudio cooperationem ad malum intrinsece malam

malam, & lethalem. (Nec enim in tam graui materia datur solum veniale peccatum, vt falso putat Cabrera relatus sup. nu. 21.) quoties qui sine causa, vel vtilitate non paratum inducit ad tale ministerium, aut facile posset euitare ministrantis peccatum, accipiendo Sacramentum ab alio digno, nec vult illud vitare. Sic notant Suar. tom. 3. dis. 72. sect. 4. fin. & Fagundez præcept. 3. l. 3. cap. 3. num. 12. Fundamenta primæ sententiæ satis soluuntur ex dictis. Non enim habeo ius ab alio petendi, quod cum peccato præstabit, nisi, vel necessitas vrgẽs, vel vtilitas inde proueniens peccati permissionem excusset iuxta regulam charitatis assignatam sup. nu. 24. & 25. Equidem quoties in hac receptione peccatur ob materiæ grauitatem committi mortale peccatum, non verò veniale, docet contra Ledesm. Villalob. tract. 4. diffic. 15. n. 3.

QVAESTIO IV.

An liceat à publico concubinario Sacramenta recipere.

29 PVblicus seu notorius concubinarius est ille, cuius delictum est notum per confessionem factam in iudicio, vel per sententiam, aut legitimam testium depositionem, vel per talem euidentiam facti, quæ nulla possit tergiuersatione celari. Sic explicatur in cap. *quæsitum*, de cohabitatione clericorum, & mulierum; exemplum ponunt Syluester, verb. *concubinarius*, n. 1. & Toletus lib. 1. c. 47. n. 1. in clerico qui retinet domi concubinam, vt vxorem: ita vt etiam ipse non audeat diffiteri. Fornicator autem publicus iuxta predictos Doctores est, qui vagatur abutens hac, vel illa. Quæstioque procedit in vtroque.

30 Prima sententia negat á publico concubinario, vel fornicatore posse licite Sacramenta recipi, vel peti, nec eius Missam audiri. Probatur primò, nam cap. *Nullus*, cap. *Præter hoc*,

X dis.

dis.32.cap. *Vestra*, cap. *Quasitum*, de cohabitatione clericorum & mulierum, districte prohibemur publici concubinarij, vel fornicatoris Missam audire, vel ab ipso Sacramenta recipere, quod preceptum negatiuum obligare, censet S.Thom.3.p. q.82.art.9.ad 3. Probatur secundo, nam hi publici fornicarij dicuntur in predicto cap. *Quasitum*, esse suspensi, quo ad se propter conscientiam criminis, & quod alios propter obligationem eos vitandi, quod videtur confirmare Tridentinum, sess.25 cap.14. Dum non imminuit, sed innouat, & aggrauat pœnas á iure concubinarijs, & fornicarijs statutas. Ideoque declaratio Cardinalium, ibi sic ait. Si clerici concubinarij notorij sunt, etiam hodie ipso iure â diuinis suspensi (prout in veteri iure) sunt sed à sacerdotibus suspensis non possumus petere Sacramenta, cum illa digne ministrare non possint: ergo, nec á publicis concubinarijs, aut fornicarijs, ita sentire videntur Abbas in predicto cap. *Vestra*, Maiolus de irregularitate, l.5.c.37. Syluest. & Tolet. supr. Nauarrus, c.47.nu.76. Azor tom.1.l.6.c.7.q.5. Armilla, verb. *Concubinarius*, nu.5.& verb. *Clericus*, n.13. Vega 2.p.c.108. casu 3. Lud. Lopez in instructione, p.2.c.23.& 31. quatenus docent tales fornicarios esse iure suspensos.

31 Probabilior est secunda sententia docens, concubinarios, aut fornicarios, etiam notorios non esse ipso iure suspensos, nec vitandos in diuinis, plusquam reliquos Ministros peccatores, de quibus diximus quæst. præcedenti. Sic asserunt Sotus in 4.dis.1.quæst.5.art.6.& dis.13. quæst.1.art.9. Suarius, 3.part.tom.3.disput.18.sect.1.& tom.5.dis.31.sect.4.num.4 & 10. Manuel tom.2.sum.cap.76.nu.1. Medin. l.1. sum. cap. 11.§.8. Sayrus de censuris lib.4.cap.16. numer.23. Auila de censuris, parti 3.dis.5.dub.2. Garcia de beneficijs, parti 7. cap.14.num.32. Henriquez lib.9.cap.25.num.13.lit.S.& lib. 13.cap.5.num.3.fin.& cap.31.n.3.lit.P. Fagundez cum alijs, præcept.1.l.2.cap.5.num.48. Probatur primó. Nam illis iuribus non satis exprimitur suspẽsio ipso iure lata, sed ad summum ferendam. Ideoque Tridentinum sup. manifeste decidit illos esse suspendendos. Et quamuis antiqua iura suspensionem ipso facto tulissent, iam essent quo ad hoc per contrariam

riam consuetudinem abrogata. Probatur secundò. Nam illa quoque prohibitio recipiendi Sacramentum à cõcubinario, vel eius Missam audiendi iam censetur ablata, vel contraria consuetudine, vel per Extrauagantem, *Ad euitanda*, quæ concedit, vt nullum nisi denuntiatum, aut publicum clerici percussorem vitare teneamur. Ergo non magis prohibemur á publicijs fornicarijs, quam ab alijs peccatoribus Sacramenta recipere, vel postulare iuxta regulam charitatis adductã quęstione præcedenti. Videantur etiam Coninch. q. 64.n.45. & Villalob. tract.4.diffin.15.n.1.

QVÆSTIO V.

Vtrum in necessitate liceat dare pretium pro Sacramento.

32 CAsus communiter ponitur in Baptismo, quem sacerdos, vel tibi, vel infanti tuo moribundo nolit ministrare, nisi pro illo des pecuniæ summam: sed extendi potest ad Sacramentum Pœnitentiæ, vel Eucharistiæ, vel simile, quo grauiter indigeat moribundus. Triplex autem modus distinguitur dãdi pecuniam in hoc casu. Primus est, si daretur pecunia pro Sacramento tanquam pretium æquiualens; & hoc nunquam licebit, quia talis æstimatio Sacramenti prorsus est iniqua contra ius naturale, cũ multum deroget intrinsecæ dignitati Sacramentorum, vt expendit Lessius lib.2.c.35.dub.2. nu.16. Secundus modus est, quando pecunia daretur pro Sacramento, non vt æquiualens ipsi, sed tamẽ vt propriè pretiũ apprehensum, vt medium necessarium ad obtinendum Sacramentum. Tertius modus est si pecunia detur non pro Sacramento, sed ad redimendam vexationem, vel ad alliciendum animum Sacerdotis, vt deposita praua voluntate debite ministret. Difficultas procedit in secundo, & tertio modo.

33 Prima sententia simpliciter negat, in eo casu licere dare pecuniam

cuniam, sub quouis colore, vel titulo, quamuis extrema sit omnino necessitas Sacramenti, qualis est in infante morti proximo, qui nõ potest nisi per Baptismum saluari; nec adest, qui baptizare possit, aut sciat nisi Minister auarus, qui postulat pecuniam. Ita S. Thom. in 4. dis. 5. quęst. 2. art. 2. quęstiuncula 5. ad 2. & dis. 25. q. 3. ar. 2. quæstiũc. 2. ad 3. & 2. 2. q. 100. art. 2. ad 1. Alensis, p. 2. q. 169. memb. 3. art. 1. dub. 2. Paludan. in 4. dis. 5. q. 3. num. 17. Turrecrem. in cap. *Gratia*, 1. quæst. 1. Syluest. verb. *symonia*, quæst. 8. glossa in cap *Baptizandis*, 100. 1. q. 1. dicens, in hoc permittendum potius infantẽ mori sine Baptismo, sed addit inconsequenter, ego tamen potius darẽ pecuniam, quam permitterem eum sic mori, licet non deberẽ sic facere.

34 Probatur, nam emere Sacramentum est intrinsece malum contra ius naturale diuinum sicut & vendere, cum vtrumque contineat simoniam iuri diuino naturali contrariam, sed non potest in eo casu dari pecunia Ministro, nisi Sacramentum emendo, quia vexatio Ministri consistit solum in iniqua negatione Sacramenti. Ergo tollere, vel redimere vexationem est ponere Sacramentum ablata vexatione, quod fit data pecunia, & per consequens emitur collatio Sacramenti. Quæ quidem emptio, cum sit intrinsece mala, propter nullum finẽ, vel necessitatem licebit; sicut nec blasphemia, periurium, mẽdacium. Non enim sunt facienda mala, vt inde veniant bona Rom. 3.

35 Secunda sententia distinguit inter extremam necessitatẽ simpliciter, qualis est pueri damnandi, nisi baptizetur; & necessitatem grauem, non omnino tamen extremam, qualis est adulti, qui sine Sacramento Baptismi, vel Pœnitentia, potest contritione saluari, quamuis difficilimum sit homini præsertim rudi, veram elicere contritionem. In graui necessitate cõuenit hęc sententia cum prima, scilicet nullo titulo posse dari pecuniam, vt obtineatur Sacramentum, quia dum non vrget extrema necessitas; præponderat reuerentia debita Sacramẽtis, nec excusatur labes simoniæ: verum in extrema necessitate docet dari posse pecuniam, quia ius naturale vitandi damnationem pueri, alioqui perituri, præponderat religioni Sacra-

Sacramenti. Sic docent Abbas in cap. *cum Ecclesia*, num. 5. de simonia, Guillermus Redoan. tract. de simonia, part. 1. cap. 6. Caietanus, 2.2. quæst. 100. art. 2. Maior, in 4. dis. 5. quæst. 1. ad 3. Angelus, simonia 20. num. 12. Tabien. num. 29. Nauarr. c. 23. num. 102. si legatur attente Sotus de iustitia, l. 9. q. 6. art. 1. qui reddit aliam rationem, nimirum nō solam redemptionem vexationis, sed etiam emptionem Sacramenti, qualem explicuimus in secundo modo dandi pecuniam istam, sup. n. 32. licere in extrema necessitate: non autem extra illam; ne tunc videatur quis dando pecuniam alterius iniquitati consentire, quam absolute vitare posset.

36 Hoc assumptum probatur, quia non est sic intrinsice malū emere rem spiritualem, vt in casu necessitatis extremę cohonestari non possit, sicut cohonestatur homicidium in defensioné, ablatio rei alienæ, vel similia cessat enim iniuria Sacramenti empti; quando salus æterna proximi pręsertim filij aliter amittetur. Confirmatur. Nam hic concurrūt duo præcepta opposita Primum religionis non emendi Sacramentum. Secundum charitatis subueniendi proximo extremè indigéti. Sed prudentia dictare videtur fortius esse hoc, quam illud; nec reliquendum infantem in æterna damnatione, sed emendum esse Sacramentum, ne pereat. Ergo talis emptio Sacramenti non est sacrilega, nec illicita, sed conformis præcepto charitatis. Vnde non solum poteris, sed debebis in tali casu Sacramentum emere. debes enim cū possis extremæ necessitati perpetuo perituri subuenire saltem ex charitate. Quod aliqui Thomistæ dicunt esse probabile, teste Lessio, l. 2. c. 35. num. 37.

37 Tertia sententia probabilior asserit, in eo casu licere dare pecuniam, non vt pretium Sacramenti, sed ad redimendā vexationem, & ad tollendum impedimentum prauæ voluntatis auaritiæ, non solum in extrema necessitate, sed etiā in graui tam paruuli, quam adulti. Sic docent Albertus Magnus in 4. dis. 5. art. 1. fin. supplementum Gabrielis in 4. dis. 25. quæst. 2. ar. 7. propos. 7. Vgolinus Tab. 1. cap 6. numer. 7. Altisiodorens. 3. part. sum. quæst. 3 de simonia, dicés: Licere dare pecuniā Sacerdoti, nō pro Baptismo, sed pro remouenda furia, si-

ue

ne obstaculo. Adrianus Quodlib. 9. art. 3. ad secundam cōfirmationem tertij argumenti probat, quia sicut licet sacerdotē illum inducere minis, & precibus, sic etiā pecunia. Quin addit teneri tunc adultum obtinere Baptismum, etiam oblata pecunia, quia tenetur curā gerere salutis suæ, & auaritiā Ministri pecunia remouendo Sacramentum recipere. Sequūtur Lessius, l. 2. c. 35. n. 38. & 39 Suarius tom. 1. de Religione lib. 4 de simonia, c. 12. nu. 13. & sequentibus, Bonac. de simonia, disp. 1. q. 4 §. 1. n. 7. & sequentibus, Layman. l. 4. tract. 10. c. 8. n. 21. Villalob. tom. 2. tract. 37. diffic. 10. Filliucius tract. 45. c. 3. q. 5. n. 12.

38 Probatur, qui dat pecuniam in eo casu nullam irreuerentiam irrogat Sacramento, sed potius magnam reuerentiam, dum suo facto testatur esse necessarium ad salutem. Non enim æstimat illud pecunia, nec intendit pecuniā dare, tanquā pretium, sed solum inducere Ministrū, vt velit id quod velle debet, & explere cupiditatem illius, ne priuet alterum remedio salutis necessario. Nec est cur datio talis pecuniæ per intentionem dantis, & habentis ad hoc ius ex vrgente necessitate separari nō possit ab emptione Sacramenti, subindeque denudari prorsus alabe simoniæ. Quod si sic separari potest, & denudari, etiam adultus morti proximus, & indigens Baptismo, vel Pœnitentia rationem habet honestissimam dandi talem pecuniā, quia peccatoris adulti necessitas est satis magna, periculumque grauissimum in re tanti momenti, quanta censeri debet æterna damnatio. Quare nec ista largitio cōtinet vllā irreuerentiam Sacramenti, nec derogat eius dignitati, nec absoluto Dei dominio in omnibus supernaturalibus donis, ergo non minus licebit in adulto, quam in paruulo.

39 Ideo præfatam doctrinam extendunt Suarius, sup. nu. 18. Lessius num. 44 Vgolinus cap 6. n. 7. Filliuc. tract. 45. c. 3. n. 16. & 17. Villalob. num. 3. ad Pœnitentiæ Sacramentum adulto moribundo necessariam. Item ad Eucharistiæ Sacramentum, vt viaticum recipiendum, quamuis homo sit confessus, & non habeat conscientiam peccati mortalis; quia potest obtineri sine sacrilegio, vel simonia, posita intentione superius explicata; nec debeo tanto bono priuari propter alterius

rius

tius maliciã. Præsertim, cum probabile sit, Eucharistiam esse mediũ necessarium saluti, quod debet in reponi, quando cõmode potest procurari sine propria culpa. Sic Suarius nu. 19. Villalobos sup. Bonacin. vero generaliter id extendit ad omnia Sacramenta, dum grauis vrget necessitas illa suscipiẽdi, ponit exemplũ, vt si quis morti proximus nequeat alia ratione Sacramentũ Extremæ Vnctionis obtinere, nisi tradita pecunia. Tunc enim peccatum alterius non imputatur infirmo, cum vtatur iure suo, suæque saluti consulat permittendo iusta de causa peccatum alterius. Certê quoties infirmus aliud Sacramentum recipere non potest, pecunia dari poterit, vt obtineatur Extrema Vnctio, vel aliud Sacramẽtum, quo fiat ex attritio contritus. Vrget enim ibi grauissima necessitas. Ita Suar. sup. n. 18.

40 Ex dictis colligitur primò, si Minister non petat pecuniam pro Sacramento, nec illud deneget ex auaritia, sed ex odio, vel alio prauo affectu posse grauiter indigentem inducere Ministrum pecunijs ad Sacramentum ministrandum; quia non offer pecuniam, vt supponimus animo Sacramentum emẽdi, sed solum redimendi vexationem, & impedimentum auferẽdi: nec simpliciter petit ab alio, vt accepta pecunia baptizet. Sed quasi sub conditione tacita, vel expressa, si non vult aliter desistere â grauissimo peccato, & nocumento non baptizandi. Confirmatur, nam si quis alius Sacerdotem impediret, ne Sacramentum conferret, posset ei dari, vel etiam offerri pecunia, vt cesset impedire. Pariter ergo dari poterit, & offerri Ministro, vt tollat impedimentum, quod ipse sibi per odium, vel per alium prauum affectum posuit. Ita Suarius sup. nu. 17. Lessius n. 39. Bonac. n. 4. Adrianus, co. Quodlib. 9. art. 3. Filliuc. tract. 45. c. 3. q. 7.

41 Colligitur secundò, si qua regio non haberet prædicatores Euangelij, vel sacerdotes Sacramentorum Ministros; posse Prælato Ecclesiastico tradi pecuniã, vt alliciatur ad eos mittendos. Tunc enim non datur pecunia pro Sacramentorum administratione, sed vt remoueatur impedimentum mittendi Ministros Euangelicos. Ita Lessius, l. 2, c. 35. nu. 44. Bonac. de simonia, dis. 1. q. 4. §. 1. n. 4.

Colli-

42 Colligitur tertiò. Si tyranus, vel hæreticus, vel Iudæus habeat quasi captiuam Eucharistiam, vel velit illam conculcare, vel comburere, posse dari, vel offerri pecuniā, vt cesset ab iniurijs, & Sacramentum Fidelibus restituat. Quia tunc non emitur Sacramentum, nec dans pecuniam hoc intendit, sed redimitur vexatio, quæ fit Sacramento, & Ecclesiæ. Nam hæc sola ius habet retinendi sacram Eucharistiam. Sic etiam licitum est precio redimere reliquias sanctorum ab hæreticis, & infidelibus indigne illas tractantibus, licet alioqui vendi, vel emi non posśint. Nam ista redemptio rei sacræ non est illius emptio. Sic tradunt Vgolinus Tab. 1. cap. 38. nu. 5. Suar. lib. 4. de simonia, c. 12. num. 20. Villalob. to. 2. tract. 37. difficul. 10. n. 3.

43 Colligitur quartò. Decisio difficultatis, quam attingit Sotus, eo. l. 9. q. 6 art. 1. Si sacerdos, ita prauus esset, vt nollet Sacramentum ministrare, nisi dicas, & iures te dare pecuniā in pretium ipsius Sacramenti. Liceat ne sic iurare? Certè si Minister hoc petat in contemptum, vel irrisionem Sacramenti, vel Christianæ Religionis. Conueniunt Doctores, nec posse tale iuramentum emitti, nec dari pecuniam illo titulo. Quia talis traditio pecuniæ cū contineat iniuriam Religionis, est ita intrinsecè praua, vt fieri nō posśit pro spirituali salute propria, vel aliena, sic Sotus supra Suarius num. 15. Lessius num. 42. Bonacin. n. 4.

44 Si tamen intentio petentis pecuniam, vt pretium Sacramēti non sit tam praua, sed procedat ex auaritia, vel odio, nimirum vt faciat alium consortem sui criminis: Sotus consequēter ad suam sententiam relatā sup. n. 31. dicit, licitum esse dare pecuniam in pretium, & iurare quod datur hac intentione. Nam in hoc casu putat emptionem Sacramenti licere. Suarius vero numer. 16. indicat hanc Soti doctrinam singularem improbabilem, & horrendam. Nam talis intentionis assertio præsertim iurata grauissimam inuoluit iniuriam Sacramenti, quoniam tunc non est separabilis ab ea largitione pecuniæ. Fatetur tamen Suarius cum Vgolino Tab. 1. cap. 6. num. 5. & 8. posse quempiam in eo casu verbis amphibologicis vti, vel restrictione mentali, qua secludatur emptionis intentio, &

res-

responsio verificetur iuxta mentem dantis non petentis, sequitur Bonacina sup. n. 3. Filliucius tract. 45. c. 3. n. 14. & censeo posse facile deludi petentem iuramentum illud amphibologia, vel restrictione, si dans pecuniam addat interius, si liceat non autem si non liceat, subesseque iustissimam causam vtendi tali, vel simile restrictione.

45 Ad fundamentum primæ sententiæ concessa maiori negatur minor; potest enim dari pecunia, quin ematur Sacramentum, nimirũ si detur ad tollendũ prauum animũ, vel aliud peccatum, quod Minister committit in denegatione Sacramẽti. Quam obrem collatio Sacramenti finis quidẽ est, ob quẽ pecunia datur, non tamen est materia, cui respondet pecunia, tanquã pretium. Nec tollere vexationem est immediate tollere negationem Sacramenti, sed tollere prauum affectum, ex quo sequebatur denegatio Sacramenti. Ad fundamentũ secundæ sententiæ patet ex dictis grauem etiã Sacramenti necessitatem sufficere, vt detur pecunia pro remouendo impedimento. Ad fundamentum Soti negatur, emptionẽ Sacramẽti vllo casu licere, quia separari non potest ab emptione gratiæ, cũ propter illam ematur, nec emptio gratiæ separari potest ab emptione Spiritus Sancti, cum & ab illo, & cũ illo debeat infundi, emptio autem Spiritus Sancti cõtinet intrinsecam eius iniuriam, vt expendit Tarasius, relatus cap. *eos qui* 21. 1. q. 1. Nec vnquã est moraliter necessarium emere Sacramentum, cum posit dari pecunia, vel ad redimendam vexationem, vel ad molliendum animum Ministri iuxta dicta.

QVÆSTIO VI.

An pro Sacramẽtorum administratione posit aliquid accipi?

46 QVia datio, & acceptio, emptio, & venditio correlatiua sunt, post quæstionem præcedentem, hæc congruè potest

test agitari, quę generalis est in omnibus actibus externis, qui licet ex fine, vel principio sint spirituales, nihilominus habēt annexum, vel laborem corporis, vel aliquam incommoditatem, quatenus tempus in summunt, quod posset temporalibus lucris, vel commodis impendi: nimirum in celebratione Missæ, concione, precibus, Canonicis consecratione templi, & similibus.

47 Supponimus in his functionibus tria considerari posse, primum actionem ipsam, qua talis est. Secundum laborem intrinsecè cum illa coniunctum. Tertium laborem extrinsecus annexum, labor intrinsecus operi dicitur, sine quo non potest opus consistere; duplexque distinguitur, primus intrinsecè constituit ipsam functionem, videlicet in Sacramentis prolatio formæ cum lotione, vel vnctione, vel actione simili ad sacrum ministerium concernente, in alijs functionibus proportionaliter labor celebrandi Missam, consecrandi templum, vel aram, benedicendi aquam, vel vestes sacras, recitandi preces, &c. Secundus est labor necessario præcedens, vel subsequens sacram functionem. Ire videlicet ad Ecclesiam, indui vestibus sacris, studium præcedens concionem, defatigatio manens post illam & similia; labor extrinsecus operi dicitur sine quo potest opus absolute consistere, dupliciterque similiter distingui potest. Primus est, qui nascitur non ex ipsa functione sacra, sed ex opere diuerso per accidens cum illa coniuncto, nimirum si sacerdos ambulare cogatur vnam, vel duas leucas, vel expectare duas horas, vt Sacramentum ministret, vel Missam celebret. Secundus est, qui ex parte subiecti, vel Ministri, per accidens coniungitur cum sacra functione, quatenus idem opus laboriosus est personę debili; vel non assuetę, quam forti, & exercitatæ. Sic sacerdos debilis, aut infirmus magis defatigatur faciendo sacrum, vel administrando Sacramentum, quam robustus, & sanus: sic distingunt Doctores citandi.

48 His positis prima sententia docet etiam pro intrinseco labore sacræ functionis licere pretium recipere. Tenet Adrianus Quodlib. 9. articul. 1. lit. D. Altisiodorensis quæst. penult. de simonia, Bonau, in 4. dis. 25. art. 1. q. 4. dicens pro labore, qui

qui est in celebratione Missarum, & similibus posse pretium exigi, consonat glossa, cap. *significatum*, de Præbend. verbo, *itaque*, Abbas ibi num. 8. Iulius Clarus dicens esse communẽ, verb. *simonia*, num. 2. Angelus, *simonia*, 2. num. 6. referẽs Innocent. & Hostiensem in cap. *quoniam*. Ne prælati vices. Propẽdet Richardus in 4. dis. 25. art. 3. q. 2. quatenus dixit Episcopum recipere procurationem, dum consecrat Ecclesiam, tãquam pro labore debitam, & Clericos dicentes officium pro defunctis posse mercedem accipere pro suo labore, sed quęst. 3. minus consequenter excipit laborem administrationis Sacramentorum.

49 Probatur. Nam omnis labor corporalis mercede locari potest, ergo etiam labor sacrarum functionum iuxta id Luc. 10. Dignus est operarius mercede sua, declaratur consequentia, nam labor corporalis intrinsecus sacræ functioni, vel incommoditas eundi, vel redeundi, vel assistendi tempore necessario moraliter est æstimabilis, nec amittit suum valorem propter coniunctionẽ cum spirituali functione, vel cõditione. Poterit ergo vendi præcise secundũ istum valorem non augendo pretium ob spiritualem dignitatem sine labe simoniæ; Cõfirmatur, nã huic labori debetur ex natura rei merces, vel stipendium. Sic enim dicitur cap. fin. 1. q. 2. Clerici, qui fideliter Ecclesiæ deseruiunt stipẽdia sanctis laboribus debita secundum seruitij sui meritum â sacerdotibus consequantur. At non debetur stipendium ratione functionis spiritualis, vt spiritualis est, sed quatenus in eo corpus laborat, & occupatur ergo potest hic labor iusta mercede compensari, iustoque pretio vendi.

50 Secunda sententia docet laborem intrinsecum sacris functionibus, nec æstimari pretio, nec vendi posse; secus extrinsecum, & accidentarium laborem, ita docet S. Thom. in 4. dis. 25. q. 3. artic. 2. quæstiunc. 2. in corpore, & ad 4. & 5. negans absolutè licere vẽdere tales actus, nec locare tales operas, & si liceat sustentationem accipere. Sequitur Sotus lib. 9. de iustitia, q. 6. artic. 1. Caiet. Durand. Paludan. Gabriel. Abulens. Abbas, Ioan. Andræas, & alij, quos refert, & sequitur Suarez de simonia, lib. 4. c. 21. num. 5. Syluester, verb. *simonia*, quæst.

9.Villalob.tom,2.tract.37.difficult.9.num. 2. & 4. Lessius, l.2.cap.35.Layman.l.4.tract.10 cap.8.num. 41. Bonacin. de simonia,dis.1.quæst.6 num.3.& sequentibus. Probatur quo ad primam partem. Quia labor intrinsecus actioni sacræ sic est cum illa coniunctus, vt non possit ab actionis sanctitate separari. Est enim actio materialis,in qua consideratur in esse sanctitas,nempè locutio, motioque membrorum promanás ab intellectu,& voluntate ministrantis. Ergo vendi non potest sine iniuria sanctitatis intime coniunctæ. Confirmatur. Nam operatio,siue labor corporalis non est pretio æstimabilis,nisi per ordinem ad opus,cuius causa suscipitur,ergo quoties opus est spirituale,ac per cõsequens in vẽdibile,nec corporalis labor intrinsecè cum operatione coniunctus, ac necessario requisitus vendi,vel æstimari pretio poterit. Etenim, cum corporalis labor nihil proficiat per se,sine spirituali operis fructu: *Quisquis horum alterum vendit,sine quo, nec alterũ prouenit,neutrum invenditum relinquit*,vt habetur in cap. *si quis obiecerit*, 1.q.3. Quod ad secundam partem probatur hæc sentẽtia,quia tunc non accipitur pretium pro spirituali functione, sed pro labore corporali accidentaliter ipsi cõiuncto,qui suã retinet æstimationem.

51 Dico primó,licitum est aliquid dare, vel accipere pro laboribus extrinsecus,seu per accidens adiunctis, siue præuij sint actioni sacræ,siue comittentur illam. In hoc conueniunt vtriusque partis Doctores. Probatur, nã hi labores in se sunt quid temporale per se pretio æstimabile, nec sacræ functioni necessario connexum. Sic Cantores aliquid exigere possunt pro labore,vel artificio canendi voce,vel instrumentis; nam hæc per accidens comitantur officium diuinum, vt quod sine cantu peragi potest,nec ex coniunctione cum sacris functionibus amittunt suam æstimationem, quam aliàs haberent in re profana. Similiter sacerdos,si longum iter conficiat ob administrandum Sacramentum,vel longo tempore quemquã expectet ad celebrandum potest pretium huius laboris exigere. Videantur Lessius supra num.45.Layman.n.41.Bonac. num.2.& 7.Suarius sup.num.11.qui limitat hanc doctrinam ad laborem extrinsecum,primo modo posito supra num.47.

Quia

Quia labor extrinsecus ex parte solius operantis, qui senex, aut debilis, aut tardus est, non est dignus pretio distincto ab opere, nec auget valorem operis, quia respectu petentis opus est omnino per accidens, sic opera viri nobilis fodientis terram, non pluris æstimatur, quam operi rustici, licet nobilis maiorem laborem impendat, quam rusticus; consonat Filliucius tract.45.cap.4.num.49.contra Bonacinam sup. num. 5. & 9.

52 Dico secundò, pro laboribus intrinsecis sacræ functioni non potest proprie pretium exigi, vel accipi, sed solum stipendium titulo sustentationis. Prima pars probatur fundamẽtis secundæ sententiæ. Secunda pars patet, quia dum Ecclesiasticus Minister sacris ministerijs occupatus nõ potest alijs operibus, & lucris incumbere, quibus aleretur, ius comparat, vt á Fidelibus, in quorum vtilitatem incumbit, sustentetur. Ideò dicitur Matth.10. Dignus est operarius cibo suo, & Luc.10. Dignus est operarius mercede sua, quod sæpe repetunt Scripturæ. Videantur Lessius supr.num.53. Bonac.sup. punct.2. Suar.supr.n.10.Reginald.l.23.n.139.Layman.l.4. tract. 10. c.8.n.41.qui primam, & secundam sentẽtiam hac distinctione conciliat. Si labor corporalis intrinsecus spiritualibus ministerijs ad alterius vtilitatem susceptus consideretur in ordine ad opus spirituale secundum specificam eius rationem, & vtilitatem non potest pretio vendi, vel æstimari, quoniam æstimaretur ipsa spiritualis functionis dignitas, & vtilitas: Si vero consideretur in ordine ad operantem secundum genericam rationem seruitij, vel operis in alterius gratiam præstiti, compensari debet aliquo temporali, non vt pretio, sed vt alimento vitę. Sicut enim omnibus alijs operãtis ad alterius voluntatem necessaria sustentatio naturali iure debetur; sic etiam ijs, qui ministerijs spiritualibus occupantur. Vnde soluitur fundamentum primæ sententiæ.

53 Suarius, eo.l.4.de simonia, cap.21.n.13.14.& 15.censet hãc conclusionem esse veram de omni labore sacris functionibus intrinseco, tam primò, quam secundo modo positis supr. nu-47. Probat nam omnis labor, & operatio, quæ per se necessaria sunt ad sacrum ministerium, siue præcedant, siue comitten-

mittentur, siue sequantur, veluti componunt vnum opus morale, quod totum censetur sacrum, & vt tale tractandum est. Nec actiones illę præuiæ, vel comitantes, aut subsequentes habent vllam æstimationem, aut vtilitatem, nisi propter opus spirituale, seu ministerium Ecclesiasticum, ad quod ordinantur, vndè, si pretio fierent, ipsum opus spirituale venderetur. Inde colligitur sacerdotem qui canit Missam, non posse ratione cantus stipendium augere; nec adeuntem templum administrandum posse vendere laborem itineris, quoties hoc non excedit communem distantiam, nec studium præcedens cócioné, aut defatigationem ex illa resultantem posse pretio cópensari, nec Canonicos in choro canentes posse pro cătu pretium accipere; quoniam ille cantus, & cæteri labores numerati sunt intrinseci functionibus sacris, quæ talem operam, & laborem requirunt. Consonat Filliuc. sup. n. 48.

54 Contrarium docet Bonacin. de simonia, disp. 1. q. 6. punct. 3. num. 4. & sequentibus: quia putat laborem præcedétem, aut subsequentem retinere suam æstimationem, quam habet natura sua, nec illam amittere ob respectum ad functionem sacram. Vndè colligit studium Concionatoris præuiũ, vel eiusdem defatigationem, ex magna vocis, & animi contentione, dum concionatur, vel laborem sacerdotis canétis Missam, vel facientis iter ad celebrandum, seu ministrandum, quãuis breue, vendi posse. Fatetur tamen opinionem contrariam esse tutiorem, & in praxi consulendam: & quidé tutius erit, vt si quid accipiatur pro his, non titulo venditionis, sed sustentationis sumatur.

55 Petes, an obligatio peragendi functiones sacras vendi possit, seu pretio compensari. Videntur affirmare Caietanus, verbo, *simonia*, Reg. 4. Nauarr. cap. 23. num. 102. Lessius, l. 2. cap. 35. Layman. l. 4. tract. 10. cap. 8. num. 41. Bonacin. supr. num. 9. Probatur primò, nam obligatio distinguitur ab spirituali functione. Secundò, nam sic excusantur Capitula, seu Conuẽtus Ecclesiarum, qui pretio suscipiunt onus celebrandi singulis annis Anniuersaria, vel officia sacra. Tertiò, quia licet in mutuo nihil accipi possit vltra sortem, at pro mutuandi obligatione potest accipi. Similiter ergo licet pro sacra functione

ctione precise nihil accipi posſit, tamen pro obligatione præstandi talem functionem recipi poteſt.

56 Equidem hac ſententia vera eſt, quando ſuſcipitur obligatio ſacrarum functionum cum oneribus corporalibus per accidens annexis, v.g. quando ſacerdos obligatur ad celebrandum, vel miniſtrandum in tali loco diſtanti, tanto tẽpore, tali hora, vt ſpecialem moleſtiam, aut incommoditatem paſſurus ſit. Hæc videtur eſſe mens communis Doctorum, vt explicuit Abbas in cap. *ſignificatum*, de Præbend. num. 8. Innocent. ibi, & in cap. 3. Ne Prelati vices ſuas, Caietan. verb. *ſimonia*, regul. 5. dicens non eſſe licitum, locare operam ſpiritualem ſecundum ſe, licere tamen ratione corporalium, quæ per accidens adiunguntur. Et certe moraliter in his obligationibus interueniẽt ſemper fere onera ſimilia. Cogitur enim Miniſter in tali loco manere, talem horam expectare, priuati commodis alijs, vel occupationibus, vt paratus ſit ſacro miniſterio, & hoc caſu conueniunt fundamenta numero præcedenti relata.

57 Si tamen obligatio precisè ſumatur per ordinem ad ſacras functiones, vt tales ſunt non poteſt pretio vendi, vel locari. Nam vt inquit S. Thom. 2. 2. quæſt. 100. art. 4. ad 1. temporalia connectuntur ſpiritualibus tanquam fini, & ideo quamuis liceat vendere temporalia, ordo tamen ad ſpiritualia ſub vẽditione cadere non debet. Igitur obligatio conſiderat ſolum ſecundum ordinem ad ſpirituale miniſteriũ vendi, ſeu locari non poteſt: alias ſpirituale miniſterium vẽderetur, vel vt res vendita, vel vt ratio vẽditionis, quorum vtrumque ſimoniacum eſt. Ita Suarius, eo. l. 4. cap. 21. num. 17. & fatetur etiam Bonacin. ſup. qui propterea concludit, eſſe tutius, & in praxi conſulendum, vt pecunia non accipiatur titulo venditionis, vel locationis in his obligationibus, ſed titulo ſuſtentationis.

58 Quin etiam titulus ſuſtentationis excluditur, quoties Eccleſiæ Paſtor, aliusve beneficiatus ſufficientem à Fidelibus ſuſtentationem habet, ex decimis, vel alijs prouẽtibus, ratione quorum, ex iuſtitia teneatur ad ſpiritualia miniſtranda. Tunc enim iniuriam infert, ſi quid amplius exigat pro Sacramento.

mẽtorũ administratione, quod videntur docere glossa & Abbas in c. *suam*, de simonia, notatque Layman. l. 4. tract. 10. c. 8. n. 16. limitans, nisi consuetudo legitime pręscriptum ferat, vt Fideles aliquid offerant Parochis, vel Ministris, quamuis alioquin sufficientes prouentus habeant. Consonat Posseuinus, c. 5. n. 15. dicẽs recipi posse quidquid spõte fuerit oblatũ.

59 Rursus excluditur pactum circa sustentationem, quoties eius exactio turpis auaritię, vel simoniæ præseferet speciem, v. g. si prius non conferatur Sacramentum, quam pecunia numerata sit, vel de illa numerãda cautio præstita fuerit. Quod prohibetur in cap. *in tantum*, & cap. *audimus*, de Simonia. Docetque Layman. sup. Posseuin. ibi num. 16. notat maioris fore perfectionis, nihil etiam oblatum sponte pro Sacramentorũ administratione recipere, quoniam Apostolus gratis in Euãgelio laborabat ad Thesalon. 3. Certe Paulus V. in Rituali Roman. sic monet Parochum in monitis generalibus. Diligenter caueat ne in Sacramentorum administratione aliquid, quauis de causa, vel occasione directé, vel indirectè petat: sed ea gratis ministret, & ab omni simoniæ, vel auaritiæ suspitione, nedum crimine lõgissimè absit, si quid verò nomine eleemosynæ, aut deuotionis studio, peracto iam Sacramento, sponte à Fidelibus offeratur, id ilicité pro consuetudine locorum accipere poterit, nisi aliter Episcopo videatur.

CAP. VI.

De Sacramentis non ministrandis indigno.

1 SVppono primò petentem Sacramentum indigne, vel esse publicum peccatorem, vel occultũ. Suppono secundò, vel publicè petere, vel occulte. Suppono tertiò, delictum, & delinquentem dici tripliciter occultum. Primò quando, vel à solo sacerdote cognoscitur, aut ab vno, vel ab altero, nulla tamen infa-

infamiis, vel publico rumore laborat. Secundo, quando certa scientia vni, vel alteri constat, apud alios autem est publica suspicio, vel rumor, vndè nascitur aliqualis infamia, & hoc dici solet, delictum occultum, sed famosum. Tertio, quando constat tribus, aut quatuor, & adhuc censetur peccatum occultum, dicitur autem probabile, quia probari potest in iudicio, sic Suarius 3.p.tom.3.dis.67.sect.5.

2 Suppono quartó peccatorem, & peccatum dici publicum primo notorietate iuris; quando de delicto constat in iudicio per delinquentis confessionem, aut per sententiam iudicis, aut eius declarationem. Ita Suarius supr. Layman. l.5.tractat.4.cap.6.numer.8. Villalobos tom.1.tract.7. difficult.28.numer.3. Addunt Posseuin.cap.5.numer.19. Lessius, l.2.cap.11.numer.73. Bonacin. de Sacramentis, dis.1. quæst.6.punct.4.numer.1. crimen dici iure notum per legitimam testium depositionem. Secundò dicitur peccatum publicum per euidentiam facti, seu notorietate facti notorium, quoties pluribus constat, vt nulla possit tergiuersatione celari. Sumitur ex cap. *quæsitum*, & cap. *tua nos*, de cohabitatione Clericorum. Docet S. Thom.3.p.q.80.art.6.& communiter Doctores.

3 Quantus verò numerus requiratur, vt factum ex ipsorum notitia dicatur notorium, dissentiunt Auctores. Adrianus in 4.quæst.penultim.de Eucharistia, cum Panormitano, & alijs requirit decem homines, nam hic numerus est necessarius ad constituendum populum, seu Parochiam. Siluest. in verbo *notorium*, num.4. Nauarrus cap.25.numer.73. putant sufficere maiorem partem Collegij, vel Congregationis, vbi non sint pauciores, quam decem, Lessius supr.num.74. dicit hoc fore publicum respectu talis Congregationis, non autem absolutè respectu totius verbis, aut Paræciæ, quapropter illa solum censet absolutè publica, quæ tali loco, cum talibus circunstãtijs gesta, vel propalata sunt, vt cuiuis innotescere potuerint. Ideò Sotus in 4.dis.11.quęst.1.art.6. Villalob. & Posseuin. supr. prudentię sacerdotis relinquunt, vt in particulari diiudicet ex circunstantijs, an ita peccatum innotuerit, vt publicũ reputari debeat, quod etiam tradit Vazquez, 3 p. dis.209.

Suarius verò supra, distinguit de publico respectiue, vel absolutè.

4 Peccator respectiue publicus dicetur in præsenti respectu modi, quo petit Sacramentum, quando scilicet tam publicũ est prius peccatum, quam petitio Sacramenti coram illis, qui notum crimen, aliás equidem occultum absolutè, quoniam tribus tantum aut quinque personis notum est. Absolutè publicus dicetur, cuius crimen ita multis est cognitum, vt prudenter iudicari possit esse generaliter notorium, cum qua tamen notorietate non numquam stabit, vt coram illis Sacramentum petatur, qui delictum ignorant. Hanc distinctionem amplectitur etiam Posseuin. sup.

5 Suppono quintò. Ministrum Sacramentorum per se loquendo teneri, non conferre Sacramentum indignis, id est carentibus debita dispositione ad effectũ illius Sacramẽti percipiendum. Ita Suarius, 3. p. tom. 3. dis. 18. sect. 2. Filliucius tract. 1 num. 91. Castro Palaus tom. 4. tract. 18. dis. 1. punct. 14. num. 1. & Doctores communiter. Probatur primò ex cõmuni præcepto non cooperandi peccatis alienis. Quippè si recipiens est indignus, iam est mala receptio: Quare Minister conferens cooperaretur indignæ receptioni, subindeque peccato recipientis. Probatur secundò ex speciali præcepto non dandi sanctum canibus. Matth. 7. Immundis nimirũ, & peccatoribus. Committitur enim Ministro Sacramentorũ administratio tanquam seruo prudenti, fideliquę dispensatori, cuius est dispensare Sacramenta iuxta reuerentiam ipsis debitam, & finem institutionis ipsorum. Sed indignè suspiciẽs iniuriam irrogat Sacramẽto, quod frustrat effectu, seu fine suo. Ergo non est illi ministrandum.

6 Hinc fit, tibi ministranti Sacramentum probabiliter constare debere rectam suscipientis dispositionem; tum vt fideliter dispenses; tum ne peccato receptionis indignæ cooperceris, vt autem ea dispositio tibi moraliter cõstet, debes in eius indagine talem diligentiam adhibere, qualẽ cuiusque Sacramenti conditio postulat iuxta prudentis viri iudicium, v. g. si quis petat Baptismum, inquirendum est de fide, cæterisque dispositionibus ad illum requisitis. Ad confirmationem, Eucha-

ichariſtiam, Extremam Vnctionem ſufficit, ſi petens Catholicè vixerit, & ius habeat recipiendi, nec conſtet illum eſſe in ſtatu peccati mortalis, vt præſumatur habere debitam diſpoſitionem. In Sacramento Pœnitentiæ cum Miniſter ſit iudex, debet acuratius examinare cauſam, vt diſpiciat, an reus ſit abſoluendus, vel ligandus. Si quis petat ordinem, aut matrimonium, præmittendæ ſunt inquiſitiones: quas Tridentin. præſcribit ſeſſ. 21. 23. 24. Sic notant Sotus in 4. diſ. 12. q. 1. art. 6. Henriquez lib. 1. cap. 30. num. 6. Suarez tom. 3. diſ. 18. ſect. 2. concluſ. 1. Bonac. de Sacramentis, diſ. 1. q. 6. punct. 4. num. 17. Caſtro Palaus ſup. num. 2. Addunt Toletus, l 5. cap. 5. nu. 7. & Poſſeuin. cap. 12. num. 1. & ſequentibus, teneri Parochū in ſua Parochia peccatores publicos inquirere, ne recipiant indigne Sacramenta.

QVAESTIO I.

An præceptum non miniſtrandi Sacramentum indignis ſit affirmatiuum, aut negatiuum?

7 SVarius, 3. part. tom. 3. diſ. 67. ſect. 1. fine, docet non eſſe ſimpliciter negatiuum, quia cum ſit præceptum naturale, ſi ſemper, & pro ſemper obligaret, nunquam liceret conferre Sacramenta peccatori; cum tamen aliquando liceat: Cēſet ergo reducendum eſſe ad præceptum affirmatiuum prudenter, & fideliter diſpenſandi Sacramenta. Vnde fit, vt quoties commode fieri poteſt, debeant indignis denegari, nō verò, cum incommodum graue ſequatur.

8 Vazquez verò, 3. part. diſ. 209. num. 6. dicit eſſe præceptū negatiuum, ſicut præceptum non occidendi, cum tamen aliquando ſine peccato poſsimus occidere; cum enim dicimus præcepta negatiua ſemper, & pro ſemper obligare, nō intelligimus ea circa materiā abſolutè ſumptā, nimirū circa occiſ-

ſionem, vel adminiſtrationem Sacramenti peccatori collati obligari abſoluté, ſed circa talem materiam debitis circunſtantijs determinatam; cum alijs enim excuſſamur à malitia talis actionis, quia ceſſat obligatio præcepti quantumuis negatiui. Certê mihi magis arridet peccatum adminiſtrationis indignę potius eſſe commiſsionis, quam omiſsionis. Ideoque potius eſſe contra præceptum negatiuum, quam affirmatiuum.

QVÆSTIO II.

An Sacerdos, vel Diaconus in mortali communicans ſeipſum, de præcōſecratis committat duo peccata neceſſario manifeſtanda in confeſsione?

9 NEgat Vazquez 3. part. tom. 3. diſ. 299. num. 4. quia putat vnam, & eandem malitiam falſę ſignificationis reperiri, ſiue quis ab altero Sacramentum recipiat, ſiue manu ſua ſumat. Melius tamen. Suarius 3. part. to. 3. diſ. 67. ſect. 1. circa fin. docet ibi reperiri plures malitias ſecundum ſpeciem moralem diuerſas, quia violātur duo præcepta valde diſtincta. Primum de recipiendis Sacramentis cum debita diſpoſitione, quod omnibus fidelibus eſt commune. Secundum de fideli diſpenſatione Sacramentorum, quod ſpecialiter pertinet ad Miniſtros. Quapropter in confeſsione debet vtrumque manifeſtari. Cōſonant quæ diximus ſup. c. 2. q. 5. n. 40. ſcilicet miniſtrantes Euchariſtiæ Sacramentum ex hoſtijs præconſecratis in mortali, peccare mortaliter ob indignam adminiſtrationem, ergo ſi preterea concurrat indigna receptio, duo peccata diſtinguentur ſpecie morali.

QVÆS-

QVAESTIO III.

An aliquādo liceat inducere peccatorē ad receptionem Sacramenti, quod ſcimus in peccato recepturum.

10 PRima ſententia negat abſolutè. Quoniam illud eſſet non ſolū alterius peccato cooperari, ſed etiā inducere proximum ad malum. Vnde quamuis vrgeat præceptum recipiendi Sacramentū, non licebit compellere talem peccatorē ad Sacramenti receptionē. Minus enim malū erit violare præceptum confeſsionis, aut communionis, v.g. etiam in articulo mortis, quam ſacrilegium indignæ receptionis patrare, ſic docent Sotus in 4.diſt.12.quæſt.1.art.6. in probatione ſecūdæ concluſionis, Henriq.l.8.cap.57.num.3. Suarius 3. part. tom.3.diſputat.67.ſect.1. §. *Tertio ſequitur*, vbi colligit inde, quando Chriſtus in Cæna dixit: *Comedite, ſeu bibite ex eo omnes*, non inuitaſſe Iudam ad communicandum in peccato, ſed eius peccatum permiſiſſe, dum inſtituens Euchariſtiæ Sacramentum loco, & tempore conuenienti communem, exhortationem præmiſsit, quam non debuit propter Iudam differre, vel auferre.

11 Secunda ſententia diſtinguit aſſerens, ſi probabile ſit, peccatorem occultū indigne recepturum eſſe Sacramenta, nec inducendum eſſe, ne dum aliquo modo compellendū ad ipſorū receptionē propter fundamentum primæ ſententiæ. Si tamen prudenter ſperetur, fore vt reſipiſcat, & digne recipiat Sacramenta? poterit induci, vel compelli ad ea recipienda. Quin ſi dubium fuerit an digne, vel indigne recepturus ſit Sacramenta: poterit adduci ad ipſorum receptionē. Quia nō inducitur, aut compellitur ad aliquod ſcelus perpetrandū, ſed ad id peragendum, quod recte poteſt agere: ſi tamen id indigne peregerit, non ex alterius inductione, ſed ex operātis prauitate crimin proueniet. Ita Poſſeuinus, c.5.n.28.

Dicen-

12 Dicendum est, non solum quoties speratur digna receptio Sacramenti, vel dubia fuerit, vt dicebat secunda sentẽtia, sed etiam quando moraliter est certum peccatorem occultũ indigne recepturum, si sufficiens occurrat necessitas, quę iuxta Charitatis ordinem sufficiat ad permittendum illud malum propter aliquod maius bonũ, tunc esse licitum inducere, quẽpiam ad recipiendum Sacramentũ, quod digne posset recipere, sed sponte recipit indigne. Quia prudẽtia dictat in tali necessitate permissionem alieni peccati licere, licet connexam cum petitione secundum se iusta. Necessitas autem sufficiẽs in præsenti reputabitur, si populus vt audiat sacrum in festo, non habet sacerdotem, nisi peccatorem. Ideò licebit illũ inducere ad celebrandum, quamuis in peccato communicaturus sit ex sua malitia. Similiter si valde conducat, vt aliqui nubant statim, licebit illos ad mox contrahendum inducere, licet timeatur, non forè disponendos, vt deberẽt. Idem potest in recipiendis sacris ordinibus contingere, facileque possunt similes casus excogitari, quibus inducens peccatorem ad recipiendum Sacramentum vtatur iure suo, iuxta regulas prudentiæ, vel Charitatis. Ita docẽt Bonac. de Sacramẽtis disp. 1. quæst. 6. punct. 4. num 6. Filliucius tract. 1. n. 9. & consonat ipse Suarius tom. 3. disp. 18. sect. 2. fin.

QVÆSTIO IV.

Vtrùm peccatori publico semper sit denegandum Sacramentum?

13 COmmunis est Doctorum sententia, peccatori publico, siue petat occulte, siue publice, denegandum esse Sacramentum, nisi publice dederit signa pœnitentiæ. Sic docent S. Thom. 3. part. quæst. 8. artic. 6. Nunus, & Coninch. ibi, Durand. Albertus Alens. Bonauent. Richardus, Paludan. quos refert, & sequitur Suar. 3. p. to. 3 dis 67. sect. 1. & 2. Nauarrus,

uarrus cap. 22.num.13.& cap.26.num.27.Syluester verb.*Extrema vnctio*,num.9. Armill.ibi num.7. Henriquez lib.1.cap. 30.num.4.& lib.3.cap.10.num.1.& cap.13.numer.1. & l.8. cap.65.Viualdus de Sacramentis cap.3.conclus.1.Vazquez 3.part.disput.209.num.10.& 19.Reginald.l.26.num.26.Filliucius tract.4.cap.9.quæst.10. Bonacin. cum alijs, dis.1.de Sacramentis,quæst.6.punct.4.num.2.Ioannes Sanchez,cum alijs,dis.34.num.1. Petrus de Ledesm.tract. de Eucharistia, cap.12.concl.1.Layman.l.5.tract.4.cap.6. num. 8. Villalob. tom.1.tract.7.diffic.38.n.1.Posseuinus cap.5.nu.19.Consonat Rituale Romanum pag.65.dicens. Fideles omnes ad sacram communionē admittendi sunt exceptis ijs, qui iusta ratione prohibentur. Arcendi autem sunt publice indigni,quales sunt Excōmunicati. Interdicti,manifesteque infames, vt meretrices,cōcubinarij,fæneratores,magi,sortilegi,blasphemi,& alij eius generis publici peccatores, nisi de eorū pœnitentia,& emendatione constet,& publico scandalo prius satisfecerint.

14 Probatur primò ex Patribus, sic enim asserunt.Chrysostom.hom.83.in Matth.Cyprianus epist.10.11.& 12. Augustin.in cap.*multi*,2.quæst.1.iuuant textus in cap. *quæsitum*, & cap.*Tua nos*,de cohabitatione clericorum,& mulierum.Probatur secundò,quia naturale præceptum non conferendi Sacramentum indignis, de quo diximus quæst.1. tunc maximè censetur obligare,quando Minister potest commode,sine detrimento,vel inconuenienti negare Sacramētum peccatori. Sed peccatori publico commode potest denegari, siquidem nec in re,nec in externa specie ius habet petendi Sacramentum,nec sequitur eius infamia,nec vllum scandalum; maius enim esset,si tali daretur Sacramentum.Ergo debet illi denegari prorsus,quando non constiterit eius conuersio; nā interim iure reputatur indignus,tāto beneficio, & per consequēs ab omni Sacramento repellendus.

15 Circa quam doctrinam nota primò. Peccatores publicos vocari,meretrice[illegible]ncubinarios,vsurarios,Magos,sortilegos,blasphemos,quos recēset Paulus V. in Rituali supra relato. Item histrionem, qui turpes comœdias publice repræsentat.

sentat, Parasitum, qui cũ aliorum præiudicio mordacibus vtitur dicterijs, Exercentem torneamenta, quę iure prohibetur, vel ludos periculosos cum discrimine vitæ: Raptores etiam, aut pyratas; videantur Clemens Romanus, l.8. Const. c.32. Cyprianus epist.10.& 61. S.Thom. supr. Hériquez, l.8.c.56. n.4. Qui addit alcatorem sacris initiatum, aut beneficiatum, nam his clericis iura sub mortali prohibent consuetudinē ludendi notabilem quãtitatem, item exercentem communiter, cum noto periculo choræas cũ fœminis, & fœminas, quæ nimio fuco, vel ornatu procos pellicere conantur. At hæc, & similia, dũ sine periculo mortali, & sine intentione praui finis exercentur non impediunt recipere Sacraméta. Quare considerandum est an actio publica, quam exercent ex se, vel ex obiecto, vel saltem ex modo talis sit, vt manifeste constet, non fieri sine peccato mortali: sic enim, & non alias repelluntur à Sacramentis, quia tũc sunt publici peccatores, donec ab exercicio talium actionum desistant. Sic aduertunt glossa in cap. *pro dilectione*, de consecratione, dis.2. & Suarius tom.3. dis. 67. sect.2.

16 Nota secundo, si peccator sit absolute publicus euidentiã iuris, vel facti, repellendum esse, quãuis petat Sacramentum corã illis, qui peccatũ petentis ignorant. Colligitur S. Thom. supra, qui sine restrictione loquitur, docent Suarius ea dis.67 sect.5. concl.3. Layman. sup. quia per illam publicam notitiã amittit peccator ius petendi Sacramentum in foro Ecclesiæ, maiorisque momenti censetur, debitam reuerentiam Sacramento seruare, quã famam petentis apud aliquos tueri. Quin ipse petens sibi potest imputare hanc paruam famæ iacturã, qui cum sit publicus peccator, audet ad Sacramentũ accedere. Consonat Vazq.3.dis.209.n.15. quando crimen est notorium notorietate iuris, quando vero publicum est per euidẽtiam facti, monet considerare, sit ne verosimiliter paulo post ad illorum etiam notitiam peruenturum, qui nunc delictum ignorant. Cæterum quando delictum est absolute publicum, moraliter sit certum, paulo post deuenturum in illorum notitiam, qui nunc ipsum ignorant, vt asserũt Suarius sup.

17 Nota tertiò, non sufficere, quod delictum sit probabile, quatenus

quatenus in iudicio probari potest, vt peccator publicè petēs repellatur, quia sola probabilitas non facit crimen publicum, nec tollit ius in externo foro, donec probatio fiat in iudicio, subindeque peccatum innotescat notitia iuris, vt colligitur ex cap. *Tua nos*, de cohabitatione Clericorū, & aduertunt Richard. in 4. dis. 9 art. 3 q. 1 Gabriel ibi q. 2. Nauarr. c. 21. nu. 55. An autem sufficiat peccatum publicum respectiue iuxta distinctionem supra positam n. 4. dicemus infra sub. q. 7. nu. 38. & 39.

18 Nunc restat difficultas, quando crimen est notum alibi, nō hic; An peccator petens hic Sacramentū, sit repellendus? Cōueniunt Doctores quando creditur breui peccatorem infamandum, etiam vbi petit Sacramentum, denegandū illi fore tanquā publico peccatori: magis enim præponderat reuerētia Sacramenti, quā breuis conseruatio famæ, quando tamen prudenter existimatur famam illius delicti nunquam in illum locum peruentura m: Prima sententia docet non esse denegādum Sacramentum petenti, sic dicunt Adrianus Quodlib. 11. quæst. 1. Petrus de Ledesma tractat. de Eucharistia cap. 12. post primam conclusionem, Henriquez lib. 8 cap. 57 numer. 1. Nuñus, 3. part. quæst. 80. artic. 6. diffic. 3. Vazquez, 3. part. dis. 209. num. 18. Probatur, quia nullum crimen notorium in vno loco per euidentiam facti, vel iuris, potest in alio loco sine peccato reuelari, ac subinde tali peccatori publicè petenti Sacramentum non erit denegandum, cum enim eius peccatum sit hic occultum, eadem videtur esse ratio huius, & occulti peccatoris.

19 Secunda sententia per oppositum affirmat, crimen in aliquo loco notorium notorietate iuris, vel facti posse reuelari sine peccato detractionis in quolibet alio loco, & per consequens illi denegandum esse Sacramentum, qui publicus peccator est alibi iure, vel facto. Nam infamis in vno loco iam amisit ius ad famam, & ideo non peccatur contra iustitiam alibi reuelando delictum. Contra charitatem vero peccari potest, quando sine causa releuatur, quoniam grauem mærorem & iacturam inferat infamato. Sed in hoc casu sacerdos reuelat delictum ex iusta causa; scilicet, vt euitet irreuerentiam

Sacramenti: debet ergo Sacramentum denegare, quia cessat obligatio charitatis, & iustitię circa petens, & vrget religio Sacramenti. Sic tenent Caietanus, 2.2.q.73.art.4. Bonac. de Sacram. dis. 1. q. 6. punct. 4. n. 12.

20 Tertia sententia distinguit de publico per euidentiam iuris, cui censet esse negandum Sacramentum; & de publico per euidentiam facti, cui putat non esse denegandum, quãdo breui non est ibi publicandum. Ita Sotus in 4. dis. 12. q. 1. artic. 6. quem videntur sequi Suar. tom. 3. dis. 67. sect. 5. fin. Coninch. q 80. n. 28 quatenus asserunt, peccatori publico per euidentiam iuris denegandum esse Sacramentum, & de publico per euidentiam facti tacent. Ratio potest esse, quia per sententiã iudicis amittitur omne ius ad famam in omni loco, quod non ita videtur esse de notorietate facti.

21 Certũ equidẽ debet esse, quoties peccator iã creditur, vel credi potest probabiliter emendatus in eo loco, in quo petit Sacramentum, quãuis alibi fuerit notorius iure, vel facto, nõ esse denegandũ illi Sacramentũ. Ita Sotus supr. Vazquez, nu. 18. Coninch. num. 28. & quidem cum oppositum non cõstat, censet Sotus præsumendum esse, iam illum emendatum ibi fuisse. Quod indicat Coninch. dicens esse denegandum publico peccatori Sacramentum etiam in loco vbi delictum ignoratur, si constet ministro, petentem in peccato persistere, ac sine turba, scilicet aut scandalo possit denegare. Quo casu probabilis est prima sentẽtia; probabilior 2. vel 3. praxis vero multum pendet á circunstantijs personæ loci, temporis, & adstantiũ, prudentique iudicio ministrantis, qui prudenter diiudicet, an breui sit ibi delictum euulgãdum, an præsumi debeat peccator emendatus, & demum an infamia proximi præponderet reuerentiæ Sacramenti, vel econtra? Quare cõcludit Henriquez, l. 8, cap. 57. num. 2 his verbis. Interdum datur Parocho libera optio admittendi, vel repellendi iuxta circunstantias occurrentes.

(*)

QVAES-

QVAESTIO V.

Quæ pœnitentia publici peccatoris requiratur, vt admitti poſsit ad Sacramenta?

22 REgula generalis Doctorum eſt, talem eſſe debere cõuerſionem, & pœnitentiam, qualis fuerit adminiſtratio Sacramenti, nimirum, vt ſi publicè Sacramentum adminiſtrandum ſit, publicé conſtet eius conuerſio, ſi vero petat occulte, ſufficiat occulta pœnitentia, quæ tam Miniſtro, quam alijs, qui forſan aderunt, manifeſtè conſtet, nam hic coram Deo iam eſt diſpoſitus, & apud homines datur illius pœnitẽtiæ notitia ſufficiens ad tollendũ ſcandalum, vt colligitur ex cap. *ſi peccauerit*, 2. q. 1. & cap. *ſcenicis*. de conſecratione, diſ. 2. docentque Palud. 4. diſ. 9. quæſt. 4. Sotus in 4. diſt. 12. q. 1. artic. 6. Nauarr. cap. 21. num. 55. Suarius tom. 3. diſput. 67. ſect. 2. Nuñus, 3. part. quæſt. 80. art. 6. concl. 2. Vazquez, 3. p. diſp. 209. cap. 2. Victoria in ſum. nu. 80. Sá, verb. *Eucharistia*, num. 17. Layman. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 8. Villalob. com. 1. tract. 7. diffic. 38 num. 1. Petrus de Ledeſm. tract. de Eucharistia, c. 12. poſt ſecundam concluſionem, dub. 4. fin. Ioan. Sãchez, diſ. 34. n. 1 & 2.

23 Circa quam regulam nota primo peccatori publico poſt actam occulté pœnitentiam, nec priuatim eſſe miniſtrandum Sacramentum, ſi prudenter timeatur mox euulgandã eſſe Sacramenti receptionem, non autẽ pœnitentiã recipientis. Nã hæc miniſtratio Sacramenti, quæ mox euulgatur, æquiua et publicę. Sic Palud. Sotus, Suarius, Vazquez ſup. Ioann Sanchez num. 8. fin. Nota 2. peccatorem publicum ex accidenti, qui nimirum caſu palam patrauit homicidium, aut ſacrilegiũ, non egere publicis pœnitentiæ ſignis, vt palã admittatur ad Sacramenta, quia preſumitur bonus habitualiter, & malus ex accidenti tantum, ac ſubinde cum accedit ad Sacramentum,

iam pœnituisse. Quare si quem iudex comprehendit, vel etiã damnauit, vt furem, vel inhonestum ob primum furtũ, vel incestum, non erit huic publicè denegandum Sacramentũ, quia non ex consuetudine, sed ex accidenti peccauit, & in eius fauorem præsumenda est conuersio. Sic Ioan. Sanchez supr. nu. 10. & 14 qui subdit num. 11. & 12. idem esse quoties publicè constat iam desijsse peccatum, & non continuari; tunc enim peccatorem iam fuisse conuersum præsumendum est; quando vult recipere sacramentum, v.g. si quis etiam per multum tẽpus inimicum quæsiuit, & tandem occidit; vel concubinam habuit multo tempore, quam publice constat obijsse, vel eiectam fuisse domo, non metu pœnarum, sed sponte. Prudenter enim præsumitur in his iam peccatum cessasse.

24 Quando vero peccatum publicum est habituale, nec constat desijsse, videntur dissentire Doctores, in assignandis pęnitentiæ signis, quæ debeant in particulari publica Sacramenti receptionem præcedere. Prima sententia sit, non sufficere cõfessionem, sed post illam tempus aliquod bonæ conuersationis expectandum, vt vulgo satisfiat, & scandalum omnino tollatur. Indicat Nauarr. sup. dicens, meretricibus, & vsurarijs, & quibuslibet alijs peccatoribus notorijs, quãtumlibet suorum peccatorum eos pœniteat, & sanctissime cõfiteantur, nõ esse publice communionem ministrandam, donec publicè pęnitentiam agant. Consonat Petrus de Ledesm. sup. dicens, nõ satisfieri populo, nisi longam viderit pœnitentiam. Nuñus sup. dixit ad publicam pœnitentiam requiri, peccatorem per aliquod tempus ostendere discontinuationem sui criminis coram illis, quibus notum fuerit, & frequentare templa, Layman. sup. censet, sæpê conducere, non nunquam etiã fore necessarium ob scandalum vitandum, vt qui frequenter, & publicé lapsus est aliquo tempore Sacramentis abstineat, donec plené satisfacere visus sit; ne Sacramentum contemnere, vel peccatorum suorum grauitatem non agnoscere videatur; fauet Rituale Romanum, titulo de Eucharistia, pag. 65. dicens, publicis peccatoribus non esse ministrandam Eucharistia nisi de ipsorum pœnitentia, & emmendatione constet, & publico scandalo prius satisfecerint.

Secun-

25 Secunda sententia docet signa sufficientia publicæ pęnitentiæ fore, si peccator coram pluribus ad confitendū accesserit. Nam satis pęnitere censetur, qui publice confessionem petit, & subinde rite confessurus, & omnino cōuertendus credendus est. Cumque fateantur communiter Doctores signa pietatis sufficere, quibus credatur peccator mutare peruersam voluntatē, vt Eucharistiā, & alia Sacramēta recipere possit; potiori iure sufficiet accessus ad confessionē, qui magnam pietatem, & resipiscētiam præsefert. Ita sub disiunctione significat Nauarrus sup. dum addit, vel etiā sufficere, quod Parochus ab ipsis peccatoribus, facta sibi facultate, publice denūciet, iam eos pœnitere, fuisseque confessos, sequitur Possevinus, c. 1. 2. n. 4. & clarius affirmat Ioan. Sanchez ea disp. 34. n. 2. & 3. subdens, non esse necessarium post cōfessionem, expectare per aliquot dies ad recipiendā Eucharistiā, vt ita prius emendatio cōstet, cum satis hæc liqueat, eo ipso, quod accessus ad confessionem palam innotuerit.

26 Quin addit num. 15. raro iam contingere negandū esse Sacramentū Eucharistiæ publico peccatori, licet palam ad confessionem, non accesserit. Nam in primis si constet occasionē extrinsecam peccandi iam cessasse, vel fuisse sublatā iuxta supra dicta, n. 23. non est necessarius publicus accessus ad confessionem, cum prudenter præsumatur cessasse peccatum. Si vero peccator non habeat extrinsecam occasionem peccandi, sed solum consuetudinem, quamuis publice non accesserit ad confessionem, non est arcendus à communione, cum regulariter præsumatur, nullum peccatorem ad communionē accedere, sine præuia confessione, nisi quis ita perditus reputetur, vt pręsumatur tantum sacrilegium ausus. Quæ præsumptio raro prudens censebitur.

27 Dico primò, si publicus peccator habeat proximam occasionem peccandi, quamuis confessus fuerit, non est admittēdus ad communionem, vel ad aliud Sacramentum, nisi prius eam depulerit, saltem negatiue, quatenus alij nō cognoscāt, illam adhuc perseuerare. Sic censent vtriusque partis Doctores, & fatentur Ioan. Sanchez sup. num. 3. fine, qui colligit inde, num. 4. publico concubinario palam ad confessionem accedenti,

cedenti, negandam non esse communionem, & si domo non expulerit concubinam, si tamen habeat firmum propositū illam eiiciendi, nec vicinis positiue constet, illam adhuc domi retineri. Similiter vsurario publico publice confessionem adeunti posse ministrari communionem semel, & iterum, cū præsumendum sit restitutionem, & à confessario fuisse iniunctam, & à pœnitente promissam. Si vero sæpius confessus esset, & non restituisset cum posset, creditur in publico peccato velle persistere ac impœnitentem ad Eucharistiā accedere: quare repellendus erit donec publice credatur satisfecisse.

28 Dico secundo, qui non habet occasionem proximam peccati, sed solam consuetudinem peccandi, si publice confessarium adeat, potest ad Eucharistiam admitti, quia peccator ex consuetudine proponens firmiter amplius nō delinquere potest absolui, publiceque pœnitēs, dum confitetur, publica cōmunione fit dignus. Ita Doctores secundæ sententiæ: si tamē palam ad confessionem nō accesserit, necessarium erit; vt Sacerdos publice denuntiet talem peccatorem esse iam cōfessum, & conuersum, vt dicebat Nauarr. quē sequuntur Petrus de Ledesma, Villalobos, & alij.

29 Si peccator publicus sit morti proximus; Rituale Romanum, pag. 70. monet, ne ad illum Eucharistia cum aliorū scandalo deferatur, nisi sese prius cōfessione purgauerit, & offensioni publicę prout de iure satisfecerit. Equidem in articulo mortis, vt publicus peccator tollat scandalum, & offensioni publicæ satisfaciat, sufficit, si pro tēporis opportunitate, vel confiteatur, vel signa contritionis exhibeat. Qui vis enim Fidelis prę sumitur in eo articulo facere, quod potest, vt se recte disponat. Ita Suarius tom. 3 dis. 67. sect. 2. h. Vazquez, 3. p. dis. 209. num. 10. Coninch. quæst. 8. num. 27. Villalobos tom. 1. tract. 7. diffic. 38. num. 1. fin. Posseuinus cap. 5. num. 23. Syluestr. *Eucharistia*. 3. quæst. 5. Sotus in 4. dis. 12. quæst. 1. artic. 6. conclus. 4. Toletus, l. 5. cap. 10. num. 23. S. Thom. 3. part. q.

30 80. art. 6. in corpore requirit, vt præcedat pęnitentia, nec dubium est, quin si possit debeat occasio proxima peccati prius tolli, furtū, vel vsura restitui, vel cautio pignoratitia, vel iuratoria præmitti. Videantur Nauarr. cap. 17. numer. 179 Sylu. *Vsura*,

Vsura, 9. quæst. 5. Henriquez, l. 8. cap. 56. num. 6. Si vero nihil horum moribundus præstare possit, sed solum exhibeat signa contritionis, hæc censentur, tunc temporis pœnitentia sufficiens, vt Sacramenta recipiat, quamuis coram vnico teste talia signa præstiterit, cum per ipsum non stet, quin coram pluribus dedisset, si potuisset. Ita latius cum alijs Ioan. Sanchez ea disſ. 34. numer. 8. & 17. Layman. l. 5. tractat. 4. cap. 6. numer. 8. Regulam generalem assignat, cui Sacramentum absolutionis confertur in articulo mortis, Eucharistiam non denegandam, idem de Sacramento Extremæ Vnctionis, quod si publicus peccator petierit, quamuis non posset præmittere confessionem, ministrandum ipsi fore, docet Posseuinus cap. 5. numer. 44. Quia petitione Sacramenti indicat sufficientem pœnitentiam. Si tamen publicus peccator voluerit contrahere matrimonium, & monitus nolit conteri, vel resipiscere, poterit Parochus, nihilominus assistere, quia non ministrat ibi Sacramentum. Ita Posseuinus, supra, numer. 45.

Quin etiam coniux, qui minister est matrimonij, potest ministrare Sacramentum istud alteri coniugi, quamuis sciat, illum esse publicum peccatorē, quia Christus reliquit hunc cōtractum humanum, qualis apud homines fiebat, ne per eleuationem ad Sacramentum redderetur difficilior. Sic indicat Sanchez de Mat. l. 7 disp. 9. n. 8. & disp. 11. nu. 11. Ioannes de Lugo de Pœnit. disp. 14. sect. 8. n. 116.

QVAESTIO VI.

An metu mortis, vel alterius mali grauis administrari possit Sacramentum publico peccatori?

31 NEgat Petrus de Ledesma tractat. de Eucharistia, cap. 12. post secundam conclusionem, dub. 6. Probatur, quoniam est intrinsece malū sicut fornicari, & mētiri, quod ob

ob nullum metum licere potest. Supposita quippe Sacramentorum institutione, datur præceptum diuinũ naturale sancta sancte tractandi, & non dãdi sanctum canibus, id est peccatoribus, ne cooperemur peccatis indigne recipiẽtium. Qua ratione simpliciter nõ licet ob vllum metum Sacramẽta tradere cuipiam irridenda, vel conculcanda. Sic etiam censent quidam iuniores, apud Nuñum, 3. part. quæst. 80. artic. 6. diffin. 4.

32 Dico primò, si publicus peccator velit sine debita pœnitẽtia præmissa recipere Sacramentum in contemptum ipsius, vel Religionis, ob nullum metum erit illi Sacramentum ministrandum: Tunc enim ius diuinum naturale præscribit, esse præferendam æstimationem Sacramentorum, & Religionis Catholicæ fortunis, honori, vitæ. Sic fatentur omnes, & notat Ioan. Sanch. dis. 34. n. 16.

33 Dico secundò, si non ob contemptum Sacramenti, vel Religionis, sed ob alium finem velit publicus peccator, etiam publice recipere Sacramentum, & minitetur mortem vel infamiam, vel graue detrimentum fortunarum, poterit Minister ipsi Sacramentum ministrare. Sic censent Nuñus, & Ioan. Sanch. sup. Bonac. de Sacramentis, dis. 1. quæst. 6. part. 4. nu. 14. Probatur, quia sicut licite confertur Sacramentum occulto peccatori publice petenti (iuxta dicenda quæst. 9.) ob euitandam petentis infamiam, sic licebit publico peccatori cõferre Sacramentum ob euitandam ministrantis mortem, vel infamiam, vel graue nocumentum bonorum temporalium tã propriorum, quam parentum, coniugis, filiorum, fratrum, & similium, quæ veluti propria reputantur. Vbi potius Minister permittit alterius peccatum ex iusta causa, quam cooperetur eidem. Rumori tamen spectantium publicum peccatorẽ recipere Sacramenta, Minister, cui metus grauis fuisset incussus, poterit postea satisfacere, vel si non possit, patienter ferat, fidens Deum veritatem propalaturum, vt notat Ioan. Sãch. eo. n. 16.

34 Ad fundamentum oppositum respondetur, quædam esse naturalia præcepta necessaria simpliciter, quæ nullo casu non obligant, scilicet præceptum non fornicandi, non mentiendi,

non

non irridendi, vel conculcandi res sacras. Quædam vero necessaria regulariter, quæ deficiunt in aliquo casu, videlicet præceptum non occidendi, vel reddendi depositum, cum tamen ob defensionem propriam liceat occidere, depositumque non reddere, quando petitur ad lædendum: & huiusmodi censeri præceptum non ministrandi Sacramentum indigno, quod in aliquibus euentibus non obligat. Ita Nuñus quæst. 80. artic. 6.

QVAESTIO VII.

An occulto peccatori, dum occulte petit, sit denegandum Sacramentum?

35 PRima sententia negat absolute, denegandum esse Sacramentum occulto peccatori. Probatur primò, ex Aug. cap. *Non prohibeat*, de consecratione, dis. 2. & cap. *Cum multi*, 2. quæst. 1. Probatur secundò, quia quilibet fidelis eo ipsò, quod baptizatus est, ius habet ad omnia Sacramenta petenda. Non ergo potest nisi per manifestam causam illo iure priuari. Sic asserit S. Thom. 3. part. quæst. 80 art. 6 sequitur Sotus in 4. dis. 12. q. 1. art. 6. in probatione secundæ conclusionis, addens occulto peccatori non esse denegandum Sacramentũ, quamuis occulte petat, si petit á suo Parocho, vel Pastore, quoties hic teneatur subditis ministrare. Tũc enim vrget ratio sup. facta, cum habeat ius petendi, cui non potest Pastor reluctari. Si veró petit á Sacerdote, qui non est Pastor eius, vel á proprio Pastore petat frequenter Sacramentũ extra tempus obligationis, denegandum esse, quia tunc peccator non habet ius cogendi Ministrum ad Sacramentũ sibi ministrandum.

36 Hanc sententiã dicit Petrus de Ledesma, tract. de Eucha-

ristia, cap. 12. post secundam conclusionem, dub. 4. non esse prorsus improbabilem, imó sequendam forsan, quoties Minister ita scit peccatum occultum vt ipse peccator nesciat á Ministro cognosci: tunc enim denegare Sacramētū ob id crimē esset exprobratio quædam, & contumelia. Possevinus cap. 5. n. 26. dixit peccatorem occultum, occulte petentem. Sacramentum non esse repellendum ex iustitia, & hoc conuincere textus, & rationem adductam: bene tamē ex charitate, vt vel sic resipiscat á suo delicto.

37 Communis, & vera sententia docet occulto peccatori, dū occulte petit Sacramentum, esse denegandum. Sic docuit S. Thom. in 4. dist. 9 quæst. 1. art. 5. quæst. 1. Bonauentura, Richardus, Durandus Maior. ibi sequuntur Suarius, 3. part. to. 3. dis. 67. ses. 3. Vazquez, 3. part. dis. 209. nume. 51. Coninch. quæst. 80. num. 35. Bonacin. dis. 1. quæst. 6. part. 4. num. 4. & 13. Layman. l. 5 tract. 1. cap. 6. num. 10. concl. 2. Villalob. to. 2. tract. 7. distin. 38. n. 4. Toletus, l 6. cap. 17. num 5. Probatur primò ex cap. *Si tamen*, 6. quæst. 2. & Rituali Rom. pag. 65. Dicente occultos peccatores, si occultè petant, & non eos emēdatos agnouerit, repellat. Probatur secūdó ratione supra facta, n. 14. quia naturale preceptum non conferendi Sacramentum indignis obligat; quotiescumque Minister potest cōmode, sine detrimento, vel inconuenienti negare Sacramentum peccatori. Sed hic peccator occultus indignus quidē est; secūdū se receptione Sacramenti, nec ius habet ad illud in externo foro, dū petit occultè, nec ex occulta denegatione Sacramenti sequitur infamia repulsi, nec aliorum scandalū, nec vllum incommodum. Ergo est illi denegandū Sacramentum. Textus, & ratio primæ sententiæ procedunt, quando peccator occultus publice petit Sacramentum, túc enim habet ius in externo foro, quo non debet, nisi propter publicā causam spoliari.

38 Vt autem ex occulta denegatione Sacramenti, nulla sequatur peccatoris infamia, vel aliorum scandalum requiritur, vt nullus adsit præter sacerdotem delicti conscium, & peccatorem, cui Sacramentum denegatur, ne repulsus apud aliquem noviter infametur. Si tamen adsint alij, qui delictum ignorant,

rant,iam hoc est occultum respectiue, nimirum respectu videntium Sacramentum ab hoc homine postulari:quare negari non poterit,sine noua petentis infamia, vt notat Vazquez supra,dis.209.n.55.Suarez ea dis.67.sect.5.concl.2.Si sint alij præsentes,qui peccatum,nouerunt,iam hoc erit publicum respectiue,ac subinde denegandum est Sacramentum,sufficit enim,vt peccatum sit respectiue publicum,ad denegandũ petenti Sacramentum,siquidem,nec infamia repulsi,nec scãdalum aliorum,nec aliud incommodum ex tali denegatione sequitur,& alioqui seruatur reuerentia debita Sacramento. Sic Suarez tom.3,dis.67.sect.5.concl.1. Qui recte monet,ne vocibus implicemur, si peccatum illud vocare velis occultum, etiã petitionem Sacramenti fore vocãdam occultam, & ideo Sacramentum denegandum iuxta communem sententiã numeri præcedentis.

39 Si vero quidam astantium norunt peccatum, alij tamen ignorant,Coninch.quæst.80.num.29. censet,si crimen sit notũ omnibus præsentibus,vel saltem maiori parti, cum sint plures,quam decem,dici respectiue publicum & coram illis denegandum esse Sacramentum,non vero coram alijs. At Bonacin.disp.1.de Sacramentis, quæst.6.punct.4.num.13. fatetur sufficere publicum respectiue, vt Sacramentum denegari debeat,subdit vero,si qui tamen astantium ignorent delictum petentis,Sacramentum negari non posse, quia delictũ non est publicum etiam respectiue: peccatori autem occulto,non est publice denegandum Sacramentum. Certe praxis requirit prudentiam,nam si decem adsint, & nouem peccatum norunt,propter vnius ignorantiam non videntur nouem scandalizandi.Possuntque variæ cõbinationes excogitari, & sub diuersis circunstantijs infamia noua parua censeri,cum irreuerentia Sacramenti magna videatur,vel è contra.

(✠)

QVÆSTIO VIII.

Quando per solā confessionem notum est Sacerdoti peccatum, an debeat ob illud denegare Sacramentum occulte petenti?

40 PRima sententia docet, si nullum subsit periculum infamiæ denegandum esse. Sic asserunt S. Thom. in 4. dist. 9. quæst. 1. artic. 5. quæst. 1. & dist 21. quæst. 3. art 1. quæst. 1. ad 3. & quodlib. 5. art. 3. Durandus in 4. dist. 9. quæst. 5. & 6. Bonau. dist. 21. part 2. art. 2. quæst. 1. numer. 62. Scotus ibi q. 2. ad 3. & 4. Victoriam in sum. nu. 80. Viualdus, 1. part. Candel. de sigillo confessionis, num. 29. Angelus *Eucharistia*, 3. num. 2-. Tabien. verb. *Communio*, numer. 53. vel 59. Vazquez 3. part. dis. 209. num. 55. Pitigianus in 4. tom. 1. dis. 9. quæst. 1. art. 5. Fernandez de Heredia de Eucharistia part. 8. dub. 1. numer. 3. Petrus de Ledesma tract. de Eucharistia, cap. 12. post secundam conclusionem, dub. 4. Probatur, quia negare Sacramentum in eo casu non excedit potestatem clauiū, quæ datur etiā ad hoc, vt sacerdos dignos admittat, & indignos repellat á Sacramentis, nec est contra sigillum, quando nullus adest, qui coniiciat ex negatione Sacramenti confessionē talis peccati. Nam vt inquit Vazquez sup. nu. 56. monere pœnitentem circa peccatum auditum in confessione, ipsumque dirigere circa emendationē illius, non est improperare peccatum pœnitenti, nec vllo modo contra reuerentiam debitā Sacramento, sic igitur in præsenti, dum sacerdos impedit illum, ne nouum peccatum committat, sine verbis improperij, non improperat pœnitenti crimen, nec quidquam efficit cōtra reuerentiā Sacramenti; nec contra ius petentis, cum enim sit indignus, nullum ius habet occulte petendi Sacramentum.

Si tamen ex eius negatione pudore suffundatur ipse pœnités, non est damnum alicuius momenti, nec id sacerdoti suo iure vtenti, sed pęnitentis iniquitati rem, cuius est indignus, intẽdentis, tribuendum est.

41 Confirmatur, quia si sacerdos per confessionem sciret pęnitentem occidere velle cõfessarium ipsum, & eius ensem haberet apud se depositum, pęnitenti post modum ensem petẽti denegare posset, vt omnes fatentur, quamuis pęnitens intelligat ob peccatum in confessione dictum sibi gladiũ denegari, quod nullo modo liceret, si cõfessionis sigillum per hũc vsum notitiæ violaretur. Ergo idem erit in denegatione Sacramenti. Similiter si petijssem à Petro, vt audiret meam confessionem, & ipse statim mihi fateretur se, cum Sacerdos nõ sit, confessiones audire, possem ob eam confessionis notitiã illi non fateri. Ergo possum vti scientia confessionis circa sigilli violationem ad actus humanos dirigendos, ac per consequens ad denegandum Sacramentum illi, quem per confessionem nouerim indignum.

42 Secunda sententia negat, ex sola notitia confessionis denegari posse Sacramentum. Sic censet Henriq. lib. 8. cap. 59. num. 3 Armil. verb. *confessor*, num. 7. Bañez, 2. 2. quæst. 33. art. 8. circa fin. Thom. Sanchez, l. 3. de Matrimon. dis. 16. num. 4. Ioan. Sanch. dis. 8. num. 10. Basil. Legion. l. 5. de Matrim. cap. 35. numer. 2. Martin. del Rio, l. 6. Mag. cap. 1. sect. 2. prope finem. Valent. tom. 4. dis. 6. quæst. 8. punct. 3. Layman. lib. 5. tractat. 4. cap. 6. numer. 9. Nuñ. 3. part. quæst. 80. numer. 38. Filliucius tractat. 4. numer. 279. Bonacin. de Sacramentis dis. 1. quæst. 6. punct. 4. numer. 4. Diana part. 3. tractat. 4. resolut. 46. Probatur primò, ex cap. *si Sacerdos*, de officio ordinarij dicente, licet ei etiam confessus fuerit, sed tamen non nominatim potest eum remouere à communione, licet sciat esse reum, quia non vt iudex scit, sed vt Deus; vbi redditur ratio, quia notitia confessionis ita manet intra illius secretissimi fori cancellos, in quo sacerdos Dei vicem gerit, vt non possit vllis alijs actionibus deseruire, nec per consequens denegationi Sacramenti. Consonat Clemens VIII. in decreto de casuum reseruatione pro regularibus inquiẽs. Tã supe-

superiores, pro tempore existentes, quam cõfessarij, qui postea ad superioritatis gradum fuerint promoti caueāt diligētissime, ne ea notitia, quam de aliorũ peccatis in cõfessione habuerunt, ad exteriorē gubernationē vtantur. Sic etiā præcepit an. 1590. P. Claudius Aquauiua N. Generalis in Societate seruari, rationem reddens, quoniam vt humanarum rerũ regimen â Sacramento Pœnitentię longissimê distat. Ita debet nullatenus ab illo pendere.

43 Probatur secundò, quia non licet vti scientia confessionis ad regimen pœnitentis, nec loqui cum illo de rebus auditis in confessione, nisi licentiam ipse pœnitens concesserit, ne confessio raddatur odiosa, retrahāturque Fideles ab illa, sed denegare Saçramentum petenti, quamuis occultè, pertinet ad regimen pœnitētis, & est virtualis quędam exprobatio peccati confessi, quamuis enim alię causæ prætexantur, saltē ipse petens facile coniiciet negari sibi Sacramentum ob peccatum in confessione manifestatum, ergo non est licita talis denegatio Sacramenti. Confirmatur primò, quia sicut prohibetur confessarius aliquid efficere, quo cæteri suspicari possint peccatum auditum in confessione, sic etiam prohibetur, etsi non eodem gradu prohibitionis aliquid facere, quod pœnitens intelligat ob peccatum confessum fieri. Nā quamuis hoc non sit violare sigillum propriè, tamen est quoddam genus quasi reuelationis, odiosam reddens confessionem, ergo sicut nefas esset negare Sacramentum, vel suffragium, quoties alij cognoscerent negari propter peccatum auditum in cõfessione, sic nefas erit, quoties pœnitens id intelliget. Cõfirmatur secundò, quia ratio potissima, propter quam sigilli præceptũ semper, & inuiolabiliter obligat pręceteris omnibus secretis, est ne cõfessio reddatur onerosa retrahāturque peccatores ab illa. Similiter ergo vitandũ est, quidquid confessionē onerosam reddere potest, quāuis non sit violatio sigilli. Nihil autem ita reddet onerosam confessionem, quam si peccatores intelligant posse confessarium ob solius confessionis notitiam ipsos priuare Sacramentis, & suffragijs, ergo merito negandum est id licitum esse.

44 Tertia sententia distinguit asserens, si peccator occultus occul-

occulte petat Sacramentum à sacerdote, qui non est Pastor eius, vel á proprio Pastore petat extra tempus obligationis, Sacramentum esse denegandum, etiam si sacerdos peccatum solum nouerit in confessione, cum enim tunc sit voluntarius Minister, potest, & debet vti iure suo, negando Sacramẽtum, vt euitet proximi peccatum, & prætexẽdo causam liberæ volitionis; si vero peccator occultus occultè petat Sacramentũ á suo Parocho tempore præcepti, non posse confessarium ex sola notitia confessionis denegare Sacramentum petenti, quamuis cesset periculum violandi sigilli. Quia peccata nota per solam confessionem non tribuunt ius negandi ministeriũ aliàs debitum. Ita Paludan. in 4. dis. 9. quæst. 4. art. 1. conclus. 3. nu. 6. D. Antoninus, 3 part. tit. 14. cap. 12. §. 2. Syluester, *Eucharistia* 3. q. 5. dict. 1. Sotus in 4. dist. 12. quæst. 1. artic. 6. ver. *si autem*, Nauarr. cap. 21. num. 55. & 56. Palacios in 4. distinct. 9. dist. 12. conc. 3. & 5. Ludouic. Lop. part. 2. c. 76. de Eucharistia, Manuel, tom. 1. sum. c. 68 concl. 6. discrepant autẽ Sotus, & Ludouic. Lop. ab alijs, quatenus asserunt, etiam Parochum non posse negare Sacramentum occulte petenti, cuius peccatum sola confessione nouerit, licet petat extra tempus pręcepti, nisi tam frequenter petat, vt vilipendiũ videatur.

45 Dico primò, quamuis speculatiuè forsan probabilius sit, in hoc casu secluso periculo violandi sigillum, posse denegari Sacramentum ex sola notitia confessionis. At non tenetur Minister tale Sacramentum denegare, quia præceptum euitandi sacrilegium alienum non obligat cum tanta difficultate. Sic enim est difficilis, & grauissimo periculo violandi sigillum exposita talis denegatio Sacramenti, vt magna cautela pluriumque circunstantiarum circunspectio necessaria sit; nec pręceptum fraternæ correctionis obligat ad tam difficile medium, quamuis licitum esset. Ita censet S. Thom. in 4. dist. 21. q. 3. art. 1. quæstiunc. 1. ad 3. Palud. in 4. dist. 18. q. 8. art. 1. num. 20. Syluest. *Confessio* 3. quæst. 14. Ludouic. Lop. 2. part. cap. 96. quæst. 1. Thomas Sanchez de Matrimon. lib. 3. dis. 16. n. 3. & 13.

46 Dico secundò, quoties subsit, vel leue periculũ præbendi cuipiam

cuipiam (saltem præter ipsum petentem) occasionem suspicã di Sacramentum isti denegari propter ipsius indignitatẽ, negari non potest; nam alioqui reuelaretur confessio: sic docẽt Suarius, 3. part. tom. 3. dis. 67. sect. 3. circa finem, Coninch. q. 80. nu. 37. Nec item potest sacerdos etiam occultissime sic negare petenti Sacramentum, vt expresse significet, se propter peccatum in confessione cognitum denegare: siquidem hoc esset illi palam exprobrare tale peccatum, quod est prorsus illicitum. Ita Suarius, & Coninch. sup. si vero possit ita negari petenti Sacramentum, vt nulla, vel leuis inde proueniat suspicio criminis occulti, prætexendo nimirum aliquã aliam verisimilem occasionem, probabile quidem est saltem ob auctoritatem Doctorum primæ sententiæ, negari posse Sacramẽtum ex notitia confessionis. Cæterum quoniam in praxi vix occurret casus, quo vitari possit omnis infamia petentis, & scandalum aliorum, omnisque suspicio reuelatæ cõfessionis, vel criminis, & omne periculũ tacitæ saltem exprobrationis, per quã confessio reddatur odiosa, vel onerosa, ideo regulariter in praxi negandum non erit Sacramentũ, nisi delictum pęnitentis extra confessionem cognoscatur á Sacerdote. Sic tradunt Suar. sup. Layman. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 10. conclus. 2.

47 Debet igitur sacerdos, vt Sacramentum deneget occulto peccatori, certam occulti criminis cognitionem habere, vel ex confessione peccatoris extra Sacramentum facta, vel ex aliorũ testimonio fidedigno, quãuis testes se prodere nolint ad peccatorem conuincendũ, vel ex proprio visu, si sacerdos vidit crimen, & certo scit peccatorem non esse confessum ad Eucharistiam percipiendam, vel ad aliud Sacramentum recipiendum non rite pęnituisse, sed in peccato persistere, quamuis negantem conuincere non possit. Nam hæc non est proprie punitio, quæ iuridicum ordinem requirat, sed est prudẽs administratio Sacramenti secreta, quæ vix potest aliter exerceri. Sic Suarius, & Layman supr.

48 Ad fundamentum primæ sententiæ respondetur, potestatem clauium non extendi ad hoc, vt confessarius ex notitia cõfessionis aliquid agat extra confessionem, ex quo confusio, vel

vel exprobratio criminis, vel aliquod damnum pœnitenti sequatur, quamuis enim proprie non violetur sigillum, offenditur tamen, & retraherentur homines à confessione, quæ non parũ fieret onerosa, si posset eius notitia deseruire denegationi Sacramentorum. Ad confirmationem respondetur, in neutro illorum casuum sequi confusionẽ pœnitenti, nec eius honori præiudicari, vel alicui bono tẽporali, quare nec rationabiliter ob id retrahentur homines à confessione. Secus si pudor, vel detrimentum ex confessione sequatur. Ad fundamẽtum tertiæ sententiæ patet ex supra dictis, non sufficere prætexere liberam nolitionem, si sequatur suspicio detecti criminis, vel exprobrationis etiam tacitæ.

QVÆSTIO IX.

An occulto peccatori publice petenti sit denegandum Sacramentum?

49 Ratio dubitandi potest esse, quia nullo casu licet alieno peccato cooperari, sed sacerdos ministrãs occulto peccatori Sacramentũ cooperatur eius peccato. Nũquam ergo licebit ministrare, quamuis publice petat. Confirmatur primò, quia simili ratione proiicere sacram Eucharistiã in lutum, aut in ignem nunquam est licitum, quoniam est intrinsece malum. Ergo nec vnquã licebit indigno Sacramentũ ministrare. Confirmatur secundò, quia si peccator occultus habeat apud me depositum ensem, quo nouerim, se, vel aliũ occidere velle, quãuis publice petat illum, debeo negare, licet opus sit manifestare prauum eius animum, vt maius malũ minori vitetur. Ergo similiter in præsenti debeo denegare Sacramentum, licet opus sit infamare peccatorem.

50 Prima sententia docet absolute, non esse denegandum Sacramentum occulto peccatori publice petenti. Sic cẽsent cõmuniter Doctores, S. Thom. in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 5. vbi cõmuniter Scholastici, & 3. part. quæst. 80. art. 6. vbi communi-

ter Thomistæ, Nuñus, & Coninch. ibi Vazq. 3. part. disp. 209. cap. 3. Ioan. Sanch. disp. 37. num. 1. Suarius, 3. par. tom. 3. dis. 18. sect. 2. & dis. 67. sect. 4. Nauarrus, cap. 21. num. 55. & 56. Syluest. *Eucharistia* 3. num. 7. Sà, verb. *Sacramentum* num. 7. Valentia, tom. 4. dis. 6. quæst. 8. punct. 3. Sotus in 4. dist. 12. q. 1. art. 6. Manuel cap. 68. concl. 4. Bonac. de Sacramētis. dis p. 1. q. 6. punct. 4 n. 4. Filliuc. tract. 4. cap. 9. quæst. 10. Henriq. cum alijs, lib. 1. cap. 30. num. 5. Petrus de Ledesma, tract. de Eucharist. cap. 12. concl. 2. Posseuinus cap. 5. n. 26. Layman. lib. 5. tract. 4. c. 6. n. 10. Villalob. tom. 1. tract. 7. diffic. 18. n. 1. & 4. Probatur primò ex cap. *Si tantum*, c. *Placuit*, 6. q. 2. quatenus præscribunt, vt Episcopus, qui peccatum alienum nouit, sed probare non potest, ea de causa peccatorem à publica cō munione non repellat, & ex cap. *Si sacerdos*, de officio Ordinarij, vbi Pontifex adducit exemplum Christi, qui Iudam publice non repulit à communione.

51 Probatur secundò ratione, quā diuersi reddunt diuersam. S. Thom. in 4. dis. 9 eam reddit cū alijs, ne proximus infametur, præfertur enim obligatio iustitię religioni Sacramenti, quia Deus suum externum cultum ordinat ad hominum vtilitatem, & dicit Oseæ 6. & Matth. 12. *Misericordiam volo, & nō sacrificium*. Hanc rationem sequitur Vazquez ea disp. 209. nu. 20. refellunt vero Suarius, & Coninch quia non debet nocētis fama seruari, cum innocentis iniuria. Hic autem interuenit iniuria Sacramenti. Aliam rationem reddit S. Thom. 3. p. quæst. 80. art. 6. Quia peccator occultus habet ius publice petēdi Sacramētum, nec debet hoc iure publice priuari, nisi publice conuincatur. Hanc sequuntur Ledesma, Suarius, Filliuc. Layman dicentes, ad conueniens Ecclesiæ regimen pertinere, vt bona communia (qualia sunt etiam Sacramenta) dispēsentur à Ministro communi, non secundum priuatam scientiam, sed publicam, alioqui sequerentur scandala, perturbationes, iniurię. Refellit hanc etiam rationem Coninch. sup. n. 32. Quia peccator, quamuis occultus, sacrilege recipit Sacramentum; non habet autem ius ad committendum sacrilegiū etiam in publica receptione Sacramenti. Non ergo iure petit: Nec bona communia debent semper distribui secundum publi-

publicam notitiam, aliàs nec occulte posset Sacramẽtum denegari peccatori. Nec Episcopus posset ab ordinibus, vel matrimonio pellere, quem priuata notitia nouerit impeditum, quando vel vno teste probari potest impedimentum. Videatur etiam Vazquez sup. n. 28. & sequentibus. Alij recurrunt ad scandalum, sed hoc vel nullum est, vel non distinguitur ab infamia peccatoris, vt notat Coninch. sup.

52 Secunda sententia distinguit inter Parochum, & non Parochum, & fatetur Parochum non posse Sacramentũ negare occulto peccatori publice petẽti, quia tenetur ex officio ministrare, sacerdotem vero, qui nõ est Parochus, deberet tali denegare Sacramentum, potest enim licite denegare, cum facilem prætendere posit excusationem, remittẽdo petentẽ ad suum Parochum, & per consequens tenetur illud denegare propter reuerentiam debitam Sacramento. Sic tenent Durãdus in 4. dist. 9. quæst. 5. n. 6. Palud. & Maior ibi. Ceterum Caietan. 3. part. q. 80. art. 6. Vazquez, 3. part disp. 209. n. 45. Suarius tom. 3. disp. 67. sect. 4. in sacerdote quoque non Parocho distinguunt dicentes, si nondum sit expositus ad publice dispensandum Sacramentum, debere quidem illud indigno denegare, quia facilem habet excusationem, cũ non teneatur. Si vero iam sit expositus, & publice dispensans Sacramentũ, non posse peccatorem occultum accedentem repellere, quia iam subit munus publici Ministri, nec moraliter poterit infamiam euitare.

53 Dico primò, quoties ex publica denegatione Sacramenti sequetur infamia repulsi, non potest denegari Sacramẽtũ occulto peccatori publice petenti. Hoc intendit prima sententia, quæ communis est Doctorum, eius tamẽ rationes, & si nõ efficiant, vt solo iure naturæ teneãtur Ministri cõferre Sacramentũ occulto peccatori publice petenti, fuerũt equidẽ sufficientes, vt talem obligationem ius positiuum induceret: ac subinde tota ratio, cur nõ liceat occulto peccatori denegare publice Sacramentum, est voluntas, & lex Christi sic statuentis, quæ satis innotescit, tum ex ipsius facto Iudam admittentis ad communionem; tum ex vsu perpetuo Ecclesiæ. Conuenientia legis fuit, quia si sacerdos probare cogeretur indignita-

nitatem repulsi, grauissimum esset onus, cui sæpe sine culpa succüberet, dum testes non suppetunt, aut testari nolũt. Si nõ cogeretur probare, nimia daretur ipsi licẽtia quoslibet infamãdi; & multi fuissent iniuste diffamati, vel ex malitia, vel ex imprudẽtia ministrorum; & maluit Christus ferre suam iniuriã, ne petens Sacramentum infametur, quam per institutionem Sacramentorum occasionem præbere perturbationi, vel infamiæ fidelium, ita Coninch. q. 8. n. 33.

54 Quamuis hæc doctrina communiter de Sacramẽto Eucharistiæ tradatur, ad alia Sacramenta debet extendi, cum omnium sit eadem ratio. Sic in cap. *Ex tenore*, de tempore ordinationum dicitur. Licet Episcopus sciens occultũ crimẽ clerici propter quod, si publicum esset, depositionem mereretur, paterne illum corrigere possit, & admonere, vt ad altiorẽ ordinẽ non ascendat, si tamen ordinari se petat, repelli ab Episcopo non debere. Quod multo magis procedit, si sacerdos peccatũ occultũ ex sola confessione Sacramentali nouerit. Quare si Parochus ad infirmum cum Eucharistia veniens, audita eius confessione indispositum reperiat, nec illum disponere possit ad absolutionem recipiendam, eum monere debet, vt sponte abstineat á communione, si vero nihilominus illã publice petat, negare non potest, videantur Possevinus cap. 5. n. 27. & Layman. lib. 5. tract. 4. c. 6. n. 10. conc. 3.

55 Excipitur matrimonij Sacramentum, cuius impedimentũ occultum dirimens, si solus Parochus extra cõfessionem Sacramentalẽ nouerit, debet volentẽ contrahere non admittere, ac ordinarium impedimenti monere. Sic docent Henriq. lib. 1. cap. 30. vlt. num. 6. Maiolus lib. 3. de irregularitate, c. 35. num. 13. Coninch disp. 27. conclus. 5. n. 66. Thom. Sanchez de Matrimonio lib. 3. disp. 15. num. 11. Bonacin. de Matrimonio quæst. 3. punct. vlt. nu. 13. Reginaldus lib. 31. num. 249. Probatur nam assistentia matrimonij, non est dispensatio Sacramenti, sed officium testis nullus autem testimonium præstare potest de actu, quẽ irritũ esse nouit, præsertim, quia tenetur Parochus impedire, ne cõtrahentes maneant in perpetuo damnationis statu. Similiter si sit impedimentũ solum impediens, v. g. votũ continentiæ, quod Parochus priuatim nouit,

nouit, sed hominem secreta monitione, diuertere nō potest, ad ordinarium deferre debebit, modo credat sibi fidem habēdam: argumento, cap. fin. de clandestinis desponsat. Agitur enim de impediēdo peccato, ad quod maxime Pastores obligantur. Quod si Parochus facta denūtiatione sufficienter non probet impedimentum; & ab Episcopo compellatur assistere matrimonio; non peccat assistendo; cum enim ex iusta causa fungatur suo munere, non debet ipsi peccatum contrahentis imputari.

56 Quinimo si contrahentes non habeant impedimentū matrimonij quod illos cōstituat in perpetuo damnationis statu peccatis multiplicandis exposito; sed solū sint in peccato mortali, quod illos reddit indignos receptione Sacramenti, quoties id occultum est, & si per duos testes probari possit, si publice petant matrimonio coniungi, non potest Parochus illos publice repellere, sed debet assistere matrimonio, ne difamētur. Tunc enim agitur de vnico sacrilegio externo vitando, quod iam peccator, quantum potuit interius compleuit, & à quo postmodum speratur emendādus, nec voluit Christus ob sacrilegam Sacramenti receptionem euitandam labefactari famam fidelium. Ita docet Coninck. ca. dis. 27. nu. 68. & 69. Quod si solus Episcopus impedimentum matrimonij, vel ordinis nouerit, non poterit publice petentē repellere, quia non potest simul esse iudex, & testis; poterit tamen, sicut Parochus ad Episcopum, sic Episcopus ad Nuntium, vel alium superiorem sibi iudicem impedimentū deferre, suscipiens munus denuntiatoris, qui potest simul testis esse. Videantur Sāchez, ca. dis. 15. num. 12. Layman. eo. cap. 6. num. 12. Coninch. supr. n. 67.

57 Dico secundo, peccatorem occultum etiā publice repellēdum esse à receptione Sacramenti, si repelli possit sine petentis infamia, & aliorum scandalo. Tunc enim nulla datur iusta causa ministrandi Sacramentum indigno, cessatque ratio legis supra positæ, num. 53. Quapropter reuerentia Sacramenti postulat, vt eius sacrilega receptio vitetur. Ita Suarius tom. 3. disp. 67. sect. 4. fin. Vazquez, 3. part. disp. 209. nu. 29. & 45. Nuñus, 3. part. quæst. 80. art. 6. diffic. 2. concl. 2. Bonac. de Sacra-

cra-

cramentis, dis. 1. quæst. 6. punct. 4. n. 5. Ioannes Sanch. in suis selectis dis. 37. num. 1. colligens inde, certũ esse, teneri ministrum omnes modos intentare, quibus peccator repellatur â receptione Sacramẽti, nec tamẽ incurrat infamiã, videlicet, vel fingendo se oblitum fuisse hostiam apponere, vel defecisse præcõsecratas, vel immorari nõ posse propter aliquam corporis indispositionem, aut aliam rationabilem causam (quæ posita restrictione, vel æquiuocatione mendacia nõ erunt, & suppetit iusta causa ponendi) vel aliam apparẽtem excusationem prætexere, quæ petentis infamiã scindat, si posit, prætexi. Solum enim est ministrandum Sacramentum indigno, quando petentis infamia non potest aliter euitari. Nec minus Parochus, quam non Parochus ob Sacramenti reuerentiam tenetur modos istos intentare, quãuis difficilius, & rarius habebit Parochus excusationẽ, præsertim si Sacramẽtum petatur tempore præcepti, facilius, & frequentius excusari poterit, qui non est Parochus, præsertim quãdo non est paratus ad Sacramenta ministranda. Nec amplius intendit secunda sententia.

58 Ad rationem dubitandi positam, num. 49. Respondetur, Sacerdotem in eo casu non cooperari peccato petẽtis, quod exercendo munus suum iuxta Christi legem euitare non potest; sed illud permittere, ne sequantur perturbatio fidelium, infamia petentis, & incommoda supra numerata. Sic Henriquez lib. 8. cap. 57. num. 4. Ad primam confirmationem concesso antecedenti negatur consequentia. Nam Eucharistiam in ignem proiicere, semper est malum ex obiecto, præsefert enim intrinsecam deformitatẽ per se loquẽdo; secus verò ministrare Sacramentum indigno iustis de causis, cũ malit Christus illam externam irreuerentiam Sacramenti pati, quam publica denegatione Sacramenti peccatorem occultũ infamari. Ad secundam confirmationem varias solutiones refert, & refellit Vazquez, 3. part. dis. 209. num. 32. & seqẽtibus: ego cum Soto, & Suario concesso antecedente nego consequentiam. Nam in casu antecedentis tueri vitam propriã, vel alienam præualet infamiæ petentis censem, siquidẽ talis infamia pro tuenda vita propria, vel aliena nihil fieri debet iuxta pru-

dentem

dentem rationem, & per consequens obligatio tuendi vitã, & nullam occasionem homicidij præbedi, siue sit misericordiæ siue iustitię, fortior est, quam obligatio non infamandi proximum. At in nostro casu præfertur obligatio, non infamandi proximum, nec perturbandi fideles obligationi ministrandi dignis, duntaxat Sacramenta, quia Christus ipse voluit aliquam iniuriam Sacramenti potius permitti, quã cum offensione fidelium præcaueri.

QVAESTIO X.

An debeat Minister, ne peccatori ministret Eucharistiam, alios etiã communione priuare?

59 INter modos repellendi peccatorem occultum sine nota numeratur iste, nimirũ, vt sacerdos consumat omnes hostias præconsecratas, vel non consecret necessarias, obliuionem, vel inaduertentiam fingendo, quamuis alij, qui volebant etiam communicare, sine communione relinquantur. In quo casu partem affirmatiuam tenet Vazquez, 3. part. dis. 209. c. 3. n. 29 putans sine controuersia teneri Ministrũ hoc medium adhibere. Probatur, nam quilibet tenetur ab opere consilij cessare propter peccatum proximi præcauendum. Sic fœmina tenetur non audire Missam in die profesto, si timet aliquem eius visu polliciendum ad libidinem, quia tunc auditio Missæ non est opus præcepti, sed cõsilij, vt docet S. Thom. 2. 2. quæst. 43. artic. 3. Torres 2. 2. dis. 96. dub. 2. Suarius de fide, tract. de scandalo, dis. 10. sect. 3. num. 8. Vazquez, tract. de scandalo, q. 43 dub. 1 num. 4. Thom. Sanch. lib. 2. de cal. cap. 6 num. 16. Sá, verb. *Scandalum*, n. 2. cum alijs. Ergo ministrans Eucharistiam, & cæteri volentes communicare, tenebuntur abstinere communione, quæ tunc est opus consilij, ne peccator sacrilegè communicet, ac subinde sacerdos debebit, vt pecca-

peccatorem repellat, alios etiam sine cõmunione relinquere. Confirmatur, quia tenetur fidelis vitare peccatum proximi præsertim mortale, si posit, sine magno suo detrimento, v.g. si quis diuiti diceret da mihi duos argẽteos, sin minus, vel me, vel proximũ occidam, vel mœchabor; tenetur dare diues, vt asserunt Armil. verb. *Scandalum*, n. 6. Vazq. sup. dub. 2. n. 21. Manuel tom. 1. sum. c. 47. concl. 4. cum igitur non sit magna iactura semel carere communione, tenebimur ad istam carẽtiam, vt euitemus proximi peccatum.

60 Partem negantem tenet Ioan. Sanch. dis. 37. nu. 4. putans non teneri ministrum, vel hostias præconsecratas cõsumere, vel aliàs de nouo non consecrare, relinquendo dignos, sine cõmunione, ne ministret Eucharistiam indigno. Probatur, quia quoties aliquis peccat non ex passione, sed ex malitia, nullus alius cessare tenetur ab opere bono, etiam consilij propter illius peccatum vitandum, vt docent S. Thom. 2. 2. q 43. art. 7. Herrera de peccatis disp. 32. quæst. 14. fin. Doctoresque relati numero præcedenti, sed qui vult in peccato communicare, plane peccat ex malitia, nõ ex infirmitate, ergo nec alij simul volentes communicare debent abstinere, nec minister alios cõmunione priuare propter euitandum sacrilegium illius indignæ communionis. Quin addit num. 8. per se loquendo maioris esse perfectionis, nõ se, vel alium dignum priuare fructu communionis ob euitãdam sacrilegam alterius cõmunionem, quia charitas erga nos metipsos, vel erga iustos perfectior est in bonis ordinis supernaturalis, quam erga proximos peccatores. Per accidẽs vero si probabiliter crederetur, amisso semel pudore peccatorem ex vna cõmunione sacrilega lapsurũ in alias plures, perfectius forsan fore, ministrũ hostias consumere, aliosque non communicare, non tã ob vitanda sacrilegia deinceps committenda, quam intuitu reuerentiæ Sacramenti, ne tam indigne ab indigno tractetur.

61 In hac quæstione certum est primo, si solus peccator petat publice communionem, debere ministrum, si posit, vel omnes hostias consecratas consumere, vel alio titulo defectũ hostiæ consecratæ prætexere, tũc enim solus peccator communione priuatur. Nec vrget fundamentum secundæ sententiæ.

Secun.

Secundo si celebranda sit alia Missa, quam expectabunt cæteri, peccator vero creditur non expectaturus, certū est debere sacerdotem hostias consumere, quia vitatur sacrilega communio, nec cæteris irrogatur graue damnum tam breui dilatione communionis. Tertio, certum est, si cæterorū cōmunio sit ex præcepto, non esse consumendas hostias; quia non est omittendum opus præceptum ob euitandum alterius peccatum ex eius malitia prouenieñs, solum enim quæstio procedit de opere consilij, cuius secūda pars videtur probabilior, quia fundamentum primæ partis procedit in peccatis ex passione, vel ignorantia prouenientibus, non autem quando proueniunt ex sola malitia, quo casu, nec forsan antecedens confirmationis est verum. Prudentia tamē in praxi necessaria est, vt in particulari perpendantur circunstantiæ personarum, temporis, loci, quantitas etiam iniuriæ, vel sacrilegij, simul etiam detrimenti, quod ex carentia communionis alijs proueniet, vt discernatur, quid præponderet.

QVAESTIO XI.

Vtrûm occulto peccatori præberi possit hostia non consecrata, ne sacrilege recipiat consecratam?

62 CONueniunt Doctores, hoc non esse faciendum ignorante peccatore, qui petit Eucharistiam, quia tunc non euitaretur eius sacrilegium ex erronea conscientia profectum, & fictio Sacramenti per se mendacium est perniciosum, & nimis iniuriosum Deo: si tamen ipse peccator id sciat, & euitetur omnis idololatria, quamuis materialis, proposita videlicet hostia consecrata, quam populus adoret, postea vero mutata, quando peccator accipit non consecratam, licere talem fictionem asserunt. Altisiodoren. lib. 4. tractat. 5. cap. 5. quæst. 4. Albertus in 4 dist. 13. art. 10. Bonau. dist. 9. art. 2. q.

vltim.fin. Angles in floribus, quæst. de suscipientibus Eucharistiam, diffic.4 fol.125. Villalob.tom.1.tract.7. diffic.38.n. 7.Ludou.de S.Ioan.1.p. sum.tract.de Eucharistia, q.7.art.8. diffic.4.fin.

63 Probatur, quia dum occulto peccatori graue periculũ immineret, si non communicaret, v.g. si vir iubeat vxorem communicare, & factum obseruet, vt si viderit nõ communicare, credat adulteram esse, nec ipsa possit præ metu, seu perturbatione moraliter disponi: tunc sacerdos hostiam non cõsecratam ponens a tergo consecratę, quã non seiungat, donec peccator accedat, & accedentis famæ, seu vitę consulit, & simul reuerentiæ Sacramenti, nec alteri facit iniuriam, ergo nõ peccat præbens hostiam non consecratam, imó prudẽter occurrit varijs incomodis, vnde subest sufficiens causa talem fictionem, aut æquiuocationem adhibendi re ipsa pro vitando scilicet sacrilegio, & fama, seu vita peccatoris tuenda.

64 Negant vero licere fictionem istam S.Thom.3. part. quæstio.80.art.6.ad 2.Petrus de Ledesma, tract. de Eucharistia, cap.12.post secundam conclusionem, dub.7.Bonac.de Sacramentis, dis.1.quæst.6.punct.4.num.15.& 16.Caietan. ibi Richar.Duran.Gabriel Palud.in 4.dist.9.Sotus dist. 12. q.1. art. 6.Syluest.*Eucharistia*.2.num.11. Angelus, *Eucharistia*.3. num. 20 Armilla, verb *fictio*, num.2.Henriq.lib.6. cap.22. numer. 4.& lib.8.cap.56.num.6. Suarius, tom.3.dis.67.sect.4. Vazquez, 3.part.dis. 209.num.41.Valentia tom.4.dis.6.quæst.8. punct.3.Reginaldus lib.29.num.49. Alensis, Astensis, Grassis, Nuño, Palacios Malderus, quos refert, & sequitur Ioan. Sanchez dis.35.num.3. Probatur primò. Nam in Sacramentis fictio quælibet est execrabilis, nisi magna causa subsit, quæ non apparet in hoc casu, siquidem sic communicans, simpliciter potest se disponere, si velit, ad dignam communionem; quare voluntarie quidem admittit sacrilegium: & sine causa datur execrabilis fictio, siquidem vel verbis, vel saltem ipso facto, significat sacerdos esse verum Christum, quod re vera non est. Probatur secundò, nam adhibita quauis cautela non euitatur exterior idolatria materialis, quoniam ipsamet sumptio taliter facta censetur actus Religionis, & cultus latriæ.

Fauet

Fauet Innocentius Tertius, cap. *de homine*, de celebratione Missarum, dicens sacerdotem celebrantẽ in peccato grauius peccare simulando consecrationem, quam si vere cõsecraret, & communicaret cum conscientia peccati mortalis, *quia falsa sunt abiicienda remedia, quæ veris sunt periculis grauiora.* Confirmatur facto Christi Domini, qui Iudæ prębuit Eucharistiã, quam sciebat sacrilege recepturum, nec voluit sacrilegiũ illud vitare dato pane non consecrato.

65 Hæc posterior sententia videtur securior, & probabilior. Prima tamen non est improbabilis, quãdo peccator in eas angustias redigitur, vt nec possit omittere communionem sine periculo vitę vel infamiæ, nec moraliter, valeat disponi sufficienter. Datur enim tunc sufficiens causa fictionis; sicut, si quis minetur mortem sacerdoti, nisi consecret omnem panẽ fori, posset verba proferre sine intentione consecrandi, nisi cõsecratio petatur in contemptũ religionis, similiter si pœnitens minetur mortẽ confessario, potest hic absolutionẽ proferre sine intẽtione, quia suppetit in his casibus sufficiens causa fictionis, vt fatetur Ioan. Sanch. sup. n. 6. & 7.

66 Id autem erit consultius, si sufficiat ad vitandum peccatoris periculum, vt sacerdos simulet, se consecratam hostiam in os accedentis immittere, nec immittat, sed potius demittat in vas. Quod licere censet Henriq. lib. 6. c. 22. n. 4. ad vitandã infamiam accedentis ad communionẽ; sicut expedit (inquit) aliquando confessionis schædulam dare pœnitenti non absoluto tempore pręcepti, vel moris, quo confratres, vel scholastici communionem accipiunt, vt docuit Medina, lib. 2. sum. cap. 4. circa finem, consonat Ioan. Sanch. supra num. 9. quoties datur legitima causa talis simulationis si maritus minatus esset, necem vxori, nisi communicet, vel si sciret vxor maritum obseruare, an ipsa communicet, ad deponendam grauem suspicionem, tunc enim poterit simulare confessionem, & communionem, cum enim maritus ius non habeat cogendi vxorem ad hæc Sacramenta recipienda, sicut licet vim vi repellere, sic etiam vim fallatia retundere, retenta mentaliter æquiuocatione. Conueniunt tamen Henriq. & Ioan. Sãchez non teneri sacerdotem ad hanc simulationem. Nã, qui

peccat sponte, sibi prouideat, quomodo peccatum occultet. Certe si potest sacerdos hac simulatione sacrilegium vitare, simulque consulere famæ, vel vitæ peccatoris moraliter hic, & nunc impotentis ad digne communicandum, cur non tenebitur ex charitate subuenire simulando? Quapropter ego non liberarem sacerdotem ad hac obligatione.

QVAESTIO XII.

An sit conferendum Sacramentũ personis de crimine suspectis?

67 SVppono duplicem esse sensum quæstionis. Primus est omnibus Sacramentis communis, nimirum vtrum suspicio criminis sufficiat, vt petenti Sacramentum (scilicet ad vsum, & effectum illius) denegatur. Secundus est proprius Eucharistiæ, nimirum. Vtrum ad delicti probationem, seu purgationẽ danda sit Eucharistia suspectis de crimine: quod adhuc dupliciter præstari potest, Primò cum intentione mouẽdi Deum, vt aliquo miraculo signo prodat, nũ de crimine suspectus re vera sit nocens, aut innocens. Secundò cum intẽtione grauissimi iuramenti præstãdi. De singulis sigillatim differendum.

68 In primo sensu quæstionis Sotus in 4. dist. 12. quæst. 1. artic. 6. circa primam conclusionem docet, infamiam non sufficere ad repellendum hominem à Sacramentis, sequitur Vazquez, 3. part. disp. 209. num 13. dicens, infamiam nõ sufficere sed euidentiam criminis requiri, quia si iura decernũt in cap. *Quæsitum*, & cap. *Tua nos*, de cohabitatione clericorum. Contrarium insinuat Bonacin. de Sacramẽtis, disp. 1. q. 6. pũct. 4. num. 1. dicens: quoties fama delicti, & delinquentis orta, ex sufficientibus indicijs innotuit maiori parti Parochiæ, peccatorem esse repelendum à Sacramentis.

69 Distinctione tamen opus est, quam significauit glossa, in cap.

cap. *Dixit Dominus*, 3. 2. q. 1. recensens triplicem suspicionem. *Temerariam*, quæ nullo probabili fundamento nititur. *Probabilem* quando datur ratio sufficiens ad generandum dubium, non tamen ad iudicandum simpliciter peccatum vlterius. *Violentam*, quę probabili rationi deponi non potest, quia nititur talibus indicijs, quæ licet non faciant euidentiam rei, faciunt tamen moralem certitudinem.

70 Igitur dicendum est, nō sufficere primā suspicionē, vt Sacramētum petenti denegetur, quia non est rationabilis, sed potius iniusta. Nec item secundam, nam in dubio melior est cōditio possidentis suam famam, & dum aliquis non probatur sufficienter prauus, præsumendus est bonus: sufficere tamen tertiam, vt debeat Sacramentum petēti denegari, vel occulte, si suspicio sit occulta, vel publice, si violenta seu vehemens suspicio sit publica. Quia sic suspectus parū distat moraliter á publico peccatore, seu manifeste cognito. Nam violenta suspicio moraliter æquiualet manifesto crimini, nec admittitur in contrarium probatio, teste Vazq. 3. part. disp. 210. num. 18. exemplum adducit Posseuinus cap. 5. numer. 19. si solus cum sola visus sit in opportuno loco peccati. Conclusionem illam tenent D. Thom. in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 3. quæst. 2. Richard. ibi art. 3. quæst. 7. Gabriel quæst. 2. artic. 3. dub. 2. Alensis 4. part. quæst. 49. membr. 2. artic. 1. Antoninus, 3. part. tit. 14. cap. 12. §. 2. Henriquez lib. 8. cap. 56. num. 5. Suarius, 3. part. tom. 3. disp. 67. sect. 6. fin. Vazquez ea disp. 210. num. 18. Posseuinus, eo. c. 5. n. 19. & c. 12. n. 5. Manuel, c. 68. conclus. 2. Bonac. de Sacramentis, disp. 1. quæst. 6. punct. 4. nu. 5. & 10. Filliuc. tract. 4. n. 283. Reginald. lib. 29. num. 55. Coninch. quæst. 80. num. 39. Petrus de Ledesma, tract. de Eucharistia, cap. 12. conclus. 1. dicto 3. Villalob. tom. 1. tractat. 7. diffi. 28. num. 5. qui communiter asserunt, leuem suspicionem nō sufficere, vt Sacramentum denegetur, sufficere tamen vehemētem suspicionem.

71 Excipe primò, si petens Sacramētum legitime purgauerit suspicionem, quatenus iam legitime constet, vel innocentia, vel emendatio suspecti: tunc enim iam cessat ratio denegandi Sacramentū, ita notant Henriquez, & Ledesma, sup. Bonac.

co.

eo.num.10. Excipe secundo, si petens Sacramentum sit in articulo mortis, tunc enim ob denegatum sibi Sacramentum exponeretur periculo grauis incommodi, cui nō videtur exponendus ob solam suspicionem, licet violentam, præsertim, quia sic suspectus, & morti proximus, si negat delictū, & alioqui præbet signa bonę dispositionis, purgare censetur suspicionem, quoniam iam istę circunstantiæ videntur magni pōderis ad deponendum suspicionē, siquidem nullus præsumitur, ita negligens suæ salutis, vt in illo articulo velit negare veritatē, & damnari; sic tradunt Suarius sup. Bonac. n. 10. Possevin. c. 15. n. 19.

72 In secundo sensu quęstionis inquiritur: An Eucharistia dāda sit personis de crimine suspectis, ad delicti probationē, vel purgationem, ita vt vel nocens visibiliter puniatur, vel cōmunicans solemniter iuret, se nihil tale commisisse? Simpliciter affirmant Adrianus, quodlib. 3. q. 5. Gabriel in 4. dist. 9. q. 2. dub. 5. Probatur primò, quia sic olim iuxta quædam fieri iubebant, cap. *sæpè contingit*, cap. *si Episcopo*. 2. q. 4. Probatur secūdò, nā hæc probatio moraliter æquiualet iuramento, vel execratorio, vel assertorio. Negant absolutè S. Thom. 3. part. q. 80. art. 6 ad 3. ibi Thomistæ, Petrus de Ledesma de Eucharistia, c. 12. post secundam conclusionem, dub. vltim. Bonac. de Sacramentis, disp. 1. q. 6. punct. 4. n. 11. quia subest sacrilegij periculum, si nocens in peccato communicet ad excusandum suum delictum.

73 Dico primò, non esse dandam Eucharistiam suspectis, vt si post communionem visibiliter non puniantur, credantur innocentes. Nā hoc est plane tentare Deum petēdo miraculū: quod recta ratio non dictat in eo casu petendum esse. Vanum etiam est credere quempiam esse innocētem ex hoc præcisse, quod Deus per Eucharistiam ab illo pœnas non sumpserit. Quo sensu videtur S. Thom. sup. Canones, num. præcedenti citatos intellexisse, quos dicit abrogatos iam esse per cōtraria documenta Romanorum Pontificium quatenus prohibēt probationem ferri cādentis, vel aquę feruentis, aut frigidæ, cap. *Mennā*, cap. *Cōsuluisti*, 2. quæst. 4. cap. *Dilecti*, de purgatione vulgari, cap. *Ex tuarum*, de purgatione Canonica, cap. *Sen-*

tentiam,

tentiam, ne clerici, vel Monachi. Rationemque reddunt nam in his superstitio, seu tẽtatio Dei reperitur; quæ ratio pariter militat in probatione per cõmunionem hac intentione sumptam. Quapropter á paritate rationis hanc Eucharistię probationem reiiciunt communiter Doctores in 4. dist. 9. Summistę, verb. *Eucharistia*, Canonistæ, cap. *Sæpè cõtingit*, 2. q. 4. Reginald. lib. 29. n. 54. Bonacin. disp. 1. q. 6. punct. 4. num. 11. Coninch. q. 80. n. 39. Layman. lib. 5. tract. 4. c. 6. num 8. Gregor. Tholosanus, l. 48. Syntag. c. 15. Martinus del Rio, l. 4. Magic. c. 4. q. 3. & sequentibus. Vndè colligit Sotus in 4. dist. 12. q. 1. art. 6. fin. grauiter peccare maritos, qui cogunt vxores ad communicandum coram ipsis, vt adulterij suspicionem purgent. Nec obstat similis, probatio Zelotypiæ. Numerorum 5. nam ibi dabatur Dei permissio miraculose prodendi veritatem quæ non datur in nostro casu.

74 Dico secundò receptionem Eucharistię per modum assertorij iuramenti testificantis veritatem nó esse malam intrinsecè, nec vllum genus superstitionis continere, sed esse graue quoddam iuramentum de se licitum, de quo putat S. Thom. in 4. dist. 9. quæst. 1. artic. 5. quæstiunc. 2. ad secundum, loqui Canones in cap. *Sæpè contingit*, & in cap. *Si Episcopo*, 2. quæst. 4. sic docent intrinsece licitum esse Maior, in 4. dis. 9. quæst. 4. §. *Contra quintam conclusionem*. Henriquez lib. 8. cap. 56. num. 5. Suarius, 3. part. tom. 3. disput. 67. sect. 6. Vazquez, 3. part. disput. 210. cap. 3. numer. 13. & sequentibus. Coninch. quæst. 80 num. 39. Laymanus lib. 5. tractat. 4. cap. 6. nu. 9. Gabriel, & Adrian. supr. sicut enim interdum iuramus tangendo crucem, vel aram, vel euangelia, iurare possumus Eucharistiam recipiendo debitis circunstantijs adhibitis, sicut in alijs iuramentis.

75 Addunt vero Maior Henriquez, & Vazquez, ita prædictis Canonibus etiam in hoc sensu contraria consuetudine fuisse derogatum, vt iam non liceat eiusmodi purgationem, seu iuramentum adhibere. Probatur nam in cap. *Ex tuarum*, de purgatione Canonica vetantur peregrinæ probationes. Hoc autem genus probationis eo ipso, quod in vsu non est cẽsetur peregrinum ac subinde vetitum, Suarius tamen Conin-

niachius, & Laymannus non agnoscunt omnimodam prohibitionem, sed aiunt huiusmodi iuramentum nec extra grauissimos, & rarissimos casus vsurpandum; quia dedecet Sacramenti reuerentiam, & frequenter adhibitum pateret multis sacrilegijs, nec ita vero reiiciendum esse, quasi nullo casu possit licere. Nam si quis in grauissimo negotio voluntate sua nullo modo coactus Eucharistiam acciperet ad probandam suam innocentiam, nec id esset per se malum, nec prorsus inusitatum. Sic enim dicitur fecisse Gregorius 7. coram Imperatore Henrico 4. quem inuitauit ad simile testimonium suæ conscientiæ reddendum, nec ausus fuit Imperator communicare, teste Lamberto in historia rerum Germaniæ.

76 Hæc pars mihi probatur, dum tale iuramentum vltro suscipiatur ex grauissima causa, nemini que talis iuramenti necessitas imponatur ob periculum grauissimi sacrilegij, & multoque minus exigatur ab illo, qui delictum suum ministrare non tenetur. Quare grauiter peccat maritus, si cogat vxorem, vt se per communionis iuramentum ab adulterij suspicione liberet. Item Prælatus, si per hoc medium occulta delicta subditorum inquirere, seu deprehendere tentet. Iam enim ex [illegible] *Sæpè contingit*, præcipienti futurum Monasterij per Eucharistiæ sumptionem indagari, quoad coactionem talis iuramenti contraria consuetudine fuit derogatū; nec fur occultus tenetur se prodere, sic notant Suarius, & Layman sup. Sic etiam conciliari possunt Doctores relati supra num. 71. & 74.

(✠)

Contpen-

Compendium Sacramentorum.

ISVM fuit, adnectere Sacramentorum compendium, vbi doctrinam generalem huius tractatus singulis breuiter applicemus. Sæpè rationem appono, sępius innuo; vt lector scire possit, dũ per causas cognoscit. Doctores rarissime refero, ne præscriptos limites breuitatis transgrediar. Docti scient, indocti credant, dum latius discussa Sacramẽta dederimus. Certé nihil assero sine valido patrono. Præcipue consului S. Thomam, 3. part. quæst. 61. & sequentibus, Suarium, Vazquium, & Coninch. ibi. Henriquez lib. 2. & sequentibus. Filliucium à tract. 2. vsque ad 10. Reginaldum lib. 27. Layman lib. 5. Dianam part. 3. tract. 4. Thomam Sanchez, & Basilium Legionensem de Matrimonio, qui congerunt plures alios.

CAP. VII.

DE BAPTISMO.

1 BAptismus est triplex, fluminis, idest aquæ, flaminis idest contritio, sanguinis, idest martyrium. Baptismus flaminis adultorum est duntaxat, fluminis, & sanguinis etiam paruulorum, & hi duo delent totam pœnam peccatis debitã. Baptismus fluminis, qui Sacramentum est, sic definiri potest. *Baptismus est Sacramentum constans ablutione corporis externa sub præscripta forma verborum institutum per Christum ad regenerationem spiritualem,*

2 Materia remota Baptismi est aqua naturalis: Quare si quis adhibeat vinum, acetum, lac, siceram, ceruisiam crassam, vel

toque decoctam, herbarum, florumve liquorem, sputum, sudorem, vrinam, non efficiet Sacramentum. Iusculum carniū, aut piscium, lexiuium, aqua decocta, vel alijs corporibus permista potest adhiberi validè, quoties non est tanta mistio, vt aquæ substantia corrumpatur. Nix, gelu grando, glacies, dū non liquefiunt, non sunt materia sufficiens, quia non deseruiunt ablutioni. Aquam profluentem ex sale sufficere, quidā aiunt, alij negant. Equidem si sal fiat ex aqua salsa, resoluitur in aquam naturalē, quę sit materia Baptismi: Si vero generetur in fodinis, & alijs terræ partibus, resoluitur in liquorem mistum, qui non sit materia sufficiens. Extra necessitatem esse debet aqua pura, benedicta, & eiusdem anni Chrismate permista.

3 Materia proxima est ablutio, quæ fieri potest per immersionem vnam, vel trinam, & per effusionem, & per aspersionē iuxta cuiuslibet Ecclesiæ ritū. Esse debet actus ad abluendum Ordinatus per se: Quare qui puerū in puteum proiicit, vt baptizetur, & suffocetur, baptizat quidem iuxta probabiliorem sententiam, sed peccat mortaliter, & fit irregularis, vt omnes communiter fatentur. Ablutionem in capite valere certum est, in alijs partibus probabile duntaxat. In necessitate sufficiet aspersio, dum aqua successiue defluat per aliquam corporis partem.

4 Forma Baptismi substantialiter est vnica, sed duplex eam exprimendi modus. Primus est Græcorum dicentium. *Baptizetur seruus Christi. N. in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sācti.* Secundus est Latinorum. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Pertinent ad substantiam formæ saltem hæc verba, *Baptizo te nomine Patris, Filij, Spiritus Sancti.* Nam hæc saltem requiruntur, vt Dei trinitas & vnitas exprimatur tanquam causa principalis, & minister tanquam instrumentum, & persona, quæ baptizatur, & actio baptizandi, quę quidem omnia pertinent ad substantiam formæ.

5 Non requiritur vox *Ego*, nec omittitur sine veniali contra præceptum Ecclesiæ. Præpositionem *in* esse substantialē aiūt Toletus, & Reginaldus, & alij. Sed probabilius negant Hēriquez, Bonacina, Coninch, quia non variatur sensus, qui tamē omit-

omitteret, peccaret mortaliter, quia dubium conferret Baptismum. Similiter peccaret mortaliter, qui coniunctionem & omitteret, quia licet probabilius sit, valere Baptismum, est etiam probabile, non valere.

6 An valeat Baptismus in nomine Iesu Christi, vel in nomine genitoris, & geniti, & procedentis ab vtroque; probabilior sententia negat, quia tollitur expressio Trinitatis per consueta verba. Vide supra dicta cap. 1. q. 2. & 4. & quomodo sit iterandus Baptismus dubius, diximus ibi. q. 6.

7 Minister Baptismi duplex est. Primus ex officio, scilicet sacerdos Curatus, ita vt quiuis alius baptizans solemniter peccet mortaliter, & pariter qui baptizat priuatim extra necessitatem, nam vsurpat sibi iurisdictionem alienam. Secūdus est necessitatis, scilicet omnis homo cuiusuis status, sexus, & cōditionis, capax rationis, etiam infedilis, si debitā habeat intentionem. Debet autem inferior cedere superiori, nimirum infidelis fideli, fœmina viro, laicus clerico, censura ligatus nō ligato per se loquendo. Hunc ordinem inuertere sine causa Vazquez dicit esse mortale. Alij negāt. Certe si Parochus adsit, quiuis alius baptizans peccat mortaliter. Similiter si sacerdos adest, & non sacerdos baptizet, vel relicto fideli baptizet infidelis, aut excommunicatus, dum adest alius non ligatus. In reliquis ordo non obligat cum tanto rigore.

8 Quilibet viator, qui non fuerit antea baptizatus, est subiectum capax Baptismi, & tenetur illum recipere, quia sine baptismo nemini patet salutis aditus. Filij tamen infidelium, qui non subduntur Ecclesiæ, non sunt inuitis parentibus baptizādi, nisi iam sint rationis compotes, & ipsi velint. Si vero, dum sunt rationis impotes, baptizarentur, valeret Baptismus. In adulto requiritur ad valorem intentio saltem habitualis; ad fructum recipiendum requiritur fides, & dolor peccatorum, de quo supra. c. 4.

9 Effectus Baptismi sunt quatuor. 1. est gratiæ infusio, qua remittuntur peccata. 2. est remissio totius pœnæ peccatis debitæ. 3. Character. 4. Irregularitatis ablatio præter bigamiam.

10 Solemnitates baptismi, sine quibus nullus extra necessita-

tem baptizari debet, & quando fuerunt omissæ, debēt postea suppleri, quædam antecedunt Baptismum, scilicet Catechismus, quo baptizādus circa fidem instruitur: Exorcismus, quo malignus spiritus abiuratur: & vnctio sancti olei. Quædā subsequuntur, scilicet signatio in capitis Chrismate, vestis candida, candela accensa.

11 Concurrunt etiam Patrini ad summum duo, vir & fœmina, quamuis alter horum sufficiat. Hic contrahit spirituale cognationem cum baptizato, & cum eius parentibus duntaxat, sicut & baptizans, omni alia fraternitate sublata per Tridentinum, sess. 24. cap. 2.

CAP. VIII.

DE CONFIRMATIONE.

1 Confirmatio est *Sacramentum vnctionis Chrismatis consecrati, quo Episcopus inungit frontem baptizati sub certa verborum forma ad fidei robur communicandum.* In hac definitione continentur materia proxima, & remota, Minister, forma, & effectus Confirmationis.

2 Materiam remotam quidam dicunt esse solum oleum, mistionem vero balsami requiri necessitate præcepti. Sed alij melius asserunt esse Chrisma confectum ex oleo, & balsamo, ita vt alterutro deficiente non fiat Sacramentum. Quia sic indicat Florentinum, docens simul esse debere consecratum ab Episcopo.

3 Materia proxima est vnctio, quæ fieri debet in fronte recipientis in formam crucis, & manu Episcopi. Sic habet Ecclesiæ praxis, ex qua colligitur necessitas etiā Sacramenti, quod non valebit si vel vnctio non fiat in fronte, vel non immediate manu Episcopi, vel non in formam crucis.

4 Forma est, *Signo te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, vox *Amen* non est essentialis. Quidam probabiliter putant, essentialia non esse

illa

illa verba. *Signo Crucis*, vel *Chrismate salutis*, vel verbum *signa*. Sed probabilius est, omnia requiri ad substantiam formæ.

5 Minister ordinarius Confirmationis est Episcopus consecratus, ex commissione Papæ potest esse simplex sacerdos. Confirmari possunt omnes baptizati, qui confirmati non fuerint, etiam pueri, vel amentes, quando subest causa non expectandi rationis vsum. Aliqui volunt esse peccatum non confirmari, alij probabilius negant, quia non datur eius præceptum.

6 Effectus Confirmationis sunt tres, Character, & gratia, & cognatio spiritualis inter confirmatum, & patrinum, seu confirmantem.

CAP. IX.

DE EVCHARISTIA.

1 E*Vcharistia Sacramentum est sub speciebus panis, & vini continens Christi corpus, & sanguinem ad conseruationem spiritualis vitæ.* Constituitur essentialiter non solum per species, & corpus Christi sub illis contentum, sed etiam per verba consecrationis, vt formam huius Sacramenti moraliter informantem, & determinantem species consecratas. Vnum est Sacramentum ex duplici materia, & forma partiali per modum conuiuij compositum; sicut vnus in eo Christus continetur, vnaque refectio spiritualis.

2 Materia consecrationis corporis est panis ex tritico, & aqua naturali confectus, azimus in Ecclesia Latina, nam Græci rite consecrant fermentatum. Equidem in alia specie frumenti consecrare non licet: An vero Sacramentum valeat, dissentiunt Doctores.

3 Materia consecrationis sanguinis est vinum ex vuis, non agresta, nec acetum; cum vino miscendum est Ecclesiastico præcepto parum aquæ, quæ si consecrationis tempore fuerit in vinum conuersa, conuertetur in sanguinem: sin minus, vel

aqua

aqua pura remanebit, vt aliqui probabiliter censent, vel immediate conuertetur in sanguinem, vt alij probabiliter etiam asserunt: Adhuc in die Natalis Domini, licet sacerdos in prima Missa sumpserit illam aquam cum sanguine, non violat naturale ieiunium, & ita potest alias duas Missas celebrare. Quia quod Ecclesiæ ritus præscribit, non debet obstare celebrationi.

4 Vtraque materia debet esse certa, & determinata in intentione consecrãtis, & sacerdoti præsens saltem præsentia morali. Vtriusque consecratio coniungi debet non necessitate Sacramenti, sed diuini præcepti, in quo tamen posse grauissima de causa dispensare Papam, quidam aiunt, alij melius negant.

5 Vtriusque formæ verba determinata sunt, & à ministris tũ recitando, tum potissimum & necessario formaliter significãdo proferuntur. Pronomen *Hoc*, & *Hic* significant contentum sub his speciebus, & verificantur propositiones in vltimo termino prolationis.

6 In forma consecrationis corporis illa verba sunt essentialia. *Hoc est corpus meum*. Cætera vel antecedentia, vel subsequẽtia, sicut etiam vox *enim* sunt de præcepto tantum, aptissime tamen vsurpantur. In forma sanguinis illa tantum essentialia sunt. *Hic est calix sanguinis mei*. Cætera, quæ præmittuntur, aut subsequuntur, de precepto sunt: quamuis maiorem connexionem habeant illa subsequentia, *noui, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*. Et propter probabiles opiniones oppositas intentio consecrãtis ea debet esse, vt consecret ijs verbis, quæ Christus instituit, & intendit Ecclesia.

7 Prolatis verbis consecrationis nulla manet substantia panis, nec vini, sed tota conuertitur in corpus, & sanguinem Iesu Christi, quę mirabilis conuersio merito subinde transsubstantiatio vocatur. Remanent solum accidentia panis, & vini, nempe quantitas, color, sapor, & odor cum primis qualitatibus, quæ dicuntur species Sacramentales. In hostia ponitur ex vi verborum Christi corpus, & per concomitantiam sanguis, anima, diuinitas. In calice ponitur ex vi verborum sanguis,

guis,& per concomitantiam corpus, anima, diuinitas.

8 Duo sunt huius Sacramenti ministri regulariter, Sacerdos quilibet respectu consecrationis, & nullus non sacerdos; & respectu collationis sacerdos, ad quem pertinet ex officio, scilicet qui iurisdictionem habet ordinariam, vel ex commissione, scilicet qui cum licentia Pastoris saltem præcepta ministrat.

9 Absente sacerdote, si necessitas vrgeat, ne quis sine viatico decedat, potest Diaconus Eucharistiam ministrare moribundis, quia vel præsumitur Pastoris volũtas, vel pro tali casu ius commune censetur illi concedere facultatem, quã graues Doctores extendunt etiam ad clericos minores, & laicos, sed oppositum est communi praxi receptum. Videatur Diana, p. 3. tract. 4. resol. 47. & p. 5. tract. 3 resol. 47.

10 Potest sacerdos extra Missam non solum in necessitate, sed ex deuotione se ipsum communicare; potest etiam Diaconus in necessitate, ne sine viatico decedat. An idem possint laici, negat communis sententia, sed affirmant non pauci, quia nullo iure prohibetur. Videatur Diana supra.

11 Eucharistiæ cum fructu recipiendæ solus & omnis homo capax est, sed aliquas conditiones habere debet, quas hæc carmina continent.

Lotus, discretus, sanus, ieiunus, & aptus.
Contritus, fassus, mundus, recteque paratus.

Lotus, id est baptizatus, nam ante Baptismum non percipitur Sacramentorum fructus ex opere operato. *Discretus*, nam licet infans, & perpetuo demens possint Eucharistiam cũ fructu recipere, iam Ecclesiæ consuetudo iustis de causis prohibuit huiusmodi communionẽ. Amentibus, qui rationis vsum habuerint, in periculo mortis debet Eucharistia ministrari, dum non cõstet illos in censura, vel peccato mortali sine pœnitentiæ signis vsum rationis amisisse, nec immineat periculũ irreuerentiæ. Pueri non statim ac attingunt rationis vsum, cõmunicandi sunt, nisi sint in periculo mortis, sed aliquod tempus expectari potest, vt hunc cœlestem cibũ discernant, ita vt regulariter, nec ante decimũ annum videatur concedendum, nec vltra decimum quartum differendum.

Sanus,

12 *Sanus*. Quatenus oportet, vt stomacho beneualeat, ne receptam Eucharistiam euomat. *Ieiunus*. Scilicet naturali ieiunio post mediam noctem, nisi mors immineat, vel alia causa grauis excuset. Nec soluit naturale ieiuniũ, qui dũ os abluit, modicum aquæ per modũ saliuę deglutit, vel micas, aut alias cibi particulas, quæ manere solent inter dentes; vel vnguem, aut papirum, aut quid simile non comestibile sumit.

13 *Contritus*. Ita ut saltem existimet, se non habere conscientiã peccati mortalis. *Fassus*. Quia non sufficit contritio habentibus conscientiam peccati mortalis, nisi communicandi necessitas vrgeat, & non adsit moraliter Cõfessarius. Sacerdos vero, qui propter hanc necessitatem sine confessione celebrauit, debet postea fateri, quam primum possit, secus laici, qui iustis de causis sine confessione communicarunt.

14 *Mundus*, idest non pollutus, nam si præcessit copula, vel pollutio culpabilis, vnde supersint adhuc commotio carnis, & distractio mentis circa veneream voluptatem, consilium erit differre cõmunionẽ, nisi grauis necessitas, aut vtilitas oppositũ suadeat. *Recteque paratus*. Fide scilicet viuã, charitate feruẽti, humilitate reuerenti. Frequentior vsus melior est, quam rarior; optima quidem illa consuetudo singulis Dominicis cõmunicandi. Qui maiorem frequentiam voluerit, consulat Cõfessarium.

15 In Eucharistia quamuis necessitas medij sit solum probabilis, necessitas præcepti tam diuini, quam Ecclesiastici certa debet esse. Diuinum præceptum obligat omnes adultos rationis compotes saltem in articulo mortis, nam extra illum incertum est, quando cogat. Tunc autem moribundi communicare tenentur, etsi communicauerint in paschate: tenentur etiam pueri capaces confessionis, vt melior opinio docet.

16 Qui mane sanus communicauit, si postea mortis periculũ incurrat, an teneatur iterum eodem die communicare? Quidam mordicus affirmant; sed melius communis sententia docet, nec debere, nec posse, nam Ecclesia non permittit extra Missam binam communionem eodem die, satisque præceptum impletur per communionem proxime præcedẽtem, quæ sufficienter pręparat ad obitum. Imò graues Doctores sentiunt,

tiunt, illum, qui tribus, aut etiam octo diebus antea communicauerat, non teneri morti proximum; posset tamen, licet heri communicasset ieiunus, hodie non ieiunus communicare propter instantem mortem.

17 Præceptum Ecclesiasticum obligat omnes baptizatos, cũ ad annos discretionis peruenerint saltem semel in anno tempore paschatis, quod saltem continet quindecim dies, & in nonnullis locis extenditur ad totam Quadragesimam. Excusantur pueri etiam post annum decimum, si vel â parentibus, vel á Confessarijs prohibentur communione. Similiter excusantur quicunque de consilio Confessarijs differunt illam.

18 Interdictus, vel excommunicatus, per quem non stat, vt absoluatur, non peccat, licet non confiteatur, nec communicet tempore per Ecclesiã præscripto. Secus si per ipsum stet. Qui præuidet, fore vt non posit in paschate communicare, non tenetur anticipare communionem, sicut nec Missam diei festi. Qui sacrilege communicat, implet Ecclesiasticũ præceptum, vt melior opinio docet; nam lex obligat solũ ad substantiam actus.

19 An qui non communicauit in paschate, teneatur postea quam primum communicare? Quidam aiunt, alij negant. Certe qui communionem distulit de consilio Confessarij, tenetur præscripto per Confessarium tempore communicare. Deinde Constitutiones Synodales communiter sub excommunicatione præcipiunt, vt qui nõ communicauerint in paschate, communicent intra primam, vel sequẽtem hebdomadam, quibus parendum est.

20 Effectus huius Sacramenti sunt quatuor. Infusio gratiæ, spiritualis refectio, præseruatio á peccatis, fomitis repressio. Quando liceat ab indigno Ministro recipere, vel indignis Eucharistiam ministrare, diximus cap. 5. & 6.

(*)

CAP. X.

DE MISSA.

1 EVcharistia non solum est Sacramentum, sed etiam vnicũ sacrificium nouæ legis, quod offertur in Missa. Sacrificiũ in communi definitur, quod sit *oblatio, qua res offertur Deo cum aliqua immutatione per publicum Ministrum in signum nostræ subiectionis, & diuinæ potestatis.* Vnde Missa dicitur *sacrificium, in quo sub speciebus panis & vini Christi Domini corpus, & sanguis offeruntur Deo in memoriam Dominicæ passionis.*

2 In qua Missæ parte sacrificium consistat, varij sunt Doctores. Probabilius apparet, essentialiter consistere in sola consecratione, quatenus est mirabilis reproductio Dominici corporis, & sanguinis ad colendum Deum, vt authorem rerum omnium, & quatenus ex vi verborum, & specierum significatione separatim quasi victima mactata proponitur. Consumptio pertinet ad aliquam integritatem, & perfectionem huius sacrificij: Quare sacerdos omnino tenetur communicare, dum celebrat ex Trident. sess. 13. c. 8.

3 Quatuor offerentes in Missa distingui possunt. Primus & principalis est Christus Dominus, qui sacrificium incruentũ sui corporis, & sanguinis offert quotidie Patri ministerio sacerdotũ, nõ solum remote, quatenus hoc sacrificium instituit suis meritis fulcitum, sed etiam proxime, quatenus per actualem concursum totam hanc victimam, quam sacerdos in Christi persona sacrificat, Patri repræsentat in memoriam suę passionis.

4 Secundus offerens est Ecclesia Catholica, quæ tanquam communitas quædam, & congregatio Fidelium Christi eam offert Deo Patri per sacerdotes ab ipsa consecratos, & deputatos. Tertius est particularis sacerdos ad hoc munus electus, & initiatus. Quartus est quilibet inseruiens sacrificio vel in altari, vel in choro, vel eidem assistens, vel petens, aut procurans

rans fieri sacrum, aut stipendium Missæ suppeditans.

5 Missæ finis vel scopus quadruplex est. Primus respicit Dei cultum, & protestationem summę potestatis, ac excellentiæ diuinæ. Sic dicitur sacrificium honorarium. Secundus gratiarum actionem pro beneficijs acceptis; sic dicitur Eucharisticum. Tertius satisfactionem pro pœnis temporalibus peccatorum: sic dicitur propitiatorium. Quartus impetrationem alicuius beneficij diuini: sic dicitur impetratorium. Quoad primum & secundum Missa non offertur pro alijs, nam vt sic inuolvit personalem obligationem colendi Deum propter se ipsum, & propter beneficia iugiter ab ipso recepta: Nec hinc redundat fructus, qui possit alijs ab offerente communicari.

6 Quoad tertium, & quartum offerri potest pro alijs, videlicet quo ad impetrationem pro cunctis hominibus præter excommunicatos, quãtumuis peccatores sint, & infideles. Quo ad satisfactionem pro fidelibus cũctis viuis atque defunctis, etiam cathecumenis, si iusti sint, & habeant reatum pęnæ, nec excommunicatione ligentur. Satisfactio si applicetur subiecto capaci, semper est infallibilis, impetratio non ita. Applicatio fieri debet per intentionem celebrantis saltem habitualem, vt docet Coninch. 3. p. q. 64. art. 8. n. 77.

7 Missæ sacrificium varios producit effectus. Primus & pręcipuus est satisfactio pro pœnis, quam ex opere operato confert illis, pro quibus offertur, & quidem infallibiliter, si capaces sint, quia nititur Christi meritis, & speciali promissione Dei. Secundus est impetratio bonorum spiritualium, & corporalium, quæ petat offerẽs nomine Christi, vel Ecclesiæ pro se, vel pro alijs. Sed hic effectus non est semper infallibilis, quia licet nitatur Christi meritis, non habet Dei promissionẽ specialem.

8 In his effectibus triplex Missæ fructus distingui solet. Primus est generalis, quem secundum intentionem tam Christi, quam Ecclesiæ debeat sacerdos applicare cunctis fidelibus viuis, & defunctis, & præcipue præcipuis Ecclesiæ membris, Papæ, Regibus, Antistiti, quorum sigillatim in sacrificio meminit. Secundus est specialissimus, & proprius sacerdotis, ac

aliorum offerentium quarti generis, quē regulariter sibimet applicant. Tertius est specialis, seu medius competēs eis, pro quibus sacerdos specialiter Missam offert. Nec alium effectum Missę nouimus, qui non posit ad istos reuocari.

9 Quare Missæ sacrificium non confert immediate primam, aut secundam gratiam, nec remissionem peccatorum mortalium ex opere operato, quia non datur specialis promissio diuina talis effectus. Impetrat autem & quidem infallibiliter vberiora quadam auxilia gratiæ præuenientis ad obtinendam remissionem peccatorum, & gratiam iustificantem, & eius augmentum non ponentibus obicem, idest non habentibus dispositionem his auxilijs repugnantem, vt de gratia Sacramentali diximus supra cap. 3. num. 3 & 4. sed non semper conferuntur auxilia efficacia, subinde non semper obtinetur prædicta remissio, seu iustificatio. An vero Missa deleat ex opere operato culpas veniales iustorum, pro quibus offertur; probabilis est vtraque pars.

10 Etsi Missa secundum se, quatenus offertur à Christo principaliter, & à sacerdote Christi personam gerente, valorem habeat infinitum, at satisfactionis effectus ex opere operato proueniens â Missæ sacrificio simpliciter est finitus intensiue, ac extensiue, quare si pro pluribus offeratur, minuitur in singulis proportione seruata. Quia Christus voluit conferri per Missam finitum, & determinatum effectum, quem ipse nouit, nos autem colligimus ex Ecclesiæ sensu, quo constat, vnā Missam obiatam pro iusto non semper conferre totius pœnæ satisfactionem.

11 Impetratio proueniens à Missa dici potest infinita extēsiue symcathegorematice, quatenus non tot prodest vel offerētibus, vel pro quibus offertur, quin posit æque prodesse pluribus sine termino, nec minus prodest singulis, quā si pro vno tantum offerretur. Qui debet pro alio celebrare, tenetur eidē applicare non solam impetrationem, sed etiam satisfactionem. Siue malus, siue bonus sacerdos æque prodest, quatenus nomine Christi, vel Ecclesiæ precatur, & offert; at quatenus orat, vt persona particularis nomine proprio, magis prodest bonus, quam malus.

Mis-

12 Missarum stipendia licent, quia dignus est operarius mercede sua. Matth.10. scilicet pro celebrantis sustentatione, nā qui altari seruit, de altari viuere debet. 1. Corinth.9. iustum autem stipendium erit Missę, quod in singulis locis, vel à legitimo superiore taxatum fuerit, vel communi consuetudine receptum.

13 An quando dantur stipendia minora iusto, possit sacerdos plura recipere pro singulis Missis? Quidam aiunt, alij negant, quibus fauet decretum Vrbani VIII. promulgatum 21. Iunij. Anno 1625. Certe si sacerdos pauper sit in extrema, vel valde graui necessitate, cui nequeat aliter subuenire, poterit pro vna Missa plures stipes etiam iustas recipere, quia necessitas caret lege. At extra talem casum sacerdos stipem minorem iusta recipiens, & promittēs saltem implicite Missam integram, debet danti totum Missæ fructum applicare; nec vnius Missæ plura stipendia iusta, vel minora iusto recipere poterit.

14 Dispositiones requisitas ante celebrationem continet hoc carmen.

Ieiuna, recita, expecta, tua carmina pande.

Ieiuna significat naturale ieiunium, de quo diximus cap. 9. num. 12. *Recita* denotat, ante Missam recitandum esse saltem Matutinum, quia sic præscribitur in Missali. Quare multi cēsent, esse mortale peccatum celebrare nondum recitato Matutino; Alij putant esse veniale. Alij dicunt, nec esse veniale. Quia nulla datur connexio per se recitationis Horarum cum celebratione Missæ, ac rubrica Missalis vel loquitur de officio publico, & Missa solemni, vel solum indicat, quid fieri deceat.

15 Ponūtur in Missali preces quædam celebrationi præmittēdæ, quas omittere nullum est peccatum, quia solū cadunt sub consilium, vt ostendit praxis etiam timoratorum. Ponuntur quoque quædam orationes, quas sacerdos dicat, dū induitur vestibus sacris, quarum omissionem aliqui putāt esse mortale peccatū, alij veniale; sed probabile est, nec esse veniale: Nā illa rubrica (sicut & quędam alia) pertinet solum ad directionem, & consilium. Videatur Diana, p. 2. tract. 14. resol. 41.

Expecta

16 *Expecta* tempus indicat, quia celebrãdum est ab aurora vsque ad meridiem moraliter sumptum, nisi priuilegiũ, vel causa rationabilis concedat per aliquod spatium pręuenire, vel postponere. *Tua crimina pande*. denotat confirmationem, de qua diximus c. 9. n. 13.

17 In ipsa celebratione seruanda sunt, quæ hoc carmine continentur.

Apta locus, vestis tibi sint, altare, minister.

Apta, idest commoda debent esse, quęcunque sacrificiũ istud requirit. *Locus* indicat iure communi non licere celebrare Missam extra templum, seu locum sacrum ad hoc peculiariter deputatũ, nisi priuilegium, aut necessitas excuset; nec in Ecclesia celebrare licet, si sit interdicta, vel polluta. *Vestis* denotat vestes sacras futuras esse non sordidas, nec dilaceratas, sed integras, mundas, & ab habente potestatem benedictas.

18 *Altare* plura complectitur, scilicet aram lapideam integrã & consecratam, mappas tres, corporalia, calicem cum patena saltem deauratum, & consecratum, librum, & candelas accensas, saltem vnam. *Minister* idoneus est vir, & vnus iam ex consuetudine sufficit. Fœminam in casu magnæ necessitatis ministrare posse dicunt aliqui. Plures tamen censent, potius in eo casu celebrandum esse ministro.

19 Post celebrationem quædam restant sacerdotis obligationes hoc versu contentæ.

Sacrifica, vna luce semel, nisi causa requirat.

Sacrifica denotat sacerdotis obligationem ad celebrandũ saltem ter, aut quater in anno festis solemnioribus iuxta probabiliorem opinionem. *Vna luce semel*, nã vnus sacerdos vna die facere potest vnicum sacrum, *nisi causa requirat*, qualis est dies Natalis Domini, quo tres Missæ dici possunt. Item quando Parochus duabus Ecclesijs præest, ne scilicet alteruter populus die festo Missa priuetur. Alij casus numerari solebant, circa quos dissentiunt Authores, & fere iam non sunt in vsu.

(✱)

CAP. XI.

CAP. XI.

DE POENITENTIA.

1 Pœnitentia virtus formaliter *est dolor de peccatis, quatenus sunt offensio Dei cum intentione talem offensam compensandi,* quæ si virtualiter, aut æquiualenter includat amorē Dei, sufficit ad remissionē peccati sine formali dilectione. Quod si peccator sit immemor suorum peccatorum, formalis dilectio Dei super omnia sufficiet ad peccata remittenda. Hæc autem pœnitentia formalis, aut virtualis semper fuit mediū necessarium ad salutem hominibus lapsis in mortale peccatum. Quare præceptum diuinum obligat ad eliciendam contritionem in articulo mortis, & ad non differendam diu pœnitentiam in vita.

2 Dolor de peccatis, quatenus Deo displicent, & eius amicitiam dissoluunt, est propria contritio, & actus elicitus charitatis. Dolor de peccatis propter pœnas inferni, quatenus priuant supernaturali beatitudine, vel ob ipsorum turpitudinē, quatenus supernaturali legi, finique repugnant, est attritio supernaturalis. Dolorem de peccatis ex proprio motiuo virtutis specialis pœnitentiæ, nimirum vt sunt offensæ Dei resarciendę per condignam satisfactionem, esse veram contritionem, quidam aiunt; alij probabilius negant. Quare maneat sub genere attritionis, quę possit non solū ab spe Theologica, sed etiam à pœnitentia, vel ab alijs virtutibus moralibus elici.

3 Sacramentum pœnitentiæ necessarium est ad remissionem peccati mortalis post Baptismum commissi necessitate medij vel in re, vel in voto saltem implicito; cuius materia remota sunt peccata post Baptismum commissa: proxima sunt actus pœnitentis, nempe cordis contritio, oris confessio, operis satisfactio; duæ priores sunt partes essentiales, tertia solum integralis. Forma est absolutio Sacramentalis. Vnde sic defi-

definitur. *Pœnitentia est Sacramentum reconciliationis post lapsum in actibus pœnitentis, & absolutione Sacerdotis per modum iudicij consistens.*

4 Pœnitētię forma sunt illa verba, *Ego te absoluo peccatis tuis.* Sed hæc duo sunt essentialia, *Absoluo te,* quibus potest sacerdos simul á peccatis, & á censuris absoluere, si simul intendat vtrumque. Debet hæc forma humana voce proferri, nec dari potest absenti, nec per modum optatiuum, sed solum per indicatiuum; & quamuis inueniat peccata remissa, semper habet verum sensum, saltem quatenus confert gratiam exclusiuam peccati, quod adesset.

5 Ex parte pœnitentis ad valorem huius Sacramenti requiritur voluntas confitendi tali sacerdoti. Si tamen hæc intentio tendat ad finem mortaliter prauum, non valet Sacramentum, secus si finis sit venialis. Requiritur etiam saltem attritio vera, formalis, supernaturalis, & efficax omnium mortalium, quæ sunt in conscientia pęnitentis, & debet hic dolor aliquo modo confessionem præcedere.

6 Cum eadem attritio supernaturalis, quæ requiritur ad valorem Sacramenti pęnitentiæ, sufficiat ad eius fructum percipiendum, nunquam dari potest Pœnitentiæ Sacramentum informe. Nec requiritur ad fructum Sacramenti, quod attritio reputetur contritio. Nec sufficit dolere, quod non satis doleas, nisi vere supernaturalem attritionem elicias.

7 Confessio Sacramentalis est *accusatio legitima de proprijs peccatis ad eorum veniam virtute clauium obtinendam coram sacerdote facta.* Fieri debet humana voce, quam omittere sine causa mortale peccatum est ex suo genere. Si causa subsit, fieri potest per nutus, & per interpretem. Modus secretæ confessionis est honestus, non tamen de necessitate Sacramenti, nec dum præcepti. Cōfessio fieri debet sacerdoti pręsenti. Quod si testes in præsentia pœnitentis, & Confessarijs fidem faciant petitæ confessionis, & ostensi doloris, absolutio morienti debet impendi, nam ista confessio censetur præsens.

8 Ad valorem huius Sacramenti requiritur integritas confessionis saltem formalis, ita vt omnes species morales, & circumstantiæ mutantes speciem, & numerus peccatorum mortalium,

talium, quantum hic, & nunc à pœnitente declarari possint, aperiantur Confessario; peccata vero mortalia dubia sub dubio confitenda sunt. Peccata venialia non sunt necessario cõfitenda, nec ipsorum confessionẽ potest Ecclesia directè prę-cipere, bene tamen indirectè.

9 Si quis mentiatur in cõfessione vel negando veniale, quod commisit, vel confitendo veniale, quod non commisit (nisi hoc sit tota materia confessionis) non peccat mortaliter. Secus si neget mortale, cuius conscientiã habet, aut confiteatur mortale, quod non commisit; aut mortale nuper à se cõmissum, quasi longe prius patratũ ac confessioni subiectũ fateatur. Circumstantiæ notabiliter minuẽtes grauitatem peccati mortalis non sunt necessario confitendæ; nec notabiliter aggrauantes, nisi faciant peccatum ęquiualere multis eiusdem speciei. Quare quantitas furti, vel læsionis erit confitenda, numerus etiam personarum, quas lædere voluisti, mora similiter extraordinaria peccati.

10 Confessio quomodolibet inualida repeti debet; secus quæ valida fuit. Ex parte Confessarij confessio nõ valet, si sit prorsus ignarus, vel si non habeat iurisdictionem necessariam, aut intentionem debitam. Ex parte pœnitentis non valet, si non satis dolet de peccatis, vel non habet firmum emendationis propositum, vel culpabiliter omittit integritatem debitam. An excommunicatus, qui bona fide recipit absolutionem á peccatis, quin absoluatur à censura, validum recipiat Sacramentum pœnitentiæ? Quidam negant, alij probabilius affirmant. Quia censura pœnitentis non tollit iurisdictionem Cõfessarij.

11 An pœnitens omittens in confessione mortale peccatum ex ignorantia culpabili, teneatur illã repetere? Negãt aliqui, dum non sit ignorantia crassa, quia putant illam confessionẽ valere, licet sit informis: sed alij melius affirmant, nam actuale peccatum mortale commissum in ipsa confessione irritat illam; non enim cum actuali peccato compatitur efficax eiusdem detestatio. Qui repetit confessionem eidem Confessario memori prioris, vno verbo dicere potest, accuso me de omnibus peccatis, quæ tibi tali die confessus sum.

Si vero Confessarius oblitus fuerit omnino priorem confessionem, quidam volunt, adhuc sufficere generalem accusationem, sed alij melius asserunt, esse repetendam confessionem, ac si diuerso confessario fieret, quia prior nihil deseruit, cum nec in se, nec in memoria maneat.

12 Quamuis integritas materialis, quæ materiam omnẽ necessariam confessionis cõplectitur, sub præcepto debeat adhiberi, sæpe tamen omittitur licite propter impotẽtiam, vel ob necessitatem euitandi graue damnum. Sic qui post diligens examen conscientiæ recordari non potest omniũ suorũ peccatorum, satisfacit confitendo, quę meminerit. Sic habẽs impedimentum linguæ, quia mutus est, vel balbutiens, vel alterius idiomatis, & ideo non potest omnia sua peccata fateri, satisfacit explicãs, quæ commodé posit, & absolui potest etiam extra mortis articulum, quoties non speratur proxima commoditas integre confitendi.

13 Sic in periculo mortis absolui potest, & debet, qui confitetur vnum, vel alterum peccatum solum, vel petiuit confessionem, vel dedit signa contritionis, nec vltra progredi potest, quia datur integritas formalis sufficiens, & ita præscribit Rituale Romanum. Sic qui sine graui detrimento proprio, vel alieno non potest integram facere confessionem, tacere potest illud peccatum, vnde periculum imminet. At ob celandũ peccatum complicis, vel ob reseruationem peccatorum regulariter non licet dimidiare confessionem. Qui peccatum aliquod reticet ex iusta causa, non tenetur illud confiteri, donec vrgeat præceptum confessionis.

14 Latum fuit à Christo Domino pręceptum diuinum cõfessionis obligans fideles, qui post Baptismum peccauerũt mortaliter, ad recipiendum Pœnitentiæ Sacramentum. Circa tẽpus huius obligationis variæ sunt sententiæ. Certum est obligare, quoties aliquis in periculo mortis conscius est sibi peccati mortalis, & si nuper confessus sit. Extra mortis articulum difficile dignosceretur hæc obligatio nisi per determinationem Ecclesiæ; quæ confessionem annuam præscripsit Ecclesiastico præcepto ligante pro quauis anni parte; nec anno trãsacto desinit obligare, donec confessio fiat. Excusatur, qui non

non habet Confessarium commodum, & qui non potest nisi per Interpretem: Non ita qui potest nutibus, vel scripto. Neutrum præceptum impletur per confessionem inualidam.

15 Satisfactio, quæ pœnitentiæ virtutis actus est, continet voluntariam compensationem offensæ Deo per peccatum illatæ. Conducit ad pœnę temporalis remissionem, quā per opera sua iustus potest obtinere. Satisfactio vero Sacramentalis est *operis executio, quam Confessarius in pœnam peccati confessi pœnitentibus iniungit.*

16 Confessarius non solum potest, sed etiam regulariter debet aliquam satisfactionem imponere sub præcepto (nisi pœnitens nullam implere possit) vt Sacramentum integrū fiat; & obeandem rationem pœnitens illam acceptare debet, & implere, quam primum commode possit. Proprius eius effectus est ex opere operato remittere pœnam aliquam temporalem; forsan etiam conferre gratiam.

17 Si quis impleat pęnitentiam in peccato mortali, satisfacit præcepto Confessarij, sed non recipit eius effectum. Quidam excusant eum ab omni peccato; communis sententia docet peccare venialiter, quia ponit obicem effectui partiali Sacramenti. Non solum superior, sed etiam æqualis, vel inferior Cōfessarius potest pœnitentiam impositam pro peccatis etiam reseruatis commutare, sed intra confessionem, quamuis non audiat sigillatim peccata, propter quæ fuerat iniuncta; nam ex ipsa quantitate, qualitateque satisfactionis habetur cōfusa notitia talium peccatorum, nec magis distinctā in hoc actu iudiciali requiri testatur Ecclesiæ praxis.

18 Minister huius Sacramenti debet esse sacerdos habens potestatem, & scientiam; quare confessio laico facta non valet, nec ad illam vllus tenetur. Potestas debet esse non solum Ordinis, quæ dicitur radicalis, vel habitualis, sed etiam iurisdictionis quæ dicitur actualis. Hæc duplex est. Ordinaria, qualem habent proprij Pastores, Episcopi scilicet & Parochi Delegata, qualem habent quicunque recipiunt ab Ordinarijs iurisdictionem. Ex Ecclesiæ concessione quilibet sacerdos habet iurisdictionem. Primò, super venialia tantum. Secundò, super mortalia prius sacramentaliter remissa. Tertiò, in articulo

ticulo, vel periculo mortis, dum abest proprius sacerdos.

19 Scientia Confessarij talis requiritur, vt ad valide ministrādum hoc Sacramentu[m] sciat formam absolutionis, & distinctionem peccati mortalis à veniale saltem secundum generalem rationem peccatorum, & secundum species communiter notas. Vt autem licite confessiones audiat, scire debet. Primò, differentiam peccati mortalis á veniali sigillatim in singulis præceptis saltem modo communi. Secundo, peccatorum species, numerum, & circunstantias, quæ debent in confessione detegi. Tertiò, dispositionem necessariam pœnitentis. Quartò, restitutionis obligationem, quando coniungitur peccato. Quintò, reseruationem, & censuras, quæ quibusdam peccatis annectuntur. In cæteris satis est, si nouerit dubitare.

20 Approbatio Confessarij definitur esse *testimonium authenticum, quo sacerdos declaratur idoneus ad audiendas confessiones.* Hæc per se iurisdictionem non confert, sed prærequiritur in omnibus, qui non sunt Parochi, ad recipiendam iurisdictionem delegatam. At regulariter Episcopus cum approbatione delegat iurisdictionem approbato. Dari debet ab Episcopo proprio sacerdotis, vel simpliciter, vel cum limitatione iuxta sufficientiam approbati. Durat, quandiu non reuocatur, nec morte concedentis extinguitur, nec reuocari potest sine iusta causa.

21 Si pœnitens non sit satis notus, Cófessarius debet illum interrogare. Primó, de suo statu. Secundò, de satisfactione precedentis confessionis peracta. Tertiò, de præsenti peccatorū examine, seu dolore. Cætera cognosci poterūt ex decursu cófessionis, in quo regulariter ignorentia, vel negligentia pœnitentis erit interrogationibus Confessarij supplenda. Quod si circa peccatū aliquod sit vtrimque probabilis opinio, debet Confessarius se pœnitentis opinioni conformare, vt diximus in tract. de conscientia, c. 3. q. 14.

22 Sigillum confessionis est obligatio non manifestādi, quæ per Sacramentalem confessionem cognita sunt, prouenienś tum à iustitia, tum á religione, tum potissimum á diuino precepto, quod ex Ecclesię praxi, traditioneque colligitur, ita vt nec

nec pro totius Orbis ruina vitanda confessio reuelari possit, nisi de licentia pœnitentis. Hæc obligatio nascitur ex omni & sola confessione Sacramentali perfecta, vel inchoata facta sacerdoti vero, vel existimato. Complectitur quæcumque dicta sunt sacerdoti per Ordinem ad confessionem, videlicet peccata qualibet, & ipsorum circumstantias, & obiecta, & defectus quoque naturales cum illis connexos.

CAP. XII.

DE EXTREMA VNCTIONE.

1 EXtrema vnctio est *Sacramentum vnctionis in oleo consecrato morientis corpori adhibita sub præscripta forma verborum.* Cuius materia remota est oleum oliuarum ab Episcopo consecratum. Victoria, & Sá dicunt sufficere oleum non benedictum. Sed oppositum est tenendum cum communi sententia. Quia Concilia semper requirunt oleũ ab Episcopo benedictum. Vnde licet probabile sit, posse Papam simplici sacerdoti committere, vt hoc oleum benedicat, non erit Sacramentum certum, nisi sit benedictum ab Episcopo. Si per errorem adhibeatur oleum cathecumenorum, vel chrisma, valere Sacramentum, dicunt Suarez, & Reginaldus; Negat vero Zābranus, & tutius esse dicit Bonacina; quia debet esse benedictum per ordinem ad hoc Sacramētum, cuius valor erit saltem dubius aliter.

2 Materia proxima est vnctio, quæ quinque sensuum organis adhibenda est. Quoad vnctionem pedum, & renum seruetur cuiuslibet diœcesis consuetudo. Quidam volunt, vnicam vnctionem sufficere. Communis sententia docet, quinque vnctiones quinque sensuum esse de necessitate Sacramenti, nam aliter non significatur integra sanitas animæ.

Forma

3 Forma est. *Per istam sanctam vnctionem, & suam pijssimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid per visum, &c. deliquisti.* quæ repetenda est in singulis partibus vngendis, & modo deprecatiuo secundum Ecclesiæ praxim, quæ nobis innuit, sic instituisse Christum. Si mors instet, aut contagium timeatur, poterit Minister velocissime sine signo crucis vnum oculum, vnam aurem, vnam manum, nares, & os vngere sub vnica forma totali complectente partiales, dicens. Per istas sanctas vnctiones, & suam pijssimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per visum, auditum, odoratum, & tactū deliquisti. Videatur Diana, p. 3. tract. 4. resol. 168.

4 Minister est Parochus sacerdos; At ex commissione vel expressa, vel præsumpta, quando necessitas vrget, absente, vel nolente Parocho, quilibet sacerdos ministrare potest, non autem vllus inferior. Citra necessitatem vnicus sacerdos debet omnes vnctiones perficere; si tamen vnus quasdam adhibeat cum suis formis, & alius alias, valebit Sacramentum; & licite quoque fiet, si primus ob iustam causam perficere non possit.

5 Recipiens esse debet viator baptizatus, compos rationis, & grauiter ęgrotans periculoso morbo, vel vulnere, vel partu, vel senio. Quare non est ministrandum infantibus ante septennium (secus post illud) nec perpetuo amentibus, nec corpore sanis, quamuis illico necandi sint, nec publicis peccatoribus. Qui tamen in amentiam incidit, si vel ante dedit signa cōtritionis, vel creditur, fore vt peteret, si posset, debet inungi. Nemo potest in eodem morbo bis vngi, nisi morbus ita varietur, vt nouum mortis periculum adesse censeatur.

6 An sit præceptum recipiendi sacram vnctionem? Affirmāt aliqui propter maximam vtilitatem huius Sacramenti. Sed communis sententia negat, quia nullum reperitur diuinum, vel humanum. Ideoque non erit mortale peccatum illam omittere, nisi subsit periculum cōtemptus, vel scandali, quod vix aberit, dum infirmus in tāto discrimine renuit hoc Sacramentum recipere. De quo loquitur Trident. sess. 14. cap. 3. de vnctione.

7 Effectus huius vnctionis sunt gratia sanctificans, remissio venia-

venialium, quæ sint aliquo modo retractata. Reliquiarum expulsio remanentium ex peccatis, scilicet pronitatis ad malũ, & difficultatis ad bonum; subsidium contra diras hostis aggressiones: Sanitas corporis, cum expediens fuerit; vel certe robur ad facilius mortis incommoda sustinenda. Quidam putant, in singulis vnctionibus dari partiales effectus; sed tenendum est, dari solum, quando posterior vnctio quinque sensuum perficitur, quia tunc datur Sacramentũ, & nõ antea.

CAP. XIII.

DE ORDINE.

1 ORdo significat in præsenti signum, seu ceremoniam externam, qua confertur homini gradus dignitatis, & officium in Ecclesia. Cæterum actio, qua prædictus gradus, & officium confertur, dicitur Ordinatio; & sic definiri potest. *Est actio consecratoria, qua gradus alicuius potestatis alicui cõfertur ad aliquod altaris ministerium.* Et hæc est proprie Sacramẽtum; nam ordo significans potestatem collatam non est Sacramentum, sed effectus Sacramenti, quo callata fuit. Vnde definitio, quam tradit S. Thom. in Addit. quæst. 34. artic. 2. scilicet *Ordo est Sacramentum, quo traditur spiritualis potestas circa Missam, & Eucharistiam*, potius ordinationi conuenit, quam ordini.

2 Septem Ordines numerantur, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, qui dicuntur Ordines maiores, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarij, qui dicuntur Ordines minores. Episcopatus sub presbyterio tanquam perfectum sacerdotium continetur. Prima tonsura nõ est Ordo, sed præparatio quædam ad illum. Certum est sacerdotis Ordinationem esse Sacramentum, Diaconi, & Subdiaconi fere certum; quoad Ordines minores probabilius. Omnes vnum Sacramentum efficiunt, cum ad eundem finem Missæ referantur, ad quam maiores proxime concurrunt, minores remote. Singulis sua munera

munera tributa sunt, singulis Sacramenti ratio communis.

3 Materia remota Ordinationis est instrumentum aliquod initiandis traditum in signum spiritualis potestatis, quam recipiunt. Proxima est talis instrumenti traditio, mutuaque receptio. In Ordinatione sacerdotis, & Diaconi calicem esse debere consecratum ad valorem Sacramenti, quidam aiunt, plures negant. Certè graue peccatum esset adhibere calicem non consecratum, quia saltem est contra grauem Ecclesiæ ritum, imò dubium redderet Sacramentum.

4 An requiratur physicus contactus materiæ, licet negent nõ pauci, communior, & securior sententia requirit contactum physicum saltem mediatum tam tradentis, quam accipiẽtis. Quod si per diuersa instrumenta in eodem Ordine diuersa potestas conferatur, omnia tangenda sunt. Sic Acolythus tangere debet candelabrum & vrceolum. Si tamen eadem; multi dicunt sufficere tactum vnius, nimirũ si tangat Acolythus vnum vrceolum. At adimplendum Ecclesiæ præceptum expedit omnia tangere.

5 In Episcopo materia necessaria est sola manuum impositio secundùm probabiliorem opinionem, cætera sunt Sacramentalia quędam. In sacerdote duplex est, prima traditio calicis cum vino, & patenæ cùm hostia, qua traditur potestas supra corpus Christi verum ad consecrandum illud; si desit vinum, aut hostia, non valet Sacramentum, aut saltẽ est dubiũ. Secunda est impositio manuum, qua datur potestas supra corpus Christi mistieum ad absoluendos fideles. In Diacono traditio libri Euangeliorum cum impositione manuum. In Subdiacono traditio calicis, & patenæ, atque libri Epistolarum. In Acolytho traditio candelabri cum cereo, & vrceoli vacui. In Exorcista traditio libri Exorcismorum. In Lectore traditio libri Prophetiarum. In Ostiario traditio clauium cũ cymbalo. Vide supra c. 1. q. 7.

6 Formæ omnium Ordinum sunt verba quædam ab Episcopo prolata, quibus impetratiuo quodam modo potestas accommodata singulis tradi significatur. Scilicet Accipe potestatem, &c. Accipe Spiritum Sanctum, &c.

7 Effectus huius Sacramenti communes sunt alijs Sacramẽtis

tis imprimentibus characterem, de quibus dixi cap. 3. Numerari potest cum illis immunitas clericorum à foro laico. Item Ordinibus maioribus cœlibatus adiunctus est (ideo sacri vocantur) non iure diuino, nam in Ecclesia Græca sacerdos non prohibetur vsu matrimonij prius contracti. Sed in Ecclesia Latina iure Canonico Sacerdos, Diaconus, & Subdiaconus compelluntur emittere solemne votum castitatis implicitum, quo redduntur inhabiles ad contrahendum matrimonium.

8 Minister ordinarius ordinationis est Episcopus solus, nec Sacramenti valorem vlla censura, vel irregularitas, vel hæresis impedit. Minister ex commissione quoad primam tonsuram, & Ordines minores potest esse simplex sacerdos. An etiam quoad maiores: communis sententia negat, & iuuat Ecclesiæ praxis. Episcopatus minister ordinarius sunt tres Episcopi iuxta receptum Ecclesiæ ritum, in quo nonnunquam Papa dispensat, vt per vnum Episcopum alius consecretur.

9 Episcopus ordinat licite suos subditos, non alienos sine facultate suorum superiorum. Subditus fit quispiam quoad Ordines. Origine, domicilio, beneficio. Quare dimissorias concedere potest Episcopus Originis, domicilij, & beneficij, & Episcopo absente Vicarius generalis: Capitulum etiam sede vacante post annum.

10 Non omnes homines capaces sunt Ordinis recipiendi. Nã iure diuino fœminæ quælibet, viri quoque non baptizati, vel inuiti sunt inhabiles. Qui vero per metum cogeretur graué, & iniustum, si voluntate quantumuis coacta consentiat, ordinatus manet, sed voto non astringitur, vnde matrimonium contrahere potest sine dispensatione. Infantes, vel amentes ordinandi non sunt; si tamen ordinentur, valet Sacramentum iuxta sententiam magis receptam. Ecclesiastico iure sunt inhabiles omnes irregulares, ita vt recipiendo peccent mortaliter, & ab Ordinum vsu suspendantur; at Sacramentum validum est. Vt eius fructus percipiatur, requirit in recipiente gratiam, & intentionem rectam, & vitæ, morumque probitatem.

11 Vt rite recipiantur Ordines, iure Canonico plura requiruntur. Primum, facultas sui Prælati. Secundum genus, vt nō sit filius, aut nepos via paterna, vel filius via materna hæretici, vel apostatæ. Tertium scientia, qualem in singulis Ordinibus præscribit Tridentinum sess. 23. cap. 4. & 11. pariter pro cunctis tam regularibus, quam sæcularibus. Quartum, ad sacros Ordines titulus beneficij, vel patrimonij sufficientis, vel paupertatis in Regularibus. Quintum, Ordinata progressio, ne prius Ordo superior recipiatur, quam inferior. Sextum, Ordinationum præscripta tempora, & interstitia. Septimum, locus, qui pro solemnibus Ordinationibus esse debet Ecclesia Cathedralis, pro priuatis sufficit particulare Sacellum. Octauum, Aetas, quæ pro prima tonsura est septenniū completum, nec maior assignatur pro minoribus Ordinibus; at scientia, quam requirunt, vix aderit ante decimum annum. Pro Subdiacono 22. Pro Diacono 23. Pro Sacerdote 25. sed incepti sufficiunt. Pro Episcopo trigesimus debet esse completus.

12 Clerici sacris initiati debent deferre vestem clericalem, & tonsuram, & horas Canonicas recitare. Clerici minorum Ordinum, si beneficium habeant, eadem obligatione ligantur, nisi beneficium valde tenue sit: & quamuis beneficium non habeant, si velint frui priuilegijs clericorum, debent deferre tonsuram, & vestem clericalem iuxta cuiusque regionis consuetudinem.

CAP. XIIII.

DE SPONSALIBVS.

1 Sponsalia sunt *promissio mutua futurarum nuptiarum*. Si promissio non sit mutua, non constituit sponsalia; verum acceptata promittentem obligat sub mortali iuxta probabiliorem sententiam. Ficta promissio non constituit sponsalia; Si quis vero velit obligari sub veniali, vera constituit spōsalia cum obligatione leui. Pos-

2 Possunt sponsalia contrahere, quotquot habent vsum rationis sufficientem ad mortale peccatum vnde quamuis iura requirunt septennium, malitia supplet ætatem, si detur antea rationis vsus, vnde valide, ac licite celebrantur. At si non constet ante septennium saltem probabiliter vsus rationis, mortale peccatum est sponsalia celebrare: Secus si probabiliter constet, & detur grauissima causa.

3 Quando matrimonium nō valet ex ætatis defectu, vel absentia Parochi, vim habet sponsalium, nisi contrahentes expresse nolint sponsalia contrahere. Si parentes, tutores, aut curatores contrahant pro filijs, pupillis, aut minoribus præsentibus, & omni metu secluso tacentibus, valent sponsalia. Secus in absentibus, vel infantibus, vbi non præsumitur consensus.

4 Sponsalia grauiter obligant ex genere suo; quare si quis ab ipsis resiliat, per se loquendo petente parte per censuras, & alia remedia iuris cogendus erit iure matrimonium. At si per accidens incommoda grauia timeantur, abstinendum est à tali coactione. Si pœna tamen imponatur resilientibus à sponsalibus, qui resiliunt iniuste, soluere debent: secus qui iuste resiliunt. Quia iura solam prohibent pœnam iniustam.

5 In sponsalibus licite traduntur arrhæ, quas iniquus violator amittat. Qui vero recipit artham, & iniuste recedit à fide data, duplum reddere debet etiam ante sententiam iudicis petente parte; sicut & pœnam tripli, vel quadrupli, si fuerit ex conuentione partium imposita. Nam hoc est omni iuri conforme.

6 Sponsalia dissoluuntur mutuo consensu contrahentium, quamuis firmata sint iuramento, quod principaliter in Dei honorem præstetur. At sponsalia impuberum, licet (sic disponente iure) per dissensum vnius adepti pubertatem dissoluãtur, sic tamen iure iurando firmantur, vt neutri liceat adepto pubertatem resilere. Per ingressum religionis dissoluũtur spōsalia saltē ex parte manētis in sæculo, quãuis iurata sint. Sicut 11 dissolui possunt, quoties superuenit morbus contagiosus, aut grauis paupertas, vel deformitas, vel infamia, vel quæuis notabilis mutatio. Nã promissio non obligat rebus notabiliter variatis.

 Post

7 Post sponsalia contracta cum honesta fœmina secuta copula, nō licebit viro religionem ingredi. Quod si vir prius emiserat votum religionis, & postea cognouit cum promissione nuptiarum fœminam voti gnaram, debet implere votum: nā ipsa se se luxit. Si tamen fœmina votum ignorabat, debet cōtrahere matrimonium. Quia votum non obligat cum tanto præiudicio tertij. Votum castitatis sponsalia præcedens, dissoluit illa; secus si sequatur, tunc enim non dissoluuntur ex parte vouentis.

8 Sponsalia non extinguuntur omnino per matrimoniū cum alia contractum: Quare soluto matrimonio tenebitur, qui contraxerat, implere fidem priori datam. Si quis contra fidē priorum sponsalium alia contrahat, non valent posteriora, licet iurata sint. Si vero posterioribus accedat copula, quāuis per se loquendo non valeant, at ex æquitate nonnunquā erūt implenda posteriora.

9 Quando nullus terminus sponsalibus præfigitur, vel duntaxat apponitur ad solicitandum obligationis effectum, quamuis vna pars sit in mora culpabili, non statim liberat alteram partem obligatione, nisi mora tanta sit, vt morosus censeatur sponsalibus renunciare, vel peccare mortaliter contra fidem datam. Si vero terminus præfigitur ad restringendam obligationem, ille per quem non stetit, liberatur obligatione.

10 Fornicatio tam sponsi, quam sponsæ superueniens sponsalibus confert innocenti ius ea dissoluendi, licet iurata sint, nō autem fornicanti. Quamuis sponsa per vim cognoscatur, potest sponsus sponsalia dissoluere, non autem sponsa, si vir fornicetur sine culpa. Nam illa manet vilior, non ille. Si fornicetur vterque voluntarie, potest sponsus ab sponsalibus resilire, non sponsa; quia maior fuit viri læsio.

11 Impedimentum dirimens irritat sponsalia subsequentia; si tamen sponsalibus superueniat; illa dissoluit ex parte illius, qui non fuit impedimenti causa, non illius cuius culpa prouenit impedimentum; qui non ideo tenetur obtinere dispensationem magnis expensis. Si solum impedimentum impediens superueniat sponsalibus, non illa dissoluit, excepto voto religionis.

gionis. Papa potest in sponsalium vinculo dispensare, sicut in Matrimonio rato: non Episcopus.

CAP. XV.

DE MATRIMONIO.

1 MAtrimonium dupliciter sumitur; primò quatenus significat *contractum, quo legitimæ personæ consensu verbis expresso se vicissim obligant ad vitæ societatem, & generationis vsum*, & in hoc sensu est proprie Sacramentum nouæ legis. Secundò, quatenus significat permanens, & perpetuum iugum; seu vinculum vtriusque coniugis, quod ex cōtractu coniugali nascitur, & definitur esse *maris & fœminæ coniunctio maritalis indiuiduam vitæ consuetudinem retinens.* In quo sensu non est Sacramentum proprie secundum meliorem opinionem, quia non sanctificat vsu suo, sed est effectus Sacramenti transeuntis. Videatur Coninch. 3. p. disp. 24. n. 11.

2 Huius Sacramenti ministri sunt ipsi contrahentes. Circa materiam & formam valde dissident Doctores; probabilior sententia docet, vtriusque coniugis consensum signis externis expressum, quatenus continet traditionem proprij corporis, esse materiam, & quatenus acceptat traditionem alterius, esse formam. Potest matrimonium cōtrahi per Procuratorem, quod etiam post Tridentinum valet, & est Sacramentum.

3 Matrimonium est indissolubile iure diuino naturali, quatenus Deus, qui solus habet proprie dominium nostri corporis absolutum, non concessit, vt potestatem nostri corporis ad vsum coniugalem alteri tradamus, nisi per insolubile vinculum. Vnde Papa non potest dissoluere matrimonium consummatum, bene tamen ratum iuxta praxim receptam; quod etiam per professionem religionis dissoluitur iure Canonico.

Vt

4 Vt matrimonium inualide contractum postea validetur, si solum defuit consensus vnius, sufficit. Vt hic denuo consentiat, dum alter consensum non reuocarit. Si defuit vtriusque consensus, debet vterque postea consentire non solum interius, sed etiam exterius. Si suberat impedimentum dirimens; hoc cessante requiritur vtriusque consensus interior, & exterior, atque si commode fieri possit, debet coniux nullitatis ignarus de illa moneri; secus si non possit sine graui periculo, vel damno.

5 In impedimentis iuris humani post matrimonium contractum potest Episcopus dispensare, si matrimonium sit publicum, & impedimentum occultum, & sequatur scandalum, aut graue damnum ex separatione, nec ad Papam pateat aditus propter inopiam, aut loci distantiam cum grauissimo periculo peccandi, si dispensatio differatur; dum adfuerit bona fides saltem vnius contrahentis, licet cum ignorantia vincibili.

6 Matrimonium clandestinum sine Parocho, & testibus ante Tridentinum erat illicitum; iam vbi Tridentinum viget, non valet, quamuis vrgeat grauissima necessitas. Assistere debet proprius Parochus saltem vnius contrahentium, vel alius sacerdos de illius licentia. Si Parochus non sit sacerdos, vel assistat in aliena Parochia; quidam putant, non valere matrimonium. Sed oppositum est probabilius. Quia non constat, illos esse defectus substantiales.

7 Ante matrimonium tribus diebus festis continuis præmittendæ sunt denuntiationes, vt si quis impedimētum nouerit, illud aperiat; non pertinent ad valorem matrimonij, verū illas omittere sine dispensatione mortale peccatum est contra præceptum Ecclesiæ. Dispensare potest in illis Episcopus ex iusta causa. Vi denuntiationum tenetur sub mortali manifestare impedimentum, qui nouit illud extra confessionem, licet sub secreto: Quia lex de vitando animę periculo vincit legem de tegendo secreto naturali.

8 Quicunque metus, si non sit incussus ad matrimonium extorquendum, non irritat illud, quia non infert iniuriam matrimonio. Similiter si metus sit iustus, aut leuis, quamuis ad cum

eum finem incutiatur, quia non infert grauem iniuriam. Si vero metus grauis, & iniustus incussus ut ad extorquendum matrimonium, irritat illud, quoniam infert graue iniuriam. Hæc irritatio fit solo iure Canonico. Videantur, quæ diximus in tractatu de voluntario, cap. 6. & 7. Iuramentum additũ matrimonio, quod ex metu fit irritum, nihil præstat, sicut nec cõfirmat sponsalia ratione metus inualida: quia cum sit accessorium, sequitur naturam principalis.

9 Nemo cogendus est ad nuptias nec à parẽtibus, nec à Principe, quamuis suauiter induci possit. Filius sicut valide contrahit matrimonium sine parentum consensu, sic nisi iustam causam habeat ipsis inuitis contrahendi, consilium parentum tenetur exquirere, non vero sequi. Filia parẽtibus inuitis nupta, si minor 25. annis sit, & si iure Ciuili exhæredari possit á patre, iure Canonico non potest. Maior si nubat, tenetur pater eam dotare.

10 Matrimonium ipsum conditiones respuit per sese, verum consensus contrahentiũ conditiones recipere potest. Et quidem in interno foro generaliter standum est intentioni contrahentium. Si dubius sit animus apponentis conditionem; credendum est præsumptioni iuris, quod decernit, conditiones substantiæ matrimonij contrarias eidem appositas annullare matrimonium; turpes autem, aut impossibiles ipsi adiectas haberi pro non adiectis. Nam in dubio valori matrimonij fauendum est.

11 Impedimenta matrimonij quædam reddunt illud dutaxat illicitum, ideo vocantur impedientia tantum; quædam non solum illicitum, sed etiam irritum, ideo vocantur dirimentia. Horum quædam tollunt consensum necessarium, scilicet *error, conditio, violentia*. Quædam reddunt inhabilem personam, vel absolute, scilicet *impotentia naturalis*, & voluntaria, qualis est *solemne votum, Ordo sacer*, & *ligamen*, vel aliquod matrimonium duntaxat, scilicet nimia coniunctio, qualis est *cognatio, affinitas, honestas*, aut nimia disiunctio, qualis est *cultus disparitas*, & *crimen*.

12 Impedimẽta solus Papa statuere potest ex recepta consuetudine. Impedimenta impedientia, quæ proueniebant ex crimine

mine, iam abrogata sunt per desuetudinem. *Catechismus* etiam sublatus fuit per Tridentinum. Restant *sponsalia* legitime cõtracta, quæ matrimonium impediunt cum alia; *votum simplex* Castitatis, aut Religionis, *interdictum* Ecclesiæ, quoties Ordinarius certis personis ob iustam causam matrimonium interdicit. *Tempus feriarum*, scilicet Aduẽtus, & Quadragesimæ, quibus prohibetur solemnitas nuptiarum.

13 Error circa personam siue sit antecedens, & causa contractus, siue concomitans, & causa vt actus non sit voluntarius, dirimit matrimonium Iure naturę, quia tollit consensum positiuum Iure naturali requisitum ad matrimonium. Error qualitatis, quæ non ponitur per modum conditionis, non irritat, nisi redundet in errorem personæ, quæ tali qualitate designatur, videantur, quæ diximus in tract. de voluntario, c. 5. q. 6.

14 Error conditionis seruilis in coniugio liberi cum ancilla, vel liberæ cum seruo matrimonium irritat iure solum Ecclesiastico. Quamuis probabile sit errorem ad irritandum futurum esse probabilem, & inuincibilem, quia crassissimus ęquiparatur scientiæ; probabilius tamen est, etiam crassissimum irritare, quia vere tollit consensum directum, & formalem, qualis ad matrimonium requiritur, vnde quoad hunc contractum non æquiparatur scientiæ.

15 Impotentia naturalis viri dicitur frigiditas, quia plerumque prouenit ex frigiditate, licet possit etiam ex alijs causis prouenire. Si perpetua sit, & absoluta, dirimit matrimonium iure naturali, quia non compatitur obligationem ad copulã, qualis ex matrimonio consurgit. Impotentia naturalis fœminæ dicitur arctitudo, quia sæpe contingit, fœminam esse tam arctã, vt non possit recipere semen intra vas: at qualibet etiã alia ratione fœmina cognosci nequeat, si sit impotentia perpetua, dirimit ratione dicta.

16 Impotentia cuiuslibet coniugis respectiua (qualis esse potest respectu talis coniugis) si perpetua sit, dirimit respectu illius. Tunc autem censetur perpetua, quando per nullam artem humanam sine periculo corporali remoueri potest. Impotentia tantum accidentalis, quæ prouenit ex senectute, nõ impedit

impedit matrimonium, vt vsus Ecclesiæ probat.

17 Impotẽtia proueniens ex maleficio, si perpetua sit, dirimit matrimonium; censetur perpetua, quando nõ potest tolli sine peccato: Quod enim sine peccato fieri non potest, impossibile reputatur. Idẽ est, si solo miraculo tolli possit; secus si per exorcismos Ecclesię, nam hi facile possunt adhiberi. Quando non constat, an impotentia sit perpetua, vel temporalis, præsumitur perpetua, si post triennium experientiæ iure concessum coniuges consummare non potuerunt.

18 Impotentia tẽporalis proueniens ex ętatis defectus iure pręscriptæ, matrimoniũ irritat Ecclesiastico iure. Si quis autem post pubertatem adhuc sit impotẽs, probabilius est, eius matrimoniũ valere, quia non irritatur vllo iure. Hermaphroditus iuxta sexum, qui præualet, potest inire matrimonium. Si vterque sit æqualis, eligat, quem maluerit, eo tamen electo, non potest alium eligere.

19 Votũ solemne solũ differt accidẽtaliter à simplici, quia solẽnitas voti solius est iuris humani. Quare votũ solẽne Religionis dirimit matrimoniũ solo iure Canonico. Similiter Ordo Sacer Ecclesiastico iure dirimit matrimoniũ: sola siquidẽ Ecclesiæ constitutio votũ castitatis adnexuit Ordinis sacro; vnde nascitur immediate impedimentum dirimens.

20 Ligamen est vinculum prioris matrimonij, quo constante posterius non valet iure diuino. Deus nunquam dispensauit in pluralitate virorum; quia repugnat fini primario matrimonij, scilicet generationi, ac educationi prolis; at in vxorum plurarítate dispensauit cum antiquis patribus ob multiplicationem populi fidelis; quia solum opponitur fini secundario, scilicet tranquillæ cohabitationi, ac gubernationi domesticæ. Iam in Euangelica lege cessauit dispensatio. Nam Christus Matth. 19. reduxit matrimonium ad primum statũ vnius cum vna.

21 Cognatio carnalis est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum. Distinguitur per lineas ascendentium, & descendentium, & collateralium, & per gradus, qui numerantur in recta linea, sicut personæ, dempta prima. Sic filius est in primo gradu

Ii cum

cum patre, nepos in ſecundo, &c. In linea colleterali quoto gradu perſonæ diſtāt ab ſtipite communi, diſtant inter ſe. Sic duo fratres ſunt in primo gradu, duo patrueles in ſecundo. Si diſtent inæqualiter, habetur ratio remotioris. Sic patruus & ſobrinus ſunt in ſecundo gradu, quia ſobrinus diſtat duobus gradibus ab ſtipite communi.

22 Iure Canonico conſanguinitas dirimit hodie matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiue. In primo gradu lineæ rectæ certum eſt dirimi matrimonium iure naturali, quia filius eſt pars quædam parentis: in reliquis eiuſdem lineæ gradibus, & in primo lineæ collateralis vtraque pars eſt probabilis.

23 Cognatio ſpiritualis eſt propinquitas quædam perſonarū Eccleſiæ decreto proueniens ex collatione Baptiſmi, ac Cōfirmationis, & ſuſceptione baptizati, ac confirmati. Dirimit matrimonium inter baptizantem, & baptizatum, huiusque patrem, ac matrem. Similiter inter ſuſceptorem, & ſuſceptū, huiusque parentes. Et idem eſt in Confirmatione. Cognatio legalis non magni refert ad praxim.

24 Affinitas eſt propinquitas perſonarum ex carnali copula proueniens. Eius gradus numerantur ſicut in conſanguinitate, nam quoto gradu quiſpiam eſt cōſanguineus perſonæ cognitæ fit affinis perſonæ cognoſcentis illam, & ècontra. Duplex eſt affinitatis linea, prima ſcilicet aſcendentium, & deſcendentium, vt ſocer & nurus, ſocrus & gener, vitricus, & priuigna. Secunda collateralium, vt leuir & glos, & cæteri remotiores.

25 Probabile quidem eſt, affinitatem in omnibus gradibus, & lineis aſsignatis dirimere matrimonium ſolo iure Canonico. Si proueniat ex copula licita, dirimit vſque ad quartum gradum; ſi proueniat ex illicita ſolum vſque ad ſecundum ex Tridentino ſeſs. 24. cap. 4. ſemper autem requiritur ad affinitatem, vt viri ſemen intra vas naturale fœminæ recipiatur. Sic enim & non aliter fit vna caro, ſanguinisque commiſtio.

26 Publica honeſtas eſt propinquitas ex ſponſalibus, vel matrimonio rato proueniens per Eccleſiam inſtituta propter

honeſta.

honestatem matrimonij. Quæ prouenit ex sponsalibus, non excedit primum gradum; quæ prouenit ex matrimonio rato, dirimit vsque ad quartum gradum. Hoc impedimentum non oritur ex sponsalibus quomodolibet inualidis, nec ex matrimonio rato, quod irritum sit defectu consensus etiam interni, vel ob publicam honestatem præcedentem.

27 Disparitas cultus est, quando baptizatus contrahit matrimonium cum non baptizato; tunc istud matrimonium irritatur iure Canonico per communem vsum recepto. [Matrimonium infidelium inter se valet, si non subsit impedimentum apud ipsos dirimens. Si tamen alter conuertatur, & alter cóuerti nolit, olim licebat habitare cum infideli coniuge, dum non sequeretur contumelia creatoris: iam hodie non licet, nam experientia docuit, potius imminere periculum subuersionis fideli, quam subsit spes conuersionis infidelis. Vnde quamuis velit infidelis cohabitare sine contumelia creatoris, potest fidelis iuxta probabiliorem sententiam dissoluere matrimonium vel aliud iniens, vel profitens religionem.

28 Crimen dirimens matrimonium triplex est. Primum est adulterium cum machinatione mortis alterius coniugis, si machinatio sortitur effectum, eo nempè fine, vt cum altero cótrahatur. Si tamen vterque cooperatus sit ad necem, non requiritur adulterium. Secundum crimen est adulterium consummatum, & vtrique notum cum fide data de contrahendo post mortem coniugis, siue præcedat adulterium promissioné, siue sequatur, dummodo fides non sit retractata, & fuerit exterius data, & acceptata. Si vero promissio fuit ficta; quidam negant dirimere; sed alij melius affirmant, dum non apparet fictio, ná eodem modo potest esse causa captandę mortis coniugis.

29 Tertiũ crimẽ est raptus, quo persona honestæ vitæ violẽter abducitur ad diuersum locũ libidinis causa; sufficit autẽ, siue vis inferatur ipsimet abductę, siue patri, vel iis, in quorũ potestate sit. Olim raptus solũ impediebat. Cap. fin. de raptor. sed iure nouo Tridẽtini dirimit matrimoniũ, dũ rapta sub raptoris existit potestate, nec separatur, & in loco libero collocatur

30 Papa dispensare non potest in impedimentis dirimentibus

iure naturali diuino, quod satis ostēdit Ecclesię praxis. In impedimentis dirimentibus solo iure Canonico solus Papa dispensat, quia nullibi cōceditur inferioribus talis potestas (nisi ratione grauissimæ necessitatis, vt iam censent grauissimi viri) potest etiam Pontifex in voto solemni vel Ordinis, vel Religionis dispensare iuxta meliorem opinionem.

31 Quoties inferior dispensat in lege superioris sine causa, nō valet dispensatio, quia non censetur illi concessa potestas in destructionem, sed ad ædificationem. At in sua lege quisque valide dispensat sine causa, quamuis illicite. Quia sicut valor legis ab eius voluntate pendet, sic etiam valor dispensationis. Si Papa dispenset in voto solemni sine causa, probabilior opinio docet, valere matrimonium, quia probabilius est, hoc impedimentum solo iure Canonico dirimere: peccaret tamē sic contrahens, & non posset petere debitum, quia votum non fuit ablatum quoad obligationem castitatis, cum hæc sit iuris diuini; sed solum quoad vim dirimendi matrimoniū, quæ nascitur ex iure Canonico.

32 Causæ, quæ communiter requiruntur ad dispensationes matrimoniales, sunt extinctio magnæ litis, inæqualitas matrimonij propter angustiam loci, nimiamve cognationem, nisi tradatur propinquis, defectus dotis competentis, conseruatio facultatum in eadem cognatione, meritorum excellentia vel petentis dispensationem, vel eius, pro quo petitur.

33 Causę dispensationum verificari debent tempore concessionis Papæ, vel Pœnitentiarij, similiter quando vel Ordinarius, vel Confessarius exequitur dispensationem. Quia dum hæc est in fieri, cessat cessante prorsus causa motiua; sed nondum est consummata dispensatio, donec Commissarius dispēset, ergo cessante causa prius quam iste dispenset, cessat dispēsatio; nec poterit Commissarius verificare causas, si iam non subsistunt.

34 Si vero cesset causa, postquam Commissarius, nimirum Ordinarius in externo foro, vel Confessarius in interno dispensauit, sed ante dispensationis vsum, quia nondum est contractum matrimonium; quidam affirmant cessare dispensationem: alij

alij probabilius negant. Quia dispensans dum non limitat suam intentionem, censetur etiam pro causa temporali concedere dispensationem perpetuam. Excipe primó, nisi causa cesset contrarie, tunc enim redditur illicitus vsus dispensationis. Excipe secundò, nisi dispensatio tractum habeat successiuum, scilicet ad non recitandum, vel non ieiunandum propter infirmitatem: Nam hæc licet vnica videatur, est virtute multiplex pro multis diebus; vnde quotidie requirit causam præsentem.

35 Quando petitur dispensatio consanguinitatis, vel affinitatis, vel honestatis, explicari debet, quotus sit gradus, & cuius lineæ; item an sit vnus, vel multiplex titulus coniunctionis. Si plura concurrant impedimenta, debent omnia declarari, licet non semper in eadem petitione.

36 Si copula præcessit inter consanguineos, vel affines, quidam volunt, esse faciendam mentionem illius, ne dispensatio sit irrita. Sed alij probabilius negant, quia nullo iure iubetur, nec styllus curiæ constās est in hac parte. Quando vero dicitur in dispensatione. *Dummodo copula non interuenerit.* Si commissio fit in externo foro, intelligitur, dummodo non constet iuridice. Si fit in interno foro, quamuis copula sit occulta, manifestari debet, sed occulte, nimirum in sacra Pęnitentiaria.

37 Ex matrimonio nascitur obligatio mutua reddendi debitum. Hinc ipse coniugalis actus ex se licitus est, reddere vero debitum etiam est in præcepto, siue petatur expresse, siue tacite. Verum excusat ab ista obligatione reddendi notabile detrimentum salutis, aut periculum infectionis. Nec est mortale non reddere sæpissime, ac moleste petenti, quia moderate petendum est; aut sic petenti, vt non intendat obligare sub mortali. Vel quia plures iam filij sunt, quam ali possint à parentibus; vel ad euitandum magnum damnum in fortunis, aut fama; vel ad magnam in illis vtilitatem comparandam; intellige, nisi sit incontinentiæ periculum in petente.

38 Debent coniuges cohabitare simul iure naturali, nam hoc exigit matrimonij vinculum, nisi causa rationabilis excuset:

Ideoque

Ideoque tenetur vxor sequi virum, & vir tenetur alere vxorē secum cohabitantem. Inter coniuges tactus venerei, si referantur ad copulam, liciti sunt, si ad maiorem voluptatem capiendam, veniales, si ad pollutionē extra vas, vel ad eius morale periculum, sunt mortale peccatum. Spōsis de futuro tactus honesti licent, alij vetantur.

39 Actus coniugalis est honestus, si fiat ob prolem, vel ob reddēdum debitum. At ob delectationem, vel ob sanitatem, aut similes fines, non excēdit culpam venialem. Nullus dies festus, nec tempus menstrui, vel impraegnationis, vel proxime post partum impedit vsum coniugalem saltem sub mortali, nisi sit periculum abortus; quia non prohibetur. Eucharistia sicut illum non vetat ex praecepto, sic admonet abstinentiam ex consilio. Locus sacer (extra casum necessitatis) sub mortali vetat actum coniugalem. Modus (si debitum vas seruetur) raro peccatum inducit saltem mortale; quia non impeditur generatio.

40 Omnis effusio voluntaria seminis extra vas, vel is modus copulae, vnde sequatur, est mortale peccatum contra naturā; quoniam opponitur fini generationis naturalis. Idem est, si copula perficiatur in vase nō naturali, quod est peccatum sodomiae. Similiter si coniuges copularentur animo non perficiendi copulam, sed ante seminationem desistendi, regulariter peccāt mortaliter ob probabile periculum effusionis extra vas in alterutro. Quando vir post matrimonium incidit in talem impotentiam, vt non possit intra vas seminare, non est licitus actus coniugalis; si tamen sit spes complendi copulam intra vas, licebit ad id conari, quamuis praeter intentionem effundatur semen extra vas. Sic enim colligitur ex cap. *Laudabilem*, de frigid. & malefic.

41 Diuortiū est legitima coniugis á coniuge separatio quoad thorum, & Habitationem; requirit legitimam causam, quae triplex est. Prima est adulterium alterius coniugis. Quia frāgenti fidem fides seruanda non est. An autem sub adulterio comprehendatur ad hunc effectum copula sodomitica? Quidam negant; Alij probabilius affirmant; quia iam ibi caro cōiugum, quae debet esse vna, diuiditur, & communicatur cum

alio

alio per talem feminationem. Idem est de copula bestiali; secus de molitie, vel tactibus, nam in his caro non diuiditur cũ alio.

42 Impeditur istud diuortium primo per condonationẽ, quãdo coniux innocens adultero parcit vel expresse per verba, vel tacite, si conscius offensæ non excludat adulterum à consortio coniugali. Impeditur secundò per compensationem, quando vel vterque coniux est particeps eiusdem, vel æquiualentis criminis, vel vir ipse prostituit vxorem. Impeditur tertiò per immunitatem á culpa, quando fuit vxor violenter cognita, vel per fraudem.

43 Secunda causa diuortij est hæresis, vel apostasia coniugis à fide, propter periculum peruersionis. Vnde licebit etiam cõiugi diuortium, quoties ab altero inducitur ad peccatum, & timet lapsum. Quia iure naturæ cuicunque licet cabere periculum corporis, & animę.

44 Tertia causa diuortij est sæuitia coniugis, quando sine graui periculo non potest alter habitare cum sæuo, nisi detur cautio sufficiens. Si diuortium sit absolutum, & perpetuum, potest innocens ad religionem, vel ad ordinem sacrũ transire: Tunc etiam poterit, qui causam dedit diuortio, similem statũ assumere. Facto diuortio proles educari debet apud innocentem expensis nocentis.

(✠)

FINIS.

INDEX

INDEX LIBRI DE SACRAMENTIS.

Tractatus I. de Sacramentis.

Liber I. de Sacramentis in communi.

Caput I. de Institutione Sacramentorum.

Cap. II. de Ministro Sacramentorum.

Cap. III. de Sacramentorum efficacia.

Cap. IV.

Cap. IV. de recipiente Sacramenta.

Cap. V. de Sacramentis nõ recipiendis ab indigno.

Cap. VI. de Sacramentis non ministrãdis indigno.

CASOS DE CONCIENCIA, ſacados de la materia de Sacramentos en comun, que ſe pueden proponer en conferencias morales.

Del Capitulo I.

Caſo 1 Que tan juntas han de eſtar la materia, y forma del Sacramento para que ſea valido? q.1.

2 Que mudança de la materia, ò la forma haze inualido el Sacramento? q.2.

3 Quien baptiza en el nombre del Padre, y del Hijo, y del Eſpiritu Santo, y de ſanta Maria, ò otro Santo, ſi haze valido el Sacramento? q.2.

Si

Del Capitulo II.

Si peca

7 Si peca mortalmēte, quiē estādo enpecado mortal dá la comunió a otros, de las formas ya cōsagradas? q.5.
8 Si pecan mortal, ó venialmēte los q̃ con cōciencia de pecado mortal exercē algū ministerio sagrado, como cantar el Euāgelio en Missa solemne; bēdezir el agua; assistir el Cura al Matrimonio, &c. q.6.
9 Si los legos, quando por necessidad administran algū Sacramento, deuan estár en gracia? q.7.
10 Si los Sacerdotes, quando por necessidad administran algun Sacramento sin solemnidad, deuan estar en gracia? q.8.
11 Si basta en el Ministro intenció material de sola la accion exterior, como labar, vngir, pronunciar las palabras, ò si es necessaria intenció formal de hazer Sacramento, para que sea valido? q.9.
12 Quando el Ministro no tiene intenció de hazer Sacramento, si suple Dios este defecto? q.9.
13 Si se requiere intenció virtual del Ministro para el valor del Sacramento, ò basta la habitual? q.10.
14 Si se requiere intencion absoluta del Ministro, ò basta condicionada para el valor del Sacramento? q.11.
15 Quando el Ministro se engaña, cerca de la persona a quien administra el Sacramento, si serà valido? q.12.
16 Si es valido el Sacramento, quando el Ministro tuuo intenciones contrarias? q.13.
17 Que pecado serà no guardar las ceremonias en la administracion de los Sacramentos?

Del Capitulo III.

Caso 1 Si todos los Sacramētos comunicā igual gracia? q.1.
2 Si todos los Sacramentos pueden en algun caso dar la primera gracia, justificando al pecador? q.2.
3 Que disposicion ha de tener el pecador, para que los Sacramentos de viuos le justifiquen? q.3.
4 Si el Sacramento recibido sin la deuida disposicion, qui-

quitada la ficcion comunica gracia? q.4.

5 Que disposicion se requiere para quitar la ficcion, y estoruo de la gracia que auia de comunicar el Sacramento? q.5.

6 Que sea el caracter Sacramental? y por que Sacramentos se imprima? q.6.

Del Capitulo IV.

Caso 1 Si el adulto para recibir Sacramento valido, ha menester intencion de recibirlo? q.1.

2 Que disposicion deuen tener los que reciben Sacramento, para recibir con el la gracia? q.2.

3 Si basta con algun Sacramento virtual atricion, para que el adulto reciba gracia? q.3.

4 Quando vno recibe Sacramento con pecado venial, ò pecando venialmente, si recibe la gracia del Sacramento? q.4.

Del Capitulo V.

Caso 1 Si se pueden recibir los Sacramẽtos de mano de vn Ministro no tolerado? q.1.

2 Si serà licito recibir los Sacramentos de vn Ministro descomulgado tolerado: principalmente quando ay otros Ministros sin descomunion? q.2.

3 Si podrè recibir los Sacramentos de vn Ministro, el qual sé que ha de pecar administrandolos en mal estado? q.3.

4 Si podemos recibir los Sacramentos de vn publico amancebado? q.4.

5 Si teniendo yo necessidad del Sacramento, y no me le queriendo dar de valde, podré comprarle? q.5.

6 Si se puede lleuar algo por administrar los Sacramẽtos? q.6.

Del

INDEX

INDEX COMPENDIARIVS,
Cōpendio de Sacramētis à cap. 7. incipienti respondens.

Cap. 7. de Baptismo.

Cap. 8. De Confirmatione.

Cap. 9. De Eucharistia.

Cap. 10. De Missa.

Cap. 11. De Pœnitentia.

Cap. 12.

Cap. 12. De Extrema vnctione.

Cap. 13. De Ordine.

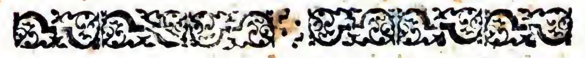
Cap. 14. De Sponsalibus.

Cap. 15. De Matrimonio.

In

Habes lector ellecte, in isto super addito Sacramentorum compendio plures casuum conscientiæ in vnum fasciculum collectos flosculos, quos nodo notare indice non audeo, nè breue hoc opusculum, prolixū crescat in volumē. Hoc vtere ad Dei gloriam, cōscientiæ regimen, & proximorum moderamen & regulam: nil vltra. Viue, & valle.

5-3-6